

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการและบทความทวิภาคีที่เป็นภาษาไทยและมีข้อค้นพบข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในวงกว้าง อีกทั้งยังมุ่งหมายที่จะเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสาขาต่าง ๆ และสนับสนุนการศึกษา การสอน โดยเน้นสาขาวิชาพระพุทธศาสนา การบริหารการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิจัยวิชาการ

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

ราชบัณฑิต

พระราชปรีดีทิพย์, ศาสตราจารย์ ดร.

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพพรหมเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

พระสุวรรณเมธามารณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

พระเทพปริยัติเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีวิทยาเขตนครสวรรค์

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญศิริ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

รองศาสตราจารย์ ดร.โกณัฐ ศรีทอง

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระศรีสมโพธิ, ดร.

รองศาสตราจารย์สยาม คำปรีดา

ดร.ภากรกร แก้วบุตรดี

ดร.ประเวศน์ มหารัตนสกุล

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พระเมธาวิเชียร, รองศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชินนทร์ วสันต์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.อ.ท.ชัชกร แสงทองดี

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญชัย บุญหนัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ดร.จรรยศักดิ์ สุนทรเดช

บริษัท เอเซีย คอนเน็คท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด

ฝ่ายจัดการวารสาร

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเอกจิตต์ อธิปญโญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ

นักวิชาการอิสระ

นายดิเรก ดั่งวลอย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 999 หมู่ 6
ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทรศัพท์ 091-0247439
E-mail: journal.jra@gmail.com
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/index>

จัดพิมพ์โดย ร้านอ่าจ่วน 867/9 ม.9 ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์ 60000 โทร. 056-331150
E-mail: copy5@hotmail.com

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารวิจัยวิชาการ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระราชวชิรเมธี, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระราชรัตนเวที, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. พระศรีสมโพธิ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. พระครูนิวาส์สีลขันธ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระมหาสมปยุต วุฑฒิกโร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษ ภูริปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. พระมหาไธย์ ธรรมเมธี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. ศ.ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. ศ.ดร.จันทงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รศ.ดร.สุรินทร์ นียมมากร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภัทราคม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. รศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
19. รศ.ดร.พิสมัย รัชชนะชัย พูลสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
20. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
21. รศ.ดร.สมาน งามสนธิ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
22. รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
23. รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
24. รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
25. รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
26. รศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
27. รศ.ชุมพล ปานเกต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
28. ผศ.ดร.สมคิด พุ่มทุเรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
29. ผศ.ดร.อมลวรรณ อปสิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
30. ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรณัฏฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
32. ผศ.ดร.ปฎิธรรม สำเนียง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
33. ผศ.ดร.ผดุง วรธนทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
34. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
35. ผศ.ดร.ชนทอง วัฒนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
36. ผศ.ศศิกิจจ์ อ้าจู้	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

37. ดร.สมบัติ นามบุรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
38. ดร.ประเวศน์ มหารัตน์สกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
39. ดร.ภาราทร แก้วบุตรดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศ.ดร.วัชร งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ศ. (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสีจธรรม	มหาวิทยาลัยบูรพา
4. รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
6. รศ.ดร.ธานี เกสทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
7. รศ.ดร.อุทัยวรรณ ภูเทษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
8. รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. รศ.ดร.ชนินทร์ วสันันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
10. รศ.ดร.ช่วงโชติ พันธุ์เวช	นักวิชาการอิสระ
11. รศ.ดร.พลุทธ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
12. รศ.ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
13. รศ.พ.ต.อ.ทัชกร แสงทองดี	โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
14. รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
15. ผศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
16. ผศ.ดร.ยุวดี วิทย์พันธ์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
17. ผศ.ดร.นันทนา อุณเจริญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
18. ผศ.ดร.เนติรัฐ วีระนาคินทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
19. ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
20. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
21. ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
21. ผศ.ดร.ธัญชัย บุญหนัก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
22. รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
23. ผศ.ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
24. ผศ.ดร.ภูริวัฒน์ คัมภีร์ภาพพัฒน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
25. ผศ.ดร.กิตติพงษ์ โสภณธรรมภาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
26. ผศ.ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
27. ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
28. ผศ.ดร.ประภัศร วรรณสถิตย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
29. ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
30. ผศ.ดร.กฤษณะ ดาราเรือง	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
31. ผศ.ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง
32. ผศ.ดร.พรรณอร วันทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
33. ผศ.ดร.คุณากร กรสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
34. สิบเอก ดร.เศรษฐวิทย์ พรหมสิทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
35. ดร.อัคนันท์ อริยศรีพงษ์	นักวิชาการอิสระ
36. ดร.จินตนาภา โสภณ	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
37. ดร.ชนิกา แสงทองดี	นักวิชาการอิสระ
38. ดร.พิสิษฐ์ จอมบุญเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
39. ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ	นักวิชาการอิสระ
40. ดร.จรรยศักดิ์ สุนทรเดชา	บริษัท เอเซีย คอนเน็คท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด

41. ดร.สมนึก หงส์ยิ้ม	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
42. นางสาวอรอนงค์ สรรเสริญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
43. นายสมาน ศิริเจริญสุข	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครไทย
44. นางสาวโอปอล์ รังสิมันตุชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ

1. ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรียพงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
4. รองศาสตราจารย์ชุมพล ปานเกตุ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์ และคุณภาพมากที่สุด เพื่อตีพิมพ์ และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการที่มีข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ โดยฉบับนี้เน้นการนำเสนอบทความวิจัย บทความวิจัยอันประกอบด้วยบทความวิจัย 14 บท และบทความวิชาการ 1 บท ดังนี้

พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว) บทความวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน” พบว่า 1) ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศยุคใหม่ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความความปรองดอง สมานฉันท์ เป็นมิตรกัน การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ท้องถิ่นต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐที่มีส่วนส่งเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวม และ 2) ทิศทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน วัฒนธรรมในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ขนบธรรมเนียม ประเพณี นับเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่มีมาช้านาน อีกทั้งยังใช้เป็นกุศโลบายให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การสืบทอดวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง ที่จะดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ต้องสืบทอด การเรียนรู้และฝึกตนเองให้เห็นคุณค่าจึงเป็นวิธีการที่ดี และควรทำตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการปลูกจิตสำนึก ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะการอบรมสั่งสอน หรือการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีก็ตาม โดยเริ่มจากชุมชน

พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี (แช่ฉั่ว) บทความวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน” พบว่า วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน แบ่งได้เป็น 9 ประเภท คือ 1) ประวัติพระพุทธศาสนา ชินกาลมาลีปกรณ์, ตำนานมูลศาสนา, กาลานุกรม : พระพุทธศาสนาในอารยธรรมโลก และแก่นพุทธศาสนา 2) ประวัติของพระพุทธเจ้า ได้แก่ ปฐมสมโพธิ, พุทธประวัติจากพระโอษฐ์, และสังคีตยวงศ์ 3) พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร ได้แก่ ปฏิจ্ঞสมุบาทจากพระโอษฐ์, อริยสัจจากพระโอษฐ์, และอิทัปปัจจยตา 4) หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับประชาชน, ธรรมาธิบาย : หลักธรรมในพระไตรปิฎก, และปัญญาวิวัฒน์ 5) ตัวอย่างคัมภีร์ในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วิสุทธิมรรค, วิมุตติมรรค และมิลินทปัญหา 6) การอ้างอิงในการศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ พจนานุกรม ฉบับประมวลศัพท์, พจนานุกรม ฉบับประมวลธรรม และพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสนา 7) การเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ พุทธธรรม, คู่มือมนุษย์, ธรรมานุชีวิต และมงคลทิพนี 8) การกระทำของมนุษย์ที่เรียกว่ากรรม ได้แก่ กรรมทิพนี, วิปัสสนาทิพนี และวิมุตติรัตนมาลี และ 9) มนุษย์จะไปอยู่ที่ไหนเมื่อตายไปและไปเกิดใหม่ ได้แก่ ภูมิวิลาสินี, ไตรภูมิภค, โลกที่ปกสาร และจักรกวางทิพนี

พระมหาพุกหส์ป เรืองสมบัติ และธีระพงษ์ มีไธสง บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมืองเกิดจากความคิดและความเชื่อที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมงานศพซึ่งสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและแบบแผนในการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมซึ่งเป็นผลพวงมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 2 ส่วน คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนที่กลายเป็นสังคมเมือง ส่งผลให้ความคิด ความเชื่อรวมถึงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชุมชนสู่ความเป็นชุมชนเมือง เศรษฐกิจ จากเดิมเป็นเศรษฐกิจแบบชาวนาที่เน้นการพึ่งพา แต่ปัจจุบันมีธุรกิจเกี่ยวกับงานศพเกือบจะครบวงจร ส่วนการเมือง มีผู้นำทางศาสนาและบ้านเมืองได้ร่วมกันออกแบบการจัดงานศพโดยได้รับอิทธิพลจากส่วนกลาง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมการจัดงานศพแบบเดิมที่ชุมชนต่างพึ่งพาอาศัยกันตามศักยภาพของเครือข่ายญาติพี่น้อง แต่ปัจจุบันปัจจัยทั้งภายในและภายนอกได้เข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้พิธีการจัดงานศพเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก

ทัชชกร แสงทองดี, พระเทพปริยัติเมธี, นัยนา เกิดวิชัย และสุรพล สุธะพรหม บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ” พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (KORN Model) ประกอบด้วย 1. K - Knowledge ความรอบรู้ในทุกด้านประกอบด้วย Knowledgeableness รอบรู้ในทุกด้าน Vision มีวิสัยทัศน์ Expertise มีความเชี่ยวชาญ Creativity ความคิดริเริ่ม และ Deliberateness ความรอบคอบ 2. O - Organization เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (องค์กร)

ประกอบด้วย Selflessness เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม Bravery ความกล้าหาญ Fairness ความยุติธรรม (ดำรงตนในยุติธรรม) Royalty ความภาคภูมิใจ และ Approachableness ความไม่ถือตัว 3. R - Relationship มุ่งประสานเป็นสำคัญ ประกอบด้วย Coordination มุ่งประสานเป็นสำคัญ Human relation มีมนุษยสัมพันธ์ และ 4. N - Never give up พากเพียรไม่ท้อถอยประกอบด้วย Unflinching พากเพียรไม่ท้อถอย Sufficiency ความพอใจ Diligence ความขยัน และ Determination ความตั้งใจ

อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ และปัญญา พรหมบุตร บทความวิจัยเรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” พบว่า 1) ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่างทั้ง 5 โรงเรียน พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ทั้ง 5 โรงเรียน พบว่า มีการพัฒนา 1) ด้านบริบทโครงสร้างประกอบด้วย การปรับโครงสร้างหลักสูตร การบริหารจัดการเวลาเรียน การสร้างความเข้าใจกับครูในการปฏิบัติงาน การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน การประสานงานร่วมกับชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดแสดงผลงานของนักเรียน โดยมีการนิเทศ กำกับและติดตามผลของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” 2) การพัฒนาด้านกระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านปัญญา (พุทธิพิสัย) พฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ (ทักษะพิสัย) 3) การพัฒนากิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ คือ ตัวบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และ 3. ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนทั้ง 5 โรงเรียนนั้นพบว่ากระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เสริมทักษะกระบวนการคิดทางด้านปัญญา (พุทธิพิสัย) ทักษะกระบวนการพัฒนาจิตใจคุณธรรมจริยธรรม (จิตพิสัย) ทักษะการปฏิบัติในการทำงาน (ทักษะพิสัย) ในทุกกิจกรรม

นาวพล จินตะบุตร, อาทิตย์ คุประเสริฐ, ณัฐนันท์ โลภวิสัย, สหรัถ ธรรมโรจน์, สุเทพ เยี่ยมขาว และมัชนิกา อินตะขัน บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท พีพีเอส.อโต้เทรต จำกัด” พบว่า บริษัทมีพนักงานที่ขาดประสิทธิภาพและขาดความกระตือรือร้น จนทำให้งานเกิดความล่าช้า เช่น พนักงานทำน็อตบางชิ้นของส่วนประกอบในรถยนต์หาย ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือผิดวิธีจนทำให้ลูกค้าขาดความเชื่อในการบริการและการไม่เข้ามาใช้บริการในครั้งถัด จำกัด โดยการนำเทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงาน และนำหลักPDCA และเทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้าเข้ามาช่วยในการพัฒนาพนักงานและการสร้างยอดขายของบริษัทเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้

องค์กรนั้นประสบความสำเร็จและคุณภาพในการขายมากยิ่งขึ้น หลังการปรับปรุงพบว่า สามารถลดจำนวนการปฏิบัติงานของพนักงานที่ผิดพลาดถึง 70% และยังสามารถเพิ่มจำนวนพนักงานให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานอีกร้อยละ 28.57% ทั้งนี้สามารถเพิ่มความพึงพอใจในการบริการแก่ลูกค้าร้อยละ 33.33%

รัชดาภรณ์ โยธพล และชนิกา แสงทองดี บทความวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” พบว่า 1) ระดับการรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก 2) ระดับพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก และ 3) ระดับความสัมพันธ์การรับรู้กับพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($r = 0.113^*$) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นด้านการรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาในระดับน้อย

สุรัตน์ มูนิกม, สุชาดา ทาริกัน, ธัญญรัตน์ สุนทรธัตต์ และกมลลักษณ์ แสนโม บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในการขนส่งน้ำมันด้วยการฝึกอบรมกรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด” พบว่า 1) สาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์กระบวนการการทำงาน คือ พนักงานขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ และจากการวิเคราะห์กระบวนการเพิ่มผลผลิตด้านความปลอดภัย โดยการนำหลักการ 5 Whys Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงในการเกิดปัญหา คือ พนักงานขาดการระมัดระวัง และใช้ความคุ้นชินและชำนาญทางจึงละเลยป้ายจราจร 2) การนำเสนอแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิต โดยใช้หลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) P = Plan จัดกิจกรรมการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยให้กับพนักงานขับรถและพนักงานฝ่ายควบคุมการปฏิบัติการท่อส่งน้ำมัน D = Do พนักงานปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด C = Check ตรวจสอบพนักงานขับรถว่ามีความพร้อมในการขับขี่และจัดให้มีผู้ตรวจสอบความเรียบร้อยในการใส่อุปกรณ์ Safety ก่อนเข้าปฏิบัติงาน และ A = Action อุบัติเหตุลดเฉียวนในบริษัทไม่เกิดขึ้นเลยและพนักงานมีการสวมใส่อุปกรณ์ Safety ทุกครั้งก่อนเข้าปฏิบัติงาน และผลของการปรับปรุงผลผลิตด้วยการฝึกอบรมพนักงาน พบว่า จำนวนการเกิดอุบัติเหตุลดลงจาก 1 ครั้ง/4 เดือน ลดเป็น 0 ครั้ง/4 เดือน แสดงว่าหลังปรับปรุงแล้วจำนวนการเกิดอุบัติเหตุลดลง ดีขึ้น 100% ทำให้ในส่วนของโรงงานผลิตมีความปลอดภัยในกระบวนการผลิตมากขึ้น

จิตรัตน์ พูนณรงค์, นันทรี ดำรงค์อนุกุล, นนทวัฒน์ ประสงค์, สิริวิทย์ สุขสุด และอังคณา เผ่าพิบูล บทความวิจัยเรื่อง “การปรับปรุงผลผลิตและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลักแผนภูมิแสดงเหตุและผล การฝึกอบรมพนักงานและ 5 ส กรณีศึกษา: บริษัท กรีนสปอต จำกัด” พบว่า จากการฝึกอบรมพนักงานแต่ละแผนก แผนภูมิภาพแสดงเหตุและผลการใช้หลัก 5ส และการฝึกอบรม

พนักงานโดยใช้ระยะเวลาปรับปรุงภายใน 4 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคม 2563 ผลที่ได้หลังจากการดำเนินการปรับปรุงเท่ากับ 138.1% เนื่องมาจากการฝึกอบรมพนักงานจากคะแนนก่อนอบรม 42 คะแนน และหลังจากอบรมพนักงานเป็น 100 คะแนน พนักงานมีทักษะในการทำงานมีประสิทธิภาพที่มากขึ้นอีกด้วย ก่อนปรับปรุงได้ 20,000 ขวด/วัน และภายหลังจากการปรับปรุงเครื่องจักร อบรมฝึกทักษะของพนักงาน จัดของในโรงงานให้เป็นระเบียบมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้ลดอุบัติเหตุจึงทำให้ในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น 21,500 ขวด/วันโดย เท่ากับ 7.5 %

หทัยชนก ขวัญเจริญศรี, สุธิตา ตนทวี, แก้วกัญญา ราช, วาสนา ชำนาญรักษา, กัลยรัตน์ ดอนมอญ และภคจิรา กำลังหาญ บทความวิจัยเรื่อง “สภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กรที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา: บริษัท อิชิปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด ” พบว่า สาเหตุที่ทำให้กระบวนการแก้ไขปรับปรุงล่าช้าเกิดจากความล่าช้าในการทำงานไม่เป็นระบบ ไม่มีตารางแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน กรณีการปรับปรุงกระบวนการทีมช่าง การปรับปรุงด้วยโดยการใช้ระบบ JIT โดยการกำจัดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกและมีการรวบรัดขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ให้อยู่ในขั้นเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าในการทำงาน เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการดูแลหลังบริการได้ดีขึ้น ซึ่งผลปรับปรุงพบว่าสามารถลดอัตราการปรับปรุงผลผลิตภาพด้านการปรับปรุงระบบซอฟต์แวร์หลังติดตั้ง 1 เดือน ก่อนปรับปรุงคือ 10 ครั้ง หลังปรับปรุงคือ 2 ครั้ง หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 80 ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการดูแลของทีมช่างมากขึ้นและเกิดข้อผิดพลาดน้อยลง

ธัมเมศฐ์ กันต์ธนพงษ์ และชนิกา แสงทองดี บทความวิจัยเรื่อง “การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า 1. พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านชุมชน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันตนเอง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ และ 2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตาม เพศ พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่แตกต่างกัน

ประภาพร วรรณศรี และทักษกร แสงทองดี บทความวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร” พบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุและอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมบัติ นวลระยอง, ดิเรก ตัวงลอย, อาณัติ เดชจิต และจรรยา ลินลา บทความวิจัยเรื่อง “นครสวรรค์: การวิเคราะห์นโยบายและการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง” พบว่า 1. การเตรียมความพร้อมการพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองของจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีการเตรียมความพร้อมใน 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างการปกครองมีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น มีการส่งเสริมสภาพองค์กรชุมชนตำบลให้เป็นกลไกในการกระจายอำนาจ ประสานพลังสามัคคีร่วม ด้านการคลังมีความเป็นอิสระในการบริหารให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน แหล่งที่มาของงบประมาณได้รับทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นระดับจังหวัด ด้านงานบุคคลเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกันถก แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำมาสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชน ให้อำนาจในการจัดการทรัพยากรและการจัดการด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น 2. กลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาในด้านอำนาจกำกับดูแล กลยุทธ์ที่ 2 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาในด้านมีหลักเกณฑ์และวิธีการ กลยุทธ์ที่ 3 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาในด้านพัฒนา และกลยุทธ์ที่ 4 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาในด้านสร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืน

พรชิตา จิตมั่ง, เตโช แขน้ำแก้ว, พงศประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ และเชษฐา มุหะหมัด บทความวิจัยเรื่อง “การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าใหม่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า 1. วิธีการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้านมีการให้ครูเพื่อเคารพครูบาอาจารย์โดยใช้ดอกไม้ ธูปเทียน และหมากพลู จากนั้นจึงทำการประเพณีอาการโดยการพูดคุยกับผู้ป่วยและเตรียมอุปกรณ์ในการรักษาจากการสังเกตบริเวณลำคอเกิดแผลหรือรอยแดง และหากมีไข้ควรเช็ดตัวเพื่อลดไข้ ใช้น้ำขมิ้นต้ม ตากและเผา โดยมีตัวยาสมนไพรหลากหลายชนิด และต้องคำนึงถึง คือ ข้อห้ามในการรักษา เช่น งดใช้ยาตัวอื่นก่อน 1 ชั่วโมง และไม่ควรดื่มน้ำอัดลมเพราะจะทำให้มีอาการอาเจียน 2. แนวทางส่งเสริมในการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ควรส่งเสริมการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคทาง เช่น สาธิต และสอนวิธีใช้สมุนไพรการส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการรักษา เช่น การสอบถามอาการเบื้องต้น ชนิดตัวยารหรือสมุนไพรที่รักษา รวมถึงการดูแลผู้ป่วยหลังการรักษาและการติดตามอาการอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งสร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือในการรักษาควบคู่การออกกำลังกายและการส่งเสริมให้มีผู้สืบทอดวิธีการรักษาให้มีความรู้และความชำนาญ เช่น หลักการรักษาและสรรพคุณของยาสมุนไพร

นิภาพรณ เจนสันติกุล บทความวิชาการเรื่อง “เกร็ด: สัญลักษณ์และการให้ความหมายในมุมมองผู้สอนและผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา” พบว่า การตัดเกร็ดขึ้นอยู่กับการใช้

อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เนื่องจากเกรตเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกตีความหรือใช้ในเชิงของอำนาจ โดยผู้สอนมีมุมมองต่อการตัดเกรตในลักษณะเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกนำมาใช้ในการตีความหมายในด้านคุณภาพและมาตรฐาน การจำกัดจำนวนเกรตที่ผู้เรียนได้ และการใช้ดุลยพินิจในสามลักษณะ คือ 1) การให้เกรตลดลงเพื่อบ่งชี้มาตรฐานและคุณภาพแต่ละเลยเรื่องการให้ความสำคัญกับผู้เรียน 2) การใช้เกรตเพื่อผลประโยชน์แลกเปลี่ยนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน 3) การให้เกรตเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน ในมุมมองของผู้เรียน พบว่า การตัดเกรตควรให้ความสำคัญกับเกณฑ์การตัดเกรตที่มีความชัดเจน หากผู้สอนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติไม่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมในการตัดเกรตและถูกจำกัดและถูกกดทับในความคิดและความเชื่อเรื่องความสามารถและผลงาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

บรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ก
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ข-ง
บทบรรณาธิการ	จ-ฎ
สารบัญ	ฐ-ฒ

บทความวิจัย:

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน : พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว)	1
การสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน : พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี (แช่ฉั่ว)	13
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมืองอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม : พระมหาพฤตส์ภักดิ์ เรื่องสมบัติ และธีระพงษ์ มีไธสง	25
รูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ : ทชชกร แสงทองดี, พระเทพปริยัติเมธี, นัยนา เกิดวิชัย และสุรพล สุยะพรหม	35
ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ : อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ และปัญญา พรหมบุตร	47
การศึกษาการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงานกรณีศึกษา: บริษัท พีพีเอส.ออดิเตอร์ จำกัด : นวพล จินตะบุตร, อาทิตย์ คุประเสริฐ, ณัฐนันท์ โลภวิสัย, สหรัถ ธรรมโรจน์, สุเทพ เขี่ยมขาว และมัชนิกา อินตะขัน	59
ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : รัชดาภรณ์ โยธพล และชนิกา แสงทองดี	71

**การศึกษาเพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในการขนส่งน้ำมันด้วยการฝึกอบรม
กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด**

: สุภารัตน์ มุนิคม, สุชาดา หาริกัน, ธัญญรัตน์ สุคนธรัตน์
และกมลลักษณ์ แสนโม้

81

**การปรับปรุงผลิภาพและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลักแผนภูมิแสดงเหตุและผล
การฝึกอบรมพนักงานและ 5 ส กรณีศึกษา: บริษัท กรีนสปอต จำกัด**

: ธิติรัตน์ พูนณรงค์, นันทรี ดำรงค์อนุกุล, นนทวัฒน์ ประสงค์,
สิริวิทย์ สุขสุด และอังคณา เผ่าพิบูล

89

**สภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กรที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการ
ปฏิบัติงาน กรณีศึกษา: บริษัท อิชปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด**

: หทัยชนก ขวัญเจริญศรี, สุธิตา ตนทวิ, แก้วกัญญา ราชา,
วาสนา ชำนาญรักษา, กัลยรัตน์ ดอนมอญ และภักจิรา กำลังหาญ

97

**การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่
แขวงลุ่มพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร**

: ธัมเมศร์ กัณฑ์ธนพงษ์ และชนิกา แสงทองดี

107

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ
กรุงเทพมหานคร**

: ประภาพร วรรณศรี และทัชชกร แสงทองดี

117

**นครสวรรค์: การวิเคราะห์นโยบายและการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็น
จังหวัดจัดการตนเอง**

: สมบัติ นวลระยอง, ดิเรก ด้วงลอย, อาณัติ เดชจิต
และจรรยา ลินลา

127

**การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าใหม่ หมู่ที่ 1
ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช**

: พรชิตา จิตมั่ง, เดโซ แชน้ำแก้ว, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์
และเชษฐา มุทะหมัด

137

บทความวิชาการ:

**เกรด: สัญลักษณ์และการให้ความหมายในมุมมองผู้สอนและผู้เรียนใน
สถาบันอุดมศึกษา**

: นิภาพรรณ เจนสันติกุล

151

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิจัยวิชาการ	163
แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์	164
หนังสือขอส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ	180
ใบสมัครสมาชิก	181

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สื่อกอินโดจีน

Analysis of Public Networks and Community Organization to Driven
Development Spatial Intersection Indochina

พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว)¹

Phrarajrattanasudhi (Khaunrak Gaesonbau)

Received: February 9, 2020

Revised: May 25, 2020

Accepted: May 27, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.1

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่สื่อกอินโดจีน และ 2) ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่ที่สื่อกอินโดจีน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และสรุปรายงานวิจัย ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่สื่อกอินโดจีน พบว่า การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศยุคใหม่ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็เพื่อความประทับใจร่วมกัน ความความปรองดอง สมานฉันท์ เป็นมิตรกัน การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ท้องถิ่นต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐที่มีส่วนส่งเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวม และ 2) ทุนทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกัน

¹ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก; Phitsanulok Provincial Office of Buddhism

Corresponding Author, e-mail: khun83@hotmail.com, Tel. 081-8886248

ของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน วัฒนธรรมในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ขนบธรรมเนียม ประเพณี นับเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่มีมาช้านาน อีกทั้งยังใช้เป็นกุศโลบายให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข การสืบทอดวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง ที่จะดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ดั่งามสืบไป การเรียนรู้และฝึกตนเองให้เห็นคุณค่าจึงเป็นวิธีการที่ดี และควรทำตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการปลูก จิตสำนึก ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะการอบรมสั่งสอน หรือการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีก็ตาม โดยเริ่ม จากชุมชน

คำสำคัญ: การสังเคราะห์, วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา, คัมภีร์ธรรม

ABSTRACT

Research on " Analysis of Public Networks and Community Organization to driven Development Spatial Intersection Indochina. " Objective 1) to analyze government relations Social Networks and community organizations and the cultural dynamics of Indochina intersection, and 2) to study cultural capital and to create coexistence among people in the Indochina intersection area Is a qualitative research methodology. The researcher has focused and analysis of government relations Social Networks and community organizations with Driving the cultural dynamics of Indochina intersection areas By in-depth interview (15 persons) and focus group discussions with related persons (10 persons). Data synthesis analysis in each question. According to the experience of the expert and the research report summary. The results of research 1) Analyze government relations Social Networks And community organizations and the cultural dynamics of the Indochina intersection area, the network operation is an important factor supporting And encourage the public Has the power to develop the country creatively Which is the main goal of modern country development In building interpersonal relationships is for mutual impression Reconciliation, amicable, friendly, living together Is a way that leads to friendship As well as working together Local authorities must establish a social networking system with relevant parties. In order to create a systematic operational network together Work process that connects small dots and extends to large national units Especially the role of the government that is responsible for the promotion of private business. Which will benefit the national economy as a whole. And 2) Education, cultural capital, and to create coexistence among people in the Indochina intersection area Culture in Phitsanulok Province. Traditions and traditions are considered to be ancient cultures for a long time. It is also used as a strategy for

people in the community to live together in peace. Cultural inheritance It's a very important process. To maintain good things forever Learning and training oneself is a good way. And should be done since childhood by raising awareness. Whether in training or practice as a good model beginning with the community.

Keywords: Spatial development, Social networks, Indochina intersection

บทนำ

ภาครัฐเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบด้วยนโยบายของภาครัฐแต่ช่วงเวลาแต่ด้วยระบบที่มีมาอย่างยาวนานนั้นได้สร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการรวมศูนย์ที่ยากแก่การนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเพราะเป็นการวางรากฐาน/การวางแผนที่มาจากส่วนบนหรือผู้ที่มีอำนาจการสร้างอำนาจนิยมของภาครัฐดังกล่าวได้กลายเป็นการสะสมปัญหาเชิงโครงสร้างให้เกิดขึ้นอีกต่อกระบวนการพัฒนาในสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมาแต่อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อมาภาครัฐเองก็ได้มีการปรับตัว/ปฏิรูปกระบวนการทำงานโดยการสนับสนุนกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายและมีการปรึกษาหารือกันมากขึ้น โดยผ่านช่องทางด้านกฎหมายและกระบวนการทำงานโดยกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาภาครัฐนั้นจะมีการดำเนินการในลักษณะของงานด้านการพัฒนาชุมชนที่ภาครัฐเป็นผู้ให้แนวคิดกระบวนการทำงานมากกว่ากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของภาคประชาชนและการส่งเสริมความเป็นเครือข่ายของภาครัฐนั้น มักจะเป็นการจัดตั้งมากกว่าเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของภาคประชาชน

เครือข่ายภาครัฐจะมีหลากหลายประเภทตามโครงสร้างและภารกิจของหน่วยงาน เช่น เครือข่ายสถาบันการศึกษา เครือข่ายกระทรวงมหาดไทย เครือข่ายเกษตรกรเพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชน เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและเครือข่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น กลุ่มองค์กร เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งภาครัฐเหล่านี้ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาและการเข้าไปส่งเสริมการทำงานในระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด โดยเป็นการเชื่อมประสานการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนที่มีลักษณะทั้งที่เป็นแนวดิ่ง คือ จากบนลงล่าง และแนวนอน คือ การทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างชาวบ้านและรัฐ ดังนั้น กลุ่ม องค์กร เครือข่ายของรัฐหรือโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐสนับสนุนเหล่านี้ เมื่อโครงการตามภารกิจนั้น ๆ สิ้นสุดลง ความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง รวมทั้งการเรียนรู้ก็สิ้นสุดลงด้วยเช่นกัน เป็นความไม่ต่อเนื่อง และไม่ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาเป็นเครือข่ายที่ยั่งยืน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ภาครัฐจึงได้มีการปรับตัวในการที่จะปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากในปัจจุบันมีองค์กรอิสระใหม่ของภาครัฐมากมาย ซึ่งองค์กรเหล่านั้นต่างก็มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ เช่น สถาบันพระปกเกล้า สถาบันที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กองทุนเพื่อสังคม หรือแม้กระทั่งกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาครัฐได้มีแนวทางในการขับเคลื่อนสังคมร่วมกับภาคประชาชน

ให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น วัฒนธรรมในจังหวัดพิษณุโลกนับเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่มีมาช้านานเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 15 จึงมีเอกลักษณ์ และมรดกที่สำคัญ ซึ่งเป็นความภูมิใจแสดงถึงเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีของชาวจังหวัดพิษณุโลก ดังจะเห็นได้จากการมีประเพณีที่หลากหลาย อีกทั้งประเพณีทั้งหลายเหล่านั้นยังใช้เป็นกุศโลบายให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีประชากรจากหลากหลายภูมิภาคเข้ามาทำงาน จึงนำพาศิลปวัฒนธรรมประเพณีเข้ามาด้วย เช่น การทอผ้า การทอเสื่อ ที่มาจากทางภาคอีสาน จึงเกิดการรวมกลุ่มกันสร้างผลิตภัณฑ์จากการสิ่งทอเพื่อสร้างรายได้ช่วงว่างจากฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรโดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นในการต่อยอดผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ การส่งเสริมจัดตั้งโดยหน่วยงานภายนอกหลาย ๆ หน่วยงาน ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่มีการเติบโตขยายกิจกรรมไปได้ต่อเนื่อง เกิดผลการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมชัดเจน องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีบทบาทขับเคลื่อนงานพัฒนาจำนวนมาก จึงเห็นควรให้มีการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน เพื่อให้หน่วยงานและสาธารณชนยอมรับสถานะบทบาทขององค์กรชุมชนในการพัฒนา อีกทั้งการมีข้อมูลองค์กรชุมชนที่ชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานร่วมกันขององค์กรชุมชน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2559) ดังนั้นองค์กรชุมชนจึงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ในทุก ๆ ด้านและความเป็นจริงแล้ว ในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรชุมชนต่าง ๆ อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการมานานแล้ว มีจำนวนหลายกลุ่ม/องค์กรชุมชน ที่ตั้งขึ้นมาแล้วเลิกไป แต่ก็ยังมีหลายกลุ่ม/องค์กรชุมชน ที่ยังคงอยู่และพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สามารถที่จะแก้ไขปัญหาให้แก่สมาชิกและชุมชนได้ (อาภาพันธ์ พันธุ์, 2543)

จากที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากลุ่ม/องค์กรของชุมชนที่สามารถดำรงอยู่ได้และมีการพัฒนาเติบโต เป็นกลไกและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำให้เศรษฐกิจและชุมชนเข้มแข็ง โดยผู้วิจัยอยากทราบว่า ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม องค์กรชุมชน และการขับเคลื่อนการพัฒนาเป็นอย่างไร และวิธีการพัฒนาเครือข่ายให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไปได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน
2. เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) เน้นการศึกษาวเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และเอกสาร การจัดกระบวนการวิจัย ด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

เอกสารที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ผู้วิจัยจะได้รวบรวมข้อมูลจาก วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย ตำราทางวิชาการ วารสารและหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศึกษาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นคำถาม ตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้หลักการ SWOT ในด้านความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับ การขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน และนำมาสรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ เป็นเครือข่ายทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นทางการในบางกลุ่ม ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็เพื่อความประทับใจร่วมกัน ความความปรองดอง สมานฉันท์ เป็นมิตรกัน การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ท้องถิ่นต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน กระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐที่มีส่วนส่งเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการสื่อสารที่เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว การนำเอาวัสดุสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตใยแก้วนำแสง (Fiber Optics) ทำให้มีการพัฒนาการสื่อสารด้วยภาพ เสียง และตัวเลขได้ดีขึ้นอย่างมาก เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้สังคมโลกมีความใกล้ชิดกันจนเป็นเสมือนหมู่บ้านเดียวคือหมู่บ้านโลก ในอนาคตเทคโนโลยีเหล่านี้จะยิ่งพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในการทำงานที่เริ่มมีการติดต่อกับชาวบ้านหรือประชาชน องค์กรควรที่จะติดต่อกับบุคคลหนึ่ง หรือผู้นำชุมชน หรือเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือในชุมชนนั้น ๆ และองค์กรจะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ให้เสมอภาค เพื่อตรวจสอบ อคติ ของตนเองและการวางบทบาทของตนเองให้เป็นกลางให้มากที่สุดและควรที่จะติดต่อกับคนทุกคนจะทำให้องค์กรมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อตรวจสอบและช่วยในการตัดสินใจ การวางตัวเป็นกลางองค์กรต้องเป็นอิสระจากการตกอยู่ใต้แนวคิด ใต้แนวทาง หรือการรับฟังข้อมูลจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำเพียงกลุ่มเดียวตามปกติ ในทุกชุมชนหรือทุกกลุ่ม

2. เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรม และเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน วัฒนธรรมในจังหวัดพิษณุโลกนับเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่มีมาช้านานเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 15 จึงมีเกิดเอกลักษณ์ และมรดกที่สำคัญ ซึ่งเป็นความภูมิใจแสดงถึงเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีของชาวจังหวัดพิษณุโลก ดังจะเห็นได้จากการมีประเพณีที่หลากหลาย อีกทั้งประเพณีทั้งหลายเหล่านั้นยังใช้เป็นกุศโลบายให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกหมู่เหล่าต้องร่วมใจอนุรักษ์ พื้นฟู เผยแพร่สืบสานวัฒนธรรมที่ตังามนี้สืบไป ความสำคัญของ

การ สืบทอดวัฒนธรรม การพัฒนาและสืบทอดวัฒนธรรมไทย เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง ที่จะดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ตั้งงามสืบไป การเรียนรู้และฝึกตนเองให้เห็นคุณค่าจึงเป็นวิธีการที่ดี และควรทำตั้งแต่ วัยเด็ก ด้วยการปลูกจิตสำนึก โดยสถาบันที่สำคัญของชาติต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นใน ลักษณะการอบรมสั่งสอน หรือการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีก็ตาม วัฒนธรรมมีส่วนสำคัญในการ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากชุมชน การส่งเสริมจากภาครัฐ ความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจของชุมชน การกระจายรายได้การรักษาสภาพแวดล้อมการเข้าใจแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ เป็นเรื่องของภาครัฐ ที่ต้องส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติ เป็นสิ่งสืบทอดจนกลายเป็น วัฒนธรรมของชุมชน รู้จักพึ่งตนเอง ทำอย่างไรให้มีกินมีใช้ตลอดไปไม่ เป็นหนี้สิน สอนลูกหลานให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัย เรื่องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่าย ทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของภาครัฐ กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า เป็นกระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐหรือรัฐบาลที่มีส่วนเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อ เศรษฐกิจของชาติโดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนที่อาจถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ เด่นชัดที่สุด การรักษาสัมพันธ์ภาพที่สร้างความรู้ ความหมาย และโลกทัศน์ร่วมกัน องค์ประกอบ พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หลักพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก็คือเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความรักใคร่ ความชอบพอกัน เป็นมิตรกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่ มิตรภาพ การใช้ชีวิตร่วมกัน ตลอดจนการทำงานร่วมกัน การที่ภาครัฐพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ เช่น การสร้างถนนหนทาง โรงไฟฟ้า การคมนาคมและการขนส่ง การสื่อสาร ฯลฯ เพื่อ เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าภาครัฐไม่ให้การสนับสนุน ภาคเอกชนก็จะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น ถ้าภาคเอกชนจะต้องสร้างโรงผลิตไฟฟ้า น้ำประปา ถนนเสียเอง ก็คงไม่สามารถจะลงทุนได้โดยมีผลกำไรเพราะค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าจะ สูงจนไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้ ขณะเดียวกันการพึ่งภาครัฐในทุกด้านก็ย่อมจะเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากทรัพยากรจำกัด ส่วนการสนับสนุนจากภาครัฐที่ไม่มีผลอย่างจริงจังเนื่องจากไม่ได้พยายาม อย่างเต็มที่นั้นก็จะไม่เกิดผลในทางบวกตามที่ได้มุ่งหมาย แต่ข้อที่พึงระวังก็คือการสนับสนุนจาก ภาครัฐก็มีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี รอดจากภัย (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การพัฒนา เครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ” พบว่า เครือข่ายทางสังคมที่ดูแลผู้สูงอายุจะประกอบไป ด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และอาสาสมัครที่มาช่วยดูแล การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมเป็น กระบวนการทางสังคม ซึ่งชุมชนจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันอย่างแท้จริง การพัฒนาในกลุ่ม ประชาชนที่อยู่ในชุมชนจะส่งผลให้มีการสนับสนุนทางสังคมตามมา การดำเนินงานโดยภาครัฐซึ่งมี

บุคลากรจำกัดไม่เพียงพอกับการจัดการปัญหา จำเป็นต้องอาศัยกลไกปัจจัยหลายส่วนประกอบกัน การประเมินเครือข่ายทางสังคมที่ดูแลผู้สูงอายุ ยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะการสร้างเครือข่ายทำให้เกิดการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือด้วยความสมัครใจ ฉะนั้นการสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ

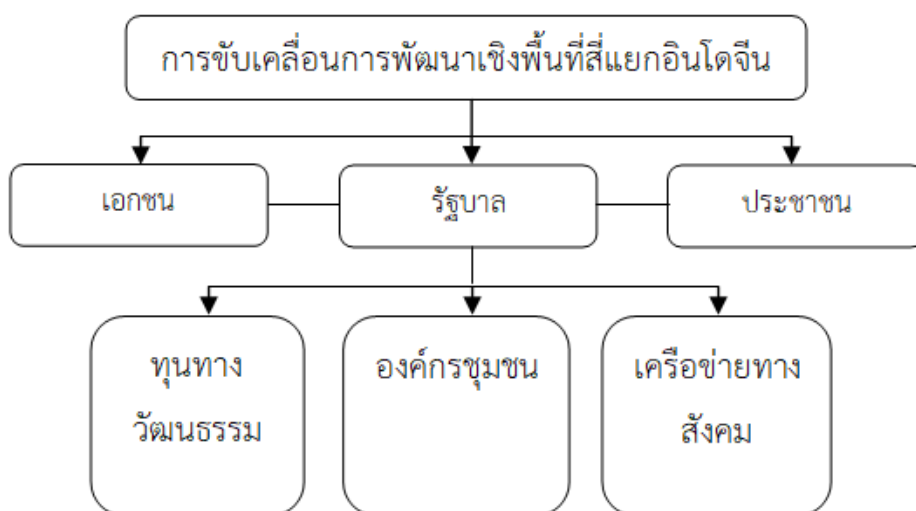
2. เครือข่ายทางสังคมกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมกับสังคมต้องไปด้วยกันเสมอ มีผลเกี่ยวเนื่องกัน โดยเฉพาะในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์กับรัฐโครงสร้างของสังคมด้วย อัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละสภาพของสังคมอาจแตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปในอัตรารวดเร็วและสลับซับซ้อน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ ชุมชนที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ และบางครั้งการปรับตัวไม่ได้ ก็อาจหาทางออกด้วยการทำลายชีวิตตนเอง ในการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมทุกภาคส่วนต้องมีเป้าหมายเหมือนกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของปัญหาและกิจกรรม ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้คนในสังคมนั้น ๆ การที่ประชาชนนำความรู้ความสามารถ ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะโครงสร้างทางสังคม ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ในสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ อาจเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว ด้วยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน เกื่อนศรี และนิชภา โมราถบ (2559) ได้ศึกษาวิจัย “การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพ้อ อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี” พบว่า เกษตรกรมีความสนใจเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเรียนรู้กระบวนการปลูกข้าวอินทรีย์มากขึ้นและมีความตระหนักในเรื่องการดูแลสุขภาพมากขึ้น จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการวิจัยทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านการผลิต และการตลาดเพิ่มมากขึ้นเกิดเครือข่ายผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ทั้งภายในจังหวัดและภายนอกจังหวัดมากขึ้นและเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ณ ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตและจิตวิญญาณชาวนาไทยเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดเครือข่ายสนับสนุนการผลิต หน่วยงานของรัฐที่เข้าใจและเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่มากขึ้น เกิดศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรให้ชุมชนและประชาชนร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง มีการเชื่อมโยงภาคีและแหล่งทุนเพื่อบริการวิชาการ ทำให้ได้กลไกในการบริหารจัดการเครือข่ายของผู้ปลูกข้าวอินทรีย์

องค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า องค์กรควรที่จะรู้จักหรือติดต่อกับบุคคลหนึ่งหรือผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ และองค์กรจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ให้เสมอภาค ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบ อดติ ของตนเอง

และการวางบทบาทของตนเองให้เป็นกลางให้มากที่สุด และควรที่จะติดต่อกับคนทุกคนจะทำให้องค์กรมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อตรวจสอบและช่วยในการตัดสินใจ เมื่อองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน การให้ความสำคัญกับคนในชุมชนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม โดยให้คนในชุมชนค้นหาความต้องการและปัญหาของตนเองให้พบ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการกระตุ้น ยั่วยุ หรือชักจูงก็ตาม โดยเฉพาะการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องของปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของชาวบ้าน เช่น ในหมู่บ้านนั้นในการรวมกลุ่มกัน จะต้องมีปัญหาเกิดขึ้นแน่ ๆ เมื่อมีคนมากขึ้นก็ต้องมาปัญหาตามมาด้วย เช่น เวลาเจ็บป่วยแล้วไปเยี่ยมเยียนชาวบ้านก็จะพูดปัญหาออกมา เป็นวิธีการเข้าสู่ปัญหาโดยตรง เพื่อการสร้างสรรคความเจริญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้แก่ชุมชนและประเทศชาตินั้น การฝึกอบรมให้ประชาชนรู้จักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทิตย อาภากร (อบอ่น) และคณะ (2556) ได้ศึกษาวิจัย “การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย” พบว่า การพัฒนาให้บุคคลและสังคมได้มีการเรียนรู้จากสิ่งที่เรียบง่ายไปสู่การพฤติกรรมที่เหมาะสม มีจิตใจและสติปัญญาในการพัฒนาตนเอง และการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน เน้นการพัฒนาคนเพื่อให้มีจิตใจและปัญญาที่สมบูรณ์ เห็นสัจธรรมของชีวิตส่วนการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ตามแนวของพระพุทธศาสนานั้นพบว่าเครือข่ายทางสังคมของคณะสงฆ์เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทั้งภายในองค์กรคณะสงฆ์และการปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม เช่น ภาครัฐประชาชนองค์กรธุรกิจเอกชนซึ่งได้มีการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อแรกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือพึ่งพาจนกระทั่งสามารถสร้างพลังทางสังคมในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมโดยมีเครือข่ายธรรมมะการทำหน้าที่ตามพระธรรมวินัยเป็นปัจจัยหลักในการเชื่อมโยงกลยุธมิตรการแก้ไขปัญหาทางสังคมการสร้างพื้นที่ทางสังคมและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และเครือข่ายเพื่อการจัดการเชิงพื้นที่ให้เกิดพลังแห่งการพัฒนาซึ่งรูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการองค์กรของคณะสงฆ์นั้นอาจมีกระบวนการบริหารที่แตกต่างกันไปตามหลักการเป้าหมายและอัตลักษณ์ของคณะสงฆ์หรือตามโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ของคณะสงฆ์โดยจะต้องมีบูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ประสิทธิภาพประสิทธิผลการสร้างประโยชน์และความสุขตามแนวพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และ องค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน ทั้ง 3 ภาคส่วนจึงจำเป็นต้องร่วมมือกัน ซึ่งมีแนวทางการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับภาครัฐและเอกชน การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน ภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน นอกจากการจัดงบประมาณเพื่อสร้างสาธารณูปโภคให้แก่จังหวัดพิษณุโลกในการรองรับการเปลี่ยนทางด้านการขนส่งระดับภูมิภาคแล้วนั้น ยังเป็นตัวกลางที่ต้องประสาน และ เชื่อมต่อความสัมพันธ์ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กัน โดยต้องอาศัยปัจจัยทั้งทางด้านทุนทางสังคม องค์กรชุมชน และเครือข่ายทางสังคม ดังนี้

ทุนทางวัฒนธรรม เป็นงานสร้างสรรค์อันเกิดภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอด ถ่ายทอด องค์ความรู้กันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน สามารถนำมาต่อยอดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เช่น การสร้างรายได้ มีการพัฒนาปรับปรุงนำศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน เกิดความอยู่รอดของชุมชน ท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรม ช่วยให้สังคมดำรงอยู่อย่างสมดุล เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สร้างสินค้าสาธารณะเพื่อใช้ร่วมกัน แทนที่จะเป็นสังคมแห่งการแย่งชิง นำไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ศิลปหัตถกรรม งานฝีมือ การแสดง ฯลฯ ชุมชนบางแห่งมีประโยชน์ทางอ้อม เช่น สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งการถ่ายทอดความรู้เกิดจากจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งช่วยในการจัดระเบียบทางสังคม ให้ชุมชนสังคม นำอยู่ยิ่งขึ้น ลดการย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น เป็นการปลูกจิตสำนึกรักถิ่นฐาน ห่วงแหน วัฒนธรรมและภูมิปัญญา เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องด้วยประเทศไทยมีความโดดเด่นและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีผู้มี

ความรู้ด้านภูมิปัญญาไทยมากมายกระจายอยู่ทุกพื้นที่ ซึ่งหากสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนดังกล่าวได้อย่างเต็มที่แล้ว ก็จะนำมาซึ่งการสร้างสรรคคุณค่าและมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สถานที่ ธรรมชาติ หลายอย่างที่น่าสนใจ ที่อยู่ร่วมกันบนรากฐานของทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และมีทุนวัฒนธรรมที่เป็นสิ่งยอมรับต่อสากลของสังคมไทย อันเป็นสิ่งที่ส่งผลให้ประชาชนอยู่ร่วมกันมาได้อย่างเป็นสุข เป็นต้นว่า ภูมิปัญญา แบบแผนพฤติกรรม ประเพณีโลกทัศน์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นทุน รากฐานหรือพื้นฐานการประพฤติปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความต้องการและความจำเป็นของแต่ละชุมชน ทั้งส่วนที่เหมือนกันและต่างกันในระดับบุคคล ชุมชน และสังคม

องค์กรชุมชน เป็นการรวมตัวกันของคนในชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่แต่มารวมกันบนฐานปัญหาาร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นองค์กรชุมชนรวมตัวกันสร้างขึ้นเองและบริหารจัดการได้เอง มีบทบาทหน้าการค้นหา คิดค้นวิธีการในการแก้ไขและจัดการ มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการจัดการตนเองโดยเป็นความต้องการของชุมชน ต้องการจัดการตนเองให้มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะพื้นที่ ไม่ได้เกิดจากที่มีหน่วยงานภายนอกมาสร้างให้เกิดหรือมีการจัดการจากหน่วยงานภายนอก ในการรวมตัวกันนั้นต้องมีกระบวนการจัดการให้ผู้คนหรือสมาชิกนั้น ๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียม ไม่มีแบ่งชนชั้น และมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น เกิดความตระหนักร่วม ยึดเหนี่ยวร่วมและรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างลุล่วง ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาและการจัดการจึงต้องเกิดจากฐานชุมชน ไม่ได้เกิดจากกลไกของรัฐบาลทำให้การจัดการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจึงต้องมีชุมชนเป็นแกนหลัก มีชาวบ้านเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนต่อไป

เครือข่ายทางสังคม เป็นความสัมพันธ์ที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างสมาชิก ซึ่งอาจจะระหว่างบุคคลต่อบุคคล องค์กรต่อองค์กร บุคคลต่อกลุ่ม บุคคลต่อองค์กร เครือข่ายต่อเครือข่าย หรืออาจเป็นเครือข่ายย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ การเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายมิได้เป็นเพียงการรวมตัวกันโดยทั่วไปนั้น แต่ยังมีเป้าหมายในการทำกิจกรรมร่วมกัน อาจเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว หรือเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการทำงาน การทำงานเป็นเครือข่ายจึงเป็นการเชื่อมโยงคนที่มีความสนใจร่วมกัน มีความเห็นตรงกันหรือคล้ายกันมาพบปะสังสรรค์ และพัฒนาไปสู่การร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายและจุดประสงค์เดียวกัน เช่น การตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างรายได้ ชุมชนบางแห่งไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐ หากแต่สมาชิกในกลุ่มสามารถบริหารจัดการกันเอง ก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในกลุ่ม ส่งผลถึงชุมชนที่ไม่พึ่งพาความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ เป็นการแบ่งเบาภาระของทางรัฐบาล

ดังนั้นเครือข่ายจึงเป็นกลไกขับเคลื่อนกิจกรรม โครงการ งานต่าง ๆ ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างบุคคลกลุ่ม หน่วยงาน องค์กร หรือชุมชนด้วยความสมัครใจ ความร่วมมือของสมาชิก เครือข่ายมีหลายลักษณะ เช่น การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเครือข่ายการจัดกิจกรรม สมาชิกของเครือข่ายมีบทบาทและขอบเขตการทำงานของตนเองด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิเชื่อถือและเอื้ออาทรกันและเพื่อลดความขัดแย้ง และป้องกัน

ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงอินโดจีน จึงเป็นการสร้างเกาะป้องกันที่เข้มแข็ง คือ ให้การศึกษา ปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมที่ได้มีการส่งต่อและสืบสานกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สร้างระบบบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน เรื่องการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงอินโดจีน และดำเนินการด้วยพื้นฐานความรู้ทางเทคนิค และความรู้ในการจัดการที่ถูกต้องแม่นยำ
2. องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนต้องมีความโปร่งใส อำนวยประโยชน์ให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกันอย่างทั่วถึง เคารพสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และเคารพวิถีเกษตรกรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด และหน่วยราชการบริหารส่วนกลางในจังหวัด ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงอินโดจีน
2. หน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด และหน่วยราชการบริหารส่วนกลางในจังหวัด ถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์เรื่อง “วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงอินโดจีน : Analysis of Public Networks and Community Organization to Driven Development Spatial Intersection Indochina.” นี้ สำเร็จเสร็จสิ้นได้ด้วยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายดังนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ให้โอกาสแก่คณะผู้วิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราชได้ทำวิจัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและเป็นผลงานทางวิชาการ

ขอขอบพระคุณพระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระสุธีรัตนบัณฑิต ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย และบุคลากรทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีเมตตาตรวจงานวิจัยคอยเสนอแนะแก้ไข เพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุด ตลอดถึงอำนวยความสะดวกทุกอย่างแก่คณะผู้วิจัย

ขอพระคุณคณะกรรมการผู้ตรวจงานวิจัยทุกท่านที่มีเมตตาเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้แก่คณะผู้วิจัย ซึ่งจะทำให้ผลงานออกมาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

ส่วนดีที่เกิดจากงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอถวายบูชาพระรัตนตรัย คุณครูอุปัชฌาย์ อาจารย์ มารดาบิดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดถึงทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธ (อบอู่่น) และคณะ. (2556). *การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ยุพิน เกื่อนศรี และนิชภา โมราถบ. (2559). *การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพี้ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ยุวดี รอดจากภัย. (2560). *การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ*. (รายงานการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2559). *การรองรับสถานภาพองค์กรชุมชน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.codi.or.th/community>.
- อาภาพันธ์ พันธุ์. (2543). *เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อการคงอยู่ขององค์กรชุมชน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน

The Synthesis of Buddhism Literature: 30 Theology Texts that should be
Read by Thais

พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี (แช่ฉั่ว)¹

PhramahaHai Thammamethee (Saechua)

Received: January 28, 2020

Revised: June 12, 2020

Accepted: June 12, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.2

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน โดยทำการศึกษาทั้งในเชิงเอกสารและข้อมูลเชิงประจักษ์ จากแบบบันทึกสาระสำคัญ เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณด้วยการแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตามประเด็นแบบบันทึกสาระสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ ธรรมที่คนไทยควรอ่าน แบ่งได้เป็น 9 ประเภท คือ 1) ประวัติพระพุทธศาสนา ชินกาลมาลีปกรณ์, ตำนานมูลศาสนา, กาลานุกรม : พระพุทธศาสนาในอารยธรรมโลก และแก่นพุทธศาสนา 2) ประวัติของ พระพุทธเจ้า ได้แก่ ปฐมสมโพธิ, พุทธประวัติจากพระโอษฐ์, และสังคีตยวงศ์ 3) พระพุทธเจ้าตรัสรู้ อะไร ได้แก่ ปฏิจจสมุบาทจากพระโอษฐ์, อริยสัจจากพระโอษฐ์, และอิทัปปัจจยตา 4) หลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับประชาชน, ธรรมาธิบาย : หลักธรรมในพระไตรปิฎก, และปัญญาวิวัฒน์ 5) ตัวอย่างคัมภีร์ในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วิสุทธิมรรค, วิมุตติมรรค และมิลินท ปัญหา 6) การอ้างอิงในการศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ พจนานุกรม ฉบับประมวลศัพท์, พจนานุกรม ฉบับ ประมวลธรรม และพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ 7) การเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ พุทธธรรม, คู่มือมนุษย์, ธรรมบุญชีวิต และมงคลที่ปณี 8) การกระทำของมนุษย์ที่เรียกว่ากรรม ได้แก่ กรรมที่ปณี,

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์; Mahachulalongkornrajavidyalaya

University, Nakhonsawan Campus

Corresponding author, e-mail: hai.tham@mcu.ac.th, Tel. 083-2679649

วิปัสสนาที่ปณี และวิมุตติรัตนมาลี และ 9) มนุษย์จะไปอยู่ที่ไหนเมื่อตายไปและไปเกิดใหม่ ได้แก่ ภูมิวิลาสินี, ไตรภูมิภิกขา, โลกที่ปัสสาร์ และจักกวัตที่ปณี

คำสำคัญ: การสังเคราะห์, วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา, คัมภีร์ธรรม

ABSTRACT

The objective of this research article was to synthesize the Buddhist literatures in 30 theology texts that Thais should read with studying both the documents and the empirical data from the forms. The research was the qualitative research process by quantitative data analysis with the frequency distribution and qualitative data analysis with the content analysis. The research found that: The Buddhist literatures in 30 theology texts that Thais should read were divided into 9 groups: (1) the history of Buddhism including Jinakalamalipakaranam, Tamnan Munlasatsana, Kalanukom and the heart of Buddhism, (2) the history of Buddha including Pathomsombodhi, the history of Buddha from the mouth and Sangitiyavansa, (3) what the Gautama Buddha enlightened including Paticcasamuppada from the mouth, Ariyasacca from the mouth and Idappaccayata, (4) the Dhamma principles in Buddhism including Tripitaka for people, Dhammadhipaya and Pannavivadha, (5) the Scriptures in Buddhism including Visuddhimagga, Vimuttimagga and Milindapanha, (6) the reference in education including Dictionary, Dictionary of Buddhism, and Dictionary of Buddhist studies, (7) the life learning including Buddha-Dhamma, Hand Book For Mankind, A Constitution for Living and Mangaladipani, (8) the action of man was called Karma including Kammadipani, Vipassanadipani and Vimuttirattanamali and (9) Where the man lived after their death including Bhumivilasini, Traibhumikatha, Lokadipakasara and Cakkavaladipani.

Keywords: Synthesis, Buddhism Literature, Theology Texts

บทนำ

พระพุทธศาสนาเกิดจากผลงานวิจัยที่ยิ่งใหญ่และยอดเยี่ยมที่สุดของมนุษยโลกเท่าที่มนุษย์เคยมีมา มีหลักฐานยืนยันคือ พระไตรปิฎก ที่บรรจุองค์ความรู้เกี่ยวกับความจริง ความถูกต้องดีงาม และสิ่งที่ยังคุณประโยชน์ครบถ้วนทั้งคฤตโลกและคฤตธรรม (Secularism and Spiritualism) ทั้งที่เป็นลักษณะศิลป์ และที่เป็นลักษณะศาสตร์ (Art and Science) ทั้งหมดรวบรวมอยู่ในประมวลคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (สิทธิ บุตรอินทร์, 2559) มีองค์ 9 เรียกว่า

นวัคส์ตฤศาสน์ ประกอบด้วย (1) สุตตะ คือระเบียบคำที่เป็นความเรียงแสดงหรือบรรยายข้อธรรมให้ผู้ฟังเห็นประจักษ์ บางกรณีอาจบรรยายเป็นอุปมาโวหาร หรือตั้งประเด็นปัญหาขึ้นถามแล้วตอบเอง (2) เคยยะ คือระเบียบคำที่เป็นประเภทร้อยกรองผสมกับคำประเภทร้อยแก้ว (3) เวยยาकरणะ คือระเบียบคำที่เป็นประเภทร้อยแก้วล้วน (4) คาถา คือระเบียบคำที่เป็นประเภทร้อยกรองล้วน (5) อุทาน พระคาถาหรือพระดำรัสที่ทรงเปล่งด้วยพระทัยอันสพรคด้วยโสมนัสสัมปยุตด้วยญาณ อาจเป็นคำประเภทเวยยาकरणะ เป็นคำประเภทคาถา (6) อิติวุตตกะ คือระเบียบคำที่มีการกล่าวอ้างข้อความอื่นมาประกอบโดย มีคำว่า “วุตฺตํ เหตุ ภควตา? (สมจริงดังที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้) เป็นคำเชื่อมความเพื่อนำเข้าสู่คาถาหรือพุทธพจน์ (7) ชาตกะ คือระเบียบคำที่มุ่งเล่าเรื่องในอดีต เป็นบุพจริยา (8) อัปภูตธรรม คือระเบียบคำที่แสดงถึงเรื่องที่นำอัศจรรย์ไม่เคยมี และ (9) เวทลละ คือระเบียบคำแบบถามตอบ (พระมหาวาติศร อิรสีโล, 2543) นวัคส์ตฤศาสน์ได้รับการบันทึกไว้อย่างละเอียดในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกและคัมภีร์เกี่ยวเนื่องเนื้อหาวิชาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระไตรปิฎก และคัมภีร์อธิบายพระไตรปิฎก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษามีความรู้ทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องแม่นยำ พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์บรรจุคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระธรรมวินัย พระพุทธองค์ได้กล่าวพระปัจฉิมวาจาว่าพระธรรมวินัยเป็นศาสดาแทนพระองค์ว่า “ปาพจนมีพระศาสดาล่วงลับไปแล้ว พวกเราไม่มีพระศาสดา” ข้อนี้พวกเธอไม่ฟังเห็นอย่างนั้น ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไป ก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย” (ที.ม. (ไทย) 10/216/164) พระไตรปิฎกจึงเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าเฝ้าพระศาสดา และศึกษาหลักคำสอนได้ แม้พระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วก็ตาม การปฐมสังคายนาเป็นจุดเริ่มต้นของพระพุทธศาสนาเถรวาท มติของการสังคายนาเป็นการยอมรับคำสอน และสวดพร้อมกัน แล้วยอมรับเป็นแบบแผนที่ต้องทรงจำด้วยมุขปาฐะ (ปากเปล่า) ถ่ายทอดมาแก่พระสาวกรุ่นหลัง จนมีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกประมาณ พ.ศ. 460 ณ อาโกลเลณสถาน ในมัลลชนบท ลังกาทวีป ปัจจุบันพระไตรปิฎกภาษาบาลีของพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นที่ยอมรับว่าเก่าแก่สมบูรณ์ และถูกต้องแม่นยำที่สุด

พระไตรปิฎกภาษาบาลีของเถรวาทที่รักษาไว้ด้วยการท่องจำ และจารึกเป็นอักษรจากนั้นได้เผยแผ่ไปยังนานาประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา แต่ละประเทศได้ใช้อักษรของตนจารึกพระไตรปิฎกบาลี และศึกษาเล่าเรียนพระบาลีจนแปลพระไตรปิฎกสู่ภาษาของตนเป็นคัมภีร์ คำว่าคัมภีร์แปลว่าลึกลับ คัมภีร์พระพุทธศาสนาบรรจุคำสอนลึกลับซึ่งยากที่จะเข้าใจ อุปมาเหมือนมหาสมุทรคือลึกลงไปเรื่อย ๆ การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เข้าใจได้ต้องศึกษาคัมภีร์ไปตามลำดับ โดยศึกษาเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ถ้าไม่เข้าใจหลักธรรมหรือคำศัพท์ข้อใด ก็จะต้องอาศัยคัมภีร์รองจากนั้นช่วยอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีลำดับความสำคัญจากยากไปหาง่าย ประกอบด้วย พระไตรปิฎกหรือพระบาลี อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และตัพพนินิต เป็นต้น (ชาติเมธี หงษา, 2559)

องค์ความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นมีความลึกซึ้งและกว้างขวาง มีหลักคำสอนเพื่อความพ้นทุกข์แล้วยังมีองค์ความรู้ที่ครอบคลุมศาสตร์ทางโลกอันประกอบด้วยมนุษยศาสตร์ (สังขารโลก) ที่ได้กล่าวถึงตัวมนุษย์โดยเน้นโลกภายในของมนุษย์เช่น จิตใจ ความรู้สึก คุณค่าของความเป็นมนุษย์ สังคมศาสตร์ (สัตวโลก) ที่ได้กล่าวถึงมนุษย์กับความสัมพันธ์ของมนุษย์ด้วยกันเป็นโลกภายนอกของมนุษย์ทางด้านสังคม และวิทยาศาสตร์ (โอกาสโลก) ที่ได้กล่าวถึงมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นโลกภายนอกของมนุษย์ องค์ความรู้ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกจะเน้นเรื่องมนุษยศาสตร์เป็นหลัก รองลงมาคือสังคมศาสตร์ ส่วนวิทยาศาสตร์มีการกล่าวถึงบ้างแต่ก็พิสูจน์ยืนยันด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ได้ เนื่องจากองค์ความรู้ที่นั้นเกิดจากการเห็นแจ้งด้วยการภาวนามยปัญญาของพระพุทธเจ้า (กองวิชาการ, 2551)

คัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาเถรวาทที่พระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนใช้ศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้รู้ทั่วถึงพระธรรมวินัย และปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างถูกต้อง เรียกว่า พระไตรปิฎก เป็นพระปริยัติสัทธรรม เพราะเป็นปทัฏฐานให้เกิดมีพระปฏิบัติสัทธรรม คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และพระปฏิเวธสัทธรรม คือ มรรค ผล นิพพานเป็นที่สุด (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) คำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงแล้ว ทรงบัญญัติแล้ว เรียกว่า พระธรรมวินัย ทรงตั้งไว้เป็นศาสดาแทนพระองค์เมื่อเสด็จดับขันธปรินิพพาน จัดเป็นพระสัทธรรมอย่างหนึ่งเรียกว่า พระปริยัติสัทธรรม ในบรรดาพระสัทธรรมทั้ง 3 มีความสำคัญมากเมื่อพระปริยัติสัทธรรมยังดำรงอยู่ตราบใด พระปฏิบัติสัทธรรมและปฏิเวธสัทธรรมก็ยังคงดำรงอยู่ตราบนั้น เมื่อปริยัติสัทธรรมเสื่อมสูญแล้วพระปฏิบัติสัทธรรมและปฏิเวธสัทธรรมก็ดำรงอยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้นพระปริยัติสัทธรรมจึงเป็นมูลรากของพระพุทธศาสนา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระมหากัสสปะเถระได้ยกคำสั่งสอนอันเป็นพุทธวจนะขึ้นสู่การสังคายนาเป็นครั้งแรกด้วยภาษาบาลี อันเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงใช้แสดงธรรม เผยแผ่ธรรมตลอด 45 พรรษา โดยจัดเป็นหมวดหมู่เรียกว่า พระไตรปิฎก ประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก พระไตรปิฎกนี้เรียกอีกหนึ่งว่า ปาฬี หรือพระบาลี (มูลนิธิภูมิพลโลกิยะ, 2558) พระสงฆ์สาวกได้เห็นสำคัญของพระไตรปิฎกที่จะต้องมิไว้เพื่อสืบอายุพระพุทธศาสนา ดังเช่นพระสารีบุตรพระอัครสาวกเบื้องขวาได้ปรารภที่จะทำสังคายนา พระธรรมวินัยดังปรากฏในสังคีตสูตร (ที.ปา. (ไทย) 11/296-298/247-366) ทั้งได้ปรารภแนวทางในการทำสังคายนาไว้ก่อนแล้วแต่ยังไม่เสร็จก็นิพพานเสียก่อน จำเนียรกาลต่อมาหลังจากพุทธปรินิพพาน พระมหาสาวกทั้งหลายได้ทำสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งแรกด้วยการรวบรวมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจัดเป็นพระไตรปิฎก พระสงฆ์สาวกต่อ ๆ มาที่ทรงจำเป็นแบบจากปากต่อปากเรียกว่า มุขปาฐะ ต่อมาได้มีการทำสังคายนาพระธรรมวินัย คือ พระไตรปิฎก โดยการจารึก เป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อสังคายนาครั้งที่ 5 ประมาณพุทธศักราช 433 ที่ประเทศศรีลังกา ในรัชสมัยของพระเจ้าวิภูคามณิอภัย พระไตรปิฎกนั้นเป็นภาษามครซึ่งสมบูรณ์ด้วยอรรถและพยัญชนะ และอักษรวิธีของภาษามครที่จะเป็นแนวทางให้เข้าใจอรรถ คือ ความหมายของภาษา มครได้เป็นอย่างดี ผู้ที่จะเรียนรู้พระไตรปิฎกได้นั้นต้องเรียนรู้อักขรวิธีของภาษามคร วิธีการศึกษาพระไตรปิฎกก็ด้วยการทรงจำไว้ โดยนักศึกษา

ต้องทำความเข้าใจความหมายของภาษามครให้ถูกต้องเสียก่อน และการที่จะเรียนรู้พระไตรปิฎกให้แตกฉาน และเชี่ยวชาญได้นั้นจะต้องเรียนรู้อรรถกถาซึ่งเป็นคัมภีร์อธิบายความของพระไตรปิฎกนั้น ๆ โดยถือเป็นเนติแบบอย่างสืบต่อกันมา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพานพระพุทธศาสนาในพุทธศตวรรษที่ 1 มีสาระสำคัญคือการรวบรวมคำสอนให้เป็นระบบเรียกว่าการสังคายนาซึ่งเกิดขึ้นในอินเดีย 4 ครั้งอันเป็นดินแดนต้นกำเนิด และภายนอกอินเดียมีทั้งประเทศศรีลังกา พม่า และไทย ซึ่งมีผลต่อการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาดั้งเดิมเป็นพระพุทธศาสนาเถรวาท มีพัฒนาการมาตั้งแต่ครั้งปฐมสังคายนา โดยการรื้อยกรองพระธรรมวินัยเพื่อให้เป็นบรรทัดฐาน ให้มีธรรมเนียมในการปฏิบัติลักษณะสำคัญของพระพุทธศาสนา คือ ปรีชา และปฏิรูปคำสอนบางอย่างของพราหมณ์ แต่ให้เชื่อถือกฎแห่งกรรม พระพุทธศาสนาให้เสรีทางความคิด ไม่ผูกขาดทางศรัทธา ชาวพุทธยุคหลังพุทธกาลที่นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาเช่น พระมหากัสสปะ พระเรวตเถระ พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ พระเจ้าอโศก พระเจ้ามิลินท์ เป็นต้น ทำให้พระพุทธศาสนาเถรวาทมั่นคงในประเทศอินเดียประมาณ 500 ปี ยุคพระเจ้าอโศกมหาราชถือว่าพระพุทธศาสนาเถรวาทรุ่งเรืองที่สุด เป็นยุคทองของพระพุทธศาสนา ต่อมาพระพุทธศาสนาเถรวาทเสื่อมจากอินเดีย แผ่ขยายอยู่แถบเอเชียใต้และตะวันออกเฉียงใต้เช่น ประเทศศรีลังกา พม่า ไทย กัมพูชา ลาว และเวียดนามใต้ (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559) การคลี่คลายขยายตัวของวรรณกรรมย่อมไปโดยสอดคล้องกับการคลี่คลายของสังคม จึงมีคำกล่าวอยู่เสมอในแวดลอมของผู้ศึกษาวรรณคดีว่า “ดูวรรณกรรมจากสังคม ดูสังคมจากวรรณกรรม” กล่าวคือสังคมของผู้ประพันธ์มีความโน้มเอียงในลักษณะเช่นใด ย่อมมีส่วนในการเข้าในการเข้าไปกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมไม่มากนักน้อย หมายความว่าคนที่ผู้เขียนคนหนึ่งเลือกที่จะบันทึก เขียน หรือแต่งเรื่องอะไร อิทธิพลของบริบทสังคมย่อมมีส่วนไม่น้อยในการที่กำหนดว่าเขาควรจะเขียนหรือไม่เขียนเรื่องอะไร ควรจะให้น้ำหนักแก่เรื่องอะไรมากและแก่เรื่องอะไรน้อย ดังที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า “การที่นักประวัติศาสตร์เลือกบันทึกเหตุการณ์หนึ่งและเลือกกลบเกลียดอีกเหตุการณ์หนึ่งก็เพราะเขาเห็นว่าเหตุการณ์แรกมีความหมายต่อเขา ความหมายทั้งหลายไม่เคยอยู่เป็นอิสระ ต้องตั้งอยู่บน มาตรฐานอันใดอันหนึ่งเสมอ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการตัดสินใจเลือกข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์มาเสนอนั้นผูกพันอยู่กับมาตรฐาน (ทางการเมือง ศีลธรรม ความงาม ปรัชญา ฯลฯ) ของนักประวัติศาสตร์นั่นเอง” และว่า “การที่มนุษย์คนใดคนหนึ่งจะเห็นสิ่งใดว่าสำคัญหรือไม่ ย่อมขึ้นกับยุค วัฒนธรรม คุณค่า ฯลฯ ของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ ทั้งยังขึ้นกับสติปัญญา ชีวิตเบื้องหลัง และสิ่งแวดล้อมของเขาในฐานะที่เป็นปัจเจกชนอีกด้วย” หากเราศึกษาวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างพินิจพิเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา หรือปกรณ์วิเสสอื่น ๆ เราจะเห็นที่ทันว่ามีร่องรอยอิทธิพลในด้านความคิดความเชื่อของสังคมยุคนั้น ๆ แทรกปนอยู่เป็นจำนวนมาก นี่คือร่องรอยที่จะบอกเราว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมของยุคนั้น ๆ มีความโน้มเอียงไปในลักษณะอย่างไร ดังที่ ดร. เจตนา นาควัชระ ได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าเราไม่รู้จัก วรรณคดี (วรรณกรรม) ดีแล้ว เราก็ไม่อาจที่จะรู้ลักษณะที่แท้จริงของสังคมได้ ทั้งนี้ก็เพราะวรรณคดี (วรรณกรรม) ชี้ให้เห็นถึงสังคมทั้งในส่วนกว้าง

และส่วนลึก วรรณคดีแสดงให้เห็นถึงชีวิตในมุมต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะสกัดเอาแก่นแท้ของสังคมนั้นออกมาให้เห็นได้” ในฐานะวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นในท่ามกลางบริบทสังคม

ลักษณะวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้เขียนวรรณกรรมในเรื่องนั้น ๆ จะนำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในคำสอนทางพระพุทธศาสนาแต่งขึ้นใหม่ (ยกเว้นพระไตรปิฎก) เป็นคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ เรื่องที่แต่งขึ้นใหม่มีต้นเค้าของเรื่องเดิมอยู่ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา บางครั้งผู้แต่งอาจจะเพิ่มเติมเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของสังคมที่ผู้แต่งเข้าไปปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วยมาไว้ในวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในภายหลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะอธิบายหลักการทางพระพุทธศาสนาให้คนในสังคมนั้น ๆ เข้าใจได้ง่ายขึ้นเรื่องราวเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาไม่ด้านใดด้านหนึ่งตามความเหมาะสมซึ่งวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. วรรณกรรมที่นำเนื้อหามาจากพระไตรปิฎกหรือจากคัมภีร์อื่น ๆ โดยตรง มาแต่งหรือแปลใหม่ โดยศาสนธรรมหรือคำสอนทางพระพุทธศาสนาลงไป เช่น ไตรภูมิพระร่วง นำเนื้อหาจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาจำนวน 30 คัมภีร์ มหาชาติคำหลวงและกาพย์มหาชาติ นำเนื้อหาจากคัมภีร์อรรถกถาชาดก พระมาลัยคำหลวง นำเนื้อหาจากคัมภีร์มาลัยสูตรและฎีกา มาลัย เป็นต้น

2. วรรณคดีที่นำแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาแต่ง เพื่อแสดงความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือบันทึกเหตุการณ์บางอย่างแทรกความรู้สึคนึกคิด และจินตนาการของกวีลงไป เช่น โคลงชะลอพระพุทไธยาสน์ แต่งขึ้นเพราะความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะบันทึกเหตุการณ์ที่สามารถชะลอพระพุทไธยาสน์ได้สำเร็จและเพื่อเฉลิมพระเกียรติบุญญาภิหารสมเด็จพระเจ้าท้ายสระให้ปรากฏ

บทความวิจัยนี้จึงมีสมมติฐานว่า วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาไม่เคยหยุดนิ่งตายตัว หากแต่มีความเคลื่อนไหวในเชิงพลวัต (Dynamic) อยู่อย่างตัวเนื่องตามการเปลี่ยนแปลงสังคมในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยต้องการสังเคราะห์ถึงวรรณกรรมพระพุทธศาสนาที่เป็นคัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน ที่ต้องการกระตุ้นให้คนไทยรู้จักและสนใจที่จะอ่านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาดี ๆ เป็นประโยชน์ของการพัฒนาทางภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากคนไทยโดยทั่วไปยังไม่สนใจในการอ่านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา และการศึกษาด้วยตนเองถึงแม้คนที่มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงชันระดับมหาวิทยาลัย ก็มักจะอ่านหนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอนหรือคำบรรยาย ในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่หรืออ่านหนังสือเฉพาะในสาขาวิชาที่ตนเองศึกษา ไม่ได้สนใจในการอ่านหนังสืออื่น ๆ ทั้งนี้ผู้เรียนหรือผู้อ่านส่วนใหญ่ได้อ่านหนังสือชั้นดีที่ควรจัดได้ว่าเป็นแบบฉบับของวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา อาจเนื่องมาจากไม่สนใจในเรื่องที่อ่าน หรือเพราะความไม่รู้ว่าวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนามีวรรณกรรมที่คลาสสิกหรือวรรณกรรมที่ดี ๆ ให้อ่านอยู่เป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นหนังสือวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การอ่าน และการสังเกต (Observation) วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นจึงมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบบันทึกสาระสำคัญของผลงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสำรวจด้วยการจดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่จำเป็นในการสังเคราะห์ โดย

1) ศึกษารูปแบบการเขียนวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

2) กำหนดหัวข้อในแบบบันทึกสาระสำคัญของผลงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

3) นำแบบบันทึกสาระสำคัญของผลงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนามาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยตรวจดูความครอบคลุม ความเหมาะสมของแบบบันทึกสาระสำคัญของผลงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบบันทึกสาระสำคัญของผลงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ได้รับการแก้ไขไปทดลองใช้แบบบันทึกสาระสำคัญของผลงานวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 5 เรื่อง ที่มีระเบียบการเขียนวรรณกรรมที่แตกต่างกัน แล้วนำแบบบันทึกทั้ง 5 เรื่องมาหาความสอดคล้องของแบบบันทึกสาระสำคัญ

โดยมีการสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน ที่เป็นหนังสือวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เขียนขึ้นในแต่ละช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนสมัยสุโขทัย (ก่อน พ.ศ. 1800-1921) สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1800-1921) สมัยล้านนา (พ.ศ. 1824-2101) สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310) สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325-2411) และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2412-ปัจจุบัน)

หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

1) เป็นหนังสือวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เขียนขึ้นในช่วงก่อนสมัยสุโขทัย (ก่อนพ.ศ. 1800-1921) สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1800-1921) สมัยล้านนา (พ.ศ. 1824-2101) สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310) สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325-2411) และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2412-ปัจจุบัน) ในสาขาวิชาความรู้ต่าง ๆ และวรรณกรรมที่ดีเด่น สำคัญ เป็นแบบฉบับที่มีค่าควรอ่านได้ทุกยุคสมัย โดยควรเป็นหนังสือวรรณกรรม หรือให้ความรู้พื้นฐานที่คนทั่วไปอ่านเข้าใจได้ไม่ยากเกินไป ไม่ใช่หนังสือวิชาการเฉพาะด้านระดับสูงที่อ่านเข้าใจเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชานั้น

2) เป็นหนังสือวรรณกรรมที่มีศิลปะในการเขียนและการใช้ภาษาที่ดี ถ้าเป็นประเภทบันเทิงคดี ก็คือ หนังสือวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมทั้งในแง่รูปแบบ (ความงาม ความไพเราะ ความสะเทือนอารมณ์) และเนื้อหาสาระที่ดีความหมาย สะท้อนชีวิตและสังคม ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับทั่วไปในการพิจารณาตามของวรรณกรรมโลกหรือวรรณกรรมสากล

3) เป็นหนังสือวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความริเริ่มสร้างสรรค์ สะท้อนให้เห็นความคิด อ่าน ความรู้ ประสบการณ์ สภาพของสังคม ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติต่อชีวิตและต่อโลกที่กว้างขึ้น ได้รับความรู้ ความคิดอ่าน ความบันเทิงทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์ ทำให้ผู้อ่านฉลาดและมีความคิดแบบเสรี หรือใจกว้างมากขึ้น เข้าใจชีวิตและสังคมมากขึ้น ตลอดจนในเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ เพศ เป็นต้นลดลง

4) เป็นหนังสือที่โดดเด่น มีอิทธิพลต่อความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อ่านจำนวนมากในยุคหนึ่ง ๆ ที่มีผลสะท้อนสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ผลงานทางวิชาการของพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) วรรณคดีบาลีเป็นงานเขียนพระพุทธศาสนาด้วยภาษาบาลี
- 2) วรรณกรรมพระพุทธศาสนาเป็นงานแปล (Translation) จากคัมภีร์ภาษาบาลีเป็นอักษรต่าง ๆ เป็นอีกภาษาหนึ่ง
- 3) วรรณคดีพระพุทธศาสนาเป็นงานเขียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามี 3 ลักษณะ คือ เขียนร้อยแก้วแต่งประมวลความ เขียนแปลความร้อยกรอง และเขียนแบบสำเนาเค้าโครง
- 4) วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นงานเขียนอธิบายพระพุทธศาสนามี 2 ลักษณะ คือ หลักคำสอนเป็นเรื่อง ๆ และเรื่องราวอิงศาสนประวัติ

การสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 7 สมัย มีวรรณกรรมทั้งสิ้น 74 เรื่อง ดังนี้

1. ก่อนสมัยสุโขทัย (ก่อนพ.ศ. 1800-1921)	จำนวน	3	เล่ม
2. สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1800-1921)	จำนวน	2	เล่ม
3. สมัยล้านนา (พ.ศ. 1824-2101)	จำนวน	40	เล่ม
4. สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)	จำนวน	1	เล่ม
5. สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325)	จำนวน	0	เล่ม
6. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325-2411)	จำนวน	4	เล่ม
7. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2412-ปัจจุบัน)	จำนวน	24	เล่ม

บทความวิจัยนี้ได้กำหนดโครงเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านได้เรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จำนวน 9 องค์ประกอบ เพื่อกำหนดคัดเลือกวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1) **ประวัติพระพุทธศาสนา** คือ ประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ความสืบเนื่องเชื่อมโยงกับลำดับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา อันเป็นแก่นแท้ในทางพระพุทธศาสนา คือ ความว่างใจความทั้งหมดของพระพุทธศาสนา จะต้องอ่านหนังสือ 4 เล่ม ประกอบด้วย ชินกาลมาลีปกรณ์, ตำนานมูลศาสนา, กาลานุกรม : พระพุทธศาสนาในอารยธรรมโลก และแก่นพุทธศาสนา

2) **ประวัติของพระพุทธเจ้า** คือ เรื่องราวของพระพุทธเจ้าตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพพาน ประวัติของพระองค์เองประทานไว้ต่างสถานที่ ต่างวาระ ตั้งแต่ยุคพุทธกาล การสังคายนาพระธรรมวินัย และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย จะต้องอ่านหนังสือ 3 เล่ม ประกอบด้วย ปฐมสมโพธิ, พุทธประวัติจากพระโอษฐ์, และสังคีตยวงศ์

3) **พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร** คือ หลักธรรมที่พระพุทธองค์ตรัสรู้อันประกอบด้วย ปฏิจจสมุปบาท (สายเกิด) และอิทัปปัจจยตา (สายดับ) อันปรากฏในพระวินัยปิฎก และอริยสัจจ์ อันปรากฏในพระสุตตันตปิฎก จะต้องอ่านหนังสือ 3 เล่ม ประกอบด้วย ปฏิจจสมุปบาทจากพระโอษฐ์, อริยสัจจากพระโอษฐ์ และอิทัปปัจจยตา

4) **หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา** คือ หลักธรรมที่สำคัญในพระไตรปิฎก จัดลำดับหมวดหมู่ตามหัวข้อธรรม และมีวิวัฒนาการแห่งปัญญาของมนุษย์ จะต้องอ่านหนังสือ 3 เล่ม ประกอบด้วย พระไตรปิฎกฉบับประชาชน, ธรรมาธิบาย: หลักธรรมในพระไตรปิฎก, และปัญญาวิวัฒน์

5) **ตัวอย่างคัมภีร์ในทางพระพุทธศาสนา** คือ คัมภีร์ที่อธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือบันทึกการตอบปัญหา จะต้องอ่านหนังสือ 3 เล่ม ประกอบด้วย วิสุทธิมรรค, วิมุตติมรรค และมิลินทปัญหา

6) **การอ้างอิงในการศึกษาเรียนรู้** คือ การค้นคำศัพท์ หมวดธรรม และการตีความหลักฐานในการตรวจสอบหลักธรรม จะต้องอ่านหนังสือ 3 เล่ม ประกอบด้วย พจนานุกรม ฉบับประมวลศัพท์, พจนานุกรม ฉบับประมวลธรรม และพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์

7) **การเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิต** คือ หลักพุทธธรรม หรือกฎของธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิต การปฏิบัติตามคำสอนทำให้รู้จักการดำเนินชีวิตอยู่บนความไม่ประมาท มีระเบียบกำกับความพฤติกรรมให้เป็นแบบแผนและการวางรากฐานชีวิตให้มั่นคง และนำชีวิตให้อยู่ร่วมกันในแต่ละฐานะหน้าที่ ด้วยการทำตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่เป็นมงคลแก่ชีวิตที่ยั่งยืนและชีวิตที่มีมาตรฐาน จะต้องอ่านหนังสือ 4 เล่ม ประกอบด้วย พุทธธรรม, คู่มือมนุษย์, ธรรมานุชีวิต และมงคลทิพย์

8) **การกระทำของมนุษย์ที่เรียกว่ากรรม** คือ การทำกรรมและไปรับใช้ผลกรรม ต้องใช้มรรคญาณ อันเป็นอาวุธประเสริฐจากการปฏิบัติกรรม (กรรมฐาน) เพื่อวิมุตติธรรมจะต้องมี

การบำเพ็ญกุศลกรรมอย่างสูงถึงขั้นภาวนากรรม จะต้องอ่านหนังสือ 3 เล่มประกอบด้วยกรรมที่ปณี, วิปัสสนาที่ปณี และวิมุตติรัตนมาลี

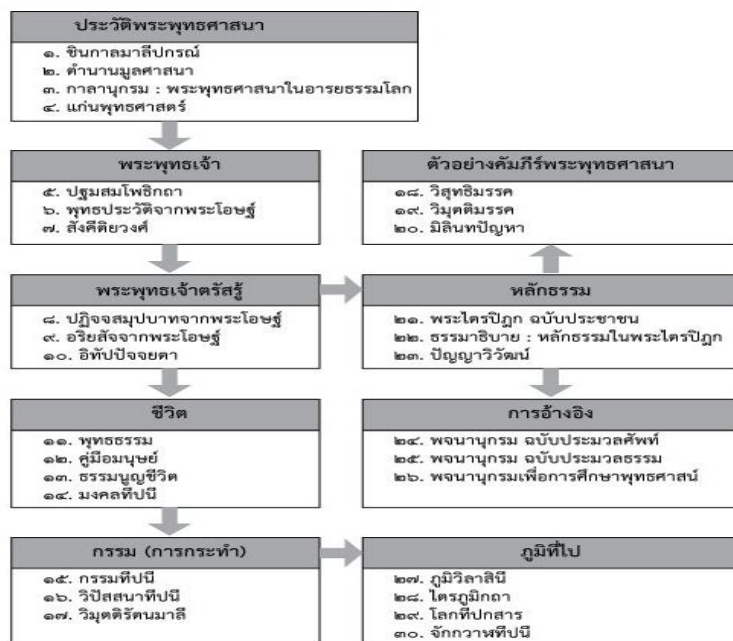
9) มนุษย์จะไปอยู่ที่ไหนเมื่อตายไปและไปเกิดใหม่ คือ ภูมิต่าง ๆ ของหมู่สัตว์ เรียกว่าไตรภูมิประกอบด้วยกามภูมิ รูปภูมิ และอรุณภูมิ ในโลกแห่งสังขาร ภูมิศาสตร์และคติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโลกตามแนวทางพระพุทธศาสนา จะต้องอ่านหนังสือ 4 เล่มประกอบด้วยภูมิวิลาสินี, ไตรภูมิภค, โลกที่ปกสาร และจักกัภาพที่ปณี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย “การสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน” มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุธีธรรมานุวัตร และคณะ (2552) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์ธรรม วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่” พบว่า องค์ความรู้ที่ปรากฏในคัมภีร์ธรรม เรื่อง คัมภีร์คฤหัตถ์ที่ปณินมหาคณฐีและมูลกัมมัญฐานภวิริติ เป็นความรู้ที่สอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนา คือ องค์ความรู้ด้านพุทธประวัติและการสังคายนาในพระพุทธศาสนา องค์ความรู้ด้านหลักธรรมที่สำคัญ เช่น ปฏิจจสมุปบาท อริยสัจ 4 เป็นต้น องค์ความรู้ด้านอภิธรรมว่าด้วยปฏิสนธิจิต จุตติจิต วิถิจิต ปฏฐาน องค์ความรู้ด้านหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น กุศล อกุศล กรรม วิบาก โลภียฉาน โลกุตตรฉาน รูปภพ อรูปภพ องค์ความรู้ด้านสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาตามพุทธประวัติ

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการการสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่าน สามารถสรุปองค์ความรู้ในรูปแบบของแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรม ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 9 องค์ประกอบ คือ 1) ประวัติพระพุทธศาสนา จำนวน 4 เล่ม เป็นประวัติความเป็นมาทางพระพุทธศาสนา 2) พระพุทธเจ้า จำนวน 3 เล่ม เป็นประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้า 3) พระพุทธเจ้าตรัสรู้ จำนวน 3 เล่ม เป็นการอธิบายถึงการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า 4) ชีวิต จำนวน 4 เล่ม เป็นการอธิบายเกี่ยวกับชีวิต 5) กรรม จำนวน 3 เล่ม เป็นการอธิบายถึงการกระทำของชีวิตของคนเรา 6) ภูมิที่ไป จำนวน 4 เล่ม เป็นการอธิบายถึงภพภูมิที่ไปและที่มาของชีวิต 7) หลักธรรม จำนวน 3 เล่ม เป็นการอธิบายถึงหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และเผยแผ่พระพุทธศาสนา 8) ตัวอย่างคัมภีร์พระพุทธศาสนา จำนวน 3 เล่ม เป็นตัวอย่างการเผยแผ่หลักธรรมของพระสาวก และ 9) การอ้างอิง จำนวน 3 เล่ม เป็นหลักฐานการอ้างอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กล่าวโดยสรุปว่า เมื่ออ่าน 30 คัมภีร์ธรรมจะได้ทราบประวัติพระพุทธศาสนาและพระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร มีหลักธรรมอะไร มีคัมภีร์อะไร และมีการอ้างอิงที่นำไป และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตามกรรมของแต่ละบุคคลและส่งพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตามกรรมของแต่ละบุคคลและส่งถึงภูมิที่ไปของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากการทำการวิจัยในครั้งนี้ ยังพบว่า ยังมีประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวกับเรื่องที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยไปแล้วนั้นสมควรที่จะต้องมีการนำไปศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ละเอียดและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการศึกษาการสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่านมาทั้งหมดพบว่า มีบางประเด็นที่ผู้ศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไปรวมถึงหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรและสังคมได้ดังนี้

1. ควรส่งเสริมการอ่านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา
2. ควรมีสถานที่ส่งเสริมการอ่านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในประเด็นเกี่ยวกับการวิจัยในอนาคตผู้วิจัยเห็นว่ายังมีบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 30 คัมภีร์ธรรมที่คนไทยควรอ่านยังต้องศึกษาต่อไป ซึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นสมควรว่า จะต้องมีการศึกษากันต่อไปมีดังต่อไปนี้

1. ควรนำไปศึกษาในประเด็นเรื่องการเขียนวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในอดีตแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรนำไปศึกษาในประเด็นเรื่องวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อประชาชนในสังคมไทยอย่างไร
3. ควรนำไปศึกษาในประเด็นเรื่องพัฒนาการของวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- กองวิชาการ. (2551). *สรรพศาสตร์ในพระไตรปิฎก*. แคลิฟอร์เนีย: มหาวิทยาลัยธรรมกาย.
- กองวิชาการ. (2557). *งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระนครศรีอยุธยา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชาติเมธี หงษา. (2559). *พระไตรปิฎกเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระสุธีธรรมานุวัตร และคณะ. (2552). *การศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์ธรรม วัตถุประสงค์สูงเม่น จังหวัดแพร่*. (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์.
- มูลนิธิภูมิพลโลกิขุ. (2558). *เปลวโกปเทศปกรณ (บาลี-ไทย) ฉบับภูมิพลโลกิขุ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). โครงการปริวรรตอักษรขอมและอักษรโบราณท้องถิ่น ชำระและแปลพระคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิพลโลกิขุ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- สิทธิ์ บุตรอินทร์. (2545). *ปรัชญานิพนธ์*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

The Study of Factors influencing the Change of Funeral Ritual in Urban
Community, Muang Maha Sarakham District, Maha Sarakham Province.

พระมหาพฤตพงศ์ เรืองสมบัติ¹ และธีระพงษ์ มีไธสง²

Phramaha Pharuhut Ruangsombut and Theerapong Meethaisong

Received: May 18, 2020

Revised: June 14, 2020

Accepted: June 16, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.3

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อาศัยอยู่ในชุมชนปิงฉิมทัศน์ 1 และชุมชนปิงฉิมทัศน์ 2 รวมถึงชุมชนใกล้เคียงและชุมชนอื่น ๆ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมจำนวน 52 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต นำข้อมูลมารวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมืองเกิดจากความคิดและความเชื่อที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมงานศพซึ่งสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและแบบแผนในการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมซึ่งเป็นผลพวงมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 2 ส่วน คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนที่กลายเป็นสังคมเมือง ส่งผลให้ความคิด ความเชื่อรวมถึงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชุมชนสู่ความเป็นชุมชนเมือง เศรษฐกิจ จากเดิมเป็นเศรษฐกิจแบบชาวบ้านที่เน้นการพึ่งพา แต่ปัจจุบันมีธุรกิจเกี่ยวกับงานศพเกือบจะครบวงจร ส่วนการเมือง มีผู้นำทางศาสนาและบ้านเมืองได้ร่วมกันออกแบบการจัดงานศพโดยได้รับอิทธิพลจากส่วนกลาง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมการจัดงานศพแบบเดิมที่ชุมชนต่างพึ่งพาอาศัยกันตามศักยภาพของเครือข่าย

¹⁻² สาขาศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; Major Religion and Wisdom for Local Development Maha Sarakham University

Corresponding author, e-mail: pm.pharuhut@gmail.com, Tel. 082-1233323

ญาติพี่น้อง แต่ปัจจุบัน ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกได้เข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้พิธีการจัดงานศพเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก

คำสำคัญ : พิธีกรรมงานศพ, การเปลี่ยนแปลง, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง, ชุมชนเมือง

Abstract

This article aims to qualitatively investigate the factors influencing the change of funeral ritual in urban community, Muang Maha Sarakham District, Maha Sarakham Province. The target group was 52 people from inhabitants living in Patchimmatad Community 1 and 2, neighboring communities and others, and key informants. Interview and observation forms were used as research instruments. The collected data were proceeded with content analysis and analytical descriptive presentation. The study indicated that: The finding reveals that the factors influencing the change of funeral ritual in urban community are from concept and belief. Both of them influence the change of funeral ritual process which is related to not only way of life and life pattern of people in the community but also social context. This change is influenced by 2 factors: internal and external factors. First, the internal factors i.e. concept, belief, and culture of people in the community, have been changed due to urbanization. Second, external factors consist of society, economy, and politics. The society is influenced by changing community structure into urbanization. In terms of economy, dependency economic system was previously highlighted, but now the funeral business providing nearly full service can be found. As for politics, religious leaders work together with community to design the funeral ritual which is influenced by central administration model. Therefore, the popularity of traditional funeral ritual with cooperation among people in community is changed. Currently, both internal and external factors become extremely influential in the change of funeral ritual.

Keywords: Funeral Ritual, Change, Factors influencing the Change, Urban Community

บทนำ

การสูญเสียของมนุษย์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เป็นการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นโดยคาดการณ์ไม่ได้ล่วงหน้า เช่น การสูญเสียบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท คนรัก ความสูญเสียย่อมมีผลต่อภาวะตั้งเครียด โศกเศร้าคับข้องใจ สิ่งเหล่านั้นเรียกว่า การตาย ซึ่งในวงจรชีวิตย่อมมีความตายและ

การตายเกิดขึ้นทุกขณะ ความตายคือสภาวะของผู้ที่ตายแล้วถือว่าเป็นสภาวะที่ทุกคนย่อมมี การตายคือสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลคนหนึ่งกำลังประสบในการเป็นไป (เรณูการ ทองคำรอด, 2553) การตายเรียกว่า มรณะ ซึ่งมีเหตุให้ตาย 4 อย่าง คือ ตายเพราะสิ้นอายุขัย ตายเพราะสิ้นไปแห่งบุญ ตายด้วยการสิ้นไปแห่งเหตุสองอย่างคือสิ้นอายุและสิ้นกรรมและตายด้วยถูกอันตรายเบียดเบียนให้ชีวิตขาดรอน เมื่อเป็นเช่นนี้ในความเป็นจริงของชีวิตที่ถือกำเนิดขึ้นมาในโลกย่อมมีความตายกลืนกินวัยและการตายกลืนกินชีวิตเสมอ ในความสูญเสียเรื่องการตายที่เกิดขึ้นนี้มนุษย์สามารถนำประสบการณ์ในการพลัดพรากที่เกิดขึ้นมาเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาสติของตนทำให้สุขภาพจิตมีความสมบูรณ์และหนุนนำสุขภาพกายให้มีความเข้มแข็งในชีวิตต่อไปได้ (พระครูศรีมหาชาภิณธ์, 2560)

เมื่อความตายเกิดขึ้นจริงต้องมีการบริหารจัดการกับความตายเรียกว่า การจัดการงานศพและการบำเพ็ญกุศลศพให้เป็นไปในรูปแบบทางพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ ในแต่ละท้องถิ่นมีการใช้ภูมิปัญญาที่เป็นแนวคิดแตกต่างกันออกไปส่งผ่านการแสดงออกด้านพฤติกรรมให้ปฏิบัติร่วมกัน อาจเรียกว่า วัฒนธรรมในการจัดการพิธีกรรมศพ ซึ่งการจัดการงานศพนั้นเป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันระหว่างพิธีกรรมและงานศพเข้ามาประกอบรวมกันก่อเกิดเป็น พิธีกรรมงานศพ ในอดีตการจัดการงานศพมีขั้นตอนที่เป็นลำดับชั้นมากมาย เริ่มตั้งแต่พิธีกรรมก่อนตาย พิธีกรรมตอนตาย และพิธีกรรมหลังตาย ทั้ง 3 ส่วนนี้เป็นโครงสร้างตามคตินิยมที่ถือปฏิบัติกันมา ในอดีตก่อน พ.ศ. 2545 พิธีกรรมงานศพที่ถือเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิต ชาวบ้านภายในชุมชนก็จะมาช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันเสมือนหนึ่งเป็นครอบครัวเดียวกันทั้งข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นในงานศพและการประกอบหีบใส่ศพ มีการชี้แนะในขั้นตอนปฏิบัติจากปราชญ์ชุมชนให้ถูกต้องตามคติความเชื่อของชุมชนโดยมีการนิยมนำศพตั้งบำเพ็ญกุศลที่บ้านของผู้ตาย แต่ในการเผาก็ใช้วิธีการเผาบนกองฟอน (เชิงตะกอน) ที่วัดใกล้ชุมชน ก่อนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบพิธีกรรมจัดการศพในรูปแบบใหม่ (ปิ่นพรณะ, 2561) พิธีกรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานของคติ ความเชื่อที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนซึ่งบริบทพื้นที่เป็นชุมชนท้องถิ่นที่ยังไม่เข้าสู่ชุมชนเมือง รูปแบบของคติ ความเชื่อจึงเป็นวิถีชุมชนแบบดั้งเดิม โดยรูปแบบของพิธีกรรมนั้นสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ พิธีกรรมแบบมีส่วนร่วมเป็นลักษณะที่มีแบบแผนการกระทำคล้ายคลึงกันทั่วประเทศและพิธีกรรมเฉพาะถิ่นซึ่งเป็นลักษณะการกระทำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่องค์ประกอบของพิธีกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้จะเหมือนกัน คือ มีความเชื่อเป็นรากฐานในการประกอบพิธีกรรมนั้น ๆ

ปัจจุบันพิธีกรรมเรื่องความตายได้ถูกปรับเปลี่ยนไปให้เห็นได้ชัดเจนเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยบริบทพื้นที่ของชุมชนมีการปรับเปลี่ยนสู่รูปแบบชุมชนเมืองการปกครองมีโครงสร้างแบ่งเขตปกครองให้มีผู้นำชุมชนแต่ละเขตพื้นที่ชุมชน (เบญจมาศ ศรีเกษ, 2560) และผู้ปกครองในส่วนของวัดมีเจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ รวมถึงเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณ อนึ่งพื้นที่ในศาสนสถานถือเป็นพื้นที่หลอมรวมพิธีกรรมและความเชื่อต่าง ๆ ของผู้คนในชุมชน (ทวีศิลป์ โพธิ์ศรี, 2560) เมื่อความเป็นเมืองเป็นตัวกำหนดผู้คนในชุมชนด้วยเรื่องของเวลา สถานที่ และรูปแบบพิธีกรรมจึงได้มีแนวคิดให้ประกอบพิธีกรรมงานศพที่ร่วมสมัย เริ่มจากการแนะนำให้นำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลที่วัดซึ่ง

มีความต้องการให้เป็นงานศพปลอดเหล้า ปลอดอบายมุข แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของทางวัดด้วยการปฏิบัติตามระเบียบวิธีที่ทางวัดได้วางรูปแบบไว้ ขั้นตอนพิธีกรรมบางอย่างมีการตัดทอนออก เช่น การมัดตราสัง การนอนเฝ้าศพ การเลี้ยงรับรองแขกด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น แต่ให้มีการเพิ่มลำดับขั้นตอนเข้ามาใหม่ทดแทน เช่น การดูแลศพที่ศาลาบำเพ็ญกุศลโดยเจ้าหน้าที่ของวัด การรดเลี้ยงแขกด้วยแอลกอฮอล์ การแสดงพระธรรมเทศนาก่อนพระสวดพระอภิธรรม เป็นต้น เพราะพิธีกรรมงานศพที่จัดทำขึ้นนั้นมุ่งเน้นกุศลที่เป็นประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้ตายและญาติโดยปรารถนาถึงความตายเป็นหลัก (พระครูศรีมหาชาภิณธ์, 2560) จึงมีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม รวมถึงระบบเศรษฐกิจและความรู้สึกของสมาชิกในสังคม อนึ่ง พิธีกรรมงานศพเป็นการเชื่อมโยงความเชื่อของมนุษย์กับวิญญาณของผู้ตายซึ่งอาศัยพิธีกรรมเป็นตัวแปรในการสื่อสารติดต่อความสัมพันธ์กันของระบบเครือญาติ

จากเหตุที่กล่าวมานี้ พิธีกรรมงานศพนี้จึงมีฐานของความเชื่อระหว่างพิธีกรรมกับผู้คนในสังคมที่สืบทอดมาหลายชั่วชีวิตคนที่สะท้อนถึงคติ ความเชื่อที่แนบแน่นระหว่างผู้ตายและผู้มีชีวิตอยู่ การประกอบพิธีกรรมงานศพจึงมีความเปลี่ยนแปลงด้วยบริบททางสังคมและค่านิยมของผู้คนในชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยเป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีการวิจัยด้วยการสืบค้นข้อมูล โดยอาศัยเอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ด้านพื้นที่ได้กำหนดพื้นที่ชุมชนปจิมทัศน์ ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่แทนชุมชนเมืองและด้านประชากร กลุ่มเป้าหมาย ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 52 รูปหรือคน ประกอบด้วย ประชากรที่อยู่อาศัยในชุมชนปจิมทัศน์ 1 จำนวน 16 คน ชุมชนปจิมทัศน์ 2 จำนวน 16 คน ชุมชนอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง จำนวน 10 คน พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 คน สัปเหร่อ จำนวน 2 คน มัคทายก จำนวน 4 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงที่มีโครงสร้างและสังเกตอย่างมีส่วนร่วม นำข้อมูลมาตรวจสอบ สรุปและวิเคราะห์ผ่านมุมมองทางทฤษฎีที่นำมาใช้มารวบรวมและสังเคราะห์เนื้อหาเสนอเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า พิธีกรรมงานศพเป็นพิธีที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิตใน

การจัดการครั้งสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 2 ส่วนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิต ความคิดและความเชื่อดังกล่าวมีการผสมผสานระหว่างความเชื่อเดิมเรื่องวิญญาณของผู้ล่วงลับ และความคิดในการประกอบสร้างขึ้นเป็นพิธีกรรมที่กระตือรือร้นเพื่อสื่อผ่านให้ผู้ตายตามคตินิยมที่เคยกระทำสืบทอดกันมา ทำให้เกิดพัฒนาการด้านความคิดเป็นรูปแบบหลังสมัยใหม่ คือ มีการนำของใหม่เข้ามาปรับใช้ในรูปแบบของขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมงานศพที่ไม่ใช่แค่เพียงการกระทำสืบทอดกันมาเท่านั้น แต่เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตและแบบแผนในการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมในปัจจุบันได้

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคม ที่เกิดจากโครงสร้างของชุมชนที่มีการเพิ่มขึ้นของประชากรในชุมชนและชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เมื่อสถิติของประชากรเพิ่มมากขึ้นจำเป็นต้องยกระดับสู่ความเป็นชุมชนเมือง เชื่อมโยงสู่ระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกันมากขึ้นทำให้เกิดระบบทุนนิยมในการจัดการพิธีกรรมศพซึ่งมีธุรกิจเกี่ยวกับงานศพครบวงจรเพื่อความสะดวกสบายแก่เจ้าภาพ ทั้งยังมีส่วนของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เริ่มจากทัศนคติและวิสัยทัศน์ของผู้นำในวัดที่ออกกระเปียบเป็นโครงสร้างตามลำดับขั้นตอนให้เป็นเงื่อนไขสำหรับการจัดพิธีกรรมงานศพและมีผู้นำทางชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถือปฏิบัติมีการรับเอาค่านิยมจากส่วนกลางเข้ามาปรับใช้ โดยวิธีปฏิบัติจากวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ของหลวงพ่อบุญญานันทะ ขั้นตอนพิธีกรรมบางอย่างได้มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบททางชุมชน เช่น การแสดงพระธรรมเทศนาก่อนสวดพระอภิธรรม การสวดพระอภิธรรมจบเดียว การรดให้นอนเฝ้าศพ เป็นต้น ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นการมุ่งเน้นในกุศลให้เกิดมากที่สุดและป้องกันไม่ให้เกิดการพนันเกิดขึ้นในงาน ให้งานนั้นเป็นงานบำเพ็ญกุศลจริง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมงานศพ ด้วยบริบททางสังคมที่ปรับเปลี่ยนสู่โลกาภิวัตน์ จึงพบว่าเกิดจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 2 ส่วน คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทำให้พิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามมีการเปลี่ยนแปลงไป ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นงานสนามที่เก็บข้อมูลทั้งเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยและแนวคิด ทฤษฎี ในประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิต ปัจจุบันด้วยบริบทพื้นที่และแนวปฏิบัติในรูปแบบผสมผสานเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงปี พ.ศ. 2545 การประกอบพิธีกรรมงานศพที่มีขั้นตอนตั้งแต่ตั้งบำเพ็ญกุศลจนถึงการเก็บอัฐิทำบุญ เป็นการสร้างแนวคิดและวิธีคิดรูปแบบใหม่ด้วยการให้นำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลที่วัดแทนการตั้งศพบำเพ็ญกุศลที่บ้านเพื่อจุดประสงค์หลักในการลด ละ เลิกอบายมุขและให้เป็นงานศพปลอดเหล้าปลอด

อธิบายมุขทั้งยังเป็นการตอบโจทยในด้านสังคมของพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิตและให้เป็นการตอบสนองความต้องการของเจ้าภาพในการอำนวยความสะดวกแก่แขกผู้มาร่วมงาน เมื่อมีการปรับแนวคิดขึ้น กระบวนการสร้างระเบียบของพิธีกรรมก็เกิดขึ้นตามมาด้วยในรูปแบบของวัฒนธรรม ซึ่งระเบียบพิธีกรรมที่ถือปฏิบัติหรือข้อบังคับนั้นทางวัดได้จัดวางโครงสร้างไว้ให้แบบเสร็จสรรพ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ วงศ์ศรี (2555) ได้ศึกษาวิจัย “การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพ” พบว่า เมื่อญาติพี่น้องหรือผู้ใกล้ชิดในครอบครัวได้เสียชีวิตลงจะมีการจัดพิธีกรรมศพเพราะเป็นพิธีที่เกี่ยวข้องสภาพจิตใจของบุคคลในครอบครัว พิธีกรรมเกี่ยวกับศพนั้นจัดตามประเพณีเพื่อให้เกิดความสบายใจ โดยรูปแบบพิธีกรรมเป็นวิธีการสื่อธรรมะกับคนกลุ่มใหญ่ มุ่งเน้นเพื่อทำบุญอุทิศให้ผู้ตายเป็นหลัก ในการบำเพ็ญกุศลศพนั้นจะจัดขึ้น 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วันตามแต่ฐานะของเจ้าภาพ ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมศพนั้นต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับศพเพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวาย สับสนในการปฏิบัติ เกิดผลสู่การเชื่อมโยงในด้านเศรษฐกิจเพราะถือเป็นชุมชนในเขตเมืองหลวงที่มีการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างรวดเร็ว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการพิพัฒน์พงษ์ ฐานวุฑโฒ (2555) ได้ศึกษาวิจัย “ศึกษาความเปลี่ยนแปลงการจัดงานศพของชาวพุทธ กรณีศึกษาบ้านหมูน ตำบลนาปรัง อำเภอบึง จังหวัดพะเยา” พบว่า พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนายังคงเนื้อหาสาระเดิมแต่ได้เปลี่ยนการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบศาสนพิธีมากขึ้นและพิธีกรรมของชาวบ้านถูกกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจัดให้มีระเบียบแบบแผนให้เป็นมาตรฐานอย่างเดียวกัน จากการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงการจัดพิธีศพบ้านหมูนมีสาเหตุมาจากการที่คนในชุมชนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากขึ้น วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดค่านิยมแบบใหม่ที่คำนึงถึงความสะดวกสบายมากกว่าความสามัคคี ส่งผลสู่วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของสุภาวดี ขุนทองจันทร์ (2559) กล่าวในแนวคิดโลกาภิวัตน์ว่า การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเป็นการไหลลื่นทางวัฒนธรรมที่รับเอาสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาแล้วพัฒนาให้เป็นลักษณะโลกาภิวัตน์ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรวดเร็วเกิดเป็นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของจิตติศักดิ์ เวชกามา (2553) ได้มีการกล่าวถึงว่า การสร้างวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่ต่างกันวัฒนธรรมก็ต้องเหมือนกันในส่วนพื้นฐานแต่ความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันในชุมชนนั้น ๆ ทำให้ทรงคุณ จันทจร (2553) สรุปไว้ใน ฟรานส์ โบแอส (Franz Boas) กล่าวว่า กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมคล้ายกันจะเป็นกลุ่มชนที่มีความสนิทสนมและมีความสัมพันธ์กันมาก่อน วัฒนธรรมหรือระบบสัญลักษณ์แพร่กระจายออกไปเพราะคนย้ายถิ่นและนำเอาวัฒนธรรมเกาติดตัวไปด้วยหรือเพราะคนจากถิ่นอื่นมาติดใจวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้และขอยืมวัฒนธรรมไปใช้ การแพร่กระจายทุกทิศทางจากจุดศูนย์กลางหรือจุดกำเนิดวัฒนธรรม ลักษณะวัฒนธรรมที่แพร่กระจายไปได้รับอิทธิพลจากลักษณะภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมที่แพร่กระจายไปไกลที่สุดจากจุดกำเนิดจะมีอายุเก่าแก่ที่สุดมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ลักษณะทางวัฒนธรรม (Cultural Trait) 2) หน่วยรวมวัฒนธรรม (Cultural Complex) และ 3) เขตวัฒนธรรม (Cultural Area)

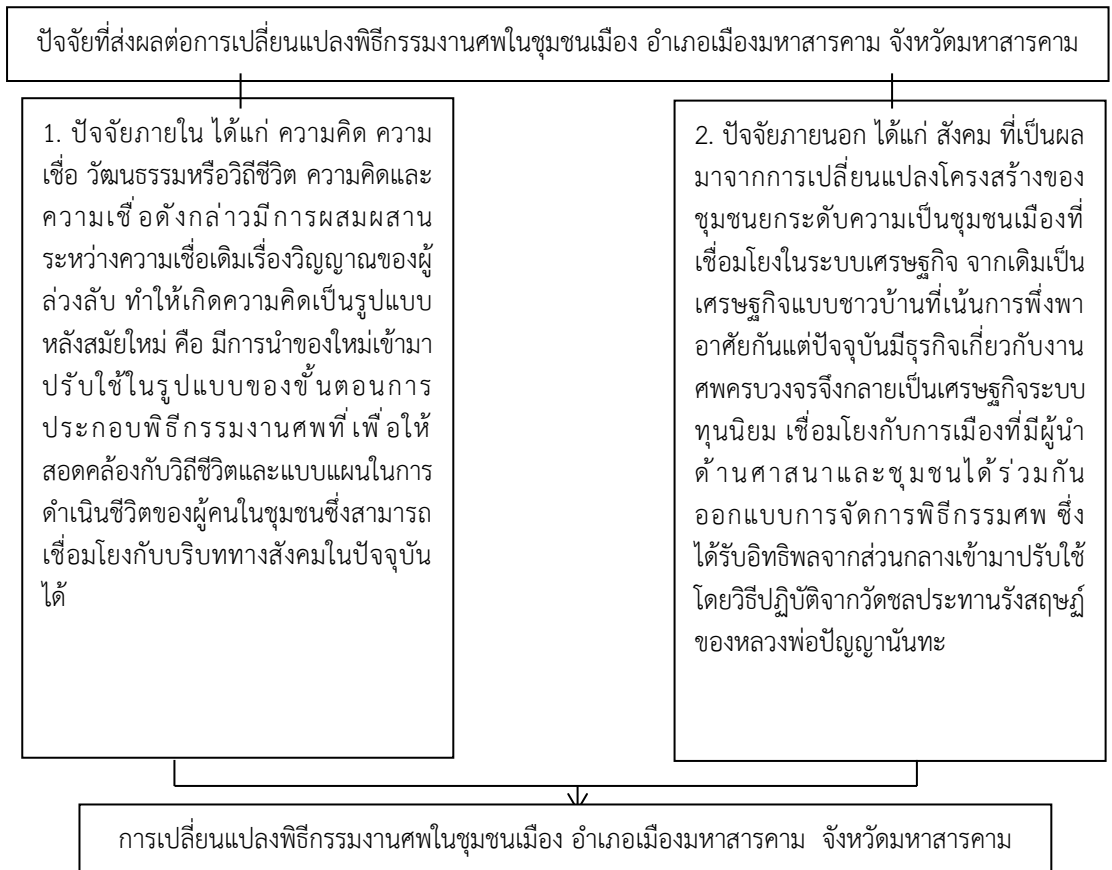
2. การเปลี่ยนแปลงด้วยปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคม ปัจจุบันชุมชนเมืองมีพัฒนาการจากชุมชนท้องถิ่นด้วยบริบทพื้นที่ทางหลักภูมิศาสตร์ของเมืองมหาสารคามและอัตราที่เพิ่มขึ้นของประชากรในชุมชนทำให้แผนผังพัฒนาโครงสร้างความเป็นเมืองได้จัดรูปแบบเป็นระบบชุมชนซึ่งแบ่งออกเป็น 30 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม การเข้าสู่สังคมเมืองทำให้มีการปรับแนวคิดและปรับวิถีคิดลักษณะของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ความเป็นชุมชนเมืองโดยบริบทพื้นที่ทำให้ชุดความคิดจากการรับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ เพิ่มมิติที่หลากหลายขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) และการศึกษาทำให้มีระบบการจัดการความคิดในสภาวะที่ได้รับมาซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคมในรูปแบบใหม่เพื่อเป็นรากฐานและเครื่องมือในการพัฒนาชุดความคิดของกลุ่มคนในชุมชนนั้นเรียกว่า พิธีกรรมงานศพ

ปัจจุบันการจัดงานศพเป็นเรื่องใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ รายได้ อาชีพ ทั้งของผู้ตายและญาติตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบสมัยใหม่โลกาภิวัตน์ จึงเรียกพิธีกรรมการตายที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิตนี้ว่า พิธีกรรมงานศพ ทำให้เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ จากแนวคิดนี้ทำให้เกิดมุมมองการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนปัจจุมนิทัศน์ในบริบทชุมชนเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพระบบการหมุนเวียนของอาชีพและรายได้ก็มีการปรับเปลี่ยนไปด้วยเพราะอาชีพของผู้คนในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพค้าขายเป็นหลัก รองลงมาก็รับราชการ เหตุเหล่านี้ทำให้มีการนำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลที่วัดเพื่อความสะดวกของเจ้าภาพเองและแขกผู้มาร่วมงานแต่ส่งผลกระทบต่อมาในการช่วยเหลือกันเหมือนก่อนตามวิถีชีวิตชุมชนก็ได้จางหายไป ด้วยเพราะเจ้าภาพต้องจัดหาของใช้ในพิธีศพทุก ๆ อย่างกลายเป็นการพึ่งพาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม สอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2553) ที่กล่าวถึงความเป็นสมัยใหม่ของระบบเศรษฐกิจว่า การที่ชนชั้นนำของไทยต้องการให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมัยใหม่แต่การเป็นสมัยใหม่ของไทยนั้นมีลักษณะพิเศษ คือ การเป็นสมัยใหม่ทางเศรษฐกิจที่รับเทคโนโลยีและระบบทุนนิยม โดยเฉพาะทุนนิยมการค้ารับจากตะวันตกแต่ยังรักษารัฐและวัฒนธรรมแบบจารีตของไทยโบราณเป็นเช่นนี้ตั้งแต่เปิดประเทศในราวช่วงกลางศตวรรษที่ 19 จนถึงปัจจุบัน สำหรับการประกอบพิธีกรรมงานศพโดยการจัดซื้อจัดจ้างนั้นเจ้าภาพถือเอาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนี้เข้ามาปรับใช้ให้มีบทบาทสำคัญผนวกกับความเร่งรีบในการประกอบอาชีพทำให้ผู้คนให้ความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจแบบนี้อย่างมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นก็ตาม การจัดหาของใช้ต้องจัดซื้อจัดจ้างเริ่มตั้งแต่หีบใส่ศพ การประดับตกแต่งโลงศพและฌาปนสถาน การประกอบอาหารเลี้ยงรับรองแขก การเช่าเต็นท์และโต๊ะอาหารเลี้ยงแขก การจัดหาของชำร่วยแจกในงาน การนำพวงหรีดร่วมไว้อาลัย การมอบทุนสาธารณสงเคราะห์ (ในวันเผาศพ) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยเงินเป็นตัวแปรสำคัญในการใช้จ่าย ทั้งยังเชื่อมโยงสู่ระบบการเมืองนับจากปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน ผู้นำด้านศาสนาและผู้นำด้านชุมชนมีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงนี้ เพราะชุมชนเมืองเป็นอีกส่วนหนึ่งในสังคมที่มีรูปแบบการปกครองเป็นระบบกระจายอำนาจแบบย่อย กล่าวคือ มีการแบ่งเป็นเขตปกครองในส่วนต่าง ๆ จากส่วนเล็กสุดของเมืองเรียกว่า ชุมชน ซึ่งต้องมีประธานชุมชนหรือผู้นำชุมชนสู่การปกครองของเทศบาลที่ทุก ๆ ชุมชนต้องขึ้นต่อส่วนปกครองนี้และต้องมีสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ดูแลแต่ละเขต

ชุมชนในพื้นที่ของตนแล้วขึ้นตรงต่อนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นผู้บริหารหลักของเทศบาลซึ่งตำแหน่งหน้าที่เหล่านี้มีความเชื่อมโยงในการติดต่อประสานงานกันโดยแจ้งการตายกับผู้นำชุมชนภายใน 24 ชั่วโมง จากนั้นผู้นำชุมชนจะติดต่อประสานงานกับสมาชิกสภาเทศบาลตามเขตของตนให้แจ้งต่อเทศบาล การปรับเปลี่ยนในการประสานงานต่าง ๆ นี้เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์สู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งมานิตตา ชาญไชย (2554) ได้กล่าวแนวคิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ว่า ตำแหน่งหน้าที่และเศรษฐกิจในสังคมทำให้ระบบทุนนิยมเป็นสิ่งชอบธรรมโดยการแสดงออกในการร่วมงานศพของกลุ่มคนเหล่านี้ ในขณะที่ความเจริญที่เกิดขึ้นก็ทำให้รูปแบบพิธีกรรมต่าง ๆ เสื่อมถอยลงจากวัฒนธรรมเดิมเพราะผู้คนเน้นเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ ทั้งยังมีการเชิญนักการเมืองท้องถิ่นมาเป็นเกียรติในงานเพื่อความเป็นหน้าตาทางสังคมของเจ้าภาพจากแนวคิดนี้สามารถมองการเมืองในการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ของพิธีกรรมงานศพได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงตายซึ่งมุมมองในการเกี่ยวข้องนั้นเป็นผลจากการแสดงออกโดยตรงจากระบบการเมืองเพราะผู้นำชุมชนและนักการเมืองท้องถิ่นถือเป็นผู้มีบทบาททางสังคม เมื่อระบบการเมืองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง พิธีกรรมงานศพในชุมชนเมืองจึงถูกยึดถือตามความเชื่อด้านค่านิยมของผู้คนในชุมชนให้เป็นบรรทัดฐานทางสังคมเกิดเป็นค่านิยมในรูปแบบใหม่ในชุมชนเมืองที่มีระบบความเชื่อจากสมาชิกในชุมชนเห็นร่วมกันว่าดีหรือไม่ดีซึ่งเจ้าภาพมองว่าการนำศพมาจัดประกอบพิธีกรรมมีความสะดวกในหลาย ๆ ด้าน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมืองที่ปรับให้เข้ากับบริบททางสังคมจากปัจจัยหรือเงื่อนไขทั้ง 2 ส่วน ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เกิดจากปัจจัยหรือเงื่อนไขทางสังคม 2 ส่วน ควรมีการสร้างความรู้เข้าใจให้ตระหนักถึงความสำคัญในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิตซึ่งไม่ใช่การประกอบพิธีกรรมที่กระทำแบบสืบทอดกันมาเท่านั้น โดยมุ่งเน้นให้เห็นถึงสาระตายเป็นสำคัญในลำดับขั้นตอนต่าง ๆ และควรสร้างให้เป็นรูปแบบปฏิบัติในการประกอบพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพ เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิต ขั้นตอนพิธีกรรมมีการผสมผสานกับวัฒนธรรมร่วมที่สามารถใช้ได้กับชุมชนเมืองและชุมชนท้องถิ่น

2. กระบวนการในขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีกรรมงานศพ สามารถนำไปปรับประยุกต์แบบบูรณาการได้ตามสภาพบริบทพื้นที่ที่นำไปใช้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของผู้คนในชุมชนนั้น ๆ

3. ชุดรูปแบบที่นำเสนอเป็นการสร้างความสะดวกสบายให้แก่เจ้าภาพและข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ของผู้คนในบริบทพื้นที่ชุมชนเมือง

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ วงศ์ศรี. (2555). *การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2553). *การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน*. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- จิตติศักดิ์ เวชกามา. (2553). *แนวคิด ทฤษฎี วัฒนธรรม*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทรงคุณ จันทจร. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรมขั้นสูง*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวีศิลป์ โพธิ์ศรี. (2560, 17 พฤศจิกายน). *การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง*. (พระมหาพฤตส์ เรื่องสมบัติ, ผู้สัมภาษณ์)
- เบญจมาศ ศรีเกษ. (2560, 14 พฤศจิกายน). *การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง*. (พระมหาพฤตส์ เรื่องสมบัติ, ผู้สัมภาษณ์)
- ปิ่น พรธนะ. (2561, เมษายน 2561). *การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง*. (พระมหาพฤตส์ เรื่องสมบัติ, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูศรีมหาชาภิณธ์. (2560, 19 สิงหาคม). *การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมงานศพในชุมชนเมือง*. (พระมหาพฤตส์ เรื่องสมบัติ, ผู้สัมภาษณ์)
- พระอธิการพิพัฒน์พงษ์ ฐานวุฑโฒ. (ใจกว้าง). (2555). *ศึกษาความเปลี่ยนแปลงการจัดงานศพของชาวพุทธ กรณีศึกษากันหมื่น ตำบลนาปรัง อำเภอบึง จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานิตตา ชาญไชย. (2554). *การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์*. *จุฬาลงกรณ์วารสาร*, 23(90).
- เรณูการ์ ทองคำรอด. (2553). *การปรับตัวต่อความสูญเสียและความโศกเศร้า ศูนย์สร้างเสริมสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

รูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ Leadership Model Based on Buddhist Principle in Royal Police Cadet Academy

ทัชชกร แสงทองดี¹, พระเทพปริยัติเมธี², นัยนา เกิดวิชัย³ และสุรพล สุธะพรหม⁴
Tatchakorn Saengthongdee, Phratheppariyatimethi, Naiyana Girdwichai and
Surapon Suyaprom

Received: May 18, 2020

Revised: June 22, 2020

Accepted: June 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.4

บทนำ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างซึ่งมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 1 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล และการวิจัยเชิงปริมาณโดยสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 435 คน จากประชากร 1,706 คนใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .982 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (KORN Model) ประกอบด้วย 1. K - Knowledge ความรอบรู้ในทุกด้าน ประกอบด้วย Knowledgeableness รอบรู้ในทุกด้าน Vision มีวิสัยทัศน์ Expertise มีความเชี่ยวชาญ Creativity ความคิดริเริ่ม และDeliberateness ความรอบคอบ 2. O - Organization เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (องค์กร) ประกอบด้วย Selflessness เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม Bravery ความกล้าหาญ Fairness ความยุติธรรม (ดำรงตนในยุติธรรม) Royalty ความภาคภูมิใจ และ Approachableness ความไม่ถือตัว 3. R - Relationship มุ่งประสานเป็นสำคัญ ประกอบด้วย Coordination มุ่งประสานเป็นสำคัญ Human relation มีมนุษยสัมพันธ์ และ 4. N - Never give

¹ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ; Royal Police Cadet Academy

^{2 3 4} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus

Corresponding author, e-mail: tatchakorn.Saeng@gmail.com, Tel. 083-2656871

up พากเพียรไม่ท้อถอยประกอบด้วย Unflinching พากเพียรไม่ท้อถอย Sufficiency ความพอใจ Diligence ความขยัน และ Determination ความตั้งใจ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, หลักพุทธธรรม, โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Abstract

Objectives of this research was to develop the leadership model according to Buddhism at the Royal Police Cadet Academy (RPCA). This research employed mixed methods, utilizing the qualitative method by using in-depth interview with 17 key informants and structured interview which had the content validity = 1 was used. Typological analysis and the quantitative method were also used by surveying 435 persons out of 1,706 at the RPCA. The stratified sampling was used, which had confidence level = 0.982 and it was analyzed by computer software package for research methodology for social sciences. And the focus group only with 9 experts were used to develop the leadership model according to Buddhism at the RPCA. Data analysis using descriptive statistics. The results were: the development of the leadership model according to Buddhism or KORN model consists of 1. K - Knowledge: Knowledgeableness, creativity and deliberateness 2. O-Organization: bravery, fairness, loyalty and approachableness 3. R - Relationship: coordination and interpersonal skills and 4. N - Never give up: industriousness, satisfaction diligence and determination.

Keywords: Leadership, Buddhist Principle, Royal Police Cadet Academy

บทนำ

การปรับวิธีคิดเปลี่ยนชีวิตตำรวจ งานตำรวจมักมีอุปสรรคเป็นธรรมดา ทั้งคนที่ไม่เข้าใจ คนรังเกียจเดียดฉันท์ด้วยอคตินานาประการ หรือด้วยประชาชนไม่รู้ในระบบงานตำรวจ แต่ถ้าตำรวจมีความอดทนแล้วปรับทั้งวิธีคิดและปรับชีวิตให้มีคุณภาพ เชื่อว่าการทำงานของตำรวจจะผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ ไปได้ด้วยดี ตำรวจทุกวันนี้ควรต้องกลับมามองชีวิตของตัวเองว่า เราจะใช้ชีวิตอย่างไรให้มีคุณภาพ สิ่งแรกที่ควรมองหา คือ มิตรที่เป็นกัลยาณมิตร ไม่ว่าจะเป็นในที่ทำงาน และในครอบครัวเพื่อพูดคุยปรึกษาหารือได้อย่างไว้วางใจ เวลาที่มีความทุกข์จะทุเลาลงไปได้ แต่ถ้ายังใช้ชีวิตแบบมุ่งที่จะหาเงิน คบกับใครเพื่อหาผลประโยชน์ มันจะเป็นความสัมพันธ์แบบจอมปลอม สุดท้ายชีวิตจะว้าเหว่ ความภาคภูมิใจย่อมนจะอ่อนแอลง เวลามีปัญหาจะไม่สามารถระบายกับใครได้ แม้กระทั่งครอบครัวตนเอง องค์กรหลายองค์กรจะประสบความสำเร็จได้ ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่

ช่วยผลักดันและจะมองข้ามไปไม่ได้ คือ ภาวะผู้นำ (เมธี ปิยะคุณ, 2554) บุคคลเพียงคนเดียว แม้จะเป็นผู้นำสูงสุดขององค์กร หากใช้ภาวะผู้นำแบบ “ข้าฯ มาคนเดียว” (One Man Show) ย่อมจะมีขีดจำกัดในการทำงาน ดังนั้น ทุก ๆ องค์กร จะมีความเป็นเลิศได้ต่อเมื่อมีผู้นำระดับสูงที่มีภาวะผู้นำเป็นเลิศระดับ 5 ดาว ซึ่งหมายถึง ผู้นำระดับสูงที่มีภาวะผู้นำด้วยการสร้างทีมงานผู้นำที่ทุกระดับขององค์กรและพัฒนาให้ทุกคนทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานเป็นทีม เพื่อความเจริญอย่างยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว เมื่อมีภาวะผู้นำย่อมทำให้เกิดความสุขในการทำงาน จะมีพลังที่จะช่วยขับเคลื่อนองค์กรให้พัฒนาไปข้างหน้า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในเชิงบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และได้รับผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานนั้น ๆ เกิดขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการทำงานทั้งสิ้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลต่อความสำเร็จและความเป็นไปได้ตามเป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาอบรมและดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อยตำรวจ ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการตำรวจ และการบริหารงานตำรวจอย่างแท้จริง มีความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมายสำหรับการปฏิบัติงานตำรวจอย่างลึกซึ้ง และมีความรอบรู้ในแขนงวิชาการชั้นอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาชีวิตและเอื้อต่อการนำไปประกอบวิชาชีพตำรวจ รวมทั้งการหล่อหลอมให้มีคุณลักษณะทางกายและคุณธรรมประจำใจ เป็นผู้ที่มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์มีบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย กล้าหาญ อดทน เชื้อมั่นในตนเอง มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจที่ถูกต้อง ยึดถือหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพตำรวจ เป็นแนวทางในการประพฤติตน และปฏิบัติงานสืบทอดแบบธรรมเนียมของตำรวจ ด้วยความสำนึกในเกียรติวินัยและความรับผิดชอบต่อนานาชาติ มีความซื่อสัตย์สุจริต พร้อมทั้งจะเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยของสังคมด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม ในขณะเดียวกันการทำงานในหน้าที่ของตำรวจ มักจะทำงานภายใต้ภาวะกดดันจากสิ่งรอบข้าง ความคาดหวังจากประชาชน จากคนรอบข้าง ความยากของงานที่ได้รับมอบหมาย จะต้องได้ตามเกณฑ์ที่ต้องการทำงานภายใต้ระยะเวลาที่กดดัน การแข่งขันในการทำงาน ความคาดหวังเหล่านี้เป็นปัจจัยทำให้ข้าราชการตำรวจ รวมทั้งนักเรียนนายร้อยตำรวจเกิดภาวะความเครียด

ดังนั้น การศึกษาวิจัยรูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ ในฐานะที่ชาวไทยมากกว่าร้อยละ 90 เป็นพุทธศาสนิกชนโดยกำเนิดควรจะนำเอาหลัก “พุทธธรรม” ที่นำแก่นของพุทธธรรมมาประยุกต์และผสมผสานกับกระบวนการทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างภาวะผู้นำและยกระดับคุณภาพจิตใจของมนุษย์ ได้แก่ หลักทศตยาปานิคมธรรม 3 หลักอิทธิบาท 4 และพละ 4 1. ทศตยาปานิคมธรรม 3 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2554) หมายถึง คุณลักษณะ 3 ประการของนักบริหาร ได้แก่ 1) จักขุมา หมายถึง มีปัญญามองการณ์ไกล เป็นความ

ชำนาญในการใช้ความคิด 2) วิรุโรร หมายถึง จัดการธุระได้ดีมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นความชำนาญด้านเทคนิค 3) นิสัยสัมพันธ์ หมายถึง พึงพาอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี

2. อิทธิบาท 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2549) แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลู่ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 คือ 1) ฉันทะ ความพอใจรักในสิ่งที่ได้ทำ มีความภูมิใจในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และพอใจงานที่ได้รับมอบหมาย 2) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น มีความขยันและทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มที่ 3) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ถือความรับผิดชอบหน้าที่เป็นสำคัญ ไม่ทอดทิ้งงานที่ได้รับผิดชอบ มีความตั้งใจการทำงาน รวมถึงการทำงานที่ตรงต่อเวลา 4) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น เข้าใจในงานที่ตนเองทำอย่างชัดแจ้ง มีการสรุปงานทุกครั้งที่ปฏิบัติงานเสร็จ และทำงานด้วยความรอบครอบเพื่อป้องกันการผิดพลาดในงานนั้น

3. พละ 4 (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549) หมายถึง ธรรมอันเป็นกำลัง ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง ได้แก่ 1) ปัญญา พละ กำลังปัญญา 2) วิริยพละ กำลังความเพียร 3) อนวัชพละ กำลังสุจริต หรือกำลังความบริสุทธิ์ กำลังการกระทำที่ไม่มีโทษ 4) สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือเกื้อกูลอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยดี ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหาโดยองค์รวม เพราะพุทธธรรมเสนอหลักการพัฒนาปัญญาที่มุ่งการฝึกอบรมตนให้บรรลุอิสระภาวะหลุดพ้นจากปัญหา เมื่อพุทธศาสนิกชนได้เรียนรู้ เข้าใจและเข้าถึงด้วยการปฏิบัติตามหลัก “พุทธธรรม” ย่อมที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดปัญญาที่จะนำหลักพุทธธรรมมาปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันโดยเฉพาะ “ปัญหาด้านการทำงาน” โดยเฉพาะภาวะผู้นำ หากวางหลักการแก้ปัญหาโดยใช้หลักธรรมเป็นเกณฑ์แล้วและนำไปปฏิบัติย่อมที่จะนำความสำเร็จในการแก้ปัญหาการทำงานได้อย่างสมบูรณ์ทุกด้าน ผู้นำจะต้องเรียนรู้ที่จะไว้วางใจผู้อื่น ผู้นำจะต้องมั่นคงในภาวะที่เกิดความไม่แน่นอนหรือภาวะคับขัน ขณะเดียวกันจะต้องเปิดใจต่อเสียงเรียกร้องแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมต่อการบริหารจัดการ รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร อันจะเอื้อประโยชน์ให้องค์กรมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานกำหนดวิธีการศึกษาใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและตัวแทนชุมชน จำนวน 17 คน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) และการ

วิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

2. การแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่าง 435 คน จากบุคลากรระดับต่าง ๆ ในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ตั้งแต่ฝ่ายบริหารจนถึงผู้ปฏิบัติการ รวมทั้งนักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 1,706 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นโดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยการจัดแบ่งประชากรเป็นกลุ่มตามสังกัดกองบัญชาการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในแต่ละกองบัญชาการจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

3. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ (Expert) กับผู้ทรงคุณวุฒิโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อาจารย์ ผู้บริหาร นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และตัวแทนผู้บริหารองค์กรภาคเอกชน จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

สรุปผลการวิจัย

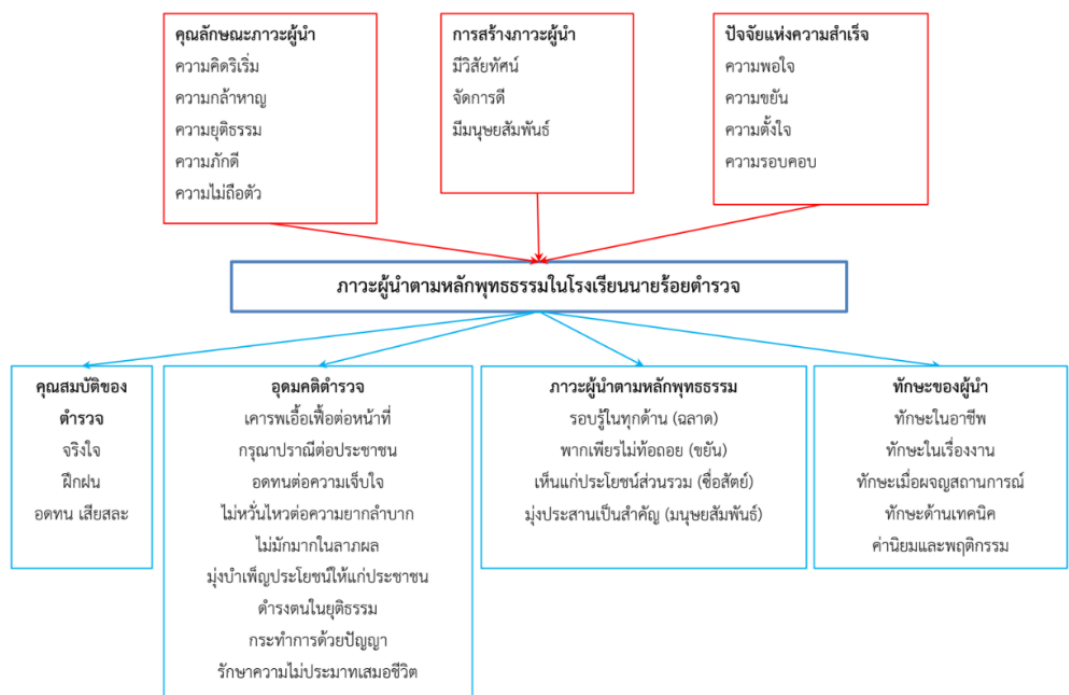
จากขั้นตอนการวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ สามารถสรุปผลที่ได้รับจากขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจประกอบด้วย 16 ด้าน (คำหลัก) คือ 1) มีวิสัยทัศน์ 2) มีความเชี่ยวชาญ 3) มีมนุษยสัมพันธ์ 4) ความคิดริเริ่ม 5) ความกล้าหาญ 6) ความยุติธรรม 7) ความรักดี 8) ความไม่ถือตัว 9) ความพอใจ 10) ความขยัน 11) ความตั้งใจ 12) ความรอบคอบ 13) รอบรู้ในทุกด้าน 14) พากเพียรไม่ท้อถอย 15) เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 16) มุ่งประสานเป็นสำคัญ และเมื่อนำตัวแปรการสร้างภาวะผู้นำทั้งหมดมาแยกเป็นตัวแปรย่อย สามารถสังเคราะห์ตัวแปรด้านการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้ทั้งสิ้น 64 ตัวแปร (กลุ่มคำ)

2. การแจกแบบสอบถาม และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างภาวะผู้นำ ประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์ มีความเชี่ยวชาญ มีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดริเริ่ม ความกล้าหาญ ความยุติธรรม ความรักดีและความไม่ถือตัว 2) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย ความพอใจ ความขยัน ความตั้งใจและความรอบคอบและ 3) ภาวะผู้นำในโรงเรียนนายร้อยตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย รอบรู้ในทุกด้าน พากเพียรไม่ท้อถอย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งประสานเป็นสำคัญ

3. การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (KORN Model) ประกอบด้วย 1) Knowledge ความรอบรู้ในทุกด้านประกอบด้วย Knowledgeableness รอบรู้ในทุกด้าน Vision มีวิสัยทัศน์ Expertise มีความเชี่ยวชาญ Creativity ความคิดริเริ่ม และDeliberateness ความรอบคอบ 2) Organization เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (องค์กร)ประกอบด้วยSelflessness เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม Bravery ความกล้าหาญ Fairness ความยุติธรรม (ดำรงตนในยุติธรรม) Royalty ความภักดี และ Approachableness ความไม่ถือตัว 3) Relationship มุ่งประสานเป็นสำคัญ ประกอบด้วยCoordination มุ่งประสานเป็นสำคัญ Human relation มีมนุษยสัมพันธ์ 4) Never give up พากเพียรไม่ท้อถอยประกอบด้วย Unflinching พากเพียรไม่ท้อถอย Sufficiency ความพอใจ Diligence ความขยัน และ Determination ความตั้งใจ

ผู้วิจัยจึงขอสรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

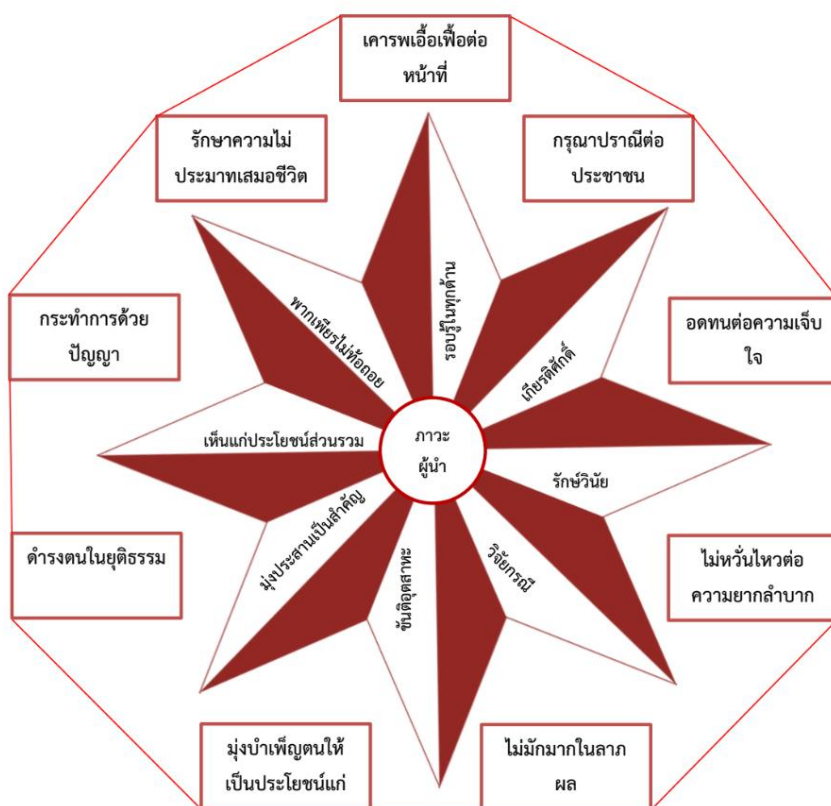
อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (KORN Model) ประกอบด้วย 1) Knowledge หมายถึง ความรอบรู้ในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรศิริวัช

คงธนาสินธร (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบภาวะผู้นำในการสร้างสุขภาวะองค์กรภาคเอกชนในประเทศไทย” พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสุขภาวะองค์กรภาคเอกชนในประเทศไทยมี 5 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ความสามารถและสติปัญญา (2) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ (3) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (4) ด้านบุคลิกภาพและสถานะทางสังคม และ (5) ด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ 2) Organization หมายถึง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรวงยศ อริญยกันนธ์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำกับการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อนวัตกรรมการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” พบว่า แนวทางการดำเนินงานสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมการบริการ ควรดำเนินการดังนี้ (1) ศึกษาความต้องการหรือความเดือดร้อนของประชาชนผู้รับบริการด้วยรูปแบบต่าง ๆ (2) รวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชน จัดลำดับความสำคัญ จัดทำแผนงาน/โครงการ พร้อมจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการสร้างและพัฒนาวัตกรรมการบริการ (3) นำเทคโนโลยีและแนวความคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับประชาชนผู้รับบริการ 3) Relationship หมายถึง มุ่งประสานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุตวุฒิคุณ (ปรีชา ญาณวทณโน) (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร” พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำ ประกอบด้วย (1) มีวิสัยทัศน์ (2) สร้างความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี มนุษย์ และมีความคิด เทคนิค คน เงิน ส่งเสริมบุคคลเพื่อพัฒนาองค์กรด้วยหลักอริยปทัชชา 4 (3) มีมนุษยสัมพันธ์ ยกย่องให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน เป็นแบบอย่างที่ดีในองค์กรด้วยการยึดหลักพรหมวิหาร 4 และ (4) มีคุณธรรม ปฏิบัติตามหลักศีล 5 และธรรมาภิบาล และ Never give up หมายถึง พากเพียรไม่ท้อถอย สอดคล้องกับงานวิจัยของมาศโมหิ จิตวิริยธรรม (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณธรรมที่ส่งเสริมการเป็นกัลยาณมิตรของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” พบว่า คุณธรรมที่ส่งเสริมคุณสมบัติความเป็นกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย เทวธรรม 2 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 พละ 5 อริยวัฑฒิ 5 การไม่มีอคติ 4 สัมปยุตธรรม 7 ศีล สุตตะ ขันติ โสรัจจะ รวมถึงหลักการพูดและวิธีการสอนที่ดี โดยคุณธรรมแต่ละประการเป็นตัวส่งเสริมคุณสมบัติความเป็นกัลยาณมิตรได้ทุกข้อ ไม่มีคุณธรรมใดส่งเสริมคุณสมบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่งเท่านั้น คุณธรรมทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นต้องมาพร้อมกันจึงจะเกิดผลอย่างสมบูรณ์

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสรุปวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อการพัฒนาต่อยอดจากผลการวิจัยเพื่อให้เห็นรูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่จะนำไปสู่การเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ตามแผนพัฒนาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ.2560-2564 (สร้างคนเก่ง: HEAD สร้างคนดี: HEART สร้างความสุข: HOME) ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (KORN Model)

รูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (KORN Model) โดย K มาจาก Knowledge ซึ่งหมายถึง รอบรู้ในทุกด้าน O มาจาก Organization หมายถึง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (องค์กร) R มาจาก Relationship หมายถึง มุ่งประสานเป็นสำคัญ N มาจาก Never give up หมายถึง พากเพียรไม่ท้อถอย ซึ่งโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้มีการปลูกฝังค่านิยมให้กับนักเรียนนายร้อยตำรวจในการฝึกอบรมในแต่ละชั้นปี ดังคำขวัญประจำชั้นปีที่ว่า “เกียรติศักดิ์ รักษาวินัย วิจัยการณ ขั้นตอนการะ” โดยให้ความหมายในแต่ละชั้นปีดังนี้ ชั้นปีที่ 1 มีคำขวัญประจำชั้นปีว่า “ขั้นตอนการะ” ซึ่งหมายความว่า ชั้นปีที่ 1 ต้องมีขั้นตอน คือความอดทนและอุตสาหะ คือพากเพียรรับการฝึกหนัก ต้องมูมานะอดทนในการเปลี่ยนชีวิตจากคนธรรมดาให้เป็นผู้ที่รับการฝึก ชั้นปีที่ 2 คำขวัญคือ “วิจัยการณ” หมายความว่า จะต้องแยกแยะวิจัยการณต่าง ๆ เพื่อก้าวไปสู่ความก้าวหน้าในขั้นต่อ ๆ ไป ชั้นปีที่ 3 คำขวัญคือ “รักษวินัย” หมายความว่า จะต้องรักษาระเบียบวินัยและขนบธรรมเนียมอันดีงามต่าง ๆ ชั้นปีที่ 4 คำขวัญคือ “เกียรติศักดิ์” หมายความว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีเกียรติยศ ศักดิ์ศรี รักษาเกียรติของตำรวจและสถาบันให้ดีที่สุด คำขวัญของนักเรียนนายร้อยตำรวจนั้น เป็นกุศโลบายที่จะฝึกให้ นรต. มีคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่จะ

เป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และกำลังจะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยตำรวจทั่วประเทศ ซึ่งจะฝึกให้ นรต. รู้จักความเป็น “ผู้บังคับบัญชา” ที่ดีในชั้นปีที่ 1-2 และเป็น “ผู้บังคับบัญชา” ที่ดีในชั้นปีที่ 3-4 คำขวัญดังกล่าวมักจะถูกรียกให้คล้องจองคือ “เกียรติศักดิ์ รักษา วินัย วิจัยกรณี ขั้นตอนสุภาพ” ซึ่งใช้เป็นพื้นฐานในการฝึกอบรมทำให้เกิดภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เมื่อจบการศึกษาจะทำให้มีภาวะผู้นำติดตัวไป เป็นผู้ที่ยึดมั่นในอุดมคติของตำรวจ 9 ประการ ได้แก่ เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ กรุณาปราณีต่อประชาชน อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก ไม่มักมากในลาภผล มุ่งบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ดำรงตนในยุติธรรม กระทำการด้วยปัญญา รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต ซึ่งเกิดจากการหล่อหลอม การฝึกอบรม กุศโลบายต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น

1. Knowledge หมายถึง ความรอบรู้ในทุกด้าน ประกอบด้วย

Knowledgeableness รอบรู้ในทุกด้าน ประกอบด้วย (1) รอบรู้งานในทุก ๆ ด้าน (2) การทำงานด้วยความถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน (3) มีการพัฒนาทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง (4) ใฝ่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

Vision มีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย (1) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองมีผลต่อความก้าวหน้าในการทำงาน (2) การแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงานเป็นบ่อเกิดของความสุขในการทำงาน (3) การรับความรู้ที่ทันสมัยย่อมเป็นการพัฒนาตนเองและงาน (4) เมื่อมีโอกาสย่อมหาเวลาเพื่อพัฒนาตนเอง

Expertise มีความเชี่ยวชาญประกอบด้วย (กระทำการด้วยปัญญา) (1) การเข้าใจในงานที่ทำอย่างชัดเจน (2) การสรุปงานทุกครั้งที่ปฏิบัติงานเสร็จ (3) การทำงานด้วยความพิจารณาอย่างรอบคอบและป้องกันข้อผิดพลาด (4) การใช้หลักเหตุผลที่ถูกต้องมากกว่าความรู้สึกส่วนตัว

Creativity ความคิดริเริ่ม ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ (2) ให้อิสระแก่เพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ (3) การรู้จักปล่อยวางเพื่อปรับสมดุลในการทำงาน (4) เรียนรู้ในเทคโนโลยีแล้วนำมาปรับใช้กับงาน

Deliberateness ความรอบคอบ ประกอบด้วย (รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต) (1) มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน (2) มีความระมัดระวังไม่ประมาทในการทำงาน (3) มีสติในการทำงาน (4) ทุกครั้งที่ทำงานเสร็จจะมีการตรวจทานในการทำงานทุกครั้ง เปรียบได้กับหลักไตรสิกขา

2. Organization หมายถึง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (องค์กร) ประกอบด้วย

Selflessness เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน) ประกอบด้วย (1) ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (2) เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักสำคัญในการทำงาน (3) ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญในการทำงาน (4) ยึดมั่นในคุณธรรมในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ

Bravery ความกล้าหาญ ประกอบด้วย (1) ความกล้าที่จะยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น (2) เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (3) ไม่ยึดติดกับหลักการหรือทฤษฎีจนเกินไป (4) แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล

Fairness ความยุติธรรม (ดำรงตนในยุติธรรม) ประกอบด้วย (1) การวางตนให้พอดีในหน้าที่ของตนอย่างสมอดันเสมอปลาย (2) การทำงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง (3) การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (4) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรมไม่ลำเอียง

Royalty ความภักดี ประกอบด้วย (1) สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน (2) ภาคภูมิใจในงานที่ได้รับมอบหมาย (3) มีความภาคภูมิใจในสถาบัน (4) เชื้อมั่นและศรัทธาในงานที่ทำ

Approachableness ความไม่ถือตัว ประกอบด้วย (1) ให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน (2) ไม่ยึดติดในตำแหน่ง (3) ไม่วางตนข่มผู้อื่น (4) ไม่ถือตัว เข้ากับคนอื่นได้ดี เปรียบได้กับหลักอรรธประโยชน์

3. Relationship หมายถึง มุ่งประสานเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

Coordination มุ่งประสานเป็นสำคัญประกอบด้วย (1) ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานทำให้บรรยากาศในที่ทำงานดี (2) ความเอื้อเฟื้อต่อบุคคลอื่นนำมาซึ่งการสนับสนุนในงาน (3) การมีเพื่อนร่วมงานที่ดีส่งผลต่อการทำงาน (4) การยอมรับจากผู้บังคับบัญชาเป็นแรงผลักดันในการทำงาน

Human relation มีมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย (1) การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ (2) การแบ่งปันทำให้สร้างมิตรภาพในการทำงาน (3) การให้ความเห็นอกเห็นใจเมื่อเพื่อนร่วมงานมีปัญหา (4) ความมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันส่งผลให้งานสำเร็จ เปรียบได้กับหลักสังคหวัตถุ 4

4. Never give up หมายถึง พากเพียรไม่ท้อถอย ประกอบด้วย

Unflinching พากเพียรไม่ท้อถอย (ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก) ประกอบด้วย (1) ไม่ท้อถอยในหน้าที่การงานที่ตนเองรับผิดชอบ (2) มุ่งผลสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่วางไว้ (3) มีความพากเพียรมุ่งมั่นในการทำงาน (4) เมื่อมีอุปสรรคในการปฏิบัติงานก็ไม่ทำให้ตัวเองท้อถอยได้

Sufficiency ความพอใจ ประกอบด้วย (1) มีความรักในงานที่ทำ (2) ภูมิใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (3) พอใจกับงานที่ได้รับมอบหมาย (4) ทำงานที่ขอยอมทำให้สำเร็จได้ง่าย

Diligence ความขยันประกอบด้วย (1) มีความขยันในการทำงาน (2) พยายามเต็มที่ในการทำงานให้ลุล่วง (3) มีความกระตือรือร้นตื่นตัวเสมอในการทำงาน (4) กล้าหาญทำงานที่ท้าทายจนสำเร็จ

Determination ความตั้งใจประกอบด้วย (1) ใส่ใจในงานที่ตนรับผิดชอบ (2) ถือความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็น (3) มีความตั้งใจในงานที่ทำ (4) มีการตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน เปรียบได้กับหลักอิทธิบาท 4

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพของตำรวจในทุกระดับชั้น หน่วยงานระดับกองบัญชาการควรกำหนดนโยบายเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมอย่างต่อเนื่อง

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรนำกระบวนการของการจัดการความรู้หรือเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral หรือ SECI Model) มาดำเนินการเพื่อดึงความรู้และภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวของตำรวจแต่ละคน (Tacit Knowledge) ออกมาเป็นความรู้และภูมิปัญญาที่เปิดเผยที่เป็นเหตุเป็นผล (Explicit Knowledge) ที่ตำรวจทุกคนสามารถเข้าถึงได้สะดวก เพื่อตำรวจจะได้นำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ และนำผลของการจัดการความรู้นี้มาจัดทำเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานของตำรวจ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

โรงเรียนนายร้อยตำรวจในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบผลิตนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรทบทวน ปรับปรุง หลักสูตรให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น และเพิ่มรายวิชาจริยธรรมตำรวจ จากเดิมที่มี 1 รายวิชา เป็น 4 รายวิชา โดยให้นักเรียนนายร้อยตำรวจเรียนทุกปีการศึกษา และเน้นการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติ เพื่อผลิตนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรให้มีคุณธรรมนำความรู้ สามารถแข่งขันได้ในโลกปัจจุบัน โรงเรียนนายร้อยตำรวจควรมีระบบการเก็บข้อมูลการสำรวจติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง มีการสำรวจติดตามด้านคุณภาพบัณฑิตมาพิจารณาหาแนวทางพัฒนาคุณภาพให้มีคุณลักษณะเป็นทุนทางสังคมของตำรวจไทย กล่าวคือ เป็นตำรวจที่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ตรงตามความต้องการของประชาชนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรศิวิธ คงนาสินธร. (2556). *รูปแบบภาวะผู้นำในการสร้างสุขภาวะองค์กรภาคเอกชนในประเทศไทย*. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทรงยศ อรัญยานนท์. (2557). *ภาวะผู้นำกับการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อวัฒนธรรมการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พระครูสุตวุฒิคุณ (ปรีชา ญาณวฑฺฒโน). (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(ฉบับพิเศษ เล่ม 3).
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.
- มาศโมฬี จิตวิริยธรรม. (2552). *คุณธรรมที่ส่งเสริมการเป็นกัลยาณมิตรของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมธี ปิยะคุณ. (2554). *ความสุขของคนในองค์กรยุคใหม่*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

Study on Learning Behavior of Children and Youth according to Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy

อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์¹ และปัญญา พรหมบุตร²
Anongnat Kaewpaitoon and Panya Prombut

Received: May 14, 2020

Revised: June 22, 2020

Accepted: June 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.5

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง 2) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และ 3) วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ ใช้ระเบียบวิจัยแบบผสมวิธี ใช้การวิจัยเชิงสำรวจกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ 5 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งหมด 3,167 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน ผ่านการบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่างทั้ง 5 โรงเรียน พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ทั้ง 5 โรงเรียน พบว่า มีการพัฒนา 1) ด้านบริบทโครงสร้างประกอบด้วย การปรับโครงสร้างหลักสูตรการบริหารจัดการเวลาเรียน การสร้างความเข้าใจกับครูในการปฏิบัติงาน การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน การประสานงานร่วมกับชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดแสดงผลงานของนักเรียน โดยมีการนิเทศกำกับและติดตามผลของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” 2) การพัฒนาด้าน

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon sawan Campus

² โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ; Buengboraphet Wittaya School
Corresponding author, e-mail: anongnat5152@gmail.com, Tel. 080-5151437

กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านปัญญา (พุทธิพิสัย) พฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) และพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ (ทักษะพิสัย) 3) การพัฒนากิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ คือ ตัวบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และ 3. ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนทั้ง 5 โรงเรียนนั้นพบว่ากระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เสริมทักษะกระบวนการคิดทางด้านปัญญา (พุทธิพิสัย) ทักษะกระบวนการพัฒนาจิตใจคุณธรรม จริยธรรม (จิตพิสัย) ทักษะการปฏิบัติในการทำงาน (ทักษะพิสัย) ในทุกกิจกรรม

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเรียนรู้, เด็กและเยาวชน, นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

Abstract

The objectives of the research were 1. to study learning behavior of children and youth according to Reduce Study Time and Increase Knowledge Time Policy of Secondary schools in Lower North Region 2. to study the development process of Reduce Study Time and Increase Knowledge Time Policy and 3. to analyze the relationship of learning process of Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy and creative media. This research was mixed method research. The quantitative method was conducted using survey research. The population of students of 5 Secondary Schools in Nakhon Sawan Province were 3,167 persons and samples were 355 persons. using questionnaire and analyzed by statistics of frequency, percentage, Likert's rating scale, mean and standard deviation. The qualitative study was from documentation and in-depth interview of 15 key informants by field information record of each essential aspect and re-written in details after the interview to describe using Content Analysis. The researchers found that: 1. The result of studying on learning behavior of children and youth according to Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy from 5 Secondary schools in Lower North Region composed of Nawamintharachuthit Middle School, Chum Saeng Chanutid School, Mae-wong Pitaya School, Bueng Boraphet Witaya School and Krok Phra School, it was found that the overall of learning behavior of children and youth according to Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy was in more level 2. The result on studying the development process of Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy, it was found that 1) On structure aspect, the management

on learning time of “Reduce Study Time, Increase Knowledge Time” curriculum has been adjusted to facilitate the arrangement of activities. There was cooperation with communities to teach students, communities as learning sources, community wisdom and school exhibition by teachers to public relation, monitor and follow up on “Reduce Study Time, Increase Knowledge Time” with monitoring and follow up of activities 2) On development process: development on learning behavior-wisdom (cognitive education), mentality learning behavior (mental range) and learning behavior on operating skill (skill on learning to increase knowledge). And 3. The result on analyzing the learning process, the activities development related to creative media which were individuals, materials and tools jointly combined in Reduce time activities. On learning according to Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy, it was found that there was a relationship of learning behavior according to Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy and creative media, in development activities to support skills of learners in the thinking process (cognitive education), skill of improvements on mentality, moral and ethics (mental range) and operating skill, all activities.

Keywords: Learning behavior, Children and youth, Reduce Study Time, Increase Knowledge Time Policy

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่เหมาะสมและมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศการศึกษาจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทรอบด้านที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดใหม่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความรู้มีความสามารถตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมสามารถประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตนและอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขนั้น ต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพดังนั้นการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนซึ่งสอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้อง

ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาควรมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ปัจจุบันกระบวนการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลง โดยผู้เรียนจะเรียนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่สืบเนื่องมาจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นต่อห้องเรียน จนทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลงสื่อที่แสดงมีขนาดใหญ่ไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียนที่อยู่หลังห้องความจดจ่อกับผู้สอนถูกเบี่ยงเบนจากพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนขนาดใหญ่ผู้เรียนมีการนำเอาคอมพิวเตอร์พกพาเข้ามาสืบค้นความรู้ในชั้นเรียนอภิปรายหรือซักถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ครูกำลังสอนเมื่อเป็นเช่นนี้ครูจึงต้องพร้อมที่จะปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยีอยู่เสมอรู้จักนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนเช่น การสืบค้นเนื้อหาสาระหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เป็นต้น และต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาความรู้และทักษะของตนอยู่เสมอโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาตนเองเรียนรู้เทคนิครูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับลักษณะของนักเรียน (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2553) ที่น่าสนใจยิ่งกว่าคือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือการแสดงออกด้วยคำพูด อากัปกิริยา สีหน้าท่าทางซึ่งเป็นผลสะท้อนจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ต่อการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนและภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ตอนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการปฏิรูปให้ครูผู้สอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนทั้งความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ยิ่งกว่านั้น ความตระหนักในการมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะที่สำคัญโดยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เกิดการสร้างองค์ความรู้จากภายในของนักเรียนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะที่สำคัญของครูผู้สอนก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน

คณะผู้วิจัย มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในประเด็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนว่าจะทำให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสรู้เพิ่มเติมพูนความรู้และประสบการณ์ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้หรือไม่ หรือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต่างออกไป ได้ใช้ความคิดทั้งในการแก้ปัญหาวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ ในทุกระดับได้จริงหรือไม่ ตลอดจนภาพรวมผู้เรียนนั้นมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) วิจัยทั้งเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เป็นการสำรวจความคิดเห็น ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่างในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 โรงเรียน

ประชากร ที่กำหนดในครั้งนี้ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ 5 โรงเรียน โรงเรียนที่นำร่อง รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 3,167 คน ได้แก่ 1) โรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม 2) โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ 3) โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา 4) โรงเรียนโกรกพระ และ 5) โรงเรียนแม่วงศ์พิทยาคม

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้มาจากนักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนนำร่องจำนวน 5 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งหมด 3,167 คนโดยใช้สูตรของ Taro Yamane กลุ่มตัวอย่าง 355 คน ใช้แบบสอบถามในการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่างในจังหวัดนครสวรรค์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร (Document Research) และสัมภาษณ์บุคคลแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ 3 ประเด็น ได้แก่ 1. บริบทโครงสร้าง

2. การพัฒนากระบวนการโดยมี 1) อุปกรณ์การสอน 2) กระบวนการสอนของครู 3) กระบวนการของผู้เรียนในการเรียนการสอน 4) สภาพแวดล้อมทางบ้าน และ 3. ความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ คือ หนังสือ Internet Computer Tablet Smart Phone โทรศัพท์ วิทยุ e-learning เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอธิบาย และพรรณนาความ

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ทั้งหมด 5 โรงเรียนประกอบด้วย โรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ โรงเรียนแม่วงศ์พิทยาคม โรงเรียนโกรกพระ โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้านสติปัญญา (พุทธิศึกษา) มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้านทักษะในการทำงาน (ทักษะพิสัย) ($\bar{X} = 3.99$) และพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) ($\bar{X} = 3.84$) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. การศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 แห่ง มีการพัฒนา 1) ด้านบริบทโครงสร้างคือ การบริหารจัดการเวลาเรียนเกี่ยวกับการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีการปรับโครงสร้างหลักสูตร การบริหารจัดการเวลาเรียนที่เอื้อต่อลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การสร้างความเข้าใจกับคุณครูในการปฏิบัติตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน จัดตารางเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม มีการประสานงานร่วมกับชุมชน เพื่อมาให้ความรู้แก่นักเรียน ขอความร่วมมือจากชุมชนในแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางโรงเรียนจัดให้แสดงผลงานของตนเอง โดยมีการนิเทศ กำกับและติดตาม ผลของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยให้ครูผู้จัดกิจกรรมสรุปและประเมินผลทุก ๆ สัปดาห์ 2) การพัฒนาด้านกระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้พัฒนา 3 ด้านด้วยกัน คือ การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านปัญญาหรือสมอง (พุทธิพิสัย) การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ (ทักษะพิสัย) โดยมีกระบวนการพัฒนาด้วย สื่อการสอนและอุปกรณ์ กระบวนการสอนของครูกระบวนการของผู้เรียนในการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางบ้านและการยอมรับของสังคมเป็นกระบวนการในการพัฒนา 3) การพัฒนาด้านกิจกรรมที่มีมีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ คือ ตัวบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ที่นำมารวมในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สื่อสร้างสรรค์เหล่านี้เป็นสิ่งที่เป็นตัวกลางที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันยุคที่เต็มไปด้วย ICT เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารต่าง ๆ เป็นการดึงดูดให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

3. วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 แห่ง ใช้สื่อในการปฏิบัติงานเป็นทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบสามารถนำสื่อสร้างสรรค์ไปใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปบูรณาการกับทักษะในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนด้วยกันด้วยการทำงานเป็นทีม สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่เน้นจัดกิจกรรมกลุ่มในการทำงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำไปบูรณาการสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านปัญญา (พุทธิพิสัย) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ (ทักษะพิสัย) ในการทำกิจกรรมร่วมกันด้วยวิธีการที่ใช้สื่อสร้างสรรค์ที่เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาอภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้านสติปัญญา (พุทธิศึกษา) มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ($\bar{X}=4.11$) รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) ($\bar{X}=3.84$) อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษาของ Bloom et al. (1956) โดยแบ่งทฤษฎีความมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 พิสัย ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล จุดมุ่งหมายทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 พิสัย ซึ่งประกอบด้วย พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยทั้งนี้ นักการศึกษาได้นำมาออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยมีความมุ่งหวังว่า จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ซึ่งตรงกับแนวคิดการศึกษาของไทยคือ พุทธิศึกษา พลศึกษา หัตถศึกษา และจริยศึกษา พุทธิพิสัย (Cognitive domain) เป็นความสามารถทางด้านสติปัญญา ความฉลาดเฉลียวทางการเรียน ทั้งนี้มุ่งเน้นที่ด้านวิชาการเป็นหลัก ความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation) จิตพิสัย (Affective Domain) เป็นความสามารถทางด้านความรู้สึกนึกคิด ทั้งนี้มุ่งเน้นที่การทำความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น โดยเริ่มจากการรับรู้ (Receiving) การตอบสนอง (Responding) การเห็นคุณค่า (Valuing) การจัดระบบ (Organizing) และบุคลิกภาพ (Characterizing) เป็นความสามารถที่เกี่ยวข้องความรู้สึกแล้วแสดง ออกมาเป็นพฤติกรรมตามที่รับรู้และตอบสนอง หากจิตพิสัยเป็นไปในทางบวกหรือ พฤติกรรมที่คาดหวังย่อมนำ ไปสู่การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านการพัฒนา ด้านจิตพิสัยก่อนพัฒนาพุทธิพิสัย และทักษะพิสัย ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นความชำนาญ คล่องแคล่ว ในการปฏิบัติหรือกระทำ โดยมี

ความถูกต้องและรวดเร็ว ซึ่งสมองจะเป็นตัวสั่งการให้ เกิดการรับรู้และตอบสนองผ่านประสาทสัมผัส การเรียนรู้แค่ทฤษฎีผ่านการฟัง การคิดจะทำให้จดจำได้เพียงบางส่วน หากได้ลงมือกระทำและนำไปปรับใช้จนกลายเป็นทักษะ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการสัมผัสและสัมผัสสิ่งทีเรียนรู้อ่านภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เกิดการทำงานร่วมกัน สื่อสารและและพูดคุยอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยน ความรู้สึกหรือจิตพิสัยได้ด้วย

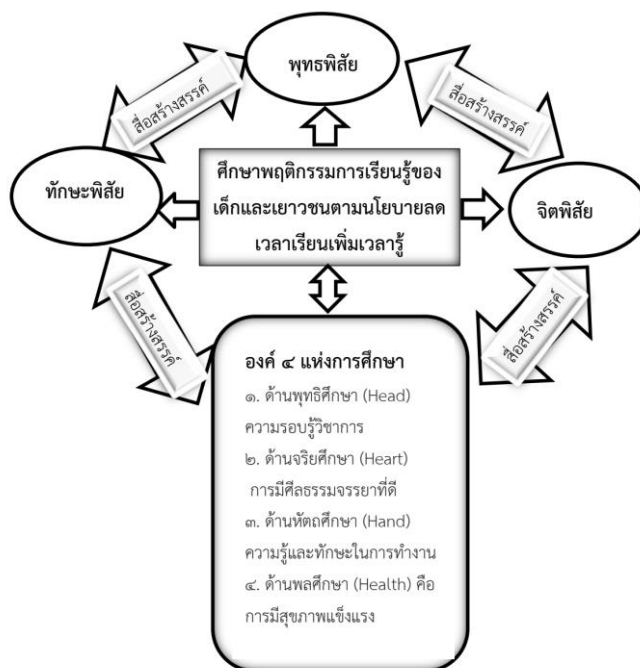
2. การศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 แห่ง มีการพัฒนา 1) ด้านบริบทโครงสร้างคือ การบริหาร จัดการเวลาเรียน เกี่ยวกับการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีการปรับโครงสร้างหลักสูตร การบริหารจัดการเวลาเรียน ที่เอื้อต่อลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การสร้างความเข้าใจกับคุณครูในการปฏิบัติตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน จัดตารางเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม มีการประสานงานร่วมกับชุมชน เพื่อมาให้ความรู้แก่นักเรียน ขอความร่วมมือจากชุมชนในแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางโรงเรียนจัดให้แสดงผลงานของตนเอง โดยมีการนิเทศ กำกับและติดตาม ผลของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยให้ครูผู้จัดกิจกรรมสรุปและประเมินผลทุก ๆ สัปดาห์ 2) การพัฒนาด้านกระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ได้พัฒนา 3 ด้านด้วยกัน คือ การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านปัญญาหรือสมอง (พุทธิพิสัย) การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ (ทักษะพิสัย) โดยมีกระบวนการพัฒนาด้วย สื่อการสอนและอุปกรณ์ กระบวนการสอนของครู กระบวนการของผู้เรียนในการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางบ้านและการยอมรับของสังคม เป็นกระบวนการในการพัฒนา 3) การพัฒนากิจกรรมที่มีมีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ คือ ตัวบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สื่อสร้างสรรค์เหล่านี้เป็นสิ่งที่ เป็นตัวกลางที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันยุคที่เต็มไปด้วย ICT เทคโนโลยี สารสนเทศและสื่อต่าง ๆ เป็นการดึงดูดให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนรีรัตน์ ตลับเพชร (2560) ได้ศึกษาวิจัย “แนวทางการบริหารงานวิชาการ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม จังหวัดชลบุรี” พบว่า 1. ข้อมูลแนวทางการบริหารงานวิชาการ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สามารถสรุปเป็น ประเด็นได้ทั้งสิ้น 7 ประเด็น ดังนี้ 1) ข้อมูลในการเตรียมความพร้อม ในการดำเนินงานตามนโยบาย 2) แนวทางการบริหารจัดการเวลาเรียน และการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” 3) การจัดระบบ สารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน 4) การจัดทำโครงสร้าง เวลาเรียน 5) การคัดเลือกรูปแบบกิจกรรม และการออกแบบกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” 6) การส่งเสริมสนับสนุนของโรงเรียนในด้าน ต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” 7) การจัดระบบนิเทศภายในเพื่อหาแนวทางการพัฒนางานร่วมกัน 2. ผลการตรวจสอบ แนวทางการบริหารงานวิชาการตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับแนว

ทางการบริหาร งานวิชาการตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม ตามที่เสนอแนวทางข้างต้น

3. วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 แห่ง ใช้สื่อในการปฏิบัติงานเป็นทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบสามารถนำสื่อสร้างสรรค์ไปใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปบูรณาการกับทักษะในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันด้วยการทำงานเป็นทีม สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่เน้นจัดกิจกรรมกลุ่มในการทำงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำไปบูรณาการสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านปัญญา (พุทธิพิสัย) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ (ทักษะพิสัย) ในการทำกิจกรรมร่วมกันด้วยวิธีการที่ใช้สื่อสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยนุช สกุลน้อย (2556) ได้ศึกษาวิจัย “ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อการสอนตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนนทบุรี” พบว่า สื่อการสอนที่นำมาไปใช้ในการสอนของครู คือ คู่มือ เอกสารหรือ Sheet ประกอบการสอน ปัจจัยด้านตัวครูเกี่ยวเจตคติต่อการใช้สื่อการสอนพบว่า สื่อการสอนเป็นสิ่งที่ จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนพบว่าครู มีความสามารถในการเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ทั้ง 5 โรงเรียน ประกอบไปด้วย 1) โรงเรียนนวมินทราชูทิศ 2) โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ 3) โรงเรียนแม่वंกพิทยาคม โรงเรียนโกรกพระ โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยาได้ดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงบูรณาการภายใต้หลักการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจของตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ อย่างสร้างสรรค์ กระบวนการแก้ปัญหา ด้วยวิธีทางเทคโนโลยี ที่หลากหลาย เหมาะสมกับสถานการณ์จริงในห้องเรียน และสังคมอย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อ การมีงานทำ บูรณาการเนื้อหาสาระภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริง นักเรียนสามารถนำ ความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพ และมีคุณธรรม จริยธรรมโดยมีสื่อ สร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงเลี้ยงชีพได้ มีเจตคติที่ดีในการ ประกอบอาชีพ มีทักษะ และเพื่อให้การดำเนินงานตามแนวทางโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับนำร่อง การสอนทักษะอาชีพ บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ทางโรงเรียนจึงได้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร รวมทั้ง จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้หลากหลายกิจกรรม สอดคล้องและเหมาะสม กับบริบท ของโรงเรียน

กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ทางโรงเรียนมัธยมทั้ง 5 แห่ง มีการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้พฤติกรรมกรเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหาจากสถานการณ์การที่เกิดขึ้นจริงให้นักเรียนได้มีทักษะในการดำเนินชีวิตในยุคเทคโนโลยี IoT (Internet of Things) เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้เรียนได้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหาการทำงานร่วมกัน ในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยพฤติกรรมกรเรียนรู้ต้องให้ครอบคลุมหลักองค์ 4 แห่งการศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมกรเรียนรู้ด้านพุทธิศึกษา ผู้เรียนมีความรอบรู้วิชาการ พฤติกรรมกรเรียนรู้ด้านจริยศึกษา นักเรียนมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกที่ต้งามต่อส่วนรวม พฤติกรรมกรเรียนรู้ด้านหัตถศึกษา นักเรียนมีความรู้และทักษะในการทำงานกับผู้อื่น พฤติกรรมกรเรียนรู้ด้านพลศึกษา นักเรียนต้องมีความสุขภาวะที่สมบูรณ์แข็งแรง

สรุปองค์ความรู้ใหม่ศึกษาพฤติกรรมกรเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

1. ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 5 โรงเรียน ประกอบไปด้วย 1) โรงเรียนนวมินทราชูทิศ 2) โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ 3) โรงเรียนแม่วงก์พิทยาคม โรงเรียนโกรกพระ โรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา ได้ดำเนินการจัดกิจกรรม ที่มีการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ภายใต้หลักการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจของตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ กระบวนการแก้ปัญหา ด้วยวิธีทางเทคโนโลยีที่หลากหลาย เหมาะสมกับสถานการณ์จริงในท้องถิ่น

2. ได้ความรู้ในการพัฒนาจุดมุ่งหมายการเรียนรู้พฤติกรรมกรเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง

3. ได้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์การเรียนการสอนสมัยใหม่ ซึ่งสื่อเหล่านี้ ได้แก่ ตัวบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาร่วมในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

4. กระบวนการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีความสัมพันธ์กับสื่อสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เสริมทักษะกระบวนการคิดทางด้านปัญญา(พุทธิพิสัย) ทักษะกระบวนการพัฒนาจิตใจคุณธรรมจริยธรรม (จิตพิสัย) ทักษะการปฏิบัติในการทำงาน(ทักษะพิสัย) ในทุกกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

5. ผลลัพธ์ที่ได้เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้เรียน ได้เก่งดีมีสุข 4 องค์แห่งการจัดการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา พลศึกษา

6. สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ รวมทั้งนำข้อมูลจากคณะผู้วิจัยข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรศึกษารูปแบบบริหารกิจกรรมตามนโยบาย ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ควรศึกษากลยุทธ์ของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมการลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มีความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ต้องเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2. การจัดโครงการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย นำมาบูรณาการกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

3. ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

เอกสารอ้างอิง

นริรัตน์ ตลับเพชร. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามนโยบาย“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม จังหวัดชลบุรี. (รายงานการวิจัย). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วลัยนุช สกุน้อย. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อการสอนตามความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดนนทบุรี. (รายการวิจัย). คณะการจัดการ: วิทยาลัยราชพฤกษ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2553). การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

Benjamin, B. S. et al. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: David Mckay Company.

การศึกษาการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท พีพีเอส.ออโต้เทรด จำกัด

Study to improve the efficiency and safety of employees case study of
pps. autotrade co., ltd.

นาวพล จินตะบุตร¹, อาทิตย์ คุประเสริฐ², ณัฐนันท์ โลภวิสัย³, สหรัถ ธรรมโรจน์⁴, สุเทพ เยี่ยมขาว⁵
และมัชนิกา อินตะขัน⁶

Navapol Jintabut, Arthit Kuprasert, Nattanan Lokvisai, Saharat Thammaroj
Suthep yiamkhao and Matchanika Intakhan

Received: March 18, 2020

Revised: April 14, 2020

Accepted: April 17, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.6

บทคัดย่อ

บทความวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของพนักงาน และการจูงใจลูกค้าโดยใช้เทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงานและนำหลัก PDCA และเทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้าเข้ามาช่วยในการพัฒนาพนักงานและการสร้างยอดขายของบริษัทเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จและคุณภาพในการขายมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัย พบว่า บริษัทมีพนักงานที่ขาดประสบการณ์และขาดความกระตือรือร้น จนทำให้งานเกิดความล่าช้า เช่น พนักงานทำน็อตบางชิ้นของส่วนประกอบในรถยนต์หาย ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือผิดวิธีจนทำให้ลูกค้าขาดความเชื่อในการบริการและการไม่เข้ามาใช้บริการในครั้งถัด จำกัด โดยการนำเทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงาน และนำหลัก PDCA และเทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้าเข้ามาช่วยในการพัฒนาพนักงานและการสร้างยอดขายของบริษัทเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จและคุณภาพในการขายมากยิ่งขึ้น หลังการปรับปรุงพบว่า สามารถลดจำนวนการปฏิบัติงานของพนักงานที่ผิดพลาดถึง 70% และยังสามารถเพิ่มจำนวนพนักงานให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานอีกร้อยละ 28.57% ทั้งนี้สามารถเพิ่มความพึงพอใจในการบริการแก่ลูกค้าร้อยละ 33.33%

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Corresponding author, e-mail: nattanan.lok@gmail.com, Tel: 0922709790

คำสำคัญ: PDCA, คุณภาพของพนักงาน, เทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้า

ABSTRACT

The research aims to develop and improve the quality of staff and clients by using training techniques and developments in the course of work. The main PDCA and sales techniques to induce customers to help in the development and the sales of the company to implement and continuously contribute to organizational success, quality and to sell more product. In the research, we learn about the problem of PPS. Autotrade co., ltd. found that there are employees who do not have work experience until causing a delay in work such as the employee use the tools for the wrong that make the customer is not convinced and avoid the next visit By training and developing techniques during work and using PDCA principles and customer sales techniques to assist in the development of the work flaps and sales of the company for continuous implementation and resulting in The organization is more successful and the quality of sales.

The results revealed that the improvements that can reduce the number of employees at 70% and also increased the number of staff who are eager to work more percentage by 28.57% , which can improve customer satisfaction in service to customers of 33.33%

Keywords: PDCA, Quality of employees, Sales techniques to attract customers

บทนำ

บริษัท พีพีเอส.อโต้เทรด จำกัด เป็นบริษัทย่อยในกลุ่มธุรกิจของบริษัท กลุ่มฟอร์ต จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของกลุ่มธุรกิจค้ารถยนต์ป้ายแดง การซ่อมแซม ของกลุ่มตลาดค้ารถยนต์ ซึ่งกลุ่มธุรกิจดังกล่าวในปัจจุบันมีการแข่งขันสูงในด้านคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์ ราคา ความรวดเร็วในการบริการ เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและแนวความคิดการผลิต การแข่งขันในสมัยใหม่ ส่งผลให้องค์ต้องมีการปรับปรุงกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มความสามารถให้แก่พนักงาน เพื่อลดความเสียหายในระบบ และรักษาระดับคุณภาพของสินค้าและบริการไม่ให้ลดลง (พะยอม วงศ์สารศรี, 2545) บริษัทยังประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวพนักงานและการเข้าใช้บริการของลูกค้า และทำอย่างไร จึงจะสร้างความสนใจในการดึงดูดให้ลูกค้า เพื่อให้เข้ามาใช้บริการ และตัวพนักงานที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานละยังขาดการรักบริษัทของพนักงาน ดังนั้นจึงต้องหาแนวทางในการสร้างและคิดค้นกลยุทธ์ในการพัฒนาพนักงานและวิธีการดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ (สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร, 2521) กับบริษัท พีพีเอส.อโต้เทรด เนื่องจากบริษัทได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับ

พนักงานในการขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และเมื่อพนักงานที่ได้ถูกฝึกฝนจนชำนาญก็ได้ออกจากบริษัทไปเปิดธุรกิจส่วนตัวบาง โดนซื้อตัวไปทำงานกับบริษัทอื่น (บุญชู โสตา, 2545) จึงทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น ส่วนลูกค้าคือการที่ลูกค้าหมดประกันภัยก็จะไม่เข้ามาใช้บริการอีกและคู่แข่ง อยู่ต่าง ๆ

ทางคณะผู้วิจัย ได้มุ่งเน้นที่จะทำการศึกษถึงประเด็นปัญหาที่พบในบริษัท พีพีเอส.อโต้เทรต จำกัด คือ พนักงานฝ่ายขาย ฝ่ายบริการ ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน จึงได้การนำเอาแนวคิดหลักการ เทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงาน นำหลัก PDCA และเทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้า (ดนัย เทียนพุด, 2542) มาใช้ในการประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ห้องค์รมมีประสิทธิภาพกระบวนการทำงานที่ดี

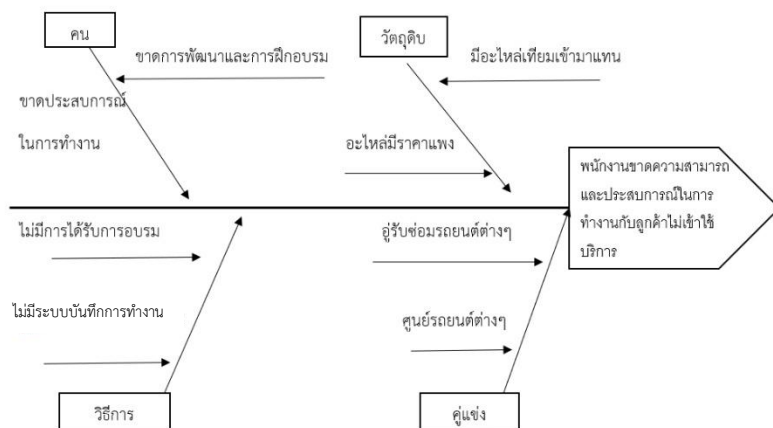
วัตถุประสงค์

เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของพนักงานและการจูงใจลูกค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มความสามารถในการให้บริการ โดยภาพรวมของการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของระเบียบวิธีวิจัย หรือกระบวนการการวิจัย โดยสรุปดังต่อไปนี้

1.เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ภาพที่ 1 แผนภูมิแก้งปลาจากการระดมสมองเพื่อหาสาเหตุของปัญหา

นอกจากการใช้แผนภูมิแก้งปลาในการหาสาเหตุแล้ว ยังสามารถใช้ 5W 1H (วันทนา เนาว์วัน, 2548) ได้อีกด้วย

1. ทำไมลูกค้าถึงไม่เข้ามาซื้อรถเรา

ตอบ คู่แข่งเยอะ จำทำให้ลูกค้ามีตัวเลือกที่มากขึ้น

2. ทำอย่างไรให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ

ตอบ ตรวจเช็คสภาพรถฟรีในช่วงเทศกาลสำคัญ ลดค่าแรง 30% ทุกวันอังคาร พุธ และ พฤหัสบดี

3. ทำไมพนักงานซ่อมบำรุงถึงทำงานล่าช้า

ตอบ บางทีปัญหายากเกินกว่าพนักงานซ่อมบำรุงจะทำการซ่อมคนเดียวได้

4. ทำไมลูกค้าไม่ค่อยไว้วางใจ FORD

ตอบ เมื่อต้นเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ยังมีรายงาน ว่า ฟอर्ड ประเทศไทย ได้ส่งจดหมาย ถึงดีลเลอร์ทั่วประเทศให้ระงับการขายรถยนต์ฟอर्ड 3 รุ่นหลัก ได้แก่ แรพเตอร์, เรนเจอร์ และ เอเวอร์เรส หลังตรวจสอบพบว่า รถมีปัญหาระบบเกียร์ ซึ่งมีผลถึงความปลอดภัย

5. ทำไมลูกค้าที่ใช้ FORD ถึงได้กลับมาใช้ FORD อีก

ตอบ ความเป็นแบรนด์ระดับโลก ความรู้สึกหรือฟิลลิ่งในการขับขี่ ช่วงล่างที่แน่นหนึบ กว่ารถญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัด

เทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงาน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 วิธีการ (สมชาย กิยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่ว, 2550) ดังต่อไปนี้

1. วิธีการฝึกอบรมด้วยการสอนงาน (Job Instruction Training) อาจเรียกอีกอย่าง หนึ่งว่า วิธีการฝึกอบรมในระหว่างการทำงาน (On The Job Training) วิธีการฝึกอบรมจาก กำหนดให้พนักงานเก่าสอนงานแก่พนักงานใหม่โดยอยู่ในสภาพการทำงานจริง มีการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์จริง ทั้งนี้ผู้สอนอาจจะเป็นผู้ช่วยหรือเพื่อนร่วมงานหรือฝึกอบรมก็ได้วิธีการ ฝึกอบรมด้วยการสอนงานมีหลายวิธีดังนี้

1.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะรับรู้ถึงภาพรวมของงาน ความมุ่งหมายและผลลัพธ์ที่ ต้องการโดยผู้สอนจะเน้นถึงความเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

1.2 ผู้สอนจะทำการสาธิตการทำงานโดยใช้ตัวแบบจำลอง

2. การหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เป็นเทคนิคในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร โดยให้พนักงานสับเปลี่ยนหน้าที่หรือตำแหน่งงานจากงานหนึ่งไปอีกรายงานหนึ่ง (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2548) สามารถใช้ได้กับพนักงานระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้งานใน หลายหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีทัศนคติที่กว้างขวางและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในภาพรวมขององค์กรได้ดี ยิ่งขึ้นนอกจากนี้ การหมุนเวียนงานจะช่วยให้องค์กรมีการวางแผนกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ในกรณี ที่คนลาพักหรือ ลาออกหรือขาดงานอย่างกะทันหัน ก็จะจัดคนแทนได้ทันทีที่การหมุนเวียนงานในแต่ละ ลำดับอาจใช้เวลาไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงาน

3. การฝึกวิชาชีพ (Apprenticeships) เป็นกระบวนการฝึกอบรมเพื่อให้ได้พนักงาน ใหม่ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติงานจริง และอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้เชี่ยวชาญหรือ พนักงานปัจจุบัน การฝึกวิชาชีพอาจเป็นส่วนประกอบของการฝึกอบรมนอกเวลาการทำงานแบบใน ชั้นเรียนได้ โปรแกรมการฝึกวิชาชีพแบบเป็นทางการเป็นที่นิยมมากสำหรับการฝึกอบรมพนักงาน

ช่างฝีมือ เช่น ช่างประปา ช่างไม้ ช่างโลหะ ช่างไฟฟ้า เป็นต้น การฝึกวิชาชีพจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นกับความสามารถของผู้เชี่ยวชาญและการนิเทศกระบวนการเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลต่อความสามารถของการเรียนรู้ที่ได้รับการฝึกอบรม

4. การสอนแนะ (Coaching) เป็นวิธีการที่คล้ายกับการฝึกวิชาชีพ โดยผู้สอนและจะให้ตัวแบบของการปฏิบัติงานแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบริษัทส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีสอนแนะ (สุจิตรา ธนานันท์, 2551) เนื่องจากการลักษณะความเป็นทางานน้อยกว่าการฝึกวิชาชีพ การสอนแนะทำได้โดยผู้บังคับบัญชาขั้นต้นหรือผู้จัดการแต่ไม่ควรใช้บุคคลจากฝ่ายบุคคลเพราะอาจไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสอน และจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญทั้งนี้ผู้ให้การฝึกอบรมต้องไม่คิดว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นคู่แข่งและต้องตระหนักเสมอว่าตนเป็นที่พึ่งของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดังนี้ จึงต้องมีเวลาอย่างเพียงพอเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะเดียวกันผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องไว้วางใจและเชื่อถือในสิ่งที่ได้รับจากผู้ให้การฝึกอบรมพร้อมต้องมีปฏิกริยาย้อนกลับอย่างเหมาะสม

เทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้า

1. การสรรหาผู้มุ่งหวัง (Prospecting) เป็นจุดเริ่มต้นของเทคนิคในการขายโดยผู้คาดหวังมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เกิดการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายที่จะต้องเสียไปในการติดต่อทางการค้า การสรรหาผู้มุ่งหวังอาจได้มาจากสมุดรายชื่อต่าง ๆ แฟ้มเอกสารของบริษัท เพื่อนหรือญาติมิตรเป็นผู้แนะนำ การพบปะงานสังคม ลูกค้าปัจจุบันของบริษัท ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนต่าง ๆ งานแสดงสินค้า หอการค้าหรือสมาคมการค้า เอกสาร สิ่งตีพิมพ์หรือสมุดโทรศัพท์ เพื่อหารายชื่อผู้ที่สนใจในตัวสินค้า จากนั้นจะดำเนินการติดต่อทางโทรศัพท์ จดหมายหรืออีเมล เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้นและนัดพบลูกค้าต่อไป

2. การเตรียมการเพื่อเข้าหาผู้มุ่งหวัง (The Pre-approach) เป็นกิจกรรมก่อนการเสนอขาย โดยการเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับลูกค้า รวมทั้งความต้องการและพฤติกรรมการซื้อจากนั้นจึงวางแผนกลยุทธ์ในการขาย

3. การเข้าพบผู้มุ่งหวัง (Approach) หลังจากเตรียมการหาข้อมูลตลอดจนกำหนดคุณสมบัติของผู้มุ่งหวัง เมื่อได้เข้าพบจะต้องทำให้ลูกค้าประทับใจในมารยาทและการแต่งกาย จากนั้นจึงทำการเสนอขาย

4. การเสนอขาย (Presentation) นักขายต้องสร้างความต้องการให้เกิดขึ้นกับลูกค้าการเสนอขายโดยบรรยายเกี่ยวกับสินค้าต้องทำให้ลูกค้ารู้สึกสะดุดใจ นำไปสู่ความสนใจ แล้วจึงเร่งเร้าให้เกิดความต้องการเพื่อให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อ ตลอดจนสร้างความต้องการให้เกิดขึ้นกับลูกค้าโดยการรับรู้ถึงปัญหาและมีวิธีการแก้ไข เพื่อให้ลูกค้าเชื่อมั่นว่าสินค้าและบริการที่ขายสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ วิธีการนำเสนอสินค้าเพื่อให้ขายได้อาจใช้วิธีการรับประกันคุณภาพ เอกสารรับรอง หรือการสาธิต

5. การขัดข้อโต้แย้ง (Handling Objection) เป็นกระบวนการหลังจากผู้มุ่งหวังตกลงใจที่จะซื้อสินค้าและบริการแล้ว ระหว่างการขายลูกค้าอาจมีข้อโต้แย้งต่าง ๆ เช่น ไม่พอใจในราคาสินค้ามีข้อบกพร่องหรือไม่ถูกใจ ผู้ขายต้องพยายามรักษาสันติภาพและตอบข้อสงสัยอย่างใจเย็น มั่นใจและอดทน การปิดการขายจะกระทำได้อีกเมื่อลูกค้าได้ให้ข่าวสารข้อมูลและขัดข้อโต้แย้งเสร็จสิ้นแล้ว

6. การปิดการขาย (Closing the Sales) เป็นกระบวนการหลังการขัดข้อโต้แย้งแล้ว นักขายจะมีการสรุปให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการโดยจะเสนอทางเลือก รวมไปถึงการให้ข้อเสนอพิเศษ เช่น คิตราคาพิเศษ ให้ส่วนลด หรือของแถม เป็นต้น

7. การติดตามผล (Follow up) การขายที่สมบูรณ์แบบจะต้องมีการติดตามผล เช่น การบริการหลังการขาย การเยี่ยมเยียนลูกค้า เป็นต้น ตลอดจนให้บริการต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น การส่งมอบ การติดตั้ง การให้คำแนะนำ เป็นต้น เพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจและรักษาสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งนำไปสู่การซื้อซ้ำหรือเป็นลูกค้าประจำได้ในอนาคต

8. การรายงานผลทางการขาย (Sales Report) เมื่อทำการปิดการขายเสร็จสิ้นนักขายจะต้องเขียนรายงานการขายให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ซึ่งการเขียนรายงานการขายจะช่วยให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานของนักขาย

2. รวบรวมข้อมูล

2.1 ทำการศึกษาข้อมูลทั่วไป ของบริษัท ฟอร์ด

2.2 ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงาน เช่น ขั้นตอนการผลิตรถยนต์

2.3 มีการจัดทำเอกสารเพื่อขออนุญาตเข้าดูงานสถานที่

2.4 การเตรียมตัวและกำหนดหัวข้อสัมภาษณ์ก่อนลงสถานที่จริง

2.5 คณะผู้วิจัยได้ทำการเดินดูสถานที่จริงเพื่อสำรวจและสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นภายในบริษัท

2.6 คณะผู้วิจัยสรุปปัญหาที่พบ

2.7 ทำการเสนอแนวทางการแก้ไข้ปัญหาให้แก่บริษัท

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่รวมถึงกิจกรรมหลายอย่างที่มีมุ่งไปสู่การทำความเข้าใจข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา จะจำแนกชนิด และการเปรียบเทียบข้อมูล การเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เพื่อหาคำอธิบาย และข้อสรุปทั้งหมดเพื่อหาคำตอบภายใต้กรอบความคิด หรือทฤษฎีเพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือ และแม่นยำที่สุด

4. วิธีเพิ่มประสิทธิภาพ

จากสถานะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเข้าทำงานสายของพนักงานและการเพิ่มผลิตภาพด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน จึงได้นำเสนอแนวคิด หลักการหรือกิจกรรม คือการนำเทคนิคการ

ฝึกอบรมและพัฒนาในระหว่างการทำงาน หลักการ PDCA และเทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้า เข้ามาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพขององค์กรโดยรวม โดยเริ่มจาก

4.1 การศึกษากระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ

4.2 ทำการสรุปผล ข้อเสนอแนะ

ให้องค์กรเพื่อเป็นตัวเลือกในการนำเครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์และปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง

การวัดผลก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

$$\text{สูตร Productivity Growth} = \frac{\text{หลังปรับปรุงผลผลิตภาพ} - \text{ก่อนปรับปรุงผลผลิตภาพ}}{\text{ก่อนปรับปรุงผลผลิตภาพ}} \times 100$$

การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงาน

เนื่องจากบริษัทมีการประสบปัญหาเกี่ยวกับพนักงานที่มีการขาดประสิทธิภาพในการทำงานที่ต่ำ และเมื่อมีความรู้ความสามารถก็จะออกไปเปิดคู่มือ และตัวซื้อตัว จึงมีข้อเสีย 1. เกิดปัญหาขาดพนักงาน 2. เกิดค่าใช้จ่ายในการอบรม 3. เกิดปัญหาพนักงานขาดความรู้ ซึ่งปรับปรุงด้วยการนำเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนาในระหว่างเวลาทำงาน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาในการที่พนักงานขาดความรู้ โดยมีการกระบวนการในการอบรมที่แตกต่างกันไปและเป็นเทคนิคที่ช่วยในการลดค่าใช้จ่ายในการจัดการอบรมที่ต้องจัดอบรมแบบสัมมนา ซึ่งหลังปรับปรุงทำให้พนักงานมาประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น มีความในการแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น

ผลของการปรับปรุงผลผลิตภาพการเข้าทำงานระยะเวลา 1 เดือน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงาน

จำนวนการปฏิบัติงานของพนักงานที่ผิดพลาดก่อนปรับปรุง	จำนวนการปฏิบัติงานของพนักงานที่ผิดพลาดหลังปรับปรุง	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ
11	3	$3-11/11 \times 100 = -70$

จากการปรับปรุงผลผลิตภาพด้านการบันทึกการพัฒนาพนักงานด้วยเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนาในระหว่างการทำงานในรอบ 1 เดือนก่อนปรับปรุง คือ 10 ครั้ง แล้วหลังปรับปรุงคือ 3 ครั้ง หรือลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 70 จากจำนวนพนักงาน 30 คน

การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานด้วย PDCA

จากการสำรวจและการสอบถามของผู้จัดการพบว่ามีปัญหาด้านพนักงานขาดประสิทธิภาพและขาดความกระตือรือร้นในการทำงานจึงทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพอย่างที่ควรทางคณะวิจัยจึงได้นำทฤษฎี PDCA ของ วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต มาปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่พนักงาน

ตารางที่ 2 การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานด้วย PDCA

ขั้นตอน PDCA	การนำมาประยุกต์
1. การวางแผน (Plan)	การจัดอบรมให้แก่พนักงานและบอกเป้าหมายในการทำงานและผลตอบแทนที่จะได้
2. การปฏิบัติตามแผน (Do)	เริ่มปฏิบัติและดำเนินการโดยมีหัวหน้าแต่ละเป็นคนควบคุม
3. การตรวจสอบ (Check)	การประเมินผลหลังการได้ทำตามแผนที่วางไว้
4. การดำเนินงานให้เหมาะสม (Action)	การกำหนดแนวทางและมาตรฐานในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 ผลของการปรับปรุงผลผลิตภาพ

จำนวนพนักงานที่มีความกระตือรือร้นก่อนปรับปรุง (คน)	จำนวนพนักงานที่มีความกระตือรือร้นหลังปรับปรุง (คน)	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ
10	14	$14 - 10 \times 100 = 28.57 \%$ 14

จากการปรับปรุงด้วยขั้นตอน PDCA ผลปรากฏว่าจำนวนพนักงานที่มีความกระตือรือร้นก่อนปรับปรุงคือ 10 คน และหลังการปรับปรุงคือ 14 คน หรือเพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 28.57% จากจำนวนพนักงาน 30 คน

เทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้า

จากการศึกษาและสำรวจเกี่ยวกับลูกค้าแล้วพบว่าปัญหาต่าง ๆ มาจากการที่ลูกค้าไม่กล้าเข้ามาคุยเกี่ยวกับตัวสินค้า ส่งผลกระทบต่อการขายสินค้าของบริษัท พีพีเอส.เอโต้เทร็ด จำกัด เป็นอย่างมาก เลยนำเทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้าเข้ามาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา

1. การสำรวจหาลูกค้า (Prospecting)

มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เกิดการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายที่จะต้องเสียไปในการติดต่อทางการค้า การสำรวจหาลูกค้าอาจได้มาจากสมุดรายชื่อต่าง ๆ เพื่อหารายชื่อผู้ที่สนใจในตัวสินค้าและอยากเลือกซื้อสินค้าด้วยตัวเองจากนั้นจะดำเนินการติดต่อทางโทรศัพท์ จดหมาย หรืออีเมล เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้นและนัดพบลูกค้าต่อไป

2. การเตรียมการเพื่อเข้าหาลูกค้า (The Pre-approach)

เป็นกิจกรรมก่อนการเสนอขาย โดยการเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับลูกค้า รวมทั้งความต้องการและพฤติกรรมการซื้อขาย เช่น การสอบถามความต้องการของลูกค้า เป็นต้น

3. การเข้าพบลูกค้า (Approach)

หลังจากเตรียมการหาข้อมูลตลอดจนกำหนดคุณสมบัติของลูกค้า เมื่อได้เข้าพบจะต้องทำให้ลูกค้าประทับใจในมารยาทและการแต่งกาย เช่น การแต่งกายต้องแต่งกายให้เหมาะสมกับเป็นผู้ชาย และต้องเตรียมความพร้อมเรื่องคำพูดให้ดี เป็นต้น

4. การเสนอขาย (Presentation)

ต้องสร้างความต้องการให้เกิดขึ้นกับลูกค้าการเสนอขายโดยบรรยายเกี่ยวกับสินค้าต้องทำให้ลูกค้ารู้สึกสะดุดใจ นำไปสู่ความสนใจ แล้วต้องทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้ออย่างรวดเร็วที่สุดตลอดจนสร้างความต้องการให้เกิดขึ้นกับลูกค้าโดยการรับรู้ถึงปัญหาและมีวิธีการแก้ไข เพื่อให้ลูกค้าเชื่อมั่นว่าสินค้าและบริการที่ขายสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า

5. การขจัดข้อโต้แย้ง (Handling Objection)

ระหว่างการขายลูกค้าอาจมีข้อโต้แย้งต่าง ๆ เช่นไม่พอใจในราคา สินค้ามีข้อบกพร่องหรือไม่ถูกใจ ผู้ขายต้องพยายามรักษามารยาทและตอบข้อสงสัยอย่างใจเย็นมั่นใจและอดทน การปิดการขายจะกระทำได้อ่อนน้อมถ่อมตนได้ให้ข่าวสารข้อมูลและขจัดข้อโต้แย้งเสร็จสิ้นแล้ว

6. การปิดการขาย (Closing the Sales)

เป็นกระบวนการหลังการขจัดข้อโต้แย้งแล้วนักขายจะมีการสรุปให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการโดยจะเสนอทางเลือก รวมไปถึงการให้ข้อเสนอพิเศษ เช่น คิรราคาพิเศษ ให้ส่วนลด หรือของแถม เป็นต้น

7. การติดตามผล (Follow up)

การขายที่สมบูรณ์แบบจะต้องมีการติดตามผล เช่น การบริการหลังการขาย การเยี่ยมเยียนลูกค้า เป็นต้น ตลอดจนให้บริการต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น การส่งมอบ การติดตั้ง การให้คำแนะนำ เป็นต้น เพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจและรักษาสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งนำไปสู่การกลับมาใช้บริการของลูกค้าในอนาคตได้

8. การรายงานผลทางการขาย (Sales Report) เมื่อทำการปิดการขายเสร็จสิ้นนักขายจะต้องเขียนรายงานการขายให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ซึ่งการเขียนรายงานการขายจะช่วยให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานของนักขาย

ตารางที่ 4 เทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้า

ความพึงพอใจก่อนปรับปรุง (คัน)	ความพึงพอใจก่อนปรับปรุง (คัน)	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ
8	12	$\frac{12-8}{12} \times 100 = 33.33\%$

จากการศึกษาพบว่าลูกค้ามีความพึงพอใจกับการบริการของบริษัทก่อนปรับปรุง คือ 8 คั่น และความพึงพอใจกับการบริการของบริษัทหลังปรับปรุง คือ 12 คั่น หรือเพิ่มขึ้นเป็น อัตราร้อยละ 33.33% จากจำนวนรถยนต์ 20 คั่น

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อปรับปรุงผลิตภาพด้านการพัฒนาบุคลากร และการเข้ามาใช้บริการของลูกค้า โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพของ พนักงาน การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานด้วย PDCA และเทคนิคการขายเพื่อจูงใจลูกค้า ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยทำให้รู้ว่า การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรระหว่างเวลาทำงาน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาในการที่พนักงานขาดความรู้ และช่วยในการลดค่าใช้จ่ายในการจัดการอบรมที่ต้องจัดอบรมแบบ สัมมนา และทำให้พนักงานมีความกระตือรือร้นและทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้นกว่าเดิม โดยทุกคนมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมาตรฐานเดียวกัน และ พนักงานจะต้องบรรยายเกี่ยวกับสินค้า ทำให้ ลูกค้ารู้สึกสะดุดใจ นำไปสู่ความน่าสนใจ แล้วต้องทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้ออย่างรวดเร็ว เพื่อให้ลูกค้า เชื่อมั่นว่าสินค้าและบริการที่ขายสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า

อภิปรายผลการวิจัย

การปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงานของบริษัท พีพีเอส.อโต้เทรต จำกัด สามารถอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาเทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงาน (Cherrington, 1995) พบว่า ในกลุ่มพนักงานของ บริษัท พีพีเอส. ออโต้เทรต จำกัด มีประสบการณ์ในการทำงานที่ ลดลงและเกิดปัญหาการไม่พัฒนาศักยภาพให้กับตน ผู้วิจัยจึงทำการนำเทคนิคการฝึกอบรมและการ พัฒนาในระหว่างการทำงาน เข้ามาปรับแก้และพัฒนาพนักงานได้แก่ 1) วิธีการฝึกอบรมด้วยการ สอนงาน 2) การหมุนเวียนงาน 3) การฝึกวิชาชีพ และ 4) การสอนแนะ หลังจากผู้วิจัยได้นำเทคนิค การฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงานเข้ามาปรับใช้ทำให้ลดปัญหาการขาดประสบการณ์ ของพนักงานลดลงถึงร้อยละ 70 จึงทำให้เกิดผลตอบรับระหว่างพนักงานกับองค์กรมากขึ้น

2. การศึกษาการปรับปรุงขั้นตอนการทำงานด้วยทฤษฎี PDCA (วอล์ทเตอร์ ชิวฮาร์ต) พบว่า กลุ่มพนักงานขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ผู้วิจัยได้นำทฤษฎี PDCA (วอล์ทเตอร์ ชิว ฮาร์ต) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตาม (Do) การตรวจสอบ (Check) การ ดำเนินงานให้เหมาะสม (Action) มาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานให้มากขึ้น โดยจากการนำทฤษฎี PDCA ทำให้พนักงานมีความกระตือรือร้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.57 ทำให้องค์กร บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้

3. การศึกษาเทคนิคการขายเพื่อจูงใจ พบว่า ในการขายและบริการของ บริษัท พีพีเอส. ออโต้เทรต จำกัด มีลูกค้าเข้ามาใช้บริการลดลงและลูกค้าที่หมดเบี้ยประกันภัยก็จะไม่กลับเข้ามาใช้ บริการอีกครั้ง จึงทำให้เกิดเป็นปัญหาแก่บริษัท พีพีเอส.ออโต้เทรต จำกัด คณะผู้วิจัยจึงนำเทคนิค การขายเพื่อจูงใจลูกค้า ได้แก่ 1) การสำรวจหาลูกค้า 2)การเตรียมการเพื่อเข้าหาลูกค้า 3) การเข้า

พบลูกค้า 4) การเสนอขาย 5) การขจัดข้อโต้แย้ง 6) การปิดการขาย 7) การติดตามผล 8) การรายงานผลทางกายภาพ ทำให้พนักงานมีความรู้ทางการขายมากขึ้น จนทำให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.33 จึงทำให้องค์กรมียอดขายมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาและวิจัยของบริษัท พีพีเอส.อโต้เทรด จำกัด พบว่ามีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และพนักงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการใช้เทคนิคเข้ามาปรับปรุงพนักงานและลูกค้า ก็คือ ในส่วนของพนักงานผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคด้วยกัน 3 ส่วน คือ

1. เทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนาในระหว่างการทำงาน ช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความผิดพลาดในการทำงานของพนักงาน ให้เกิดความผิดพลาดที่ลดลงร้อยละ 70
2. การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานด้วยทฤษฎี PDCA ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้นเป็นร้อยละ 28.57
3. เทคนิคการขายเพื่อจูงใจช่วยในการศึกษาเกี่ยวกับลูกค้าในการจูงใจลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการจูงใจทางการขายสินค้า หรือบริการทำให้เกิดยอดขายที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.33 ซึ่งทั้งสามเทคนิคที่ผู้วิจัยได้นำมาวิจัยในการพัฒนาพนักงานมีความสอดคล้องกัน เนื่องจากพิจารณาจากการเก็บข้อมูลจากการวิจัย จึงสรุปได้ว่า ถ้าพนักงานมีข้อผิดพลาดเพิ่มขึ้นจะทำให้ความกระตือรือร้นลดลง แต่ถ้าพนักงานมีข้อผิดพลาดลดลงจะทำให้ความกระตือรือร้นเพิ่มขึ้น บ่งบอกว่าพนักงานมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น และในส่วนของลูกค้าทำให้เกิดยอดขายที่เพิ่มมากขึ้น จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น ทำให้บริษัท พีพีเอส.อโต้เทรด จำกัด มีรายได้เพิ่มขึ้น สรุปได้ว่าคณะผู้วิจัยได้วิจัยตรงกับความต้องการของบริษัท พีพีเอส.อโต้เทรด จำกัด ด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงานจึงเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า บริษัท พีพี เอส. อโต้เทรด จำกัด มีความต้องการให้พนักงานพัฒนาศักยภาพในการทำงาน และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เพื่อให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ

1. บริษัทฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพ
2. บริษัทมีการติดตามผลการประเมินพนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบว่าพนักงานมีการพัฒนาตนเองหรือไม่
3. บริษัทมีระบบสวัสดิการเพื่อให้พนักงานมีความตั้งใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลประโยชน์ไปใช้ประโยชน์

1. บริษัทควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเรื่องทุนการศึกษาและ จัดหาข้อมูลด้านการศึกษาต่อให้พนักงานทุกคน มีโอกาสได้ศึกษาต่อในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสายงานที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งหลักสูตรที่พนักงานมีความสนใจ
2. บริษัทมีการสำรวจความต้องการก่อนการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมเกิดประสิทธิผล ประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่า รวมทั้งหาวิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสม
3. บริษัทควรจัดกิจกรรมให้มีการสัมมนา แต่ละแผนกร่วมกัน หรือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- ดนัย เทียนพุฒ. (2542). *ส่องโลกทรรศน์นักบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชู โสดา. (2545). *การพัฒนาบุคคลและฝึกอบรมกรุงเทพ*. คณะวิทยาการบริการจัดการ: สถาบันราชภัฏจันเกษม.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2545). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาวยง.
- วันทนา เนาว์วัน. (2548). *การพัฒนาบุคคลและฝึกอบรม*. พระนครศรีอยุธยา: คณะวิทยาการบริการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2548). *ความหมายการฝึกอบรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วน เอ็ม. ที. เพรส.
- สมชาย กียรรอง และอรจรรย์ ณ ตะกั่ว. (2550). *ความหมายการฝึกอบรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุจิตรา ธนาคันท์. (2551). *ประโยชน์ของการฝึกอบรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.
- สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร. (2521). *กระบวนการพัฒนาและฝึกอบรม การพัฒนาบุคคลและฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วน วีเจ พรินติ้ง.
- Cherrington, D.J. (1995). *How to Supervise People*. New York: McGraw-Hill.

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

The Relationship between Perception and Behavior of Students in Drug Prevention in Suan Sunandha Rajabhat University Case Study: Faculty of Science and Technology

รัชดาภรณ์ โยธพล¹ และชนิกา แสงทองดี²

Ratchadaporn Yothapon and Chanika Saengthongdee

Received: December 7, 2019

Revised: April 16, 2020

Accepted: April 17, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.7

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) ศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 345 คน จากประชากรทั้งหมด 2,807 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการบริการจัดการ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก 2) ระดับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก และ 3) ระดับความสัมพันธ์การรับรู้กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($r = 0.113^*$) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นด้านการ

^{1 2} มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: m.ssru95@gmail.com, Tel. 094-2926226

รับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาในระดับน้อย

คำสำคัญ: การรับรู้, การป้องกัน, พฤติกรรม, ยาเสพติด

Abstract

The purpose of this research were (1) to study the level of students 'perception on drug prevention in Suan Sunandha Rajabhat University (2) to study the level of students' behavior in drug prevention in Suan Sunandha Rajabhat University (3) to study the relationship Between the perception and behavior of students in drug prevention in Suan Sunandha Rajabhat University A total of 345 people were gathered by using questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation. And analyze the relationship by finding the correlation coefficient. The research found that 1. Perception level of drug prevention of students in the Faculty of Science and Technology Suan Sunandha Rajabhat University Is at a high level 2. Drug prevention behaviors among students of the Faculty of Science and Technology Suan Sunandha Rajabhat University High level And 3. The relationship between the level of perception and drug prevention behavior of students in the Faculty of Science and Technology Suan Sunandha Rajabhat University in the positive direction with statistical significance at the level of 0.05, which is a low level relationship ($r = 0.113 *$) which does not follow the assumptions Therefore, the students 'perception on drug prevention had a low correlation with the students' drug prevention behaviors.

Keywords: awareness, prevention, behavior, drugs

บทนำ

ยาเสพติดได้สร้างปัญหาใหญ่และเป็นภัยคุกคามกับประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่เป็นเยาวชน และทำให้เกิดผลเสียต่อบรรยากาศสังคม และความมั่นคงของทุกประเทศในโลก ประเทศไทยเราเองก็เช่นกัน ยาเสพติดได้แพร่ระบาดและเป็นปัญหาต่อสังคมโดยเฉพาะเยาวชนของไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แม้รัฐบาลทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ มีนโยบายปราบปรามและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง มีบทลงโทษรุนแรงต่อผู้ค้าหรือผู้จำหน่าย แต่ปัญหายาเสพติดก็มิได้หมดไปจากสังคม ยังคงสร้างปัญหาให้กับเยาวชนไทยตลอดเวลา จะเห็นได้จากคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 154/2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ที่สั่ง ณ วันที่ 9 กันยายน 2554 กล่าวไว้ในส่วนทั่วไปว่า “ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้กลับมาสู่

ภาวะที่มีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ความปลอดภัยในทรัพย์สิน ความสงบสุขของประชาชนและสังคม รวมทั้งเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่งในปัจจุบัน ทุกวันนี้ประเทศไทยจะต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ รวมทั้งทรัพยากรในด้านอื่น ๆ มาช่วยกันเพื่อการนี้ รัฐบาลได้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางทั้งภายในและภายนอกประเทศ ร่วมมือกับนานาชาติ ด้วยความตระหนักดีว่าปัญหายาเสพติดอาจมีส่วนชักนำให้เกิดปัญหาสังคมหมุนเวียน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาโสเภณี ช่องโจร และการพนัน เป็นต้น (เจริญ แฉกพิมายและบัณฑิตา ศรีธนะสาร, 2555) ซึ่งปัญหาที่กล่าวมามีความกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนจนถึงด้านเศรษฐกิจด้วย (Zhitarang Chen, 2560) อย่างไรก็ตามขณะนี้ยาเสพติดก็ยังคงระบาดในหมู่เยาวชนหรือเด็กวัยรุ่น มิได้บรรเทาเบาบางลงไป ดูเหมือนว่าจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นเสียด้วยซ้ำ (วรารณ มั่งคั่ง, 2558) ยิ่งนานวันปัญหาเหล่านี้ก็ยิ่งทับถมและเรื้อรัง เป็นสิ่งที่ยากต่อการแก้ไขเป็นทวีคูณ มาตรการทางกฎหมายที่ใช้สกัดกั้นยาเสพติด เป็นมาตรการที่สำคัญมาในอันที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพราะการดำเนินการจะต้องมีระเบียบ แบบแผน และหลักเกณฑ์ที่แน่นอน สิ่งเหล่านี้ย่อมได้มาจากมาตรการทางกฎหมายที่วางไว้ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า มาตรการทางกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการจะปราบปรามป้องกันหรือการบำบัดรักษาผู้เสพติด มิฉะนั้น การแก้ไขปัญหาก็ต้องประสบความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง (กฤษฎา นาคประสิทธิ์, 2557) การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาของรัฐบาลเป็นไปเนืองรับมากกว่าเชิงรุกคือเน้นในมาตรการการจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดผลที่เกิดขึ้นคือการปราบปรามยิ่งมากเท่าใดปัญหายังคงมีอยู่และแพร่ระบาดเหมือนเดิมและยังก่อปัญหาในด้านอื่นตามมามากคือปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจับกุมที่มีมากขึ้นมหาศาลนอกจากนี้โอกาสที่ผู้ต้องหาที่เป็นผู้เสพได้คลุกคลีกับผู้ค้าผู้ผลิตหรือผู้ต้องหาในคดีต่าง ๆ ในคุกอาจทำให้พัฒนาตัวเองไปเป็นผู้ค้าหรือเรียนรู้ในสิ่งที่ผิด ๆ ได้ดังนั้นรัฐจึงต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินการใหม่ที่เป็นเชิงรุกที่เป็นพลังมวลชนประชาชนโดยทั่วไปที่มีอยู่เป็นพลังสำคัญที่ใช้ต่อสู้กับยาเสพติด (ตันหยง ชุนศิริทรัพย์, 2556) มาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงเป็นสิ่งแรกที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า ซึ่งประกอบด้วยสถาบัน ครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน (ณัฐชนนท์ กิ่งมณี, 2554)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจยาเสพติดถึงการรับรู้ในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ว่ามีความรู้เรื่องยาเสพติดมากน้อยเพียงใด ขณะเดียวกันมีพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดอย่างไรที่สามารถทำให้ไม่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการป้องกันนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหรือเยาวชนส่วนอื่น ๆ ไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรืออาจนำข้อมูลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาให้กับเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ หรือเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพของเยาวชนที่ติดยาเสพติดให้กลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติต่อไป

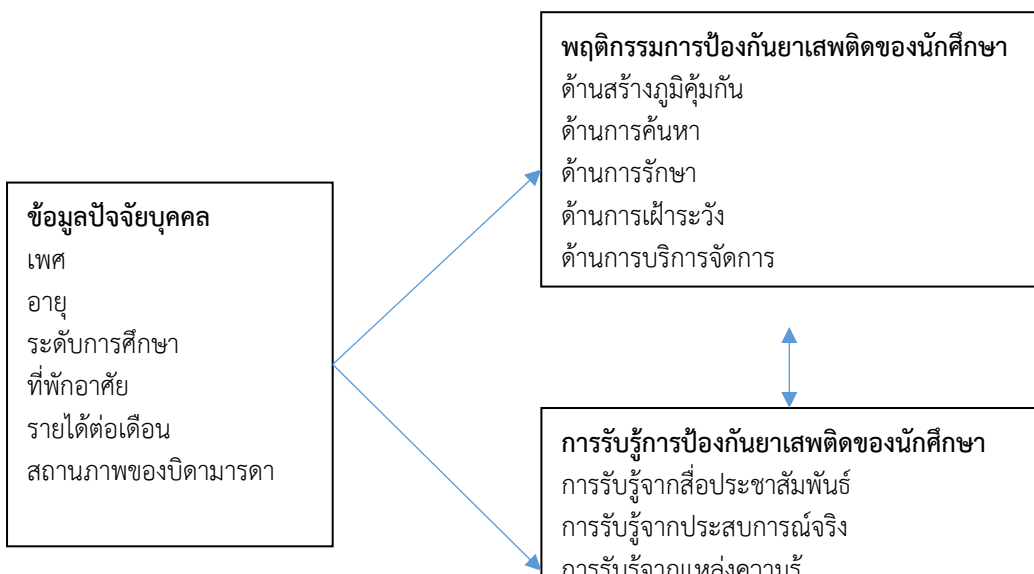
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) โดยมีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชากร โดยศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 345 คน จากประชากรทั้งหมด 2,807 คน โดยการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ (Taro Yamane) โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ให้มีความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่าไม่เกิน 5% และแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อจะได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในการวิจัยครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยจะทำการศึกษาจากนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า

ระดับการรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวมพบว่า การรับรู้การป้องกันยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.0721 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติด รองลงมาคือ การรับรู้จากสื่อประชาสัมพันธ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.1890 และ 4.1530 ตามลำดับ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การรับรู้จากประสบการณ์จริง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.9188 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ก็ยังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การรับรู้การป้องกันยาเสพติดภาพรวม จากตัวชี้วัด 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ตามลำดับ ตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การรับรู้การป้องกันยาเสพติด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้	ลำดับ
1. การรับรู้จากสื่อประชาสัมพันธ์	4.1530	.49509	มาก	2
2. การรับรู้จากประสบการณ์จริง	3.9188	.59506	ปานกลาง	5
3. การรับรู้จากแหล่งความรู้	4.1380	.43373	มาก	3
4. การจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติด	4.1890	.49860	มาก	1
5. การรับรู้โทษของสารเสพติด	3.9617	.56890	มาก	4
รวม	4.0721	.39470	มาก	

2. ระดับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติดในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า

ระดับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวม พบว่า พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.1471 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการค้นหา รองลงมาคือ ด้านการเฝ้าระวัง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.3919 และ 4.1739 ตามลำดับ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการบริการจัดการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.9983 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ก็ยังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ภาพรวม พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด จากตัวชี้วัด 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ตามลำดับตาม ตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ระดับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาภายในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม การป้องกัน	ลำดับ
1. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน	4.1606	.18127	มาก	3
2. ด้านการค้นหา	4.3919	.29755	มาก	1
3. ด้านการศึกษา	4.0110	.15920	มาก	4
4. ด้านการเฝ้าระวัง	4.1739	.24711	มาก	2
5. ด้านการบริการจัดการ	3.9983	.18075	ปานกลาง	5
รวม	4.1471	.12002	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติด ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า

ความสัมพันธ์จากตารางที่ 3 พบว่าการรับรู้กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของ นักศึกษาภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($r = .113^*$, $\text{Sig} = .014$) เป็นไปในทิศทางบวก หมายความว่าเมื่อ การรับรู้การป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับน้อยพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดก็จะอยู่ในระดับน้อย ด้วย ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านการรับรู้จากสื่อประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด มากที่สุด ($r = .176^{**}$, $\text{Sig} = .001$) โดยอยู่ใน ระดับสูงไปในทิศทางบวก และรองลงมา ด้านการรับรู้จากประสบการณ์จริง และด้านการรับรู้โทษ ของสารเสพติด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา โดยอยู่ในระดับ ปานกลางในทิศทางบวกเรียงตามลำดับ ($r = .120^*$, $\text{Sig} = .026$, $r = .118^*$, $\text{Sig} = .028$)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาภายในคณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การรับรู้การป้องกันยาเสพติด	ค่าสัมประสิทธิ์	sig
1. การรับรู้จากสื่อประชาสัมพันธ์	.176**	.001
2. การรับรู้จากประสบการณ์จริง	.120*	.026
3. การรับรู้จากแหล่งความรู้	.052	.335
4. การจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติด	.027	.620
5. การรับรู้โทษของสารเสพติด	.118*	.028
รวม	.113*	.014

* มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .01 ** มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ ผลการทดสอบ ระดับความสัมพันธ์การรับรู้กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($r = 0.113^*$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นด้านการรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาในระดับน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัย มีประเด็นที่สำคัญสามารถอภิปรายผลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. การรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษามีการรับรู้การป้องกันยาเสพติดจากการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดของมหาวิทยาลัยและกิจกรรมภายนอก เพราะสมัยนี้มีสื่อโซเชียลที่ใช้ในการกระจายข่าวสารจึงทำให้การรับรู้เข้าถึงตัวบุคคลได้ง่าย สิ่งเล้ารอบตัวและบุคคลจะรับรู้ได้โดยไขว่คว้าสัมผัสที่มีอยู่ เช่น หู ตา จมูก ปาก ผิวหนัง เป็นต้น โดยการรับรู้จะมีการตีความหมายจากการสัมผัส หรือต้องมีการใส่ความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิงอร ยัมมุก (2559) ได้ศึกษาวิจัย “ความคาดหวังและการรับรู้ประสบการณ์จริงของนักท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า การรับรู้การป้องกันยาเสพติดของนักศึกษานั้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมีการใส่ใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นด้านของการกระจายข่าวสารให้บุคคลอื่นได้รับรู้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น

2. พฤติกรรมการป้องกันตนเองของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการที่นักศึกษาเริ่มมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือคบเพื่อนที่ดี ไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด และไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์ ครอบครัวสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรักใคร่กลมเกลียว และมีความเข้าใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหา ช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด คอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติด การป้องกันชุมชนช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจถึงโทษและภัยของยาเสพติด เพื่อมิให้เพื่อนบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องถูกหลอกลวง และหากพบว่า

เพื่อนบ้านติดยาเสพติด จึงช่วยแนะนำให้ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลภายในชุมชน หรือคนภายนอก ชุมชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยอาจใช้มาตรการการตักเตือน กีดกันทางสังคม หรือ แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน การป้องกันสังคมโดยให้ความร่วมมือกับทาง ราชการ ในการเป็นหูเป็นตาช่วยสอดส่องเฝ้าระวังปัญหา เมื่อทราบว่าสถานที่ใดเป็นแหล่งแพร่ ระบาดของยาเสพติด มีกิจกรรมใดที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะชักนำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือมี บุคคลใดมีพฤติกรรมน่าจะเกี่ยวข้องกับการนำยาเสพติดมาแพร่ระบาด โปรดแจ้งเบาะแสให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกแห่งทุกท้องที่ทราบซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่า พฤติกรรมการ ป้องกันตนเองของนักเรียนนั้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง ครอบครัวยุคใหม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรักใคร่กลมเกลียว และ มีความเข้าใจกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการป้องกันยาเสพติด อยู่ ในระดับน้อย ทั้งนี้สาเหตุน่าจะเป็นเพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือกับการที่จะ ร่วมกันป้องกันปัญหา ยาเสพติด ของหน่วยงานราชการ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการ สอดส่องดูแลพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน และไม่มีการแจ้งเบาะแส ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับรู้ จึงทำให้ปัญหาเหล่านี้ยังมีอยู่ซ้ำ ๆ ในกลุ่มเยาวชน การป้องกันยาเสพติดส่วนวิชาการด้านยา เสพติดประชาชนให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในน้อยมาก ได้แก่ การมี ส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามผล และการค้นหาปัญหา/สาเหตุและ วางแผน ดำเนินกิจกรรม ภาครัฐควรจัดให้และประชาชนมีส่วนร่วมใน การเข้าไปแก้ไขปัญหายาเสพติด ร่วมกับภาครัฐ โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหายา แต่ก็ยังคงเกิด ปัญหาและอุปสรรคใน การดำเนินงานที่ประชาชนบางส่วนยังขาดความเข้าใจใน กระบวนการประชาคม หมู่บ้าน ช่างผู้นำ และอาสาสมัครที่เสียสละ เข้มแข็งและจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับภคฤชญา นาคประสิทธิ์ (2557) ได้ ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตเทศบาล เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี” พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมของนักศึกษาในการ ป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือกับการที่ จะร่วมกันป้องกันปัญหา ยาเสพติดของหน่วยงานราชการ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือใน การสอดส่องดูแลพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน และไม่มีการแจ้งเบาะแส ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับรู้ จึงทำให้ปัญหาเหล่านี้ยังมีอยู่ซ้ำ ๆ ในกลุ่มเยาวชน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ถึงการรับรู้กับพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดของ นักศึกษาภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เป็นไปในทิศทางบวก หมายความว่าเมื่อการรับรู้การป้องกันยา เสพติดอยู่ในระดับน้อยพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดก็จะอยู่ในระดับน้อยด้วย ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้จากสื่อประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

การป้องกันยาเสพติด มากที่สุด โดยอยู่ในระดับสูงไปในทิศทางบวก และรองลงมา ด้านการรับรู้จากประสบการณ์จริง และด้านการรับรู้โทษของสารเสพติด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา โดยอยู่ในระดับปานกลางในทิศทางบวกเรียงตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการรับรู้การป้องกันยาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลนักศึกษา ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้นักศึกษาได้รับรู้การป้องกันยาเสพติดและเลี่ยงปัญหาของยาเสพติด ในเวลาที่เหมาะสมให้กับนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาส่วนมากหรือทุกคนนั้นได้เข้าร่วมอบรม ซึ่งการอบรมอาจนำไปสู่การพัฒนาชีวิตของตัวนักศึกษาในการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ด้านพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด หน่วยงานควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาช่วยเสนอหรือแก้ปัญหาภายในมหาวิทยาลัย และช่วยนักศึกษาแก้ไขปัญหที่พบอยู่บ่อย ๆ เช่น การสูบบุหรี่ในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การที่นักศึกษาและหน่วยงานช่วยกันดำเนินการแก้ไขปัญห จะทำให้ปัญหาที่พบอยู่บ่อย ๆ นั้นดีขึ้นจากเดิม
3. ด้านการป้องกันยาเสพติด หน่วยงานควรเปิดโอกาสและจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา เช่น งานการกีฬา การแข่งขันดนตรี เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาหันมาทำกิจกรรม เพื่อช่วยลดปัญหาการเสพสิ่งเสพติด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันยาเสพติด เพื่อให้ให้นักศึกษาทุกคนตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน และหาวิธีการป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดทั้งหลาย เช่น การคบเพื่อน ความอยากรู้อยากลอง โฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ เป็นต้น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการรับรู้และพฤติกรรมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา นาคประสิทธิ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เจริญ แฉกพิมายและปนัดดา ศรีธนสาร. (2555). *พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: งานวิจัยและพัฒนา นักศึกษากองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- ณัฐชนันท์ กิ่งมณี. (2554). การศึกษาการรับรู้โฆษณาตรงและโฆษณาแฝงสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางโทรศัพท์ในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ต้นหยง ชุนศิริทรัพย์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน บริษัทนิตพอยน์ จำกัด. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรารณ มั่งคั่ง. (2558). ปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อการใช้จ่ายเสพติดของวัยรุ่นชายในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว). คณะพยาบาลศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อิงอร ยิ้มมุก. (2559). ความคาดหวังและการรับรู้ประสบการณ์จริงของนักท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่บ้านคีรีวง นครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา). คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chen, Z. (2560). ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อการท่องเที่ยว ในอำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

การศึกษาเพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในการขนส่งน้ำมันด้วยการฝึกอบรม กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด

Education to Improve Oil Transportation Safety Thorough Training
Case Study: Of Thai Petroleum Pipeline Co., Ltd

สุदारัตน์ มูนิกอม¹, สุชาดา หาริกัน², ทัณยารัตน์ สุขนธรัตน์³ และกมลลักษณ์ แสนโม⁴

Sudarat Moonikom, Suchada Harikan, Tanyarat Sukontharat and
Kamonllak Sanmo

Received: March 25, 2020

Revised: April 20, 2020

Accepted: April 21, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.8

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและนำเสนอแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยได้เข้าไปศึกษาภายในบริษัท วันที่ 25 พฤศจิกายน 2562-29 มีนาคม 2563 เพื่อศึกษาดูงานในด้านความปลอดภัยในบริษัท และนำเสนอแนวทางปรับปรุงผลผลิตภาพให้ดียิ่งขึ้น โดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นพนักงานฝ่ายความปลอดภัย พนักงานขับรถขนส่งน้ำมันและพนักงานฝ่ายควบคุมการปฏิบัติการท่อส่งน้ำมันจำนวน 10 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) สาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์กระบวนการการทำงานคือ พนักงานขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ และจากการวิเคราะห์กระบวนการเพิ่มผลผลิตภาพด้านความปลอดภัย โดยการนำหลักการ 5 Whys Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงในการเกิดปัญหา คือ พนักงานขับรถขาดการระมัดระวัง และใช้ความคุ้นชินและชำนาญทางจึงละเลยป้ายจราจร และ 2) การนำเสนอแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ โดยใช้หลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) P = Plan จัดกิจกรรมการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยให้กับพนักงานขับรถและพนักงานฝ่ายควบคุมการปฏิบัติการท่อส่งน้ำมัน D = Do พนักงานปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด C = Check ตรวจสอบพนักงานขับรถว่ามีความพร้อมในการขับขึ้นและจัดให้มีผู้ตรวจสอบความเรียบร้อยในการใส่อุปกรณ์ Safety ก่อนเข้าปฏิบัติงาน และ A = Action อุบัติเหตุลด

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding author, e-mail: 1160105031216.sudarat.moo@gmail.com, Tel.087-3225473

เจ้าหน้าที่ในบริษัทไม่เกิดขึ้นเลยและพนักงานมีการสวมใส่อุปกรณ์ Safety ทุกครั้งก่อนเข้าปฏิบัติงาน และผลของการปรับปรุงผลิตภาพด้วยการฝึกอบรมพนักงาน พบว่า จำนวนการเกิดอุบัติเหตุลดลงจาก 1 ครั้ง/4 เดือน ลดเป็น 0 ครั้ง/4 เดือน แสดงว่าหลังปรับปรุงแล้วจำนวนการเกิดอุบัติเหตุลดลงถึง 100% ทำให้ในส่วนของบริษัทมีความปลอดภัยในกระบวนการผลิตมากขึ้น

คำสำคัญ: ทฤษฎี Why-Why Analysis, วงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA), อุบัติเหตุ, ความปลอดภัย

ABSTRACT

The objective of this research paper is to study the causes of problems and propose solutions for improving productivity. Is a practical research by going to study within the company on November 25, 2019 - March 29, 2020 to study on safety in the company and propose ways to improve productivity by in-depth interviews with key informants who are security personnel 10 oil transportation driver and oil pipeline operation control personnel. The results of the research showed that 1. The cause of the problems from the analysis of the work process is that employees lack the care to perform their duties. And from the analysis of the safety productivity process by using the 5 Whys Analysis principle to analyze the root cause of the problem which is the driver lacking carefulness and use the familiarity and expertise of the road, so neglecting the traffic sign. And 2. Proposing solutions for improving productivity by using the principles of the Quality Management Cycle (PDCA). P = Plan organizes safety training activities for drivers and employees at the pipeline control department. D = Do Employees strictly follow C = Check. Drive that the car is ready to drive and have a person to check the order of wearing safety equipment before work and A = Action. It has more staff and equipment Safety wear every day to work. And the productivity improvement by staff training shows that the number of accidents decreased from 1 time / 4 months to 0 times / 4 months, indicating that after the accident improvement, the number of accidents decreased by 100%, resulting in the parts of the production plant are safer in the production process.

Keywords: Theory Why - Why Analysis, Quality Management Cycle (PDCA), Accidents, Safety

บทนำ

บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด เป็นบริษัทขนส่งน้ำมันผ่านท่อที่ก่อตั้งขึ้นตามมติของ คณะรัฐมนตรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการขนส่งน้ำมัน (บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด, 2555) และลดปัญหาการจราจรที่เกิดจากการขนส่งน้ำมัน ซึ่งมีผู้ร่วมทุน Shareholders คือ ปตท. เอสโซ่ และเชลล์ (บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด, 2562) เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นลูกค้าของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด การดำเนินงานจึงต้องทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจและเชื่อถือในตัวบริษัท ดังนั้นการวางแผนการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานผลิตภาพ คุณภาพ ความปลอดภัย ขวัญกำลังใจในการทำงาน สิ่งแวดล้อม จริยธรรมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานต่อ พนักงาน และความเป็นระเบียบ (จินตน์ย โพธิ์สนธิ์, 2549) บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด เป็นองค์กรขนาดใหญ่ทำธุรกิจเกี่ยวกับระบบขนส่งน้ำมันทางท่อและการจ่ายน้ำมันทางบริษัทได้ประสบปัญหาในเรื่อง เกิดอุบัติเหตุรถขนส่งน้ำมันเฉี่ยวชนภายในบริษัท, พนักงานไม่ใส่ใจหมวกและแว่นตาขณะปฏิบัติงาน ทางคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเข้าไปปรับปรุงเพื่อเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นเพื่อการปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพคณะผู้วิจัยจึงต้องวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาคือจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบริษัทเป็นอย่างมาก หลังจากการไปศึกษาดูงานคณะผู้วิจัย พบว่า อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในบริษัทเกิดจากความประมาทในการทำงานของตัวพนักงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในด้านความปลอดภัยและการปรับปรุงประสิทธิภาพการตรวจสอบในบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด จังหวัดปทุมธานี ในส่วนของบริษัทนำเสนอวิธีแก้ไขและติดตามผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการศึกษาเพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในการขนส่งน้ำมันด้วยการฝึกอบรม กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด ที่เกิดปัญหาเกิดอุบัติเหตุรถขนส่งน้ำมันเฉี่ยวชนภายในบริษัท พนักงานไม่ใส่ใจหมวกและแว่นตาขณะปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อบริษัท ทำให้งานเกิดความล่าช้า การที่พนักงานเกิดอุบัติเหตุจนไม่สามารถส่งของทันหรือไม่สามารถไปควบคุมการปฏิบัติงานของท่อส่งน้ำมันได้ อาจทำให้การทำงานหยุดชะงักลง ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการทำงาน อาจทำให้มีต้นทุนเพิ่มขึ้น และอาจทำให้ส่งของไม่ทันตามความต้องการของลูกค้า คณะผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีเคเชินในหลักการ Why-Why Analysis ในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา (ประยูร เชี่ยววัฒนา, 2555) และใช้หลักการวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) ในการปรับปรุง แก้ไข และป้องกันการเกิดปัญหา (ศุภชัย อาชีวะระงับโรค, 2546) คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตวิธีการวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการศึกษา โดยสรุป ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานฝ่ายความปลอดภัย พนักงานขับรถขนส่งน้ำมันและพนักงานฝ่ายควบคุมการปฏิบัติการท่อส่งน้ำมัน ของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด จังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 คน

การรวบรวมข้อมูล

1. ทำการศึกษาข้อมูลทั่วไปของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด
2. ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยภายในบริษัท มาตรการการตรวจสอบของอุปกรณ์ มาตรการความปลอดภัย และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ประชุมระดมความคิดในการกำหนดข้อสอบถามในการสัมภาษณ์กำหนดการดำเนินการเพื่อขอเข้าเยี่ยมชมองค์กรและเข้าไปสังเกตการณ์ในสถานที่จริง
4. ประสานจัดทำเอกสารในการขออนุญาตเข้าเยี่ยมชมองค์กรและสอบถามสัมภาษณ์
5. ดำเนินการเข้าเยี่ยมชมสถานประกอบการจริงสอบถามถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งสังเกตการณ์ทำงานโดยรวมขององค์กรที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ปัญหา
6. สรุปผลข้อมูลและสรุปผลของปัญหาที่เกิดขึ้นที่ได้จากการเข้าไปศึกษาสถานประกอบการจริง
7. เสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่องค์กรรวมถึงเสนอวิธีการปรับปรุงโดยให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่องค์กร
8. นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่องค์กร รวมไปถึงเสนอวิธีการปรับปรุงโดยให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่องค์กร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์งานวิจัยจากการตั้งคำถามทำให้ได้ข้อมูลที่ได้มาจากผู้เกี่ยวข้องจะช่วยให้เกิดการนำไปแก้ไข วิเคราะห์ถึงสิ่งที่จะต้องทำนำมาบันทึกข้อเท็จจริงที่เกิดในกระบวนการทำงาน ออกแบบผลจากการวิเคราะห์การทำงานโดยรวม ซึ่งจะช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ชัดเจนขึ้นช่วยให้การปรับปรุงวิธีการทำงานทำได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย (ปิยฉัตร บุระวัฒน์, 2559) จากการนำเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยเสนอเข้ามาช่วยในการปรับปรุงการทำงานจนนำไปสู่การสรุปผลการนำไปปฏิบัติได้จริง และนำเสนอแก่องค์กรเพื่อเลือกนำไปใช้แก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการหาสาเหตุของปัญหาคือ Why-Why Analysis โดยตั้งคำถามว่าทำไมถึงเกิดปัญหาและตัดปัญหาจนกว่าจะเข้าใจสาเหตุที่แท้จริงเพื่อให้ได้พบต้นตอที่แท้จริงนำไปสู่การแก้ไข และป้องกันการเกิดซ้ำต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้กระบวนการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

P = Plan (ขั้นตอนการวางแผน)

D = Do (ขั้นตอนการปฏิบัติ)

C = Check (ขั้นตอนการตรวจสอบ)

A = Action (ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม)

การวัดผลก่อนการปรับปรุง

$$\text{สูตร Productivity Growth} = \frac{\text{หลังการปรับปรุงผลิตภาพ} - \text{ก่อนการปรับปรุงผลิตภาพ}}{\text{ก่อนการปรับปรุงผลิตภาพ}} \times 100$$

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยซึ่งจะเป็นการปรับปรุงวิเคราะห์ถึงปัญหาเรื่องอุบัติเหตุภายในบริษัท พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากความประมาทของตัวพนักงานเอง และการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ และการจะระเบียบของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด จังหวัดปทุมธานี โดยการนำการวิเคราะห์หาปัญหาทฤษฎี Why-Why Analysis และวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) เข้ามาช่วยในการปรับปรุงให้บริษัทมีมาตรการในควบคุมความปลอดภัยและตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สาเหตุ

1. สาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์กระบวนการการทำงาน

เวลาเข้าทำงานขององค์กร คือ 08.00-17.00 น. จากการสำรวจและสอบถาม พบว่า พนักงานขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุหรือภัยที่ไม่คาดคิด และยังพบว่า พนักงานขับรถเกิดความประมาทซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายและไม่เป็นผลดีต่อองค์กรที่จะทำให้เกิดต้นทุนในการดำเนินงานโดยไม่จำเป็นและยังไม่สวมใส่อุปกรณ์ Safety ในขณะปฏิบัติงาน จากปัญหาเหล่านี้อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุต่อพนักงานขณะปฏิบัติงาน และอาจส่งผลเสียต่องาน ที่อาจก่อให้เกิดความล่าช้า และตัวพนักงานเกิดความเสียหาย อาจทำให้ต้นทุนเพิ่มโดยไม่จำเป็น

2. วิเคราะห์กระบวนการเพิ่มผลิตภาพด้านความปลอดภัย โดยการนำหลักการ 5 Whys analysis มาใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงในการเกิดปัญหา ดังนี้

ปัญหาที่ 1 เกิดอุบัติเหตุรถชนส่งน้ำมันเฉี่ยวชนภายในบริษัท

1) Why 1 ทำไมเกิดอุบัติเหตุรถชนเฉี่ยวชนภายในบริษัท = พนักงานขับรถขาดการระมัดระวังในการขับขี่

2) Why 2 ทำไมพนักงานขับรถขาดการระมัดระวังในการขับขี่ = พนักงานขับรถคิดว่าคุ้นชินและชำนาญทางจึงละเลยป้ายจราจร

ดังนั้นควรอบรมพนักงานในเรื่องของการขับขี่ปลอดภัยและการอ่านป้ายจราจร เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุ

ปัญหาที่ 2 พนักงานไม่ใส่หมวกและแว่นตาขณะปฏิบัติงาน

1) Why 1 ทำไมพนักงานไม่ใส่หมวกและแว่นตาขณะปฏิบัติงาน = พนักงานขาดความระมัดระวังความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง

2) Why 2 ทำไมพนักงานขาดความระมัดระวังความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง = พนักงานไม่คาดคิดว่าจะเกิดอุบัติเหตุในขณะปฏิบัติงาน

ดังนั้นควรมีการตรวจสอบการสวมใส่อุปกรณ์ Safety ก่อนเข้าปฏิบัติงานและควรอบรมพนักงานไม่ให้ประมาทในเวลาทำงาน

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการแก้ไข

1. จากวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเรียบร้อยแล้ว จึงทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้หลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ต่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ดังต่อไปนี้

1) P = Plan จัดกิจกรรมการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยให้กับพนักงานขับรถ และพนักงานฝ่ายควบคุมการปฏิบัติการท่อบ่งน้ำมัน

2) D = Do พนักงานปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

3) C = Check ตรวจสอบพนักงานขับรถว่ามีความพร้อมในการขับขี่และจัดให้มีผู้ตรวจสอบความเรียบร้อยในการใส่อุปกรณ์ Safety ก่อนเข้าปฏิบัติงาน

4) A = Action อุบัติเหตุรถเฉี่ยวชนในบริษัทไม่เกิดขึ้นเลยและพนักงานมีการสวมใส่อุปกรณ์ Safety ทุกครั้งก่อนเข้าปฏิบัติงาน

2. ผลของการปรับปรุงผลผลิตภาพ

ภายในโรงงานไม่เกิดอุบัติเหตุจากความประมาทของพนักงานอีกเลย หลังจากการปรับปรุงผลผลิตภาพ

ตารางที่ 1 ผลของการปรับปรุงผลผลิตภาพ

จำนวนอุบัติเหตุก่อนปรับปรุง (1ครั้ง/เดือน)	จำนวนอุบัติเหตุหลังปรับปรุง (0ครั้ง/เดือน)	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ
1	0	$\frac{0 - 1}{1} \times 100 = (100)$

สรุปผลการวิจัย ก่อนการปรับปรุงผลผลิตภาพจากการสัมภาษณ์ภายในบริษัทของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด จังหวัดปทุมธานี พบว่าอุบัติเหตุที่พบภายในบริษัทจะเฉลี่ยอยู่ที่ 1 ครั้ง ต่อเดือนหลังจากมีการปรับปรุงผลผลิตภาพ พบว่า ภายในบริษัทไม่พบการเกิดอุบัติเหตุอีกเลย แสดงว่า หลังปรับปรุงแล้วดีขึ้น คิดเป็นอัตราร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในการขนส่งน้ำมัน ด้วยหลักแนวคิดและทฤษฎีวิเคราะห์หาสาเหตุ Why-Why Analysis และหลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การนำหลักแนวคิดและทฤษฎีวิเคราะห์หาสาเหตุ Why-Why Analysis ในการศึกษาปัญหากระบวนการทำงานโดยรวมของบริษัท กรณีศึกษา : บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด ซึ่งหลักการทฤษฎี Why-Why Analysis มีงานวิจัยอื่น ๆ นิยมนำไปใช้เป็นอย่างมากเพราะเป็นวิธีที่ง่าย

ในการหาสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับปัญหาที่เกิดจากความประมาทของมนุษย์ที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในงานเกิดความไม่ปลอดภัยในตนเองและเพื่อนร่วมงานนั้น เป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นเพราะในการทำงานความปลอดภัยถือว่าเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญมากที่สุดอย่างที่สุดที่ เบิร์ต และเกอร์เมน ได้กล่าวในงานวิจัยว่า ความปลอดภัย หมายถึง ปราศจากอุบัติเหตุหรือสภาพที่ปลอดภัยจากความเจ็บปวด บาดเจ็บหรือสูญเสีย และความปลอดภัย คือ การควบคุมความสูญเสียจากการเกิดอุบัติเหตุซึ่งเป็นนิยามที่สัมพันธ์กับการบาดเจ็บ เจ็บป่วย ความเสียหายต่อทรัพย์สินและการเสียหายต่อกระบวนการผลิตรวมถึงการป้องกันอุบัติเหตุและการควบคุมความสูญเสียจากการเกิดอุบัติเหตุให้น้อยที่สุด

การศึกษาด้วยวิธีการปรับปรุงความปลอดภัยในการทำงานด้วยหลักการ PDCA ของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด พบว่า จำนวนอุบัติเหตุ ได้แก่ เกิดอุบัติเหตุรถชนส่งน้ำมันเฉี่ยวชนภายในบริษัทและพนักงานไม่ใส่หมวกและแว่นตาขณะปฏิบัติงาน ก่อนปรับปรุงทางบริษัทมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นหลายครั้ง ทำให้เกิดการสูญเสีย โดยอุบัติเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนั้นลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอารี เพชรผุด (2536) กล่าวว่า รูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยที่ดีนั้นต้องมีการเสริมสร้างความเข้าใจในกระบวนการผลิตเพื่อการปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัยให้เป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องประกอบด้วย ความเห็นชอบและสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การมีนโยบายที่ชัดเจน มีการวางแผนงานโครงการและเทคนิคของระบบงานความปลอดภัย การจัดองค์กร บุคลากร งบประมาณ การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะหัวหน้างานและพนักงาน การฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ด้านความปลอดภัย การมีกฎข้อบังคับด้านความปลอดภัย แนวทางควบคุมภาวะฉุกเฉินที่ครอบคลุม ระบบข้อมูล การติดตามประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น การบริหารความปลอดภัยที่ดีและมีประสิทธิภาพช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรรวมถึงหัวหน้างานสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การคิดวิเคราะห์ปัญหาเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำวิจัย เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ข้อมูลที่ได้มาจากบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน โดยศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎี Why-Why Analysis และวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) เพื่อจะช่วยให้หน่วยงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้ามาช่วยในการปรับปรุงการทำงานสามารถสรุปผลนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง และนำเสนอแก่หน่วยงาน เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

บริษัทควรมีการกำหนดนโยบายการฝึกอบรมในเรื่องของกฎระเบียบหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานในที่ทำงานที่มีความเสี่ยง และมีการควบคุมให้ปฏิบัติให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรว่าการนำหลักทฤษฎี 5 Whys Analysis และหลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) มาใช้เผยแพร่ เพื่ออบรมและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานจะทำให้การเกิดอุบัติเหตุและความเสี่ยงในการทำงานลดลง

เอกสารอ้างอิง

- จินตน์ย ไพรสนธ์. (2549). *การจัดการการผลิตและการปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น.
- บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด. (2555). *รู้จัก บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด*. เข้าถึงได้จาก <http://www.pttgroup.com/th/Company/Pages/thappline>.
- บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด. (2562). *สัดส่วนการถือหุ้น บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด*. เข้าถึงได้จาก https://www.thappline.co.th/Company_Profile/Index/4/TH.
- ประยูร เชี่ยววัฒนา. (2555). *ไคเซ็นในธุรกิจบริการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ปิยฉัตร บุระวัฒน์. (2559). *การปรับปรุงผลผลิตและคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิล เอ็ดดูเคชั่น.
- ศุภชัย อาชีวะระงับโรค. (2546). *Practical PDCA: แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซน์.
- อารี เพชรผุด. (2536). *สภาพการทำงานและองค์ประกอบด้านบุคคล*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

การปรับปรุงผลผลิตภาพและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลักแผนภูมิแสดงเหตุและผล การฝึกอบรมพนักงานและ 5 ส กรณีศึกษา: บริษัท กรีนสปอต จำกัด

Improve productivity and quality with the principles of Cause and effect
diagram, 5S and staff training, Case Study: Greenspot Co., Ltd.

ธิดารัตน์ พูนณรงค์¹, นัทนรี ดำรงค์อนุกุล², นนทวัฒน์ ประสงค์³, สิริวิชญ์ สุขสุด⁴
และอังคณา เผ่าพิบูลย์⁵

Tidarat Poonnarong, Nutnaree Domronganukool, Nontawat Prasong, Sirawich Suksud
and Aungkana Paopiboon

Received: March 17, 2020

Revised: April 20, 2020

Accepted: April 22, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.9

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับปรุงผลผลิตภาพและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลักแผนภูมิแสดงเหตุและผล การฝึกอบรมพนักงานและ 5 ส โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วยการสัมภาษณ์ผู้ใช้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า จากการฝึกอบรมพนักงานแต่ละแผนก แผนภูมิภาพแสดงเหตุและผลการใช้หลัก 5ส และการฝึกอบรมพนักงานโดยใช้ระยะเวลาปรับปรุงภายใน 4 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคม 2563 ผลที่ได้หลังจากการดำเนินการปรับปรุงเท่ากับ 138.1% เนื่องมาจากการฝึกอบรมพนักงานจากคะแนนก่อนอบรม 42 คะแนน และหลังจากอบรมพนักงานเป็น 100 คะแนน พนักงานมีทักษะในการทำงานมีประสิทธิภาพที่มากขึ้นอีกด้วย ก่อนปรับปรุงได้ 20,000 ขวด/วัน และภายหลังจากการปรับปรุงเครื่องจักร อบรมฝึกทักษะของพนักงาน จัดของในโรงงานให้เป็นระเบียบมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้ลดอุบัติเหตุจึงทำให้ในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น 21,500 ขวด/วันโดย เท่ากับ 7.5 %

คำสำคัญ : แผนภูมิแสดงเหตุและผล, การฝึกอบรม, 5ส

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Corresponding author, e-mail: tidaratpoonnarong18@hotmail.com, Tel.0917586674

Abstract

The objective of this research paper is to study image improvement and productivity by showing key and results of staff training and 5S by using economic research by interviewing 15 key users and observing (participatory observation). Without participation. The result of the research shows that from the training of staff in each department The chart shows the reason for using the 5S and the training of staff by using the improvement period within 4 months between December - March 2019. The result after the improvement is 138.1% due to the training of employees from the scores. Before training, 42 points and after training for employees to be 100 points. Employees have more work skills and experience. Before the adjustment of 20,000 bottles / day and after the improvement of the machine Training for employee skills Organize the factory orderly, orderly, reduce accidents, resulting in increased production of 21,500 bottles / day, equivalent to 7.5%

Keywords: Cause and effect diagram, 5S

บทนำ

บริษัท กรีนสปอต จำกัด เป็นบริษัทผู้ผลิตนมไวตามิลค์และวียอยรายใหญ่ที่สุดในโลก และให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการทั่วโลกที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องรวมทั้งคุณภาพที่เป็นมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ กรีนสปอต มีมุมมองกว้างไกลเกี่ยวกับการจัดซื้ออย่างยั่งยืนซึ่งไม่ได้รวมอยู่แค่แง่มุมด้านสิ่งแวดล้อมที่มักได้รับการพูดถึงกันโดยทั่วไปอย่างเช่นการตัดไม้ทำลายป่าเท่านั้นแต่ยังรวมถึงสิทธิแรงงานการใช้ที่ดินคุณภาพน้ำและการใช้น้ำรวมถึงองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งอื่น ๆ กรีนสปอตให้ความสำคัญกับแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้ออย่างยั่งยืนเพื่อช่วยสร้างความมั่นใจว่าความคาดหวังของบริษัทที่มีต่อซัพพลายเออร์ในแง่ของคุณภาพต้นทุนและการจัดส่ง (QCD) จะสามารถบรรลุเป้าหมายโดยไม่ส่งผลกระทบในแง่ลบต่อข้อควรพิจารณาทางด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและการกำกับดูแลองค์กรที่สำคัญเพื่อส่งเสริมและเร่งให้เกิดกิจกรรมการจัดซื้ออย่างยั่งยืนบริษัทจึงได้ร่วมมือกับซัพพลายเออร์เพื่อสร้างโอกาสใหม่ ๆ ที่ไม่เพียงทำให้การปฏิบัติตามข้อบังคับความปลอดภัยและ QCD มีประสิทธิภาพดีขึ้น (สุปรานี รอดวงษ์, 2555)

จากการที่ได้เข้าไปดูโรงงานทำการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีปัญหาในเรื่องของการผลิตที่ยังไม่ตรงตามความต้องการของลูกค้า พนักงานใหม่ยังขาดทักษะในการผลิตนมไวตามิลค์ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตมีอายุการใช้งานที่นานอาจมีความล้าสมัยจึงทำให้เกิดความความล่าช้าแต่ผลิตไม่ตรงความต้องการทางผู้จัดทำจึงเล็งเห็นปัญหาและความสำคัญที่ทางบริษัทต้องเร่งแก้ไข จึงได้ออกกลยุทธ์ของโคเซ็นโดยใช้หลักการ 5 ส ในการดูแลทำความสะอาด

หรือการจัดตั้งเครื่องจักรไว้ในที่ที่เหมาะสมกับการทำงานของเครื่องจักร และใช้แผนภูมิแสดงเหตุและผล มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องพนักงานขาดทักษะในการทำงาน ทางคณะผู้จัดทำได้ขอความอนุเคราะห์จาก บริษัท กรีนสโอด จำกัด เพื่อเข้าไปศึกษาดูงานและวิจัยในเรื่องของวิธีการปรับปรุงผลผลิตภาพ ทางคณะผู้จัดทำได้นำหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ มารวมความคิดร่วมกัน หลักการในการเพิ่มผลผลิตภาพ คือ การจัดความสูญเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสร้างทัศนคติที่ดีของพนักงานในการปรับปรุงผลผลิตภาพด้วยวิธีการของหลักไคเซน 5ส และแผนภูมิแสดงเหตุและผล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการปรับปรุงผลผลิตภาพและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลักแผนภูมิแสดงเหตุและผล, การฝึกอบรมพนักงานและ 5 ส

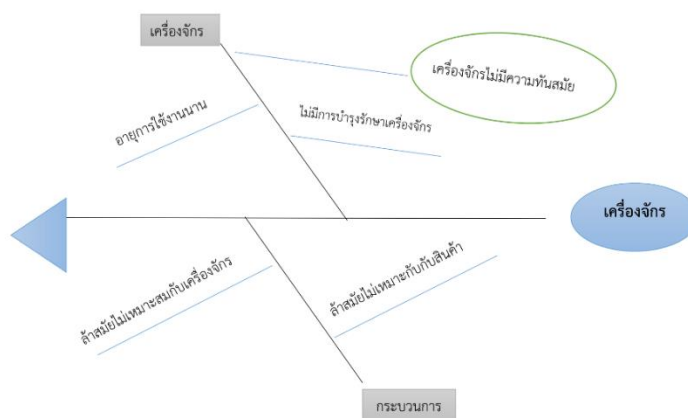
วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ผู้ใช้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน

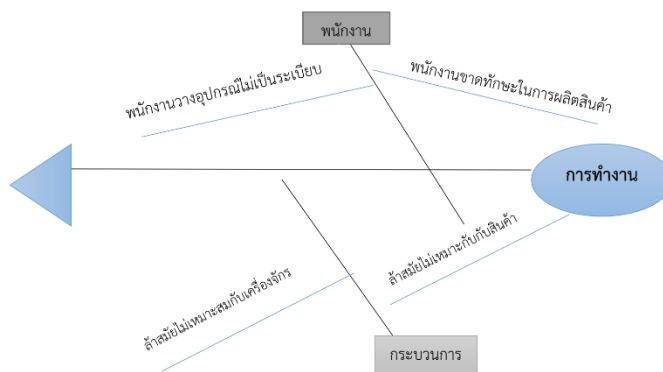
วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการดำเนินวิจัยเรื่อง การปรับปรุงผลผลิตภาพและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลัก แผนภูมิแสดงเหตุและผล, การฝึกอบรมพนักงาน และ 5ส ได้ผลจากการดำเนินการวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปรับปรุงและสรุปผลการดำเนินการตามแนวทางแก้ไขปรับปรุง ระยะเวลาในการศึกษา ธันวาคม-มีนาคม เป็นระยะเวลา 4 เดือนดังนี้

วิเคราะห์สาเหตุจากแผนภูมิแก๊งปลา

ภาพที่ 1 วิเคราะห์สาเหตุจากเครื่องจักร

ภาพที่ 2 วิเคราะห์สาเหตุจากการทำงาน

การระบุสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเกิดปัญหาในการดำเนินการผลิตของพนักงานและลดการเกิดความเสียหายกับเครื่องจักรการผลิต โดยนำเสนอผ่านตารางที่แสดงเหตุผลให้เห็นปัญหาและข้อบกพร่องให้มากที่สุด รวมทั้งปรับแก้ไขให้เหมาะสมตามสภาวะการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งอาจเกิดจากการทำงานของพนักงานที่ขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ (ปิยฉัตร บุระวัฒน์, 2559) สามารถแจกแจงตามตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สาเหตุความปลอดภัย

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	การแก้ไข
1	เครื่องจักรไม่มีความทันสมัย	ไม่มีการพัฒนาเครื่องจักรให้เป็นไปตามยุคปัจจุบัน	วางแผนพัฒนาเครื่องจักรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา
2	พนักงานขาดทักษะในการดำเนินการผลิตสินค้า	พนักงานไม่มีการฝึกอบรมประเมินผลก่อนการดำเนินงาน	ฝึกอบรมประเมินทักษะของพนักงานจนกว่าทักษะจะได้ 100%

$$\text{Productivity Growth} = \frac{\text{ผลิตภาพหลังปรับปรุง} - \text{ผลิตภาพก่อนปรับปรุง}}{\text{ผลิตภาพก่อนปรับปรุง}}$$

การแก้ปัญหาด้านความปลอดภัย

ปัญหาที่ 1 : พนักงานขาดทักษะในการดำเนินการผลิต

ปรับปรุง : 4M (Man) การให้พนักงานทดสอบการประเมินทักษะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมการดำเนินการผลิต

ปัญหาที่ 2 : เครื่องจักรไม่มีการพัฒนาตามยุคสมัย

ปรับปรุง : โดยใช้ Kaizen หลัก 5ส คือ (สะสาง) ในการวางแผนพัฒนาเครื่องจักรหรือค่อยๆ เปลี่ยนเครื่องจักรที่ไม่ทันสมัยออก แล้วค่อย ๆ นำเสริมเครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุงของเครื่องจักร

สาเหตุของปัญหา	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
1. เครื่องจักรไม่มีการพัฒนาตามยุคสมัย 2. ล้าสมัยไม่เหมาะสมกับเครื่องจักร	1. เครื่องจักรมีความล่าช้าต่อการดำเนินงานเนื่องจากเครื่องจักรมีความล้าสมัย 2. เครื่องจักรล้าสมัยทำให้ผลิตสินค้าบางตัวไม่ได้	1. เครื่องจักรมีความรวดเร็วต่อการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานการผลิตมากขึ้น 2. มีการดำเนินการซื้อเครื่องจักรใหม่ที่ทันสมัยสามารถผลิตสินค้าตามความต้องการของบริษัทและความต้องการของผู้บริโภคได้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุงของการทำงานพนักงาน

สาเหตุของปัญหา	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
1. พนักงานขาดทักษะในการดำเนินงาน 2. อุปกรณ์วางกีดขวางทางเดิน	1. พนักงานไม่มีการฝึกอบรมประเมินผลก่อนการดำเนินงาน 2. อุปกรณ์วางกีดขวางทางเดินทำให้ดำเนินงานล่าช้า และอาจเกิดอุบัติเหตุ	1. ฝึกอบรม ประเมินทักษะของพนักงานจนกว่าทักษะจะได้ 100% 2. พนักงานดำเนินงานเร็วมากยิ่งขึ้น ทางเดินเดินสะดวกมากยิ่งขึ้นและลดการเกิดอุบัติเหตุ

ตารางที่ 4 รายละเอียดการอบรม

หัวข้อรายละเอียดการอบรม	ข้อมูลการอบรม
1. หัวข้อการฝึกอบรม	- ความรู้ทางด้านเครื่องจักร - ความรู้ทางการบำรุงรักษาเครื่องจักร - ความรู้ทางด้านความปลอดภัย - ความรู้ทางด้านอุปกรณ์การ Safety - ความรู้ทางการผลิตนม
2. พนักงานที่ต้องเข้ารับการอบรม	พนักงานใหม่และพนักงานที่มีข้อผิดพลาดในการทำงานสูง
3. วิทยากรเป็นใคร	หัวหน้าฝ่ายงานต่าง ๆ และคณะผู้จัดทำวิจัย 1-2 เดือน นับจากวันที่เข้ารับทำงาน และ พนักงานที่เกิดข้อผิดพลาดบ่อย
4. เวลาในการอบรม	

สูตรประเมินการทำงาน

$$\text{Productivity Growth} = \frac{\text{ผลิตภาพหลังปรับปรุง} - \text{ผลิตภาพก่อนปรับปรุง}}{\text{ผลิตภาพก่อนปรับปรุง}}$$

ประเมินการทำงานพนักงาน

$$= \frac{100 - 42}{42} \times 100$$

$$= 138.1 \%$$

ประเมินผลผลิต

$$= \frac{21500 - 20000}{20000} \times 100$$

$$= 7.5 \%$$

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุเคราะห์จาก บริษัทกรีนสปอต จำกัด โดยมีการนำหลัก Kaizen ต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์และลดความเสียหายของเครื่องจักรและเพิ่มผลผลิต และนำหลักการต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาและลดปัญหาได้จริง ผลปรากฏว่า จากการฝึกอบรมพนักงานแต่ละแผนก แผนภูมิภาพแสดงเหตุและผลการใช้หลัก 5ส และการฝึกอบรมพนักงานโดยใช้ระยะเวลาปรับปรุงภายใน 4 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคม 2562 ผลที่ได้หลังจากการดำเนินการปรับปรุงเท่ากับ 138.1% เนื่องมาจากการฝึกอบรมพนักงานจากคะแนนก่อนอบรม 42 คะแนน และหลังจากอบรมพนักงานเป็น 100 คะแนน พนักงานมีทักษะในการทำงานมีประสิทธิภาพที่มากขึ้นอีกด้วย ก่อนปรับปรุงได้ 20,000 ขวด/วัน และภายหลังจากการปรับปรุงเครื่องจักร อบรมฝึกทักษะของพนักงาน จัดของในโรงงานให้เป็นระเบียบมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้ลดอุบัติเหตุจึงทำให้ในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น 21,500 ขวด/วันโดย เท่ากับ 7.5 %

อภิปรายผลการวิจัย

การนำหลักแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาแนวทางในการลดปัญหาของการผลิตสินค้าของพนักงาน ด้วยการวิเคราะห์ปัญหาจากหลักการ แผนภูมิแสดงเหตุและผล การฝึกอบรมของพนักงาน 5ส Kaizen มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ฝึกอบรมพัฒนาทักษะพนักงานและปัญหาอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานที่ยังไม่ได้ทำการศึกษา ดังนั้นในการลดข้อผิดพลาดอื่น ๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางเพื่อลดปัญหาในการขนส่งสินค้าของบริษัทได้และลดปัญหาด้านอื่น ๆ ได้และจากการศึกษาแนวทางในการลดปัญหาของการขาดทักษะการดำเนินงานของพนักงาน โดยใช้หลักการฝึกอบรม Kaizen มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ฝึกอบรมพัฒนาทักษะพนักงานและปัญหาอื่น ๆ ใน

การปฏิบัติงานที่ยังไม่ได้ทำการศึกษา ดังนั้น ในการลดข้อผิดพลาดอื่น ๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางเพื่อลดปัญหาในการผลิตสินค้าในบริษัทและลดปัญหาด้านอื่น ๆ ต่อไป ช่วยเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานมีการพัฒนาในด้านความคิด ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับประสิทธิภาพในการทำงานและช่วยเพิ่มผลผลิตในอนาคต ซึ่งในการอบรมพนักงานสามารถเลือกที่จะนำไปใช้ได้ในทุก ๆ องค์กรที่พนักงานยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงควรที่จะจัดวิธีฝึกอบรมแก่พนักงานตั้งแต่เริ่มเข้ามาทำงานเลยก็เป็นได้ เพื่อเป็นการฝึกทักษะความสามารถและความรับผิดชอบของพนักงานได้ตั้งแต่แรกเริ่ม ผลที่ได้หลังจากการดำเนินการปรับปรุงเท่ากับ 138.1% เนื่องมาจากการฝึกอบรมพนักงานจากคะแนนก่อนอบรม 42 คะแนน และหลังจากอบรมพนักงานเป็น 100 คะแนน พนักงานมีทักษะในการทำงานมีประสบการณ์ที่มากขึ้นอีกด้วย ก่อนปรับปรุงได้ 20,000 ขวด/วัน และภายหลังจากการปรับปรุงเครื่องจักร อบรมฝึกทักษะของพนักงาน จัดของในโรงงานให้เป็นระเบียบมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้ลดอุบัติเหตุจึงทำให้การผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น 21,500 ขวด/วันโดยเท่ากับ 7.5 % ใช้ระยะเวลาปรับปรุงภายใน 4 เดือน เริ่มตั้งแต่ ธันวาคม-มีนาคม มีการพัฒนาการปรับปรุงดียิ่งขึ้น (โกศล สุทธิจาทนฤพณี, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

การเพิ่มผลผลิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะได้ประโยชน์กับสายการผลิตเท่านั้น ผลโดยทางอ้อมยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการคำนวณความสามารถในการผลิตของเครื่องจักรอย่างแม่นยำขึ้นอีกด้วย และที่สำคัญยังให้ผู้ที่ศึกษาเรื่องการปรับปรุงผลผลิตและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลักแผนภูมิแสดงเหตุและผล,การฝึกอบรมพนักงาน และ 5 ส มีการนำหลักการไปใช้ในการเพิ่มผลผลิต หาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานนั้นๆ เพื่อหาวิธีการแก้ไขและปรับปรุง สามารถนำไปใช้ประโยชน์แก่องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การฝึกอบรมพนักงานยังทำให้พนักงานมีความสามารถความเข้าใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น ช่วยให้พนักงานมีความรู้ในเรื่องความปลอดภัยต่าง ๆ ในการใช้อุปกรณ์-เครื่องจักร ให้มีความชำนาญปลอดภัยลดอุบัติเหตุ สร้างหลัก 5ส (สะสาง) มาใช้ในกระบวนการปรับปรุงผลผลิตและการเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการฝึกอบรมพนักงานกรณีศึกษาของบริษัท กรีนสปอต จำกัด ด้วยใช้หลักการลดปัญหาในการผลิต ไคเซ็น (Kaizen) มาช่วยในการปรับปรุงเพื่อลดความเสียหายในการผลิตรวมถึงระบบความปลอดภัยต่าง ๆ หลักการการทำไคเซ็น คือ การลดหรือเลิกขั้นตอนส่วนเกิน ส่วนที่ไม่จำเป็น ด้วยการเปลี่ยนวิธีการทำงาน เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อย ที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง และต้องอาศัยการพลิกแพลงเพื่อให้หลุดพ้นจากข้อจำกัดในความเป็นจริงต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงงานควรส่งเสริมการพัฒนาระบบในการทำงานของพนักงานให้มีความเข้าใจ และมีความสามารถในการทำงานของสายงานนั้นมากยิ่งขึ้น
2. โรงงานควรมีนโยบายส่งเสริมพนักงานจัดฝึกอบรมพนักงานเรื่องความปลอดภัย ในการใช้อุปกรณ์-เครื่องจักร ให้มีความชำนาญในการใช้งาน
3. โรงงานควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรขององค์กร เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา บุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ
4. โรงงานควรปรับโครงสร้างของการผลิตให้เหมาะสมกับปริมาณงานเพื่อให้การ ดำเนินงานครบถ้วนตามความต้องการของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. โรงงานกรณีศึกษาควรทำการศึกษาหรือตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบที่ไม่ใช้ ดันฉบับกลับมาใช้ใหม่ กระบวนการอย่างสม่ำเสมอ อาทิ งานทำซ้ำ (Rework) เป็นต้น เพื่อป้องกันการ ปนเปื้อนของสิ่งแปลกปลอมเข้าไปในสินค้าซึ่งอาจส่งผลให้สายการผลิตมีการหยุดชะงัก และ สูญเสียวัตถุดิบที่เป็นต้นฉบับไปโดยใช้เหตุ
2. โรงงานกรณีศึกษาควรตรวจเช็คเครื่องจักรเป็นประจำไม่ให้ล่าสมัยทำให้ สายการผลิตมีความรวดเร็วอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความสูญเสีย การตรวจเช็ควัตถุดิบในขั้นตอนการ บรรจุลงขวด เป็นเนื่องจากในกระบวนการผลิตนี้มีข้อมูลทางด้านเทคนิคเกี่ยวกับเครื่องจักรและ ธรรมชาติของวัตถุดิบที่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญเฉพาะด้าน มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดผลเสีย ต่อชิ้นงาน เครื่องจักร และ หรือทำให้ชื่อเสียงของโรงงานเสื่อมเสียได้
3. ควรมีการวางอุปกรณ์ในการทำงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยต่อการใช้งาน ทำให้พนักงานหยิบมาใช้ได้สะดวก

เอกสารอ้างอิง

- โกศล สุทธิจิตานฤพุมิ. (2563). *ไคเซ็น*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaidisplay.com/content-2.html>.
- ปิยฉัตร บุระวัฒน์. (2559). *การปรับปรุงผลผลิตภาพและคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริบเพิล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สุปราณี รอดวงษ์. (2563). *ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา*. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.

สภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กรที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา: บริษัท อิซปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด

Working environment of the organization that affect productivity increase
in operations: case study izpal corporation limited

หทัยชนก ขวัญเจริญศรี¹, สุธิตา ตันทวี², แก้วกัญญา ราช³, วาสนา ชำนาญรักษา⁴
กัลยรัตน์ ดอนมณู⁵ และภักจิรา กำลังหาญ⁶

Hathaichanok Kwancharoensri, Suthita Tontawee, Kaewkanya Racha
Wadasana Chamnanraksa, Gunyarat Donmon and Phakjira Kamlanghan

Received: March 21, 2020

Revised: April 19, 2020

Accepted: April 21, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.10

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของการทำงานและปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กรที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงานของบริษัท อิซปาลคอร์ปอเรชั่น จำกัด โดยได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลกับพนักงานบริษัท จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการปรับปรุงและแก้ไข ระบบทันเวลาพอดี JIT, กิจกรรม 5ส., ECRS, 5W2H ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุที่ทำให้กระบวนการแก้ไขปรับปรุงล่าช้าเกิดจากความล่าช้าในการทำงานไม่เป็นระบบ ไม่มีตารางแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน กรณีการปรับปรุงกระบวนการทีมช่าง การปรับปรุงด้วยการใช้ระบบ JIT โดยการกำจัดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกและมีการรวบรัดขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ให้อยู่ในขั้นเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าในการทำงาน เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการดูแลหลังบริการได้ดีขึ้น ซึ่งผลปรับปรุงพบว่าสามารถลดอัตราการปรับปรุงผลผลิตภาพด้านการปรับปรุงระบบซอฟต์แวร์หลังติดตั้ง 1 เดือน ก่อนปรับปรุงคือ 10 ครั้ง หลังปรับปรุงคือ 2 ครั้ง หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 80 ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการดูแลของทีมช่างมากขึ้นและเกิดข้อผิดพลาดน้อยลง

คำสำคัญ: JIT, บริษัท อิซปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด, การปรับปรุงสภาพแวดล้อม (5ส)

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding author, e-mail: 1160105031901.wadsana.cha@gmail.com, Tel. 099-2438572

ABSTRACT

Abstract The study to reduce the loss in the improvement process of the software system after installation of Izpal Corporation Co., Ltd. conducted a survey and collected relevant data with 20 personnel. It was found that the cause of the delay improvement process is caused by delay. In the non-systematic operation, there is no clear division of duty. In the case of process improvement, the engineering team improves by using the JIT system by to eliminate unnecessary steps and to consolidate the continuous steps in the same step in order to solve the problems of delay in working so that the customers can take care of the post-service better. Problem-solving process after installation using a timely system to solve problems in the company's work by using environmental improvement principles (5S) to Shorten the working time of each department and increase the efficiency of every step in time, which the results showed that the rate of improvement of software system improvements 1 month before the update was 10 times after the renovation, which is 2 times or decreasing to 80%, resulting in the customer being more satisfied with the care of the mechanic team and less errors.

Keywords: JIT, Company North Palm Beach's Corporation, improve the environment (5S)

บทนำ

ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาอยู่ในทุกส่วนหรือขั้นตอนขององค์กรและธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดความสะดวกต่าง ๆ ภายในองค์กร และมีหน่วยงานมากมายที่คอยพัฒนาเทคโนโลยีเหล่านี้เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ในการทำธุรกรรมจำนวนมาก ความต้องการในการใช้ซอฟต์แวร์บริหารงานคลินิกได้รับความนิยมสูง เพื่อความสะดวกในการงานของแพทย์ ช่วยให้เก็บข้อมูลได้ง่ายขึ้น โดยเก็บในซอฟต์แวร์แทนเอกสารต่าง ๆ ง่ายต่อการตรวจสอบข้อมูล ไม่ต้องจำที่เก็บเอกสารหรือการรื้อค้นที่ทำให้เสียเวลา ลดปัญหาเรื่องระยะเวลาและขั้นตอนอื่น ๆ จึงทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจในการพัฒนาซอฟต์แวร์อย่าง บริษัท อิชปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด ประกอบไปด้วย อิชปาล คลินิก เป็นระบบโปรแกรมสำหรับคลินิก ตัวอย่างการทำงานของระบบโปรแกรมซอฟต์แวร์สำหรับคลินิก มีดังนี้ ข้อมูลการรักษาครบถ้วน, คอร์สการรักษาที่แม่นยำ, ส่งข้อความนัดจากโปรแกรม, ใ้รับแพทย์ตามแพทย์สภา, บันทึกข้อมูลจากบัตรประชาชน, ส่งข้อมูลสรุปรายได้ผ่าน LINE และอิชปาล เวทเป็นระบบโปรแกรมสำหรับซอฟต์แวร์สำหรับคลินิกและโรงพยาบาลสัตว์ ตัวอย่างการทำงานของระบบโปรแกรมซอฟต์แวร์สำหรับคลินิกและโรงพยาบาลสัตว์ มีดังนี้ บันทึกข้อมูลสัตว์ป่วย, แจ้งนัดหมายผ่าน SMS, กำหนดชำระเงินตามวัน, เลือกสั่งรายการขาย POS, บันทึก

การรักษา, บันทึกการนัดหมายสัตว์ป่วย (วิฑูร ธรรมธัชอารี, 2563) ที่ผ่านมาปัญหาที่เกิดในการทำงานของ บริษัท อีชปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด คือ การพัฒนาระบบไม่สามารถเร่งรัดทำได้ และการเกิดปัญหาหลังการติดตั้ง เกิดจากการสื่อสารภายในองค์กรในส่วนหนึ่ง จึงทำให้ทางคลินิกเกิดปัญหาในการใช้งาน บริษัทจึงได้นำแนวคิดการปรับปรุงสภาพแวดล้อม (5 ส) และระบบทันเวลาพอดี (JIT) ในการแก้ไขปัญหาหลังการติดตั้ง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อตอบโจทย์กับปัญหาที่เกิดขึ้นคือการแก้ปัญหาไม่ทันต่อการใช้งานและความต้องการของคลินิก

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กรที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงานของบริษัท อีชปาลคอร์ปอเรชั่น จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปฏิบัติการโดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อม (5ส) การทำงานของพนักงาน ด้วยระบบ Lean (วิโรจน์ ลักษณะอดิสร, 2552) ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษา สภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กร ที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงาน ที่นำการปรับปรุงสภาพแวดล้อม (5ส) ในสภาพแวดล้อมการทำงาน of พนักงาน ด้วยระบบ Lean โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาดูงานกระบวนการทำงานและทีมช่างดูแลลูกค้าตั้งแต่เริ่มจนจบ
2. ดำเนินการตามแนวที่ศึกษาการแก้ไขปัญหาที่สามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นและการผลิตให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นโดยปราศจากความสูญเสียเปล่า
3. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังแก้ไขปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่มีปัญหาในการทำงานโดยใช้กิจกรรม 5 ส. และระบบ JIT เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการผลิตโดยปราศจากความสูญเสียเปล่า
4. วิเคราะห์ข้อมูลวัดผลเปรียบเทียบก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ตาราง 1 ปัญหาที่จะแก้ไขปรับปรุงตามเทคนิค 5W.2H

ปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นกับใคร (Who)	กลุ่มคลินิก
ปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นที่ไหน (Where)	สถานที่คลินิก
ปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นเมื่อใด (When)	หลังจากการติดตั้งซอฟต์แวร์ 1-2 สัปดาห์
ปัญหาหรือความต้องการคืออะไร (What)	ต้องการความช่วยเหลือและแก้ปัญหาแบบซอฟต์แวร์อย่างรวดเร็วที่สุด
ทำไมจึงเกิดปัญหาหรือความต้องการ (Why)	มีข้อผิดพลาดของระบบ และทีม Customer Support เข้าไปแก้ไขระบบล่าช้ามาก พนักงานไม่ตรวจสอบระบบซอฟต์แวร์ก่อนติดตั้ง
How many ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนเท่าใด	8 – 9 ครั้ง ต่อ 1 สัปดาห์
How ปัญหานี้ส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง	1. การจัดวางของไม่เป็นระเบียบ ไม่สะดวกต่อการใช้งาน 2. ทำให้การติดต่อสื่อสารลำบาก 3. ทำให้คลินิกมีปัญหาต่อการใช้งาน 4. การเข้าไปแก้ไขระบบซอฟต์แวร์ที่ผิดพลาดเป็นไปอย่างล่าช้า

การวิเคราะห์จากการระดมสมอง

ตารางที่ 2 การระดมสมองเพื่อหาสาเหตุและการแก้ไข

ตัวแปร	ปัญหา	สาเหตุ	แก้ไข
คน	- พนักงานติดต่อสื่อสารผิดพลาดและล่าช้า - ไม่ตรวจสอบระบบก่อนติดตั้ง	- โต้ะทำงานไม่เป็นระเบียบไม่สอดคล้องกับการทำงานของแต่ละแผนก - พนักงานขาดความรอบครอบ	- จัดโต๊ะทำงานและสภาพแวดล้อมทำงานโดยรวมใหม่ - เพิ่มขั้นตอนการตรวจสอบ
เครื่องมือ	- มีระบบซอฟต์แวร์สำรองต่อการแก้ไขข้อผิดพลาดไม่มีเพียงพอ - ไม่มีการเก็บข้อมูลผิดพลาดต่าง ๆ	- ถนัดการแก้ไขเฉพาะหน้า - ไม่มีการตรวจเช็คระบบซอฟต์แวร์สำรอง	- พัฒนาระบบซอฟต์แวร์สำรองให้พอเพียงอยู่เสมอ - ตรวจเช็คและบันทึกข้อผิดพลาดที่พอเจอบ่อย
วิธีการ	- วางแผนการทำงานในทีม Customer Support ไม่ชัดเจน	- ไม่มีการจัดทำตารางงานที่ชัดเจน	- จัดทำตารางงานในทีมให้ชัดเจน

การคำนวณประสิทธิภาพ

$$\text{การดำเนินการก่อนและหลังการปรับปรุง} = \frac{(\text{หลังปรับปรุง}) - (\text{ก่อนปรับปรุง}) \times 100}{(\text{ก่อนการปรับปรุง})}$$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ กำหนดวิธีการคัดเลือกตัวอย่างตามขั้นตอน ต่อไป

ขั้นตอนที่ 1 วิธีการสัมภาษณ์จากผู้ให้คำตอบโดยตรง (Personal interview หรือ Face to face interview) โดยเลือกสัมภาษณ์เจ้าของ บริษัท อิชปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด คือ คุณ วิหุร ธรรมธัชอารี และพนักงานบริษัท จำนวน 20 คน

ขั้นตอนที่ 2 จัดบันทึกระยะเวลาต่างในขั้นตอนการทำงาน อย่างละเอียด

ขั้นตอนที่ 3 การอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion) โดยการแลกเปลี่ยน ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ระหว่างกลุ่มผู้จัดทำวิจัย เจ้าของบริษัท และ ผู้ช่วยบริษัท

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุผลและให้ตรงตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อพบปัญหาในกระบวนการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดในระบบซอฟต์แวร์ล่าช้าและเกิด ข้อผิดพลาดบ่อย จึงทำการปรับปรุงด้วยกิจกรรม 5 ส. ในเรื่องสภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบ JIT ในขั้นตอนการผลิต ให้ทำงานได้ดีขึ้นและปราศจากความสูญเสีย จึงนำผลลัพธ์มาวัดผลทั้งก่อน ปรับปรุงและหลังปรับปรุง (บรรจง จันทมาศ, 2547)

1. การปรับปรุงระบบซอฟต์แวร์

การศึกษาเพื่อลดความสูญเสีย ด้วยแนวคิดวิธีการปรับปรุงผลผลิตภาพ กรณีศึกษาบริษัท อิชปาล คอร์ปอเรชั่น จำกัด โดยการศึกษาในส่วนของขั้นตอนการติดตั้งและการแก้ปัญหาไม่ทันต่อ การใช้งานและความต้องการของคลินิก

1.1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนปรับปรุง

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนการติดตั้งได้ดำเนินการรวบรวม ข้อมูลก่อนการปรับปรุง ดังนี้

1.1.1 นัดวันติดตั้งโปรแกรมซอฟต์แวร์

1.1.2 ติดตั้งระบบซอฟต์แวร์

1.1.3 ทีม customer support เข้าไปเทรนระบบให้กับผู้ใช้งานจริง

1.1.4 ตรวจสอบความพึงพอใจของลูกค้าต่อระบบซอฟต์แวร์

1.2 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลหลังปรับปรุง

จากการตรวจสอบความพึงพอใจในระบบซอฟต์แวร์พบว่าลูกค้ายังไม่พึงพอใจกับ ระบบซอฟต์แวร์บริษัทจึงต้องนำซอฟต์แวร์นั้นกลับมาพัฒนาโดยผู้พัฒนาระบบดังนี้

1.2.1 ทำการแก้ไขโค้ดตรวจสอบความถูกต้องของโค้ด

1.2.2 ทีม customer support เข้าไปเทรนระบบให้กับผู้ใช้งานจริง จะปิดการทำสัญญาได้ก็ต่อเมื่อลูกค้าเกิดความพึงพอใจในระบบซอฟต์แวร์

1.2.3 ทีม customer support คอยติดตาม สอบถาม หลังการติดตั้ง 3 สัปดาห์ว่าระบบซอฟต์แวร์มีปัญหาอีกหรือไม่

1.3 ผลของการปรับปรุงผลิภาพระบบซอฟต์แวร์หลังติดตั้ง 1 เดือน

ตารางที่ 3 ผลของการปรับปรุงผลิภาพระบบซอฟต์แวร์หลังติดตั้ง 1 เดือน

จำนวนการเกิดปัญหาก่อนปรับปรุง	จำนวนการเกิดปัญหาหลังปรับปรุง	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ
10	2	$2-10/10 \times 100 = -80\%$

1.4 สรุปผลการวิจัย

จากการปรับปรุงผลิภาพด้านการปรับปรุงระบบซอฟต์แวร์หลังติดตั้ง 1 เดือน ก่อนปรับปรุงคือ 10 ครั้ง หลังปรับปรุงคือ 2 ครั้ง หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 80

2. การปรับปรุงพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างผู้พัฒนาระบบและฝ่ายบริการลูกค้า

การศึกษาเพื่อลดความล่าช้าในการทำงานของบริษัทที่เกิดจากการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพด้วยเครื่องมือ JIRA เป็นเครื่องมือที่เราใช้ในการควบคุมงาน จะทำให้เราพูดน้อยลง และใช้แอปพลิเคชัน เช่น แชทไลน์ Facebook Skype ในการสื่อสารเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนเรื่องที่สำคัญหรือสิ่งที่กลัวว่าจะไม่เข้าใจ จะคุยที่ห้องประชุม

ตารางที่ 4 การปรับปรุงพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างผู้พัฒนาระบบและฝ่ายบริการลูกค้า

จำนวนเวลาการประชุมในห้องประชุมใหญ่(นาทิตั้งครั้ง)	จำนวนเวลาในการประชุมโดยใช้เครื่องมือ JIRA (นาทิตั้งครั้ง)	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ
60	15.03	$15.03-60/60 \times 100 = -74.95\%$

จากการปรับปรุงพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างผู้พัฒนาระบบและฝ่ายบริการลูกค้า พบว่า จำนวนเวลาการประชุมในห้องประชุมใหญ่ ใช้เวลา 60 นาที ต่อ1ครั้ง จำนวนเวลาในการประชุมโดยใช้เครื่องมือ JIRA ใช้เวลา 15.03 นาที หรือลดลง คิดเป็นร้อยละ -74.95

3. การวิเคราะห์กระบวนการเพิ่มผลิตภาพด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน

จากการศึกษาและสำรวจในบริษัทพบว่าสภาพแวดล้อมในที่ทำงานค่อนข้างแออัดเนื่องจากโครงสร้างของบริษัทที่ไม่สามารถแก้ไขได้และสิ่งของที่ไม่จำเป็นเยอะจึงทำให้บริษัทมีพื้นที่ไม่เพียงพอและส่งผลต่อการทำงานของพนักงาน โดยนำหลักการ 2 หลักการเข้ามาช่วยในการปรับปรุงและแก้ปัญหาคือ หลักการ ECRS กับ หลักการกิจกรรม 5ส

ตารางที่ 5 การปรับปรุงด้วย ECRS

ขั้นตอน	การประยุกต์
ขจัดสิ่งที่ไม่จำเป็นออกจากการทำงาน (Eliminate)	มีการนำกล่องหรือสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นออกจากห้องทำงาน
การรวมเข้าด้วยกัน (Combine)	พนักงานมีการรวมพนักงานฝ่ายผู้พัฒนาระบบและฝ่ายบริการลูกค้าไว้ด้วยกันเพื่อที่จะพูดคุยและประสานงานกันได้ง่าย
การจัดเรียงใหม่ (Rearrange)	มีการจัดเรียงเอกสารไว้ที่เดียวกันแยกหมวดหมู่เพื่อลดเวลาในค้นหา
การทำให้ง่ายขึ้น (Simplify)	พนักงานมีการใช้รอกส่งของในการส่งเอกสารแทนการเดินขึ้นบันไดในแต่ละชั้นเพื่อลดระยะเวลาในการขนส่ง

การปรับปรุงโดยใช้กิจกรรม 5ส ดังต่อไปนี้

1. สะสาง กำหนดพื้นที่ในการจัดเก็บอย่างชัดเจน มีการแยกสิ่งของที่ไม่จำเป็นออกจากพื้นที่เช่น การนำเอกสารออกมาจัดเรียงในพื้นที่ที่เตรียมไว้มีการจัดเรียงสายไฟอุปกรณ์ต่างอย่งเรียบร้อย และกำจัดของเสีย เช่น กระดาษกล่องใส่อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ได้ใช้ออกมาทิ้ง
2. สะดวก มีการจัดวางสิ่งของพวกเอกสารการเขียนการออกแบบที่จะนำเสนอลูกค้าออกมาไว้ในตู้แยกหมวด เพื่อให้มองเห็นได้ง่าย และลดเวลาในการค้นหา
3. สะอาด มีการทำความสะอาดพื้นที่การทำงานในทุก ๆ สัปดาห์ก่อนเลิกงานทุกครั้ง และกำจัดขยะสิ่งสกปรกในที่ทำงาน เพื่อให้อากาศถ่ายเทและปลอดโปร่ง
4. สุขลักษณะ มีการแต่งกายที่สะอาด สุภาพ มีมาตรฐานตามที่บริษัทกำหนดไว้
5. สร้างนิสัย มีการฝึกอบรมพนักงานให้มีการจัดเก็บสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วออกจากงานและสร้างมาตรฐานภายในบริษัทให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัญหาการทำงาน

การศึกษวิเคราะห์กระบวนการการแก้ไขปัญหาหลังการติดตั้ง เดิมเรามีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับระบบงานที่ล้าสมัย เช่น ระบบการทำงานของโปรแกรมซอฟต์แวร์อยู่ในกระบวนการทำงานที่ล้าสมัย จึงทำให้ใช้ระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ และ

เป็นอุปสรรคในการทำงานระหว่างหน่วยงานในองค์กร จึงปรับปรุงด้วย JIRA Software คือ โปรแกรมติดตาม ควบคุมงานและแก้ไขปัญหา ใช้ในการแก้ไขความผิดพลาดของโปรแกรม (Bug) ติดตามปัญหา (Issue Tracking) และใช้ในการบริหารโครงการ (Project Management) ดังนั้น จึงทำให้เกิดความผิดพลาดในการสื่อสารน้อยลง และใช้เวลาในการประชุมในห้องประชุมใหญ่น้อยลง ถึง -74.95%

2. การนำเสนอแนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กรที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงาน

การแก้ปัญหาในการทำงานโดยใช้หลักการ 5ส. เพื่อลดระยะเวลาการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานในทุกขั้นตอน เนื่องจากสภาพแวดล้อมในที่ทำงานของบริษัทค่อนข้างแออัดเนื่องจากโครงสร้างของบริษัทที่ไม่สามารถแก้ไขได้และสิ่งของที่ไม่จำเป็นค่อยข้างมีจำนวนเยอะจึงทำให้บริษัทมีพื้นที่ไม่เพียงพอและส่งผลต่อการทำงานของพนักงาน โดยนำหลักการ 2 หลักการเข้ามาช่วยในการปรับปรุงและแก้ปัญหา คือ หลักการ ECRS กับ หลักการกิจกรรม (5ส) ทำให้บริเวณโดยรอบสะอาดขึ้น สะดวก ถูกสุขลักษณะ และเกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถทำงานได้รวดเร็วและทันต่อกำหนดเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรม 5 ส. และระบบ ECRS หลังการปรับปรุงผลิตภาพด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานนั้น พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำงานได้รวดเร็วทันเวลา มีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพราะ การทำงานที่นั่น ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น แสงเสียง อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ และอุณหภูมิในที่ทำงานให้เหมาะสม สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น หัวหน้า ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานที่ดี สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กร จึงส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงานมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

เกิดจากปัจจัยหลายอย่างเช่น การสื่อสารระหว่างแผนก ความผิดพลาดที่เกิดจากการติดตั้งซอฟต์แวร์ พนักงานขาดความรอบคอบในการปฏิบัติงาน 5 ส.คือการ สะสางสิ่งที่ไม่จำเป็นออกไป ทำให้เกิดความสะอาด และ สะอาด อีกทั้งยังต้องสร้างสุขลักษณะและสร้างนิสัย ในเรื่องสภาพแวดล้อมการทำงาน ความมีวินัยในองค์กร ซึ่งหลัก 5ส นั้น มีคุณค่าในการพัฒนาคนให้ปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดเป็นนิสัยที่ดีมีวินัย อันเป็นรากฐานของระบบคุณภาพเพราะเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันทำเป็นทีมเป็นการยกระดับคุณภาพสินค้าให้สูงขึ้นและลดของเสียจากการผลิตให้น้อยลง จากการปรับปรุงผลิตภาพด้านการปรับปรุงระบบซอฟต์แวร์หลังติดตั้ง 1 เดือน จำนวนการเกิดปัญหาก่อนปรับปรุงคือ 10 ครั้ง จำนวนการเกิดปัญหาหลังปรับปรุง 2 ครั้ง หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 80 จะเห็นได้ว่าเมื่อปรับปรุงการติดตั้งซอฟต์แวร์แล้วทำให้จำนวนการเกิดปัญหาลดลง เมื่อปรับปรุงการทำงานของพนักงานจากปัญหาติดตั้งซอฟต์แวร์แล้ว ทำให้ระยะเวลาการทำงานนั้นสั้น

ลงไม่ต้องติดตั้งใหม่หลายรอบทำให้ลูกค้ามีความเชื่อถือและเกิดความพึงพอใจต่อบริษัท จากการปรับปรุงพฤติกรรมสื่อสารระหว่างผู้พัฒนาระบบและฝ่ายบริการลูกค้า พบว่า จำนวนเวลาการประชุมในห้องประชุมใหญ่ ใช้เวลา 60 นาที ต่อ 1 ครั้ง จำนวนเวลาในการประชุมโดยใช้เครื่องมือ JIRA ใช้เวลา 15.03 นาที หรือลดลง คิดเป็นร้อยละ -74.95 จากการปรับปรุง พบว่าการสื่อสารของพนักงานแต่ละแผนกมีความสะดวกมากขึ้นอีกทั้งยังลดปัญหาการเสียเวลาในการสื่อสารมากขึ้นทำให้พนักงานแต่ละแผนกได้รับรู้ถึงความคืบหน้าของพนักงานที่อยู่ฝ่ายต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการวิจัยได้แสดงให้เห็นภาพรวมของปัญหาที่เกิดขึ้นภายใน บริษัท อีชปาลคอปอเรชั่น จำกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะ 2 ส่วนคือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. บริษัท อีชปาลคอปอเรชั่น จำกัด ควรส่งเสริมการพัฒนาระบบการทำงานของพนักงาน ควรนำหลัก 5ส และการปรับปรุงด้วย ECRS มาใช้กับพนักงานอย่างเข้มงวดเพื่อเสริมสร้างให้พนักงานมีความพร้อมในการทำงานมากขึ้น
2. บริษัท อีชปาลคอปอเรชั่น จำกัด ควรกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายในการทำงานที่ชัดเจนให้แก่พนักงานซึ่งวิสัยทัศน์และนโยบายนั้นจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนในกาปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์

1. การนำหลัก 5ส. มาใช้นั้น สามารถใช้ได้กับบุคคลทั่วไปซึ่งอาจจะไม่ได้อยู่ในหน่วยงาน เป็นบุคคลภายนอก ซึ่งมีคุณค่าในการพัฒนาคนให้ปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดเป็นนิสัยที่ดีมีวินัย อันเป็นรากฐานของระบบคุณภาพเพราะเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันทำเป็นทีม
2. สามารถใช้หลัก 5W. 2H เพื่อตระหนักถึงปัญหาที่ตนพบเจอในชีวิตประจำวัน และขั้นตอนวิธีการจัดการปัญหานั้น ๆ อย่างเป็นระบบ จะทำให้การดำรงชีวิตปัจจุบันนี้น่าง่ายขึ้นและเป็นการฝึกไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- บรรจง จันทมาศ. (2547). *การพัฒนางานด้วยระบบบริหารคุณภาพและเพิ่มผลผลิต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-จีน).
- วิโรจน์ ลักษณะอดิสร. (2552). *สิ้นอย่างไรสร้างกำไรให้องค์กร: Profitable lean manufacturing*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-จีน).
- วิฑูร ธรรมธัชอารี, (2563, 10 มกราคม). *สภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กร ที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงาน*. (คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์).

การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

Protecting yourself from being a crime victim in the area of Lumpini
Sub-district, Pathumwan District, Bangkok

ธัมเมศร์ กันต์ธนพงษ์¹ และชนิกา แสงทองดี²
Tammamet Kanthanapong and Chanika Saengthongdee

Received: November 7, 2019

Revised: April 15, 2020

Accepted: May 9, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.11

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร และ 2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 นาย จากประชากร จำนวน 16,273 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันตนเอง ด้านชุมชน และด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกรณี 2 ตัวอย่าง (t-test independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1. พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านชุมชน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันตนเอง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ และ 2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตาม เพศ พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่แตกต่างกัน

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Suansunandha Rajabhat University

Corresponding Author, e-mail: tammamet999@gmail.com, Tel. 099-3256449

คำสำคัญ: อาชญากรรม, เหลืออาชญากรรม, การป้องกันอาชญากรรม

Abstract

The purpose of this research were 1. to study the ways to prevent yourself from a crime victim of population in Lumpini, Pathumwan, Bangkok and 2. to compare crime prevention's behavior among population in Lumpini, Pathumwan, Bangkok that classified by personal factors. The sample groups consisted of 400 from 16,273 people in Lumpini, Pathumwan, Bangkok. The research instrument consisted of 3 questionnaires: self-defense, community protection and online media protection. Data analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test independent and one-way ANOVA analysis. The result found that 1. the results of analysis about self-protection from being a crime victim of population in Lumpini, Pathumwan, Bangkok were in the highest level and when considering each aspect found that top three highest mean values are community self-protection and online media protection respectively. And 2. The result of comparison about self-protection from being a crime victims of population in Lumpini, Pathumwan, Bangkok, classified by age, education level, occupation, and average monthly income showed that the overall difference with statistical significance at the level of .05 classified by gender found that the overall is not different.

Keywords: Crime, Crime victim, Crime prevention

บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการ เปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นและสถานการณ์ดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงกับประชาชนทำให้ต้องมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าวรวมถึงหาวิธีการดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดและเพื่อให้ตนเองมีชีวิตที่สุขสบายซึ่งแต่ละนายจะมีแนวทางหรือ วิธีการที่ต่างกันไป โดยบางนายเลือกที่จะทำงานที่สุจริตแต่สำหรับบางนายเลือกที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้ง ทางด้านศีลธรรม บรรทัดฐานทางสังคมและขัดกับกฎหมาย เช่น การชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฆ่า ฯลฯ ซึ่งการกระทำดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม นำไปสู่รูปแบบของอาชญากรรมเป็น อาชญากรรมที่ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายเป็นวงกว้าง รวมถึงมีผู้ที่ได้รับความเสียหายจาก อาชญากรรมลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นภาครัฐและภาคประชาชนควรร่วมมือกันแก้ไขและหา แนวทางการป้องกันอาชญากรรม เพื่อเป็นการลดอัตราการเกิดอาชญากรรม ในทุกรูปแบบ

อาชญากรรมเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมที่มีแนวโน้มและความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (ปราโมทย์ จันทร, 2558) ซึ่งโดยสภาพทั่วไปของอาชญากรรมจะเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อร่างกาย และทรัพย์สิน เกิดขึ้นเพราะความต้องการในทรัพย์สินที่ไม่ใช่ของตน หรือมีสาเหตุมาจากการแก้แค้น การบันดาลโทสะ ฯลฯ ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น หรือควบคุมอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับที่ไม่อันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน สังคม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการป้องกัน เตรียมการหรือการยับยั้งการกระทำความผิดมิให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม

จากสถานการณ์ข้างต้นปัญหาดังกล่าว แนวทางการป้องกันหรือมาตรการในการควบคุมถือเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ควบคุม นายในสังคม มีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด แต่ก็ไม่สามารถที่จะใช้คุ้มครองนายที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ตลอดเวลา โดยพื้นฐานแล้วทุกนายต้องมีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็น เหยื่ออาชญากรรม รู้จักวิธีการหลีกเลี่ยงเพื่อลดความเสี่ยงไม่ให้ตนเองต้องตกเป็นเหยื่อทางสังคมไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม จึงต้องมีการร่วมมือป้องกันและแก้ไขเพื่อไม่ให้ตนเองตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมตลอดจนการดำเนินงานด้าน ความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนนายร้อยตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวนทั้งหมด 16,273 นาย โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krajcic and Mogan (สุวิมล ติรกานันท์, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 นาย สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การทดสอบค่า (t-test) ทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยสุด (Least Significant Difference: LSD)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ผู้วิจัยศึกษาการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมซึ่งได้ศึกษาการกระทำเพื่อป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน ในเขตพื้นที่ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน จังหวัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 16,273 นาย เมื่อใช้ตารางสำเร็จที่คำนวณได้จากสูตรของ เครซี และมอร์แกน (R.V.Krejcie & D.W.Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจำนวน 384 นาย ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ควรมีขนาด 384 นาย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 นาย เพื่อชดเชยกรณีที่มีการตอบกลับแบบสอบถามไม่ครบ ได้แจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ฉบับ จึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 นาย และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชน

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จากการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสรุปดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 61.30 มีจำนวน 245 นาย มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.00 จำนวน 300 นาย มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.50 จำนวน 122 นาย มีอาชีพพนักงาน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 44.80 จำนวน 179 นาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.50 มีจำนวน 206 นาย

2. พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมของการแนวทางป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.21, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านชุมชน ($\bar{X}$ =4.40, S.D. = 0.35) รองลงมาด้านการป้องกันตนเอง ($\bar{X}$ =4.36, S.D. = 0.30) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ ($\bar{X}$ =3.73, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการป้องกันตนเอง โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาพรวมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันตนเองอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทั้ง 12 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ข้อ 10. ท่านมักจะมียุอุปกรณ์ป้องกันตัวเองจากกรณีฉุกเฉินติดตัวเสมอ เช่น สเปรย์ พริกไทย เป็นต้น ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมาคือข้อ 12. ในขณะที่เดินทางท่านจะระวัง ตนเองและสังเกตความผิดปกติรอบตัวอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดคือข้อ 4. ท่านจะไม่เก็บของมีค่า เช่น ทรัพย์สิน เงินทอง ไว้กับตัวเป็นจำนวนมาก ๆ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ตามลำดับ

ด้านชุมชน โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อ อาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาพรวมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ด้านชุมชนอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 15. หากมีสถานการณ์การชุมนุม หรือเหตุทะเลาะวิวาทท่านมักจะหลีกเลี่ยงเส้นทางนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือข้อ 16. เมื่อเกิดการความเข้าใจผิด และเหตุการณ์ที่จะนำไปสู่การทะเลาะวิวาทท่านมักจะใจเย็น และใช้เหตุผลในการเจรจาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุดคือข้อ 14. เมื่อท่านต้องรอรถโดยสารท่านมักจะยืนในบริเวณที่มีนายพลูกพล่านเสมอเมื่อ เดินทางด้วยแท็กซี่ ท่านจะจดจำหรือถ่ายรูปชื่อนายขับรถและหมายเลขทะเบียนรถเป็นเสมอ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ โดยภาพรวมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อ อาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ในระดับ มาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ภาพรวมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวง ลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อทั้ง 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 20. ท่านมักจะ ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมอยู่เป็นประจำ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 19. ท่านศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมเพื่อการป้องกันตนเองที่เหมาะสมใน แต่ละพื้นที่ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 18. ท่านมีเบอร์ สาธารณะเพื่อแจ้งเหตุการณผิดปกติหรือขอความช่วยเหลือติดตัวเสมอ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปาน กลาง ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็น เหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า

ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน ด้วยการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยเทคนิค LSD พบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความคิดเห็นเป็นรายคู่ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของประชาชนที่มีอายุต่างกันพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร แตกต่างจาก ประชาชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี และ ประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร แตกต่างจาก อายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปี และประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร แตกต่างจาก อายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปี และประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร แตกต่างจากอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปี และประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร แตกต่างจากอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนแตกต่างกันจากประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท

อภิปรายผลการวิจัย

การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวม พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้สาเหตุน่าเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ดี จึงทำให้เป็นไปได้ที่ประชาชนมีการป้องกันอาชญากรรม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของของ พิสิฐ รัชังวงษ์ และประพนธ์ สหวัฒนา (2562) ได้ศึกษาวิจัย “ปัจจัยที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของผู้สูงอายุเรียงความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ด้านอารมณ์และจิตใจ รองลงมาด้านทรัพย์สิน และด้านการถูกทอดทิ้ง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ได้แก่ ระดับการศึกษา และอาชีพ ปัจจัยที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ (ด้านการใช้ชีวิตและด้านสุขภาพ) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย (ประเภทที่พักอาศัย ระบบเฝ้าระวัง ไฟส่องสว่าง ที่ว่างของบ้าน การดูแลและบำรุงรักษา)

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมรายด้าน รายข้อ พบว่า มีด้านที่แตกต่างกัน คือ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ของช่วงอายุ

มากกว่า 50 สูงกว่า อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี และช่วงอายุ อายุ 31-40 ปี สูงกว่า อายุ 21-30 ปี และช่วงอายุ อายุ 41-50 ปี มีสูงกว่า อายุ 21-30 ปี และช่วงอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป สูงกว่า อายุ 21-30 ปี และช่วงอายุ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป สูงกว่า อายุ 31 - 40 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุณิสา อินอุทัย (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลแสนสุข” พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์การเกิดอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับญาติพี่น้อง (อาศัยต่างครอบครัว) มีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานเอกชน มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และประชาชนที่มีธุรกิจส่วนตัว มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และ ประชาชนที่มีธุรกิจส่วนตัว มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ ประชาชนที่มีธุรกิจส่วนตัว มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานเอกชน และประชาชนที่มีธุรกิจส่วนตัว มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชัย จินดารัตน์ (2552) ได้ศึกษาวิจัย “การให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี” พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความร่วมมือต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ ระดับการศึกษา มีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา ภูมรา (2551) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมชุมชน เทศบาลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั่วไปและมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา คือ ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้สาเหตุน่าเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ดี จึงทำให้เป็นไปได้ที่ประชาชนมีการป้องกันอาชญากรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เริ่มจากด้านการป้องกันตนเอง โดยภาพรวมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านชุมชน โดยภาพรวมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับมาก

ที่สุด ด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ โดยภาพรวมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาให้ข้าราชการตำรวจมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น

2. นำผลการวิจัยภาพลักษณ์ของข้าราชการตำรวจ จากการเปรียบเทียบด้านระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและมอบหมายภารกิจให้เหมาะสมกับบุคลากรที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ของตำรวจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงภาพลักษณ์ของข้าราชการตำรวจ

2. ควรศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมภาพลักษณ์ของข้าราชการตำรวจ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจต่อประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา ภูมรา. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมชุมชน เทศบาลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. (ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปราโมทย์ จันทร. (2558). *แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางโพพวง*. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พิสิฐ ระฆังวงศ์ และประพนธ์ สหพัฒนา. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 10(2).
- สุนิสา อินอุทัย. (2557). *การป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุชัย จินดารัตน์. (2552). *การให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร

Participation of Citizen in the Prevention of Crime in Bang O Area, Bangkok

ประภาพร วรณศรี¹ และทัชชกร แสงทองดี²

Prapaporn Wannasri and Tatchakorn Saengthongdee

Received: December 9, 2019

Revised: April 15, 2020

Accepted: May 9, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.12

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร และ 2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิตแบบ t-test และ F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบภายหลังโดยใช้วิธี LSD ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุและอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, อาชญากรรม, ประชาชน, ชุมชน

Abstract

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: prapapornwannasri2541@gmail.com, Tel. 092-5637559

The purpose of this research were 1. to study the level of participation of citizen in the prevention of crime in Bang O area Bangkok and 2. to compare the levels of participation of citizen in the prevention of crime in Bangor area Bangkok which was classified by personal factors. This research uses quantitative research regulations. The sample consisted of 400 people who live in Bang O area Bangkok. The data were collected by questionnaires. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, significant test of arithmetic means or t-test and F-test, one-way analysis of variance and subsequent test by using LSD method. The results of research were as follows 1. People in Bang O area Bangkok participated in the prevention of crime at a medium level in overall. And 2. Comparison of participation of the citizen in the prevention of crime in Bang O area Bangkok, which was classified personal factors, it was found that people with different gender, there was no significant difference at the statistical level of 0.05, while the people who have the differences of ages and careers were different. The level of participation in the prevention of crime was significantly different at the level of 0.05.

Keywords: participation, crime, people, community

บทนำ

ปัจจุบันมีปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นมากในหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในใจกลางเมืองหรือชนบท ล้วนแต่ประสบปัญหาอาชญากรรม ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มประชากรมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ ประชากรเกิดการว่างงาน ซึ่งปัญหาการว่างงานนี้อาจส่งผลให้เกิดการก่ออาชญากรรม และยิ่งประเทศเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองหรือแม้แต่ด้านวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบในรูปแบบของอาชญากรรม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กและเยาวชน หรือปัญหาจราจร และปัญหาจากอาชญากรรมต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็มีการเพิ่มมาตรการในการป้องกันหรือยับยั้งการประกอบอาชญากรรมแต่ก็ยังไม่สามารถที่จะควบคุมไม่ให้เกิดการก่ออาชญากรรมได้ โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้แก่ประชาชนก็มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะหาวิธีในการช่วยเหลือประชาชน คือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เช่น อาสาสมัครตำรวจบ้านหรืออาสาสมัครจราจร เพื่ออำนวยความสะดวกบนท้องถนนและความสงบเรียบร้อยไม่ให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน (กฤษณ์ มีบำรุง, 2556)

จากการเปลี่ยนแปลงข้างต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นและทวีความรุนแรงขึ้น คือปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปและยังเป็นการกระทำความผิดที่เป็นกระบวนการทั้งอาชญากรรมภายในประเทศและอาชญากรรมที่กระทำความผิดข้ามชาติ สาเหตุที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขกลายเป็นสังคมเสรีทำให้ภูมิคุ้มกันในสังคมอ่อนแอลง (ไพโรจน์ ชุนหมื่น, 2548)

ปัญหาอาชญากรรมถือเป็นตัวชี้วัดสภาพของสังคม บ่งบอกถึงความเดือดร้อนหรือความสงบสุขของประชาชน และความสำคัญที่สุดของสังคมปัญหาอาชญากรรมยังเป็นสาเหตุนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ หรือปัญหาด้านความมั่นคงของชาติ เป็นต้น ดังนั้นการป้องกันควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม เป็นหน้าที่ของสังคมโดยรวม มิใช่หน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง และที่สำคัญที่สุดต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน หน้าที่ของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีความสัมพันธ์ต่อกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่สามารถปฏิบัติการกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยได้อย่างสมบูรณ์ถ้าปราศจากความร่วมมือจากประชาชน และถ้าหากประชาชนประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม ปัญหาอาชญากรรมก็จะลดน้อยลง (ประเสริฐ เมฆมณี, 2533)

สถานีตำรวจนครบาลบางพลัด เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากทำให้ยากที่จะดูแลเขตพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างทั่วถึงจึงได้มีการจัดแสวงหาความร่วมมือกับภาคประชาชน จัดตั้งโครงการประชาอาสาพิทักษ์ชุมชนในเขตพื้นที่บางอ้อ เพื่อเป็นการนำตัวแทนประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนเขตพื้นที่บางอ้อ มาเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานในการตรวจตราความสงบเรียบร้อยแก่ประชาชนในชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร จำนวน 24,708 คน หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวน 394 คน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เพื่อชดเชยกรณีที่การตอบกลับแบบสอบถามไม่ครบ ได้แจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ฉบับ จึงได้ใช้กลุ่ม

ตัวอย่างจำนวน 400 คน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การทดสอบค่า (t-test) ทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยสุด (Least Significant Difference: LSD)

ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ในเรื่องที่กำลังกล่าวถึงในกรอบแนวคิดและทฤษฎีการวิจัยด้วยการสืบค้นข้อมูล โดยอาศัยเอกสารเป็นหลัก ด้วยวิธีการศึกษาสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากแนวคิดตามทฤษฎีอื่น ๆ ดำรงวิชาการ บทความ เอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและจากการศึกษาข้อมูลแนวคิดเรื่องการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกันอาชญากรรม 2) การมีส่วนร่วมในการเข้าช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม 3) ด้านการสนับสนุนกิจการตำรวจ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรม 2) ด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม 3) ด้านการสนับสนุนกิจการตำรวจ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ การป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร จากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสรุปผลได้ดังนี้

1. **ปัจจัยส่วนบุคคล** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.3 จำนวน 280 คน มีอายุอยู่ระหว่าง 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52.0 จำนวน 208 คน และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 48.0 จำนวน 192 คน

2. **ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร** พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการป้องกันอาชญากรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.48
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.47
- 3) ด้านการสนับสนุนกิจการตำรวจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.17

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 3 ด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ด้านการป้องกันอาชญากรรม	3.48	0.46	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม	3.47	0.64	มาก
ด้านการสนับสนุนกิจการตำรวจ	3.17	0.57	ปานกลาง
รวม	3.37	0.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับแรก คือ ด้านการป้องกันอาชญากรรม ($\bar{X}$ = 3.48) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม ($\bar{X}$ = 3.47) และด้านสนับสนุนกิจการตำรวจ ($\bar{X}$ = 3.17) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D	t	Sig
ชาย	280	3.37	0.44	-0.268	0.789
หญิง	120	3.38	0.49		

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.478	2	1.739	8.532	.000*
ภายในกลุ่ม	80.923	397	0.204		
รวม	84.401	399			

จากตารางที่ 3 จากการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยเทคนิค LSD พบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน ด้วยเทคนิค LSD

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 25 ปี	25-40 ปี	41 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 25 ปี	3.09	-	-0.306*	-0.313*
25-40 ปี	3.40	-	-	-0.006
41 ปีขึ้นไป	3.41	-	-	-

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความคิดเห็นเป็นรายคู่ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของประชาชนที่มีอายุต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างจากประชาชนที่มีอายุ 25-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมสูงกว่าประชาชนที่มีอายุ 25-40 ปี และประชาชนที่มีอายุ 25-40 ปี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างจากประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุ 25-40 ปี มีระดับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมสูงกว่าประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัย มีประเด็นที่สำคัญสามารถอภิปรายผลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากและรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการป้องกันอาชญากรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม ด้านการสนับสนุนกิจการตำรวจ สอดคล้องกับแนวคิดของนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้คือ 1) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน ครอบครัว ชุมชนของตนเอง 2) การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 3) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนเองมีส่วนได้เสียโดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนเองอยู่ในขั้นตอนใด ซึ่งประกอบด้วย ตนเองมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ 4) การมีส่วนร่วมในการทำ คือ ร่วมไม้ร่วมมือกันช่วยกันทำในทุกขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด 5) การมีส่วนร่วมสนับสนุนคือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำแต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา สาวมวง (2553) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ เหล่าคุปตะวาณิชย์, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, สรุฑติ ปัดไธสง (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล” พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชน จำแนกตามอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

ผลการศึกษาวิจัยสามารถนำเสนอองค์ความรู้ได้ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ว่าด้านการป้องกันอาชญากรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้าน

การมีส่วนร่วมในการเข้าช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการสนับสนุนกิจการตำรวจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับมาก มีความเข้มแข็ง มีเครือข่ายทางสังคมที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ประชาชนมีความเข้าใจกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ปรากฏตามผลการศึกษาวิจัยที่ได้ค้นพบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ทางชุมชนควรมีการร่วมมือกับหน่วยของภาครัฐหรือเอกชน เข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรม เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีกิจกรรมร่วมกัน ช่วยกันคิดว่าปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเป็นอย่างไร มีแนวโน้มเป็นอย่างไร เพื่อที่จะให้คนในชุมชนช่วยกันร่วมคิดร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกัน นอกจากนั้นยังควรมีการส่งเสริมโดยการประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน วิทยุชุมชน ให้ความรู้ด้านอาชญากรรม การติดป้ายเตือนต่าง ๆ ในชุมชน
2. ควรกำหนดกฎระเบียบในสังคมหรือในภาคพื้นที่ที่มีปัญหาอาชญากรรมเป็นส่วนใหญ่ให้เข้มงวดมากยิ่งขึ้นและ ควรมีความร่วมมือของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป เน้นทำ กิจกรรมที่สร้างสรรค์ และหมั่นให้ความรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก ให้แก่คนภายในชุมชน รวมถึงตระหนักถึงปัญหาด้านอาชญากรรมและผลเสียที่ตามมา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการให้ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เช่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายหรือประชาชนในพื้นที่มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาแล้วนำมาแก้ไขร่วมกัน
2. จัดกิจกรรมให้ประชาชนในชุมชนทำร่วมกันไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านไหนก็ตาม เช่น การป้องกันอาชญากรรม กีฬา การพัฒนาชุมชน การอบรมต่าง ๆ การให้ความรู้ด้านอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรม แก่ประชาชนในพื้นที่ และปลุกจิตสำนึกให้เด็ก ๆ ในชุมชนให้เยาวชนประพฤติตนเป็นคนดี อยู่ในระเบียบ มีศีลธรรม ทำตัวเป็นคนดี
3. ส่งเสริมความรู้และให้รับรู้ถึงสิ่งที่มาภัยอาชญากรรมจัดทำกรอบรม รวมถึงให้เจ้าหน้าที่ ลงพื้นที่เพื่อเผยแพร่ความรู้และฝึกการสังเกตผู้ต้องสงสัยว่าจะเป็นอาชญากร รวมถึงมีการฝึกให้รู้จักการเตือนภัยและการป้องกันตัว
4. รมรณรงค์ให้ความรู้แก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่องให้รู้ถึงความสำคัญของการป้องกันการเกิดอาชญากรรมในชุมชน ผลเสียเมื่อมีการเกิดอาชญากรรมขึ้น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกหวงแหน
5. แจกเอกสาร ใบปลิว เผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน ในการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการเป็นเหยื่ออาชญากรรมและวิธีในการป้องกันตนเองเบื้องต้น ส่งเสริมให้ความรู้ ป้องกันตนเอง และการเอาตัวรอดเมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมขึ้น โดยอาจจะมีการอบรมความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมตลอดจนวิธีการป้องกันตนเอง และการช่วยเหลือคนที่

ประสบเหตุอาชญากรรม และส่งเสริม สนับสนุนความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ให้ชุมชนเข้มแข็ง ร่วมแรงร่วมใจกันในการป้องกันอาชญากรรม

6. ควรมีตำรวจอาสาหมู่บ้าน เพื่อช่วยในการคัดกรองบุคคลต่าง ๆ ที่จะเข้ามาในชุมชนเรา หรือมีการติดตู้แดง ปุ่มเตือนอันตรายตามจุดเสี่ยงต่าง ๆ ถ้ามีเหตุการณ์ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือได้เร็วไว และนอกจากนั้นก็ยังแก้ไขด้วยการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบ ๆ ชุมชนที่เป็นจุดเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายด้วยเช่น การติดแสงสว่างให้เพียงพอ การติดกล้องวงจรปิด เป็นต้น

7. ควรมีการจัดตั้งเวรยามต่าง ๆ เพื่อคอยดูแลหมู่บ้าน ปลุกฝังให้คนในหมู่บ้าน รู้จักการเป็นห่วงเป็นใยซึ่งกันและกันและหากมีผู้ที่ไม่น่าไว้วางใจให้แจ้งผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ มีบำรุง. (2556). *การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษา ชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ณรงค์ เหล่าคุปตะวาณิชย์, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, สรุจ ชาติไชย. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล*. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 2(1).
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: 598 Print.
- ประเสริฐ เมฆมณี. (2533). *ตำรวจและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ปรีชา สวม่วง. (2553). *การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพโรจน์ ขุนหมื่น. (2548). *การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นครสวรรค์: การวิเคราะห์นโยบายและการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็น จังหวัดจัดการตนเอง

NakhonSawan: The Policy Analysis and Preparedness to
Provincial Self-Management

สมบัติ นวลระยอง¹, ดิเรก ด้วงลอย², อาณัติ เดชจิต³ และจรรยา ลินลา⁴
Sombat Nuanra-ong, Direk Duangloy, Anat Detjit and Chanya Linla

Received: May 9, 2020

Revised: June 25, 2020

Accepted: June 29, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.13

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นโยบายและการเตรียมความพร้อมของ
จังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองและนำเสนอกลยุทธ์ในการเตรียมความ
พร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 รูปหรือคน การสนทนากลุ่ม
เฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูปหรือคน ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้นำองค์กรระดับ
ท้องถิ่น กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน และกลุ่มผู้นำองค์กรภาครัฐ และการวิเคราะห์ SWOT
Analysis เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและแบบสนทนากลุ่ม ใช้เทคนิค
การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) การเตรียมความพร้อมการพัฒนาเป็นจังหวัด
จัดการตนเองของจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีการเตรียมความพร้อมใน 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้าง
การปกครองมีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น มีการ
ส่งเสริมสภาองค์กรชุมชนตำบลให้เป็นกลไกในการกระจายอำนาจ ประสานพลังสามัคคีร่วม ด้าน
การคลังมีความเป็นอิสระในการบริหารให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหาร
มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน แหล่งที่มาของงบประมาณได้รับทั้งใน
ส่วนกลางและท้องถิ่นระดับจังหวัด ด้านงานบุคคลเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกันถก แลกเปลี่ยน

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์; Mahachulalongkornrajavidyalaya
University, NakhonSawan Campus
Corresponding author, e-mail: shall_518005@gmail.com, Tel. 087-1995240

เรียนรู้เพื่อนำมาสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนให้อำนาจในการจัดการทรัพยากรและการจัดการด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และ 2) กลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านอำนาจกำกับดูแล กลยุทธ์ที่ 2 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านมีหลักเกณฑ์และวิธีการ กลยุทธ์ที่ 3 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านพัฒนา และ กลยุทธ์ที่ 4 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านสร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์นโยบาย, การเตรียมความพร้อม, จังหวัดจัดการตนเอง

Abstract

The objectives of this research were for the Policy Analysis and Preparing to the Provincial of Self – Management of Nakhon Sawan Province, and this research had been represented to prepare the strategy to be the Self – Management of Nakhon Sawan Province which it was a qualitative research methodology, there were 17 key informants or group discussion, especially with the 9 research experts : academicians, the leaders of organization, the public social networks, and the government official leaders, in this case this research had been analyzed through the SWOT Analysis, it's a research tool, it was the key informants, and group discussion structures, and descriptive analysis. The research found: 1) Preparing the strategy to be the Self – Management of Nakhon Sawan Province had been found the preparing into 3 ways, these were the Government Strategy Planed which focused on the situations required, the promoting of the community to the decentralization of the admiration, the coordination, and freedom the financial to be flexible, and achievement according to the financial management policy together with the resources of budget was received from the centralization and local government organization. In the same way, the human resource had opened a chance of the people in societies to discuss, sharing their ideas that it would bring to the latest policy, empowering to culture local community management. And 2) Preparing the strategy to be the Self – Management of Nakhon Sawan Province is composed of 4 strategies: the first is the preparing to develop to empower controlled, the second is the preparing to develop rules and methodology, the third is the preparing to be developed, and the last is the preparing to keep going the community is sustainable.

Keywords: policy, preparation, self-management province.

บทนำ

การที่องค์กรจำนวนมากประสบปัญหาในเรื่องของการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องในการรักษาจุดแข็งหรือความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรให้ดำรงอยู่ในองค์กรอย่างถาวรการพัฒนา และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเององค์กรส่วนใหญ่มักขึ้นอยู่กับบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น และเมื่อกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทต่อความสำเร็จขององค์กรเหล่านั้นได้ออกจากองค์กรไป ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุประการใดก็ตาม ความรู้และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ ที่เคยเป็นส่วนที่สร้างความแข็งแกร่งขององค์กรมักจะหายไปพร้อมกับบุคคลดังกล่าวด้วย ในกรณีเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างมาก บางองค์กรอาจถึงกับวิกฤตทำให้องค์กรประสบปัญหาอาจถึงขั้นที่ต้องเลิกดำเนินการและปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องของการจัดการความรู้ทั้งสิ้นปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เนื่องจากองค์กรไม่สามารถเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในบุคลากร ให้กลายมาเป็นความรู้ขององค์กรที่สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นในองค์กรได้เพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น จะเห็นได้ว่าระบบการปฏิรูประบบราชการที่เข้ามากระตุ้นให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ มีการพัฒนาการเรียนรู้ในองค์กร การเห็นความสำคัญของเครื่องมือการจัดการความรู้ในการทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นองค์กรชั้นนำของสังคมความต้องการให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและความต้องการสร้างเทคโนโลยี หรือความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้จริงในหน่วยงานซึ่งผลลัพธ์ของสาเหตุการกระตุ้นทั้งหลายล้วนแต่มีเป้าหมายสุดท้าย คือ ต้องการให้หน่วยงานราชการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อความอยู่รอดและให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากเหตุและปัจจัยข้างต้น ขณะเดียวกันการบริหารราชการไทยแบบระบบรัฐรวมศูนย์ในอดีตมักประสบความล้มเหลวในการแก้ปัญหาและเกิดความแตกต่างหรือช่องว่างทางเศรษฐกิจสังคมระหว่างจังหวัดทั้งแนวตั้งและแนวนอน การเมืองระดับชาติหรือรัฐรวมศูนย์แก้ปัญหาเฉพาะพื้นที่ไม่ได้ การกระจายอำนาจคืนกลับไปสู่ท้องถิ่นและชุมชนในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมาได้ก้าวรุดหน้าเร็วกว่ายุคก่อนๆ แต่ยังคงน่าล่าช้ามากเมื่อเปรียบเทียบกับความรุนแรงของปัญหาทางสังคมการเมืองที่เกิดจากการรวมศูนย์อำนาจรัฐ ซึ่งนอกจากล่าช้าไม่ทันการณ์แล้วรูปแบบการกระจายอำนาจที่เป็นอยู่ก็ใกล้ถึงทางตันเข้าทุกขณะ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถกระจายอำนาจได้มากขึ้น รัฐรวมศูนย์ล้มเหลวในการแก้ปัญหาช่องว่างหรือความแตกต่างทางเศรษฐกิจสังคมแนวตั้งระหว่างพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ

จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มภาคเหนือตอนล่างภาคกลางตอนบน และเป็นจังหวัดที่เป็นประตูสู่ภาคเหนือ การกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์การบรรลุถึงสภาพการณ์นั้นโดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 1. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจต้องมีความความเชื่อมโยงหรือ

สอดคล้องยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับยุทธศาสตร์ หรือการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ อบท. ขอบข่ายในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดบริการสาธารณะ 2. การพัฒนาที่ยั่งยืน ควรเน้นการพัฒนาทางด้านสังคม และคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการเมืองการบริหาร 3. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา เป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่น ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคตได้อย่างไร จะไปถึงจุดหมายที่ต้องการได้อย่างไร 4. การกำหนดเป้าหมาย การอนุมัติและประกาศเป็นการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลนครนครสวรรค์ เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพิจารณาและปรับปรุงก่อนนำเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่ออนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญคือ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่ามากที่สุดได้แก่อุตสาหกรรมน้ำตาล รองลงมาคืออุตสาหกรรมนม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครสวรรค์ในแต่ละปีมีมูลค่ารวมเกือบ 1 แสนล้านบาท แบ่งเป็นภาคเกษตรกรรม 30,628 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.96 ภาคอุตสาหกรรม 20,000 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.53 ภาคการค้าส่ง-ค้าปลีก 11,551 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.43 และภาคอื่น ๆ 30,733 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.08 (จังหวัดนครสวรรค์, 2563) จังหวัดนครสวรรค์มีความพร้อม มีศักยภาพที่ดีในการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นนครสวรรค์มหานคร ซึ่งเป็นจังหวัดจัดการตนเองที่มีความคล่องตัวและมีกรอบการวางยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาวิจัยในเรื่องข้างต้น

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์นโยบายและการเตรียมความพร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองและนำเสนอกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ใช้แนวทางเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือการรวบรวมข้อมูลในภาคในภาคสนามโดยยึดกรอบของการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยกำหนดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบาย สนับสนุน ข้อโต้แย้งต่าง ๆ และเสริมให้มียุทธศาสตร์ความรู้ และความเข้าใจในปรากฏการณ์ รวมถึงแนวทางและข้อคิดเห็นในหลากหลายประเด็นที่มีข้อขัดแย้งหรือเห็นควรเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จำนวน 17 รูปหรือคน

2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยกำหนดการประชุมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อระดมความคิดเห็นและแนวทางโดยหาข้อสรุปในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 9 รูปหรือคน

3. การวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และศักยภาพหลังจากที่มีการประเมินสภาพแวดล้อมโดยการวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดด้านโครงสร้างการปกครอง ด้านการคลัง ด้านงานบุคคลแล้ว ก็จะนำมาข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดออกมาเป็นกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง

สรุปผลการวิจัย

จากขั้นตอนการวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง พบว่า

1. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของจังหวัดนครสวรรค์สู่การเป็นจังหวัดจัดการตนเอง ประกอบด้วย

1) ด้านโครงสร้างการปกครอง พบว่า จังหวัดนครสวรรค์จัดรูปการปกครองตามลักษณะการปกครองส่วนภูมิภาค โดยแบ่งออกเป็น 15 อำเภอ 1,432 หมู่บ้าน 128 ตำบล และจัดรูปการปกครองตามลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 21 แห่ง (เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 18 แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล 121 แห่ง โดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น มีการส่งเสริมสภาองค์กรชุมชนตำบลให้เป็นกลไกในการกระจายอำนาจ ประสานพลังสามัคคีร่วม ซึ่งประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปกครองท้องที่ สภาองค์กรชุมชนตำบล กลุ่มองค์กร ชุมชนและหน่วยงานร่วมกันสร้างกติกาข้อตกลงร่วมของชุมชนสู่การออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น ส่งผลให้เทศบาล อำเภอ และจังหวัด มีแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินงานโดยยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยประยุกต์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชน เพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นสร้างความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและก่อให้เกิดการทำงานเชิงบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคสังคมและภาคประชาชน รวมถึงการสร้างพื้นที่อำนาจให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายแล้วยังเป็นแนวทางของการพัฒนาในระยะที่ยั่งยืน เพราะนโยบายการพัฒนามีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

2) ด้านการคลัง พบว่า ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์มีรายได้เฉลี่ย จำนวน 84,330.77 บาทต่อคนต่อปี ภาครัฐให้การสนับสนุนในการจัดทำบริการสาธารณะรวมถึงให้การอุดหนุนงบประมาณแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยเพื่อให้เพียงพอต่อการจัดทำ

บริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายได้หลักจากภาษีอากร และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร นอกจากนี้ยังจัดให้มีคณะกรรมการบริหารภาษีระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ จัดทำแผน การจัดเก็บภาษีอากรและรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงมีความเป็นอิสระในการบริหารให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน แหล่งที่มาของงบประมาณได้รับทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นระดับจังหวัด

3) ด้านงานบุคคล พบว่า จังหวัดนครสวรรค์มีเป้าหมายในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงมีความเป็นมืออาชีพ คำนึงถึงความเสมอภาค มีทัศนคติที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการใช้ IT มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขวัญกำลังใจในการทำงาน จังหวัดเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกันถก แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำมาสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชน โดยให้อำนาจจัดการทรัพยากรภายในท้องถิ่นเพื่อนำมาสร้างคุณค่าให้เกิดกับพื้นที่มากที่สุดทั้งรูปแบบการอนุรักษ์ การฟื้นฟูวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นการให้อำนาจในการจัดการทรัพยากรและการจัดการด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์จัดการตนเอง ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านอำนาจกำกับดูแล

การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองเพื่อให้เกิดในการป้องกันและรักษานั้น โดยจะต้องมีการสนับสนุนและพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง
- 2) พัฒนาการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการกำกับดูแลของชุมชน
- 3) จัดรูปแบบการบริหารจัดการการป้องกันและการกำกับดูแลให้มีศักยภาพ

เพิ่มขึ้นของชุมชน

- 4) จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ และทรัพยากรสนับสนุนที่จำเป็นในการกำกับดูแล

ตัวชี้วัดคือ 1) จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมโดยชุมชนหรือทางหน่วยงานภาครัฐ 2) ร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และมีโครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการป้องกันและการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาในชุมชน

กลยุทธ์ที่ 2 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านมีหลักเกณฑ์และวิธีการ

การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองในการฟื้นฟูระบบนิเวศนั้น โดยจะต้องมีการสนับสนุนและพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ชุมชนมีส่วนร่วมการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง
- 2) มีหลักเกณฑ์และวิธีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนในการเตรียม

ความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง

3) พื้นทุระบบนิเวศในการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ

4) หลักเกณฑ์และวิธีการต่อaggerะเบียบ ในการดำเนินการของรัฐ

ตัวชี้วัดคือ 1) จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมโดยชุมชนหรือทางหน่วยงานภาครัฐ 2) ร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และมีโครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมีหลักเกณฑ์และวิธีการเป็นการรวบรวมหลากหลายกระบวนการเข้าด้วยกัน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะช่วยในแง่ลดความยากจนของชุมชนได้รวมไปถึงในอนาคตหากมีการบริหารจัดการมีหลักเกณฑ์และวิธีการอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านพัฒนา

การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองเกิดการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพนั้น โดยจะต้องมีการสนับสนุนและพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพของประชากร

2) ฝึกอบรมในการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ ในชุมชน

3) เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีอาชีพเสริมเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้กับครอบครัว

4) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และได้รับการพัฒนาเป็นอาชีพให้กับชุมชนให้มากขึ้น

ตัวชี้วัดคือ 1) จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมโดยชุมชนหรือทางหน่วยงานภาครัฐ 2) ร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และมีโครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับชุมชน

กลยุทธ์ที่ 4 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านสร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืน

การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองเกิดการสร้างองค์ความรู้ในการบูรณาการเพื่อความยั่งยืนนั้น โดยจะต้องมีการสนับสนุนและพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) สร้างองค์ความรู้ให้กับเยาวชนและคนในชุมชนเพื่อสร้างจิตสำนึกของชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของความรู้สร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืน

2) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการอยู่สร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืนองค์ความรู้ให้กับเยาวชนและคนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งการฟื้นฟู

3) สร้างความตระหนักสร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืนทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์และมีส่วนในการรับผิดชอบโดยเท่าเทียมกัน การบริหารจัดการให้เกิดลักษณะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีองค์ความรู้ การเสริมสร้างจิตสำนึก เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจ เพื่ออนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ระหว่างผลประโยชน์ระยะสั้นกับผลประโยชน์ระยะยาว และระหว่างผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ

4) สร้างเครือข่ายทางสังคมที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น และนักวิชาการ เพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนทางสังคมสร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืน

ตัวชี้วัดคือ 1) จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมโดยชุมชนหรือทางหน่วยงานภาครัฐ 2) ร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และมีโครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

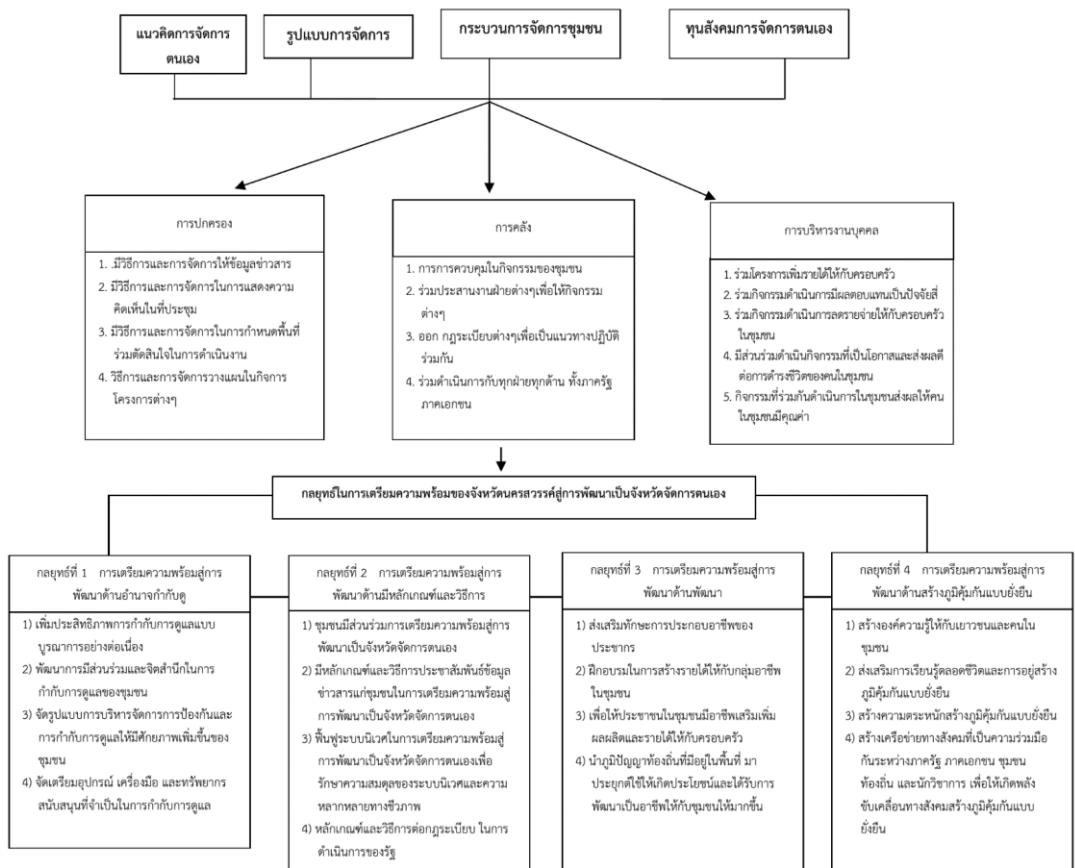
จากผลการศึกษา “นครสวรรค์ : การวิเคราะห์นโยบายและการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง” พบว่า

1. การเตรียมความพร้อมการพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองของจังหวัดนครสวรรค์พบว่า มีการเตรียมความพร้อมใน 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างการปกครอง ด้านการคลัง ด้านงานบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของสัชชัย ศรีตระกูล (2558) ได้ศึกษาวิจัย “แนวคิดและข้อเสนอการเป็นจังหวัดจัดการตนเองของฝ่ายต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า แนวคิดและข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การจัดการตนเองด้านโครงสร้างอำนาจการปกครองทางการเมือง การจัดการตนเองด้านการมีอำนาจจัดการทรัพยากรภายในท้องถิ่น และการจัดการตนเองด้านการมีอำนาจจัดการนโยบายสังคมและวัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี ลุนญา (2559) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการจัดการศึกษาของจังหวัดจัดการตนเอง” พบว่า รูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาของจังหวัดจัดการตนเองเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในด้านโครงสร้างการบริหาร การจัดระบบบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารสถานศึกษา

2. กลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์จัดการตนเอง ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านอำนาจกำกับดูแล กลยุทธ์ที่ 2 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านมีหลักเกณฑ์และวิธีการ กลยุทธ์ที่ 3 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านพัฒนา และกลยุทธ์ที่ 4 การเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาด้านสร้างภูมิคุ้มกันแบบยั่งยืนสอดคล้องกับงานวิจัยของยงนตรการ จินะคำปา และศิวัรักษ์ ศิวารมย์ (2560) ได้ศึกษาวิจัย “กระบวนการพัฒนาต้นแบบชุมชนบริหารจัดการตนเอง: กรณีของตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ชุมชนมีการจัดการปัญหาในชุมชนโดยใช้ประชาชนเป็นหลัก มีองค์กรชุมชนที่หลากหลายเป็นพื้นฐานของการทำงานด้านการพัฒนา คนในชุมชนมีความสุข มีความเป็นเจ้าของชุมชน มีระเบียบกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน มีความผูกพันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เกิดความสัมพันธ์ในการร่วมกันของทุกคนในชุมชน สร้างระบบการพัฒนาคนจากฐานสู่ฐาน มีคนรุ่นใหม่มาสืบทอดต่อเจตนารมณ์ โดยแนวคิดการพัฒนาชุมชนบริหารจัดการตนเอง ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข จากกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองประพฤติปฏิบัติจนเกิดความภูมิใจ ส่งผลที่ดีต่อตนเอง และชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่อย่างยั่งยืน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรรณ อารัมภะวิโรจน์ (2557) ได้ศึกษาวิจัย “แนวทางในการกระจายอำนาจแบบจังหวัดจัดการตนเอง : ศึกษากรณี “ธรรมนูญประชาชนคนอำนาจเจริญ พ.ศ. 2555”

พบว่า จังหวัดอำนาจเจริญมีแนวคิดในการปฏิรูปสำนักหรือวิถีคิดของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจถึงรากเหง้าของปัญหาที่แท้จริง และคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้โดยการพึ่งพาตนเอง จึงได้จัดทำธรรมนูญประชาชนคนอำนาจเจริญขึ้นเพื่อเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาที่สะท้อนถึงความต้องการของประชาชน และขับเคลื่อนให้จังหวัดอำนาจเจริญเป็นเมืองธรรมเกษตร จึงทำให้เกิดแนวคิดจังหวัดจัดการตนเองขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “นครสวรรค์: การวิเคราะห์นโยบายและการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเอง” ผู้วิจัยขอเสนอใน 2 ประเด็น คือ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรพิจารณาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองที่สำคัญให้ทันสมัยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ
2. รัฐบาลควรมีกฎหมายรองรับสิทธิและหน้าที่ตลอดถึงการให้อำนาจประชาชนในชุมชนที่รวมกลุ่มกันเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ยุทธศาสตร์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดนครสวรรค์ควรกำหนดแผนปฏิบัติการในการพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองของชุมชนตลอดจนจัดรูปแบบการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองโดยการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน บุคลากรเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เป็นต้น
2. จังหวัดนครสวรรค์ควรสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น และนักวิชาการ เพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดจัดการตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จังหวัดนครสวรรค์. (2563). *ข้อมูลสำคัญจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2563*. เข้าถึงได้จาก http://www.nakhonsawan.go.th/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=1533:2561&catid=8&Itemid=102.
- จารุณี ลุนญา. (2559). *รูปแบบการจัดการศึกษาของจังหวัดจัดการตนเอง*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐวรรณ อารัมภะวิโรจน์. (2557). *แนวทางในการกระจายอำนาจแบบจังหวัดจัดการตนเอง : ศึกษากรณี “ธรรมนูญประชาชนคนอำนาจเจริญ พ.ศ. 2555”*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ยন্ত্রการ จินะคำปา และศิวัรักษ์ ศิวารมย์. (2560). กระบวนการพัฒนาต้นแบบชุมชนบริหารจัดการตนเอง: กรณีของตำบลขมิ้น อำเภอสรรค จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 8(1).
- สัณชัย ศรีตระกูล. (2558). *แนวคิดและข้อเสนอการเป็นจังหวัดจัดการตนเองของฝ่ายต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และการพัฒนา). วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วยอึ๊งภากรณ์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. 8 (1980) *Participation, s Place in Rural Development: Seeking ClarityThrough Speciality*. New York: Cornell University.

การรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไหม้ หมู่ที่ 1 ตำบล ท่าจี้ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Treatment of Sangias Disease by folk wisdom, A case study of Ban Pa
Mai community, Moo 1, Tha Ngio Subdistrict, Mueang District,
Nakhon Si Thammarat Province

พรชิตา จิตมั่ง¹, เดโช แขน้ำแก้ว², พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์³ และเชษฐา มุหะหมัด⁴
Pornchita Jitmang, Daycho Khaenamkhaew, Pongphasit Onchan and
Chatta Muhamut

Received: December 20, 2019

Revised: February 2, 2020

Accepted: April 17, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.14

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้านและ
แนวทางส่งเสริมในการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีผู้ให้ข้อมูล คือ หมอพื้นบ้าน จำนวน 3
คน ผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคซาง จำนวน 2 คน ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคซาง จำนวน 1
คน และผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการสืบทอดการรักษาโรคซางสืบทอดกันมา
จำนวน 2 คน เลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ และการสังเกต
แบบไม่มีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) วิธีการรักษาโรคซาง
โดยภูมิปัญญาพื้นบ้านมีการไหว้ครูเพื่อเคารพครูบาอาจารย์โดยใช้ดอกไม้ ธูปเทียน และหมากพลู
จากนั้นจึงทำการประเพณีอาการโดยการพูดคุยกับผู้ป่วยและเตรียมอุปกรณ์ในการรักษาจากการ
สังเกตบริเวณลำคอเกิดแผลหรือรอยแดง และหากมีไข้ควรเช็ดตัวเพื่อลดไข้ ใช้น้ำขมิ้นต้มน้ำ ตากและ
เผา โดยมีตัวยาสมนไพรหลากหลายชนิด และต้องคำนึงถึง คือ ข้อห้ามในการรักษา เช่น งดใช้ยาตัว
อื่นก่อน 1 ชั่วโมง และไม่ควรดื่มน้ำอัดลมเพราะจะทำให้มีอาการอาเจียน และ 2) แนวทางส่งเสริม
ในการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ควรส่งเสริมการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคซาง

¹⁻⁴ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Faculty of Humanities and
Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

Corresponding author, e-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th, Tel. 084-9323736

เช่น สาธิต และสอนวิธีใช้สมุนไพรการส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการรักษา เช่น การสอบถามอาการเบื้องต้น ชนิดตัวยาหรือสมุนไพรที่รักษารวมถึงการดูแลผู้ป่วยหลังการรักษาและการติดตามอาการอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งสร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือในการรักษาควบคู่การออกกำลังกายและการส่งเสริมให้ผู้สืบทอดวิธีการรักษาให้มีความรู้และความชำนาญ เช่น หลักการรักษาและสรรพคุณของยาสมุนไพร

คำสำคัญ: โรคซาง, การรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน, ชุมชนบ้านป่าไหม้

Abstract

This article to study the methods of treating diseases from folk wisdom and promotion guidelines for the treatment of Sang diseases by folk wisdom. There were informants, folk doctors with 3 key, the sick and healed with 2 key, Patients undergoing treatment with 1 key, and community leaders who played a role in driving the succession of the treatment with 2 key. Data were collected using interview forms, observation without participation and Descriptive data analysis. Findings were as follow: (1) The methods of treating diseases from folk wisdom; With respect to the teacher of using flowers, joss sticks, candles and betel nuts. Assess the symptoms by talking, after that, prepare equipment and patients. Observe around the throat, sores or red patches, if there is fever; wipe the body to reduce fever. Use boiled, dried and burned drugs with a variety of herbal medicines. There are contraindications for treatment, such as refraining from using medication. Another one hour before and do not drink soft drinks because it will cause vomiting. (2) Promotion guidelines for the treatment of Sang diseases by folk wisdom: Promoting the use of local herbs in the treatment of Sang diseases, such as demonstrating and teaching to use herbs. Promoting treatment processes and procedures, such as asking basic symptoms and taking herbal medicines. Patient care after treatment and close monitoring. As well as creating acceptance and credibility in the treatment alongside exercise. Promoting the succession of treatment methods with knowledge and expertise, such as the treatment principles and properties of herbal medicines.

Keywords: Sangias Disease, The Treatment of Sangias Disease by folk wisdom, Ban Pa Mai community

บทนำ

ยุคปัจจุบันจะเห็นได้ว่ายาแพทย์แผนไทยโบราณล้วนหายไปพร้อมกับการเติบโตทางด้านการแพทย์ปัจจุบันที่การกระจายตัวอย่างแพร่หลายในชุมชน หรือเมืองต่าง ๆ จึงทำให้มีบุคคลบางกลุ่มบางประเภทนำยาเคมีเข้ามาใช้ในการบำรุงตนเองเพื่อชะลอวัยและบำรุงให้ร่างกายมีการเจริญเติบโต และรักษาโรคต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะมีการนำยาเคมีเข้ามาบำบัดโรคเป็นจำนวนมาก ทั้งการดื่มดื่มรับประทานเป็นยาชนิดผง และยาชนิดน้ำแต่ประสิทธิภาพของแต่ละตัวยาก็มีความแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้ก็ยังมีความเชื่อที่สืบทอดกันมาว่าสมุนไพรบางชนิดในการรักษาโรคของตนเอง เช่น การรักษาโรคซาง เพราะลักษณะอาการของโรคซางนั้นผู้ป่วยจะมีร่างกายผอม กล้ามเนื้อลีบ เกิดแผลบริเวณผิวหนัง โดยโรคซางนั้นเกิดขึ้นได้ทุกช่วงอายุได้ เนื่องจากการทำงานในระบบของร่างกายมีความเสี่ยงและอาจจะขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมในหลาย ๆ ด้าน (สุพน ทิมอ่ำ, 2551; หมอพื้นบ้านคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์) โดยส่วนใหญ่แล้วคนในชุมชนบ้านป่าไหม้ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอาชีพหลักคือ การทำนา และเก็บยางพารา อีกทั้งยังส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมความพอเพียงที่ยั่งยืน โดยการปลูกพืชผักสมุนไพรเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับตนเอง ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน (หมอพื้นบ้านคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์) จึงมีการคิดค้นที่จะผลิตยาสมุนไพรจากฝีมือคนในพื้นที่ที่จะเน้นการรักษาโดยวิธีการทางธรรมชาติ เช่น การใช้พืชสมุนไพร ทั้งพืชสมุนไพรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและพืชสมุนไพรที่มีการปลูกไว้รับประทานและเพื่อรักษาโรคด้วยตนเอง สมุนไพรได้รับการสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งผ่านการอบรมเลี้ยงดูมาจากรุ่นปู่ย่าตายายโดยการปลูกฝังในการดูแลตนเองโดยเฉพาะเน้นการบำบัดโรคมามากกว่าการพึ่งยาสมัยใหม่ โดยยาสมุนไพรที่ชาวบ้านผลิตขึ้นมานั้นเกิดจากสูตรตำรับยาโบราณมีทั้งสมุนไพรที่ผลิตเป็นยาซึ่งสามารถรับประทานได้ทั้งต้นเช่น ก้าน ใบ ราก หรือลำต้น ในทางกลับกันผู้คนกลับมองข้ามพืชสมุนไพร เพราะเชื่อว่าสมุนไพรที่ขึ้นตามป่าเขา ไม่สามารถรักษาให้หายได้จึงเกิดการโต้แย้งกันในการแพทย์ระหว่างแพทย์แผนโบราณและแพทย์แผนปัจจุบันประกอบกับโรคซางเป็นโรคนี้จะพบในผู้ป่วยต่างจังหวัดมากกว่าผู้ป่วยในชุมชนเมือง รวมทั้งผู้ดูแลขาดความรู้ความชำนาญและเข้าใจในการรักษาโรค การรักษาอย่างผิดวิธี ซึ่งอาจผลเสียต่อผู้ป่วย การไม่ใส่ใจดูแลผู้ป่วยส่งผลกระทบต่อร่างกายอย่างยิ่ง (หมอพื้นบ้านคนที่ 2, 2563, 2 กุมภาพันธ์) โดยโรคซางที่บ้านป่าไหม้เกิดขึ้นกับเด็กส่วนใหญ่ เพราะมีพฤติกรรมด้านการบริโภคอาหารที่ขาดสารอาหาร ส่งผลทำให้เด็กในพื้นที่นั้นป่วยเป็นโรคซาง และเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เช่น ปี 2560 ประมาณ 70 คน ปี 2561 ประมาณ 110 คน และปี 2562 ประมาณ 160 คน และส่วนหนึ่งซื้อยาไปต้มเองจึงมีการนำพืชสมุนไพรหลายชนิดมาใช้ในการรักษาโรคซางร่วมกับพิธีกรรมตามคติความเชื่อหลักศาสนาของคนในชุมชนบ้านป่าไหม้ หมอพื้นบ้านคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่อง การรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไหม้ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะเล็งเห็นถึงผลที่เกิดขึ้นกับสุขภาพร่างกาย และความปลอดภัยในการรักษาด้วยสมุนไพรของ

ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาอย่างถูกวิธี และไม่มีผลกระทบต่อร่างกาย อีกทั้งการใช้ยาสมุนไพรพื้นบ้านในการดูแลตนเองและบุตรหลาน สามารถลดรายจ่ายในการเข้าไปใช้บริการโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน และยังเป็นการรักษาภูมิปัญญาพื้นบ้านให้คงอยู่ รวมทั้งสามารถบูรณาการต่อยอดการใช้สมุนไพรให้มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมในการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ประกอบด้วยกลุ่มหมอพื้นบ้าน จำนวน 3 คนโดยการเลือกแบบเจาะจงเนื่องจากมีความรู้ความชำนาญในการรักษาโรคซางโดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และกลุ่มผู้ที่ผลักดันให้เกิดการรักษาโดยการใช้สมุนไพรพื้นบ้านที่สืบทอดต่อกันมา จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างให้ตรงกับประเด็นที่ไปสัมภาษณ์และจะต้องมีการทดลองใช้ก่อนจะไปเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ (1) วิธีการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้านได้แก่ การให้วิครู การประเมนอาการ การเตรียมอุปกรณ์และผู้ป่วย กระบวนการรักษา และข้อห้ามในการรักษา และ (2) แนวทางส่งเสริมการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้านได้แก่ การใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษา การส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการรักษา การส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยหลังการรักษา การยอมรับและความน่าเชื่อถือการรักษาโรคแบบพื้นบ้าน และการส่งเสริมผู้สืบทอดวิธีการรักษา

2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับวิธีการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน และแนวทางส่งเสริมการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้านโดยสังเกตจากการทำงานของหมอพื้นบ้าน

2.3 เครื่องบันทึกเสียงและภาพ เป็นการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ และถ่ายภาพประกอบขณะสัมภาษณ์โดยใช้กล้องถ่ายภาพจากโทรศัพท์มือถือทุกครั้ง เพื่อเป็นหลักฐานประกอบให้มีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลเบื้องต้นโดยการลงสำรวจพื้นที่ชุมชนบ้านไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่ามีการใช้สมุนไพรรักษาโรคมาากเพียงใด และค้นคว้าจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นมีการติดต่อและประสานงานกับหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคซางเพื่อหาข้อมูลในการรักษาอย่างถูกวิธี การนัดแนะวันเวลาเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อหน้าที่การงาน และสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลในการสัมภาษณ์นั้นนำมารวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล และหากข้อมูลส่วนใดไม่ชัดเจนก็จะไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการวิเคราะห์ที่เป็นวิธีการเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อมูลตามวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจนและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไหม หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจี่อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1.1 การไหว้ครูโดยมีการจัดลำดับเพื่อให้ง่ายต่อการทำพิธีทุกครั้งการปฏิบัติตนและปฏิบัติตามอย่างตั้งใจ มีความมุ่งมั่นต่อการทำพิธี จะต้องไม่ลบหลู่หรือกระทำผิดต่อครูบาอาจารย์ และต้องสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ บรรพบุรุษหรือครูหมอที่ล่วงลับไปแล้วซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รักษาและผู้รับการรักษาส่งที่ขาดไม่ได้และจะต้องมีทุกครั้งเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบูชาและสักการะครูหมอมานตั้งแต่สมัยอดีต ซึ่งอุปกรณ์ประกอบด้วยดอกไม้ ธูปเทียน และหมากพลู ดังคำสัมภาษณ์ของหมอพื้นบ้านคนที่ 1 ดังนี้

“จะต้องมีการไหว้ครูและวันเวลาไม่คลาดเคลื่อน จะต้องชัดเจนในการทำพิธี รู้กฎ ระเบียบเคร่งครัด คำนี้ถึงความถูกต้อง ใช้อุปกรณ์คือ ดอกไม้ ธูปเทียน และหมากพลู ไม่ทำผิดต่อครูบาอาจารย์ เจ้าของวิชา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์” (หมอพื้นบ้านคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

1.2 การประเมินอาการเป็นการสังเกตอาการของผู้ป่วยตั้งแต่ต้นว่ามีลักษณะอาการอย่างไรโดยจะต้องบอกหมอพื้นบ้านที่จะทำการรักษาอย่างชัดเจนและการพูดคุยกันระหว่างหมอพื้นบ้านกับผู้ป่วยที่มาทำการรักษา สอบถามถึงอาการและต้นเหตุของอาการ ก่อนจะทำการรักษาถึงสาเหตุของคนที่ป่วยได้รับทราบเมื่อผู้ป่วยมีโรคแทรกซ้อนมาตั้งแต่เริ่มแรกควรแจ้งหมอพื้นบ้านให้รับทราบเพราะตัวยาบางชนิดไม่สามารถใช้ร่วมกันได้ หลังจากผู้ป่วยได้รับการรักษาของหมอพื้นบ้านแล้วนั้นจะต้องดูแลตนเอง และต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อไป โรค ดังคำสัมภาษณ์ของหมอพื้นบ้านคนที่ 2 ดังนี้

“การพูดคุยร่วมกันระหว่างหมอกับญาติ และการถามถึงสาเหตุการป่วยในเด็ก ว่าเกิดจากอะไร การถามถึงลักษณะอาการ แพ้ยาหรือไม่ มีโรคแทรกซ้อนหรือไม่ ผู้ป่วยจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง หากแพ้ยาหรือมีโรคแทรกซ้อนจะต้องแจ้งหมอให้ชัดเจน เพราะสมุนไพรบางตัวที่ใช้ไม่เหมาะกับโรค หลังจากนั้นก็จะแนะนำการดูแลตัวเองเบื้องต้นเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ป่วยที่มาปรึกษา แนะนำวิธีการดูแลตนเองขณะป่วยให้กับผู้ป่วย หากเป็นเด็กก็ให้ญาติที่มากด้วยหรือพ่อแม่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด” (หมอพื้นบ้านคนที่ 2, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

1.3 การเตรียมอุปกรณ์และผู้ป่วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตัวยาสสมุนไพรรักษาแต่ละชนิดและต้องเหมาะสมกับอายุ โดยตัวยาที่ใช้มีทั้งชนิดน้ำ และผงนำมาละลายเข้าด้วยกันเพื่อให้เหมาะสมกับ

ผู้ป่วย ซึ่งตัวยาแต่ละชนิดจะแตกต่างกัน ผู้ที่มารักษาส่วนใหญ่จะเป็นเด็กในพื้นที่ที่มีการรักษาแตกต่างกัน หมอพื้นบ้านจะต้องตรวจอาการชัดเจนการรักษาอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับช่วงอายุ ดังคำสัมภาษณ์ของหมอพื้นบ้านคนที่ 3 และผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคซาง ดังนี้

“ยาสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโดยขึ้นอยู่กับว่าโรคที่มารักษาเป็นโรคใดใช้ระยะเวลาในการรักษามากน้อยเพียงใด ตัวยามีทั้งชนิดเม็ดและชนิดผง นำมาละลายน้ำ โดยหมอจะมีการจับตัวผู้ป่วยที่มีโรคซางและมีการเป่ายาให้กับผู้ป่วย การรักษาแต่ละแบบแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ป่วย ถ้าเป็นเด็กอายุน้อยตั้งแต่แรกเกิดตัวยาที่รักษาจะมีฤทธิ์อ่อน ส่วนผู้ใหญ่มีภูมิต้านทานในตัวเองมากกว่า การรักษา ก็จะส่งผลดี และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่มาทำการรักษา จนสามารถที่จะมารักษาอย่างต่อเนื่อง” (หมอพื้นบ้านคนที่ 3, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

“ถ้าต้มกินเองที่บ้านก็สามารถกะให้พอดีกับปริมาณตามต้องการ และจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิด คอยให้รับประทานยาทุก ๆ ครั้ง ที่อาการเริ่มรุนแรง” (ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคซางคนหนึ่ง, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

1.4 กระบวนการรักษาประกอบด้วยเฝ้าสังเกตอาการของโรคซาง ซึ่งต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการรักษานานหรือไม่ การสังเกตในขณะมีการป่วยว่าบริเวณลำคอเกิดแผลหรือรอยแดง ผู้ปกครองจะต้องสังเกตอาการป่วยของเด็กว่าอาการเป็นแบบใดและต้องมีการเช็ดตัวเพื่อลดไข้ ผู้ปกครองจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิด คอยให้รับประทานยาทุก ๆ ครั้ง ที่อาการเริ่มรุนแรง และจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ป่วยเช่นเดียวกัน ตัวยาที่ใช้ในการรักษามีทั้งชนิดต้ม ตากและเผา โดยสมุนไพรที่ใช้ในการรักษามีดังนี้ โกงฐพุงปลา จันทร์เทศ เมล็ดมะกอก โกงฐสอ โกงฐเขมา โกงฐจุฬาลัมพา โกงฐก้านพร้าว ก้านพลู จันทร์แดง หางปลาช่อน ดอกปลาหมึก และน้ำประสานทอง ดังคำสัมภาษณ์ของหมอพื้นบ้านคนที่ 1 และผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคซาง ดังนี้

“ถามถึงอาการเบื้องต้นอีกครั้งและสังเกตในขณะมีการป่วยว่าบริเวณลำคอเกิดแผลหรือรอยแดงหรือไม่ สังเกตอาการป่วยของเด็กนั้นว่าอาการเป็นแบบใดและต้องมีการเช็ดตัวเพื่อให้ไข้ลด การใช้ตัวยาหลากหลายชนิด ทั้งการตากแห้ง การต้ม และการเผา ตัวยาประเภทต้ม ได้แก่ ชะเอมเทศ โกงฐพุงปลา จันทร์เทศ เมล็ดมะกอก โกงฐสอ โกงฐเขมา โดยการต้มใช้เวลา 2 วัน โดยผ่านการกรองกากออก 2) ตัวยาประเภทตากแห้ง ได้แก่ โกงฐจุฬาลัมพา โกงฐก้านพร้าว ก้านพลู จันทร์แดง หางปลาช่อน ดอกปลาหมึก โดยแต่ละตัวยาใช้เวลาตากให้แห้งสนิทใช้เวลานานระยะเวลา 1 สัปดาห์ 3) ตัวยาประเภทการเผา เช่น น้ำประสานทอง ระยะเวลาการเผาใช้เวลา 1 ชั่วโมง” (หมอพื้นบ้านคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

“การปฏิบัติตามหมอฟันบ้านอย่างเคร่งครัด เพราะหากเราไม่ดูแลตนเองใช้ยาที่ชนิดก็ไม่หาย ต้องดูแลตนเองด้วย” (ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคซางคนหนึ่ง, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

1.5 ข้อห้ามในการรักษา ผู้ป่วยจะต้องงดใช้ยาตัวอื่นก่อน 1 ชั่วโมงเพื่อให้ร่างกายได้รับยาตัวใหม่ไปช่วยรักษาและทำให้โรคซางในเด็กค่อย ๆ ลดอาการลง เพราะหากรับประทานยาตัวอื่นควบคู่กันอาจจะส่งผลเสียหรือผลข้างเคียงและไม่ควรดื่มน้ำอัดลมเพราะจะทำให้มีอาการอาเจียนออกมา ซึ่งตัวยาก็จะไม่ซึมเข้าไปสู่ร่างกาย ดังคำสัมภาษณ์ของหมอฟันบ้านคนที่ 1 และผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคซาง ดังนี้

“งดรับประทานยาทุกชนิดก่อนมาทำการรักษา 1 ชั่วโมงเพื่อไม่ให้เกิดผลข้างเคียง” (หมอฟันบ้านคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

“หมอลี้ห้ามไม่ให้ดื่มน้ำอัดลมตามไปหลังรับประทานยาเพราะจะทำให้เกิดอาการคลื่นและอาเจียนออกมา” (ผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคซาง คนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

จากการศึกษาวิธีการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไหม้ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจิ้งฉางอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีตัวอย่างสมุนไพร ดังภาพที่ 1-13

ภาพที่ 1 ชะเอมเทศ

ภาพที่ 2 โกฐฟุงปลา

ภาพที่ 3 จันทน์เทศ

ภาพที่ 4 เมล็ดมะกอก

ภาพที่ 5 โกศสอ

ภาพที่ 6 โกฐเขมา

ภาพที่ 7 โกฐจุฬาลัมพา

ภาพที่ 8 โกฐก้านพร้าว

ภาพที่ 9 ก้านพลู

ภาพที่ 10 จันทน์แดง

ภาพที่ 11 หางปลาช่อน

ภาพที่ 12 ดอกปลาหมึก

ภาพที่ 13 ห้องเก็บสมุนไพร

กล่าวโดยสรุปว่า วิธีการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าใหม่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจี่ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ การให้ครูและทำพิธีอย่างตั้งใจ เตรียมผู้ป่วยด้วยการประคบอาการ เตรียมยาสมุนไพร และจึงทำการรักษา โดยมีข้อห้ามในการรักษา คือ งดใช้ยาตัวอื่นก่อน 1 ชั่วโมง และไม่ควรดื่มน้ำอัดลม

2. แนวทางส่งเสริมในการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าใหม่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจี่ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคทาง เป็นการใช้สมุนไพรในการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านในพื้นที่ที่ยังใช้การรักษาสมุนไพรที่เกิดขึ้นเองภายในพื้นที่หรือซื้อมาจากภายนอก หรือชาวบ้านปลูกขึ้นเองเพื่อใช้รักษาโรค ควรส่งเสริมและเริ่มต้นจากตนเองก่อนการกระทำตนเป็นแบบอย่างให้คนอื่น ซึ่งการยอมรับจากการรักษาโดยใช้สมุนไพร ทำให้ชาวบ้านเข้าใจ และให้ชาวบ้านได้เรียนรู้วิธีการรักษาเบื้องต้น โดยการนำหมอพื้นบ้านนั้นมาเป็นแบบอย่างมีการสาธิต และสอนวิธีใช้สมุนไพรอย่างถูกต้องและได้ผล ดังคำสัมภาษณ์ของหมอพื้นบ้านคนที่ 2 และผู้นำชุมชนคนที่ 1 ดังนี้

“ควรณรงค์ให้ชาวบ้านปลูกพืชสมุนไพรกันมาก ๆ หากคนในชุมชนตระหนักถึงการรักษาแบบโบราณยังช่วยลดรายจ่ายได้มาก เมื่อบุตรหลานในครอบครัวเกิดเจ็บป่วยกะทันหันยังสามารถไปรักษาที่บ้านหมอได้ตลอดเวลา” (หมอพื้นบ้านคนที่ 2, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

“การรักษาแบบโบราณนั้นมันเป็นการรักษาตั้งแต่รุ่นทวด สืบทอดต่อมาก็ไม่แปลกที่คนในชุมชนยังรักษาแบบโบราณกันมากขึ้น ได้รับการยอมรับจากการรักษาโดยใช้สมุนไพร หมอพื้นบ้านมีการสาธิต และสอนวิธีใช้สมุนไพรอย่างถูกต้อง” (ผู้นำชุมชนคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

2.2 การส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการรักษามีการสอบถามถึงอาการว่ามีลักษณะอาการเบื้องต้น โดยการรักษาร่างกายที่รับยาร่างกายจะค่อย ๆ พ้นตัว และปรับสภาพร่างกายให้กลับมาเป็นปกติ และตัวยารักษาต้องเหมาะสมกับเด็ก หรือผู้ป่วยทั้งนี้ครอบครัวของเด็กต้องเข้ามามีส่วนช่วยในการดูแลให้เด็กที่ไปรักษาให้ตามคำแนะนำของยาแพทย์หรือหมอพื้นบ้าน และปราศจากโรคหลังจากการรักษา ซึ่งผู้ป่วยในหลากหลายช่วงอายุไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยรุ่น หรือ

วัยผู้สูงอายุการที่จะได้รับการรักษาของโรคก็ต่างกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคซางคนที่ 2 ดังนี้

“เคยได้รับการรักษากับหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคซางถึง 2 ครั้ง การรักษานั้นจะมีการถามถึงอาการว่ามีลักษณะอย่างไร และหมอพื้นบ้านที่ทำการรักษานั้นจะมีการจับที่ลำตัว และให้รับประทานยาเป็นยารากไม้ชนิดนำมาต้มกิน และยาชนิดผงละลายน้ำ การรักษาว่าจะหายใช้เวลา 3-4 วันร่างกายจะค่อยๆฟื้นตัวและปรับสภาพร่างกายให้กลับมาเป็นปกติ โดยเด็กและผู้ใหญ่นั้นรักษาต่างกัน” (ผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคซางคนที่ 2, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

2.3 การส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยหลังการรักษาจะพบเห็นผู้ป่วยในหลากหลายช่วงอายุไม่ว่าจะเป็น วัยเด็ก วัยรุ่น หรือวัยผู้สูงอายุการได้รับการรักษาของโรคก็ต่างกันการติดตามอาการอย่างใกล้ชิดจะต้องไม่อยู่ในภาวะเครียดต่อโรคซาง โดยต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดการฝึกให้ผู้ป่วยนั้นดูแลตนเองในทุก ๆ ด้านซึ่งจะเกิดการผลักดันและสนับสนุนการรักษาแบบหมอพื้นบ้านโบราณให้กับผู้ป่วยตั้งแต่เริ่มต้น การสร้างประสิทธิภาพของตัวยาเพื่อรักษาโรคในเด็ก การสร้างความเข้าใจและความอบอุ่นตลอดการรักษาของผู้ป่วยและหมออย่างใกล้ชิด ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคซางคนที่ 1 และหมอพื้นบ้านคนที่ 1 ดังนี้

“หลังจากได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้านที่มีความชำนาญเรื่องการรักษาโรคซางนั้น หมอจะนัดมาดูอาการอีกครั้งที่บ้านและคอยถามถึงอาการหลังจากรักษาไป ว่ายาที่รับประทานเข้าไปคนไข้มีอาการอย่างไร และมีการติดตามอย่างใกล้ชิดแต่การรักษาใช้เวลานานมาก แต่ไม่มีผลเสียต่อร่างกาย” (ผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคซางคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

“จะติดตามอาการของผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด มีการคอยทั่วถึงมีการสังเกตอาการอยู่ตลอดเวลาเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบ หากอาการไม่ดีขึ้นก็ให้ไปพบแพทย์โดยผู้ป่วยนั้นต้องดูแลตัวเองด้วยไม่สร้างความน่าเบื่อให้กับผู้ดูแล ด้วยความรักการเอาใจใส่ดูแลสม่ำเสมอ” (หมอพื้นบ้านคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

2.4 การส่งเสริมการยอมรับและความน่าเชื่อถือในการรักษาโรคซางแบบพื้นบ้านชุมชนมีการสนับสนุนเรื่องการรักษาผู้ป่วยด้วยวิถีธรรมชาติอยู่แล้ว และยังผลักดันรณรงค์ให้ชาวบ้านมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านการออกกำลังกายเพื่อลดโรคและตัวยาสมุนไพรในการรักษาเพื่อสร้างการยอมรับและความรู้ให้กับบุคคลภายนอก ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคซางและผู้นำชุมชนคนที่ 2 ดังนี้

“ส่วนใหญ่คนในพื้นที่จะรักษาโรคซางจำนวนมาก เพราะว่าเป็นการรักษามาตั้งแต่โบราณการถ่ายทอดมาแต่รุ่นทวด คนในพื้นที่ส่วนใหญ่เมื่อเวลาเด็กหรือลูกมีอาการเจ็บป่วยก็จะไปรักษากับหมอพื้นบ้านเพราะรักษาหายจริง แต่ใช้เวลานาน

เพราะยากจะค่อย ๆ ฟื้นตัว” (ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคทางคนหนึ่ง, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

“ชุมชนมีการสนับสนุนเรื่องการรักษาผู้ป่วยด้วยวิถีธรรมชาติอยู่แล้ว และยังผลักดันแรงจูงใจให้ชาวบ้านมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านการออกกำลังกายเพื่อลดโรค” (ผู้นำชุมชนคนที่ 2, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

2.5 แนวทางส่งเสริมผู้สืบทอดวิธีการรักษาโรคทางแบบพื้นบ้านส่วนมากจะเป็นบุคคลใกล้ชิดของหมอพื้นบ้าน หรือลูกหลานที่มารับการรักษาจากครูสู่รุ่น ถึงจะได้รับความเข้าใจได้ถ่ายทอดด้านภูมิปัญญาเพราะต้องมีความรู้ ความชำนาญ รู้หลักในการการรักษาและสรรพคุณของตัวยาสมุนไพรแต่ละชนิดที่ใช้รักษาโรคทางของผู้ป่วย ดังคำสัมภาษณ์ของหมอพื้นบ้านคนที่ 2 และผู้นำชุมชนคนที่ 1 ดังนี้

“คงต้องเป็นลูกสาวของครูหมอ เพราะอยู่กับการรักษาและเรียนรู้มาตั้งแต่เด็กและมีความชำนาญมากกว่าคนทั่วไป และเป็นคนที่เชื่อใจ และไว้วางใจได้ ไม่ทำให้การรักษาคนป่วยเกิดความพลาด” (หมอพื้นบ้านคนที่ 2, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

“ต้องสืบทอดจากครูสู่รุ่น และต้องมีความชำนาญน่าเชื่อถือ” (ผู้นำชุมชนคนที่ 1, 2563, 2 กุมภาพันธ์)

กล่าวโดยสรุปว่า แนวทางส่งเสริมในการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไม้ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการส่งเสริมการหาสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคทาง โดยส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกสมุนไพรเพื่อการใช้รักษาโรค พร้อมทั้งสาธิตถึงวิธีใช้สมุนไพรอย่างต่อเนื่องการส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการรักษา เช่น ถามอาการเบื้องต้น ตัวยาที่รักษาต้องเหมาะสมรวมทั้งครอบครัวของผู้ป่วยต้องมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยทั้งก่อนการรักษาและหลังการรักษา รวมถึงติดตามอาการอย่างใกล้ชิด สร้างการยอมรับในการรักษาโรคทางแบบพื้นบ้านด้วยวิถีธรรมชาติควบคู่การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมการผู้สืบทอดวิธีการรักษาโรคทางแบบพื้นบ้าน จากครูสู่รุ่นให้มีความรู้ ความชำนาญ รู้หลักการการรักษาและสรรพคุณของตัวยาสมุนไพร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่า มุมมองของผู้สอนและผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับการตัดเกรดซึ่งขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อลดสภาพปัญหาดังกล่าว ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในทุกกระดับควรเปิดกว้างทางความคิดยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การมุ่งวัดคุณภาพไม่ใช่การจำกัดเกรดด้วยการใช้อำนาจหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจเพียงอย่างเดียวหากแต่ต้องมองระบบการเรียนการสอนอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ใส่ใจในข้อมูลและศึกษาสภาพการเรียนการสอน หลักสูตร ลำดับวิชา แผนการเรียน 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลควรมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้แผนที่ความคิด เป็น

ต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้ต่างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าถึงกระบวนการศึกษามากขึ้น และ 3) การให้ความเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้สอนให้สามารถพิจารณาคะแนนและกระบวนการตัดเกรดที่สุจริตและไม่มีข้อแลกเปลี่ยนตามหลักปฏิบัติและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานและผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. วิธีการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจี่ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวิธีการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน เริ่มด้วยการให้หัวครูและทำพิธีอย่างตั้งใจเพื่อเคารพครูบาอาจารย์ มีอุปกรณ์ ได้แก่ ดอกไม้ ธูปเทียน และหมากพลู จากนั้นเตรียมผู้ป่วยด้วยการประคบอาการโดยการพุดคุดกันระหว่างหมอพื้นบ้านกับผู้ป่วย แล้วจึงเตรียมยาสมุนไพรที่เหมาะสมกับอายุทั้งชนิดน้ำ และผงละลายน้ำให้เหมาะกับผู้ป่วย และจึงทำการรักษา โดยสังเกตบริเวณลำคอเกิดแผลหรือรอยแดง หากมีไข้ควรเช็ดตัวเพื่อให้ลดไข้ และรับประทานยาสมุนไพรทุก ๆ ครั้งที่มีอาการตัวยาที่ใช้ในการรักษามีทั้งชนิดต้ม ตากและเผา ตัวยาประกอบด้วย โกงสุพุงปลา จันทร์เทศ เมล็ดมะกอก โกงสุสอ โกงสุเมา โกงสุพาลัมพา โกงสุก้านพร้าว ก้านพลู จันทร์แดง หางปลาช่อน ดอกปลาหมึก และน้ำประสานทองและมีข้อห้ามในการรักษา ได้แก่ งดใช้ยาตัวอื่นก่อน 1 ชั่วโมง เพราะหากรับประทานยาตัวอื่นควบคู่กันไปด้วยอาจจะส่งผลข้างเคียงไม่ ควรตม้น้ำอัดลมเพราะจะทำให้มีอาการอาเจียน และทำให้ตัวยาไม่ซึมเข้าไปสู่ร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรุณา จันทุม และกัลยารัตน์ กำลังเหลือ (2559) ที่สรุปไว้ว่า วิธีการรักษาโรคซางแบบพื้นบ้านนั้นจะต้องมีการให้หัวครูเพื่อรำลึกถึงครูบาอาจารย์ผู้ให้วิชาความรู้ซึ่งอุปกรณ์ในการให้หัวครูนั้นจะใช้เป็นดอกไม้ ธูปเทียน หมากพลู ซึ่งการรักษาซางส่วนใหญ่ของหมอพื้นบ้านจะเป็นเด็กโดยหมอจะต้องสอบถามอาการเบื้องต้นก่อนทำการรักษา ซึ่งซางส่วนใหญ่จะเป็นแผลบริเวณลำคอ มีตัวยาที่ใช้ในการรักษามีทั้งตัวยาที่เป็นทั้งยาชนิดต้ม และแบบผงเพื่อใช้ละลายและจะต้องสังเกตอาการผู้ป่วยว่ามีอาการอาเจียน ตัวร้อน และเป็นไข้

2. แนวทางส่งเสริมในการรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าจี่ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ การส่งเสริมการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน การส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการรักษา การส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยหลังการรักษา การส่งเสริมการยอมรับและความน่าเชื่อถือในการรักษาโรคแบบพื้นบ้าน และแนวทางส่งเสริมผู้สืบทอดวิธีการรักษาโรคซางแบบพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธวัชชัย กมลธรรม (2558) ที่ได้สรุปว่า ความต้องการทางด้านการรักษาสุขภาพ และความเจ็บป่วยของประชาชนได้เป็นอย่างดี เช่น การใช้สมุนไพรพื้นบ้านในชุมชนรู้ขั้นตอนในการรักษาโดยภูมิปัญญาพื้นบ้านทั้งก่อนการรักษาและการดูแลผู้ป่วยหลังการรักษา พร้อมทั้งสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยจากการรักษา ควรมีการส่งเสริมผู้สืบทอดวิธีการรักษา จะทำให้ภูมิปัญญาและองค์ความรู้การดูแลสุขภาพที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้รับการพัฒนาและต่อยอดทำให้ชุมชนรับประโยชน์จากภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรพื้นบ้านที่สามารถช่วยดูแลรักษาความเจ็บป่วยให้กับชาวบ้านได้ อีกทั้งควรส่งเสริมให้เป็นศูนย์เพื่อการเรียนรู้

สำหรับวัยเด็กเยาวชน วัยทำงาน หรือผู้สูงอายุตั้งการศึกษาของสุภัทรรชัย สีสะไบและคณะ (2562) ที่สรุปว่า การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานปกครองท้องถิ่น และภาครัฐ เพื่อเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับคนทุกช่วงวัยอย่างมีส่วนร่วม

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิธีการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการศึกษาได้แก่ การให้ครูที่ต้องทำพิธีอย่างตั้งใจ การเตรียมผู้ป่วยด้วยการประคบอาการ การเตรียมยาสมุนไพร จากนั้นจึงทำการรักษา และมีข้อห้ามในการรักษา เช่น งดใช้ยาตัวอื่นก่อน 1 ชั่วโมง และไม่ควรดื่มน้ำอัดลม ในขณะที่มีแนวทางส่งเสริมในการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยการส่งเสริมการหาสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรคทางให้ชาวบ้านปลูกสมุนไพรเพื่อการใช้รักษาโรค สาธิตวิธีใช้สมุนไพรอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการรักษา การดูแลผู้ป่วยทั้งก่อนการรักษาและหลังการรักษา ติดตามอาการอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งสร้างการยอมรับในการรักษาโรคทางแบบพื้นบ้านควบคู่การออกกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมการผู้สืบทอดวิธีการรักษาโรคทางแบบพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นให้มีความรู้และความชำนาญ ในการรักษา

ภาพที่ 14 องค์ความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. ควรสร้างการเรียนรู้ด้านการใช้สมุนไพรและการสาธิตให้คนที่สนใจได้เรียนรู้
2. ควรส่งเสริมการใช้สมุนไพรและเพิ่มการปลูกสมุนไพรในพื้นที่ชุมชนบ้านป่าไผ่มาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น
3. ควรมีการจัดอบรมความรู้ในด้านการใช้สมุนไพรเพื่อการดูแลตนเองให้กับคนในพื้นที่ในลักษณะจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการสาธิตการใช้สมุนไพรในการรักษา

เอกสารอ้างอิง

- กรุณา จันทุม และกัลยารัตน์ กำลิ่งเหลือ. (2559). การรักษาโรคด้วยสมุนไพรและตำรับยาโบราณของหมอพื้นบ้าน. *วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 24(2), 48-57.
- ธวัชชัย กมลธรรม.(2562). *ไทยประสบปัญหาขาดแคลนสมุนไพร*. เข้าถึงได้จาก <https://www.hfocus.org/content/2015/06/10169>.
- ผู้นำชุมชนคนที่ 1, (2563, 2 กุมภาพันธ์). *การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. (นางสาวพรชิตา จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้นำชุมชนคนที่ 2, (2563, 2 กุมภาพันธ์). *การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. (นางสาวพรชิตา จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคทางคนที่ 1. (2563, 2 กุมภาพันธ์). *การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. (นางสาวพรชิตา จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ป่วยที่รักษาแล้วหายจากโรคทางคนที่ 2, (2563, 2 กุมภาพันธ์). *การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. (นางสาวพรชิตา จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาโรคทาง, (2563, 2 กุมภาพันธ์). *การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. (นางสาวพรชิตา จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)
- สุพน ทิมอ้า. (2551). *การปลูกพืชสมุนไพรสร้างอาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์ จำกัด.
- สุภัทรชัย สีสะใบ, ประเสริฐ อิลาว, พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณและพระปลัดระพิน พุทธิสารโร. (2562). ถอดบทเรียนจากพื้นที่: การดูแลผู้สูงอายุตามแนวพุทธในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 149-170.
- หมอพื้นบ้านคนที่ 1. (2563, 2 กุมภาพันธ์). *การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. (นางสาวพรชิตา จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)
- หมอพื้นบ้านคนที่ 2, (2563, 2 กุมภาพันธ์). *การรักษาโรคทางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. (นางสาวพรชิตา จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)

หมอพื้นบ้านคนที่ 3, (2563, 2 กุมภาพันธ์). การรักษาโรคซางโดยภูมิปัญญาพื้นบ้าน. (นางสาวพรจิตา
จิตมั่ง, ผู้สัมภาษณ์)

เกรด: สัญลักษณ์และการให้ความหมายในมุมมองผู้สอนและผู้เรียนใน สถาบันอุดมศึกษา

Grade: the symbol and meaning in aspect of instructor and learner
in Higher Education Institution

นิภาพรรณ เจนสันติกุล¹

Nipapan Jensantikul

Received: November 11, 2019

Revised: March 3, 2020

Accepted: April 4, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.15

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการตัดเกรด โดยใช้ฐานข้อมูลจากวารสารวิชาการ ข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและนำเสนอแนวทางการพิจารณาการตัดเกรดอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ พบว่า การตัดเกรดขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เนื่องจากเกรดเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกตีความหรือใช้ในเชิงของอำนาจ โดยผู้สอนมีมุมมองต่อการตัดเกรดในลักษณะเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกนำมาใช้ในการตีความหมายในด้านคุณภาพและมาตรฐาน การจำกัดจำนวนเกรดที่ผู้เรียนได้ และการใช้ดุลยพินิจในสามลักษณะคือ 1) การให้เกรดลดลงเพื่อบ่งชี้มาตรฐานและคุณภาพแต่ละเลยเรื่อง การให้ความสำคัญกับผู้เรียน 2) การใช้เกรดเพื่อผลประโยชน์แลกเปลี่ยนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน 3) การให้เกรดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน ในมุมมองของผู้เรียน พบว่า การตัดเกรดควรให้ความสำคัญกับเกณฑ์การตัดเกรดที่มีความชัดเจน หากผู้สอนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติไม่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมในการตัดเกรดและถูกจำกัดและถูกกดทับในความคิดและความเชื่อเรื่องความสามารถและผลงาน

คำสำคัญ: เกรด, สัญลักษณ์, มุมมอง

¹ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Khon Kaen University

Corresponding author, e-mail: nipapan.ni@hotmail.com, Tel. 083-755-2348

Abstract

This article is to study the aspect of the instructor and the learner on the grade by using databases from journals, news and documents. Data analysis used a systematic analysis and presented a suitable grading approach according to the learning management plan. The analysis showed that grades depend on the use of power and the discretion of the decision maker because grades are symbols that are interpreted or used in terms of power. The instructor had an aspect of grading as a symbol that was used to interpret quality and standards, to limit the number of grades that a learner could have and the used of discretion in three ways. 1) Grade was decreased to indicate standards and quality, 2) Grade was used for exchanging benefits between the instructor and the learner, 3) Grade was used to improvement and development. In aspect of the learner, it is important that grading should focus on clear grading criteria. If the instructor or the person involved is unclear in policy formulation and practices, the learner may feel unjustified, limited and pressured into thinking and believing in his or her ability.

Keywords: Grade, Symbol, Aspect

บทนำ

ปัจจัยสำคัญของการวัดและประเมินผล คือ การกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินโดยใช้เครื่องมือหรือกำหนดวิธีการในการวัดและประเมินเพื่อให้ได้ผลการประเมินสำหรับการพัฒนาปรับปรุง การเรียนรู้ และตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยคะแนนที่ได้มาจะต้องเป็นค่าคะแนนที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ค่าคะแนนที่นิยมนำมาใช้ในการตัดเกรดหรือให้ระดับผลการเรียนสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานในระบบคะแนนมาตรฐาน มีคะแนนหลากหลายรูปแบบ แต่ที่นิยมนำมาใช้คือ คะแนนที่ (T-score) (วิรัช วรรณรัตน์, 2560) แนวคิดในการตัดเกรดในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์ไว้สองระบบ คือการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์และการตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม อย่างไรก็ตามหากทำการศึกษาถึงผลลัพธ์จากการตัดเกรดจะพบว่ามีความมีปัญหาที่แตกต่างกัน อาทิ เกณฑ์การวัด คุณภาพของผู้สอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถวัดผลเชิงพุทธิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยได้ เป็นต้น

การตัดเกรดที่ดีคือการสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน อยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ทั้งผู้ให้และผู้รับ ยึดเกณฑ์เป็นหลัก เช่น การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา อาศัยข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ คือ มีทั้งความตรง ความเชื่อมั่น ผู้สอนควรมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และการตัดสินผลจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส สามารถอธิบายให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

ยอมรับได้ด้วยหลักการและเหตุผล การใช้วิจารณ์ญาณจะต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรมและรับผิดชอบ ต่อผลที่เกิดขึ้น จากกรณีข่าวที่เกี่ยวข้องกับการให้เกรดของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา หรือปัญหา การลวนลามหรือล่วงละเมิดทางเพศนิสิต-นักศึกษากับการแลกเกรด ปัญหาความไม่เป็นธรรมของ อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการนำเสนอของสื่อมวลชนที่รายงานว่าอาจารย์ยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และศิษย์ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยบางแห่งมี กรณีอาจารย์หญิงมีพฤติกรรมเป็นทอมและจีบนักศึกษาหญิงที่มีแฟนเป็นทอมเช่นกัน ทำให้นักศึกษา ทอมร้องเรียนพฤติกรรมอาจารย์หญิงว่ามีการละเมิดทางเพศบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนเอง หรือ แม้แต่การละเมิดเพศเดียวกัน สื่อมวลชนมีการร้องเรียนเพิ่มขึ้นในเรื่องอาจารย์ขายเกรดให้นักศึกษา หรือเรียกเงินจากนักศึกษาเพื่อแลกกับผลสอบเกรด A หรืออาจารย์สั่งให้นักศึกษานำเสื้อหรือ สิ่งของมาบริจาคโดยอ้างว่าเพื่อนำไปบริจาคให้แก่เด็กยากจน แต่อาจารย์กลับสั่งให้เอาเฉพาะสิ่งของ ใหม่ โดยที่นักศึกษามารู้ภายหลังว่าอาจารย์มีร้านขายของและเสื้อผ้าอยู่ด้วย หรือสั่งให้นักศึกษาที่ทำ ผิดกฎระเบียบการฝึกงานให้ซื้อสิ่งของและของใช้ต่าง ๆ ได้แก่ โซฟา ชั้นวางของ ตู้เย็น ตู้กดน้ำ เครื่อง เขียนมาให้เพื่อแลกกับการผ่านแล้วนำไปวางไว้ในห้องทำงานส่วนตัว ล้วนเป็นปัญหาที่สะท้อนถึง การขาดคุณธรรมจริยธรรมของอาจารย์ (ประทีป ฉัตรสุมาวงศ์, ภัทริยา กิจเจริญ และดรณิ ภูขาว, 2557)

อย่างไรก็ตามผลการเรียนยังจัดเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพของผู้เรียนที่สามารถประเมิน ได้เบื้องต้น ตั้งแต่การเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาจะพิจารณาจากผลการเรียน เป็นอันดับแรก และในการสมัครงาน ผู้ประกอบการในสถานประกอบการก็จะพิจารณาผลการเรียน ประกอบการตัดสินใจรับเข้าทำงาน ดังนั้นหากผลการเรียนถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมืออย่างไม่ถูกต้อง ของผู้มีอำนาจย่อมส่งผลต่อผู้เรียน เพราะแม้ว่าที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการได้มีทั้งระเบียบ ข้อบังคับครุสภาว์ด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และกำหนดจรรยาบรรณเพื่อควบคุม วินัยทางเพศของครู อาจารย์ แต่เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นกลับพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความประสงค์ไม่ ต้องการเปิดเผยเรื่องราวต่อสาธารณะด้วยเหตุผลเพื่อต้องการรักษาชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาทำ ให้ผู้ถูกกระทำต้องเผชิญปัญหาเพียงลำพัง ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าจากสถานการณ์และข้อมูล ดังกล่าวสะท้อนถึงระดับความรุนแรงของปัญหาและควรมีมาตรการจัดการเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการตัด เกรดโดยใช้ฐานข้อมูลจากวารสารวิชาการ ข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ตาม แนวคิดที่ว่าด้วยวาทกรรมและอำนาจและดำเนินการจัดข้อมูลอย่างเป็นระบบและนำเสนอแนว ทางการพิจารณาการตัดเกรดอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการ รวบรวมและสืบค้นเอกสาร วารสารวิชาการ ข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างปี 2557- 2561 จากการใช้คำสำคัญ ได้แก่ เกรด ปลอ่ยเกรด และการคุกคามทางเพศกับการแลกเกรด

กรอบความคิดที่ใช้ในการอธิบาย

แนวคิดด้วยวาทกรรมและอำนาจ

Michel Foucault (1972) เป็นนักคิดที่มีอิทธิพลอย่างมากในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 แนวคิดที่สำคัญของฟูโกเป็นแนวคิดในเรื่องอำนาจและความรู้ ทั้งนี้ฟูโกกล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและความรู้นั้นทำงานอยู่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “การก่อรูปของวาทกรรม” (Discursive Formation) ทั้งนี้ ฟูโกอธิบายว่าทุกคน คนทุกกลุ่มเกี่ยวข้องอยู่กับอำนาจทั้งสิ้น ไม่เป็นผู้ใช้อำนาจก็เป็นผู้ที่ถูกใช้อำนาจเสียเอง อำนาจอาจจะทำหน้าที่ในการเก็บกดบางอย่างไว้ และทำหน้าที่ในการสร้างบางอย่างขึ้นมาใหม่ สิ่งสำคัญที่อาจสร้างขึ้นมาคือความจริง ดังนั้นสิ่งที่คนมีอำนาจพูดถึงเป็นความจริงเสมอ ดังนั้นความจริงต่าง ๆ ทุกวันนี้จึงเป็นความจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากอำนาจ สำหรับคำว่า “วาทกรรม” (Discourse) ของฟูโกนั้น ไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่ภาษา แต่หมายถึง ระบบ และกระบวนการในการผลิตเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ วาทกรรมยังทำหน้าที่ธำรงรักษาสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และทำให้สิ่งที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง หรือที่เรียกว่าเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant discourse) วาทกรรมเป็นตัวสร้าง หรือกำหนดเอกลักษณ์ของคนในสังคม ขณะเดียวกันวาทกรรมชุดดังกล่าวจะเป็นตัวเก็บกด บดบัง และปิดกั้นไม่ให้สิ่งที่แตกต่างไปจากเอกลักษณ์และความหมายที่วาทกรรมนั้นสร้างขึ้นได้ปรากฏขึ้นมา เอกลักษณ์และความหมายจึงสามารถเลื่อนไหลและเปลี่ยนแปลงได้ตามวาทกรรมที่สร้างสิ่งเหล่านั้นขึ้นมาไม่แน่นอน ไม่ตายตัวและไม่หยุดนิ่ง เรื่องของวาทกรรมและอำนาจจึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกกันได้ ฟูโกกล่าวว่าวาทกรรมเป็นเรื่องของอำนาจและความรุนแรงที่แสดงออกมาในรูปของภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมในสังคมส่วนแหล่งที่สร้างวาทกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้น ได้แก่ อำนาจ แต่อำนาจในที่นี้ ไม่ใช่อำนาจแบบปกติที่ใช้กำลังเข้าบังคับ แต่เป็นอำนาจในรูปของความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ความรู้ที่ว่ามันไม่ใช่ความรู้โดยทั่วไป แต่เป็นความรู้เฉพาะด้านหรือความรู้เฉพาะทาง ความสำเร็จของอำนาจอยู่ที่ความสามารถในการปกปิดอำพรางกลไกในการทำงานของมันเอง กลไกในการทำงานของอำนาจ ได้แก่ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณีปฏิบัติต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมยังสถาปนาให้ผู้พูดมีอำนาจหรือความชอบธรรมในการพูดถึงเรื่องนั้น ๆ อีกด้วย วาทกรรมจะเป็นตัวกำหนดว่าใครจะเป็นผู้พูด พูดอะไร พูดเมื่อไร และพูดอย่างไร (ช่อแก้ว กุญชร ณ อยุธยา, 2552)

แนวคิดการกำหนดเกรดและวิธีการให้ระดับผลการเรียน

1. แนวคิดการกำหนดเกรดแบบอิงกลุ่ม เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกับตนเองภายในกลุ่มผู้เรียนที่สอบด้วยแบบสอบเดียวกัน หรือแบบสอบคู่ขนานกัน แนวคิดการตัดสินแบบอิงกลุ่มนี้ตั้งอยู่บนทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่เชื่อว่าบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ได้แตกต่างกัน คะแนนที่ได้จากแบบสอบซึ่งใช้แทนความรู้ความสามารถของผู้เรียน จึงควรกระจายเข้าใกล้โค้งการแจกแจงปกติ (ถ้ามีผู้เข้าสอบมากพอ) ลักษณะข้อสอบที่ใช้จึงต้องมีความยากง่ายพอเหมาะ และมีอำนาจจำแนกสูง แนวคิดนี้จึงพยายาม

กระจายคะแนนความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ โดยการเปรียบเทียบกับกันเองว่าใครอยู่ในกลุ่มเก่ง กลุ่มรองลงมาและกลุ่มอ่อน ตามลำดับ

วิธีการให้ระดับผลการเรียนแบบอิงกลุ่มว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1) แปลงคะแนนจากการวัดแต่ละครั้งเป็น T-Score (หรือคะแนนมาตรฐานแบบอื่น)

2) รวมคะแนน T จากการวัดทุกครั้งของผู้เรียนแต่ละคนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้แล้วหาค่าเฉลี่ย

3) กำหนดจำนวนเกรด โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ประกอบ ได้แก่ ความแตกต่างของ คะแนน (ช่วงห่างของคะแนน) สภาพกลุ่มผู้เรียนในด้านระดับความสามารถ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน รวมทั้งระดับความจริงจังตั้งใจของผู้สอน และปัจจัยอื่น ๆ สำหรับการเรียนการสอน

4) กำหนดเกรดสูงสุดและต่ำสุด เมื่อกำหนดจำนวนเกรดได้แล้ว เช่น 3 เกรดให้พิจารณาต่อไปว่าควรเป็น A, B, C หรือ B, C, D หรือ C, D, F หรืออีกนัยหนึ่ง พิจารณาว่าเกรดสูงสุดของกลุ่มควรเป็นอะไร A หรือ B หรือ C และเกรดต่ำสุดควรเป็น F หรือ D

วิธีการแบบอิงกลุ่มมีข้อดี คือ สะดวกในการนำไปใช้งานและสามารถช่วยกระตุ้นผู้เรียนเกิดการแข่งขัน เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนพยายามเรียนรู้ให้ดีที่สุด แต่มีข้อเสีย คือ เกณฑ์ที่ใช้ขึ้นอยู่กับผลการเรียนรู้ของกลุ่มที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับผู้เรียนในแต่ละรุ่น ซึ่งผู้เรียนในแต่ละรุ่นนั้นอาจมีความสามารถที่แตกต่างกันถึงแม้จะใช้เกณฑ์เดียวกันก็ตาม (สุวรรณณี รูปจิ้น, มณฑิธร รัตนศิริวงศ์ วุฒิ และมนต์ชัย เทียนทอง, 2560)

2. การกำหนดเกรดแบบอิงเกณฑ์ เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกับเกณฑ์(มาตรฐาน) ที่กำหนดไว้ เช่น เปรียบเทียบกับจุดมุ่งหมาย คะแนนเต็ม คะแนนจุดตัดที่กำหนดไว้ เป็นต้น แนวคิดการตัดสินแบบอิงเกณฑ์นี้ตั้งอยู่บนทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ที่ว่าด้วยการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอะไร ทำอะไรได้บ้าง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามใช้แทนระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน ลักษณะของข้อสอบที่ใช้จึงต้องวัดสิ่งที่เป็นตัวแทนพฤติกรรมหรือลักษณะสำคัญของวิชา การวัดระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนจึงเป็นการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนพึงมีโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นในกลุ่มเดียวกัน วิธีการแบบอิงเกณฑ์มีข้อดี คือ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เรียน เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้อย่างร่วมกันและทำให้มีเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการตัดสิน แต่วิธีนี้มีข้อเสีย คือ ผู้สอนควรมีเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินผลการเรียนที่แตกต่างกัน (สุวรรณณี รูปจิ้น, มณฑิธร รัตนศิริวงศ์ วุฒิ และมนต์ชัย เทียนทอง, 2560)

สรุปได้ว่า แนวคิดการกำหนดเกรดและวิธีการให้ระดับผลการเรียน จำแนกเป็น 1) แนวคิดการกำหนดเกรดแบบอิงกลุ่ม เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกับกันเองภายในกลุ่มผู้เรียนที่สอบด้วยแบบสอบเดียวกัน และ 2) การกำหนดเกรดแบบอิงเกณฑ์ เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (มาตรฐาน) ที่กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์

สัญลักษณ์ของเกรดในแต่ละระดับเป็นการถ่ายทอดให้เห็นถึงศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งนัยยะของเกรดแต่ละระดับสะท้อนถึงมุมมองที่ผู้สอนมีต่อผู้เรียนและผู้เรียนมีต่อผู้สอน หลายครั้งในสังคมการศึกษาจะพบสภาพปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องของการตัดเกรด เนื่องจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และยังสะท้อนถึงอำนาจและวาทกรรมของผู้สอนที่ปฏิบัติต่อผู้เรียนกลายเป็นกฎเกณฑ์และประเพณีที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การกดทับและการพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจมักมีผลทำให้เกิดความจริงที่คลาดเคลื่อนและส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน อาทิ กรณีข่าว “การคว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง” หรือ “กรณีการให้เกรดเอแก่ผู้เรียนมากเกินไป” หรือ “กรณีการรับสินบนเพื่อแลกเปลี่ยนเกรด โดยชี้ช่องทางให้ผู้เรียนเรียนพิเศษในวันหยุด หากไม่ว่างก็มีแนวข้อสอบให้พร้อมเฉลย และเสนอให้จ่ายเงินตั้งแต่ 500-2,000 บาท” ซึ่งทั้งสามกรณีสะท้อนภาพและมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. มุมมองผู้สอน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบข้อมูลข่าวเกี่ยวกับมุมมองของผู้สอน/ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมไทยและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

กรณีข่าว “การคว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง”

ไทยรัฐออนไลน์ (2558) ได้นำเสนอข่าว “การคว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง” ซึ่งทางมหาวิทยาลัยดังกล่าวได้มีการชี้แจงถึงมาตรฐานการออกข้อสอบหรือมาตรฐานการประเมินผลของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน

กรณีข่าว “การให้เกรดเอแก่ผู้เรียนมากเกินไป”

ลานมะพร้าวออนไลน์ (2560) ได้นำเสนอข่าว “การให้เกรดเอแก่ผู้เรียนมากเกินไปของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง” ส่งผลให้ผู้สอนต้องมีการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คะแนน และมีการปรับเกณฑ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ให้มีสัดส่วนผู้เรียนได้เกรด A 10 - 15% ของชั้นเรียนเท่านั้น

3. กรณีข่าว “การรับสินบนจากผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเกรด โดยชี้ช่องทางให้ผู้เรียนเรียนพิเศษในวันหยุด หากไม่ว่างก็มีแนวข้อสอบให้พร้อมเฉลย และเสนอให้จ่ายเงินตั้งแต่ 500-2,000 บาท”

จากกรณีดังกล่าวทำให้ทางมหาวิทยาลัยมีการพิจารณาถึงจรรยาบรรณของผู้สอน โดยชี้ให้เห็นว่าเรื่องของการรับสินบนเพื่อแลกกับคะแนนเป็นการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณ และในการประเมินผู้สอนจะมีการกำหนดเรื่องของจริยธรรมวิชาชีพครูที่ควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ” (หนังสือพิมพ์สื่อนวลชน, 2560)

นอกจากนี้ ประภาศ ปานเจียง คณบดีคณะศิลปศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับที่มาของเกรด ดังนี้

เกรดเป็นตัวแทนของผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ที่ตัดสินมาจากคะแนน (Score) ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของคะแนนดิบ (Raw Score) หรือคะแนนแปลงรูป (Derived Score) ของแต่ละวิชาหนึ่ง ๆ ของผู้เรียน เกรดเป็นสิ่งที่วัดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ของผู้เรียน เกรด A B C D E หรือ F มาจากการรวมตัวกันของคะแนนแต่ละส่วน เช่น คะแนนจากการตรวจชิ้นงาน (Assignment) คะแนนสอบกลางภาค คะแนนสอบปลายภาค เป็นต้น

คะแนนแต่ละส่วนต้องมีที่มาอย่างสมเหตุสมผล บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ผู้สอนได้ตกลงกับผู้เรียนแล้วตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เข้าสอน เครื่องมือที่ผู้สอนใช้ตกลงกันว่า “เรา” (หมายถึง ผู้เรียน และผู้สอน) จะร่วมกันสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ (Learning Situation) กันอย่างไร และจะวัดผลการเรียนรู้กันอย่างไร เรียกกันว่าประมวลการสอน (Course Syllabus) ในแนวทาง TQF เอกสารชิ้นนี้คือ มคอ.3 และ มคอ.5 ประมวลการสอนนี้ต้องมีเนื้อหาวิชาที่จะสอนครบถ้วน ครอบคลุม คำอธิบายรายวิชา (Course Description) ที่ได้รับการอนุมัติไว้ในหลักสูตร เมื่อผู้สอนตกลงกับผู้เรียนแล้ว ก็ต้องจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในประมวลการสอน โดยการวางแผนการสอนแต่ละครั้งเป็นแผนการสอน (Lesson Plan) การวัดผลการเรียนรู้จึงเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลการสอนและแผนการสอน ทุกครั้งที่มีการวัดผลการเรียนรู้ ผู้สอนต้องบันทึกคะแนนไว้อย่างครบถ้วนโดยคร่าว ๆ เกรดสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น (มดิชนออนไลน์, 2557)

จากข้อมูล 3 กรณีข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การตัดเกรดเป็นสัญลักษณ์ถูกนำมาใช้ในการตีความหมายในด้านคุณภาพและมาตรฐานและการจำกัดจำนวนเกรดที่ผู้เรียนได้ สะท้อนถึงผู้มีอำนาจในการพิจารณาและการตรวจสอบโดยกังวลและให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ภายนอกที่พิจารณาว่าเป็นการปล่อยเกรด หรือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีคุณภาพ และสะท้อนถึงอำนาจในการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจในสามลักษณะ คือ 1) การให้เกรดลดลงเพื่อปกป้องมาตรฐานและคุณภาพผลเลยเรื่องของการให้ความสำคัญกับผู้เรียน เนื่องจากการให้เกรดที่ดีควรตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญ คือ พึงระวังการเปลี่ยนระบบการตัดเกรด การให้เกรดควรเป็นไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับรายวิชา และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นไปได้ชัดเจนและมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง 2) การใช้เกรดเพื่อผลประโยชน์ จากกรณีที่มีการกำหนดจำนวนผู้เรียนที่ได้เกรด A ในแต่ละรายวิชากลายเป็นช่องโหว่ให้เกิดปัญหา เช่น กรณีเสนอแลกเปลี่ยนเกรดกับการขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย (สามารถ มั่งสึง, 2551) เป็นต้น และ 3) การให้เกรดเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ผู้เรียนสามารถบ่งชี้ถึงระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ดังนั้นการตัดเกรดเป็นกระบวนการหนึ่งของการประเมินและวัดผลการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในการเรียนรู้ การวัดผลการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการระบุที่มาที่ไปของคะแนนและการนำคะแนนเหล่านั้นไปตีค่าหรือสรุปความหมายเป็นสัญลักษณ์เพื่ออ้างอิงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีคุณลักษณะตรงและสอดคล้องตามที่ผู้สอนกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานการวัดเพียงใด เพื่อสรุปและค้นหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมต่อไป

2. มุมมองผู้เรียน

จากการค้นคว้าข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เรียนมีมุมมองต่อกรณี 3 ข่าวข้างต้นที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมไทยและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

ผู้เรียนให้ความสำคัญกับเกณฑ์การตัดเกรดโดยควรมีการระบุเกณฑ์และอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน เนื่องจากผู้เรียนมีความกังวลเรื่องผลการเรียน หากผลการเรียนไม่ดีอาจส่งผลต่อการทำงานในอนาคตเนื่องจากหลายบริษัทพิจารณาผลการเรียนก่อนเข้ารับทำงาน ดังนั้น หากผู้สอนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติไม่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมในการตัดเกรดและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน หากพิจารณาในเรื่องการใช้อำนาจและการสร้างแบบแผนการปฏิบัติจะพบว่า ผู้เรียน คือ ผู้ถูกจำกัดและถูกกดทับในความคิดและความเชื่อเรื่องความสามารถและผลงาน และการเปรียบเทียบความเก่ง ความอ่อน และปานกลางโดยผ่านการทำข้อสอบตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เชื่อว่าบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ได้แตกต่างกัน คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบซึ่งใช้แทนความรู้ความสามารถของผู้เรียน จึงควรกระจายเข้าใกล้โค้งการแจกแจงปกติ ซึ่งแตกต่างจากการกำหนดเกรดแบบอิงเกณฑ์ที่เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนพึงมีโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นในกลุ่มเดียวกันซึ่งจะสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เกรดที่แทนด้วยสัญลักษณ์ A B+ B C+ จึงกลายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้มีอำนาจใช้ดุลยพินิจในการตัดสินเพื่อกดทับ จำกัดหรือแลกเปลี่ยน ผู้เรียนกลายเป็นผู้เสียเปรียบและอาจถูกทำให้สังคมมองภาพลักษณ์การบริหารจัดการสถานการณ์แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามในบริบทการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี พบว่า หลายสถาบันการศึกษามีการกำหนดคุณสมบัติ คุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนก่อนเข้าการศึกษา เช่น เกรดเฉลี่ย การสัมภาษณ์ และการทดสอบความรู้ ซึ่งมีการดำเนินการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 โดยระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาหรือสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจะคำนึงถึงองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ใช้เป็นแนวทางในการควบคุมการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาทั้ง 9 ด้าน คือ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินการ 2) การเรียนการสอน 3) กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) การวิจัย 5) การบริการทางวิชาการแก่สังคม 6) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 7) การบริหารและการจัดการ 8) การเงินและงบประมาณ และ 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพทั้งนี้ ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (self-assessment report) ที่ครอบคลุมการดำเนินงานตามองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาที่ คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษากำหนดเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

จากกรณีข้างต้น เกรดเป็นสัญลักษณ์ที่อาจถูกตีความหรือใช้ในเชิงของอำนาจหากไม่มีการกำกับควบคุมที่ดีหรือมีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม จึงควร

กำหนดเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐานการวัดและการประเมินผลที่ถูกต้องชัดเจน ผ่านการใช้เครื่องมือการวัดผลที่ผ่านการตรวจสอบประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการต่างประเทศ ได้แก่ James D. Allen (2005), Roxanna M. Krawczyk (2017) และนักวิชาการไทย สุวรรณิ ธูปจัน, มณฑิรา รัตนศิริวงศ์วุฒิ, และมนต์ชัย เทียนทอง, (2560) ที่ระบุแนวทางการให้เกรด หรือการตัดเกรดที่ดี ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) การตัดเกรดที่ครูผู้สอนใช้ต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ 2) การรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานต้องใช้หลายวิธีและหลายแหล่ง 3) การรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงเวลาการเรียนการสอน 4) ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้รูปแบบการให้เกรดตั้งแต่เริ่มต้น การเรียนการสอน 5) การตัดเกรดควรแยกรายงานเป็นเกรดด้านพุทธิพิสัยและเกรดด้านจิตพิสัย 6) การตัดเกรดใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลการศึกษาที่มีความตรงและความเที่ยง 7) ข้อมูลสารสนเทศ ผลการปฏิบัติงาน/ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนที่สำคัญต้องมีน้ำหนักสูงกว่าส่วนที่ไม่สำคัญ 8) ระบบการตัดเกรดต้องใช้กับผู้เรียนทุกคนโดยเสมอหน้าและเป็นธรรม 9) การกำหนดคะแนนสอบ ผ่าน ควรอิงความรู้สำคัญของรายวิชา 10) การกำหนดคะแนนจุดตัดระหว่างเกรด ควรใช้หลักวิชา ประกอบกับผลการปฏิบัติงาน/ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และเกณฑ์มาตรฐาน ไม่จำเป็นต้องยึด หลักการตัดเกรดโดยใช้โค้งปกติเสมอไป ดังนั้นการวัดความรู้ ความสามารถล้วนเป็นการวัดในสิ่งที่ เป็นนามธรรมและซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคลจึงไม่อาจตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของผลการวัด ได้อย่างสมบูรณ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยแทรกซ้อนหลายประการ อาทิ ความแตกต่างของผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผล การกำหนดคะแนนและเกณฑ์ การให้คะแนน เป็นต้น การวัดและการประเมินผลจึงเป็นกระบวนการเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและ พัฒนา แกไขข้อบกพร่องของผู้เรียน (ชุติมา เพชรเชนทร์, นุชรีย์ ขอบงาม, และปิยนุช แก้วนะ, 2555) อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรมีการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้เป็น ระยะเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนและเพื่อจำแนกความสามารถของผู้เรียนได้ โดยการวัด และประเมินผลผ่านเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายเดี่ยว การ อภิปรายกลุ่ม การซักถาม การสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การประเมินจากชิ้นงาน/ รายงาน การรวบรวมแฟ้มสะสมงาน เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้า มีพัฒนาการ บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการวัดและประเมินผล ก่อนการเรียนการสอนเพื่อดูความพร้อมของผู้เรียนเป็นการสอบก่อนสอนเรียน การวัดและ ประเมินผลในระหว่างการเรียนการสอน เพื่อนำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียน รวมถึงการให้ผู้เรียนได้เข้าถึงข้อมูลอย่างเปิดเผยตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และในมหาวิทยาลัยควรมีธรรมาภิบาลในการบริหาร กระบวนการบริหารควรมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลทุกขั้นตอนต้องโปร่งใส มีเหตุผลและสามารถลดปัญหาคุณธรรมจริยธรรมระหว่าง อาจารย์กับนักศึกษา การขาดความสามัคคีในมหาวิทยาลัยได้ (ลัดดา ผลวัฒน์, 2557)

บทสรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่า มุมมองของผู้สอนและผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับการตัดเกรดซึ่งขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อลดสภาพปัญหาดังกล่าว ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับควรเปิดกว้างทางความคิดยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การมุ่งวัดคุณภาพไม่ใช่การจำกัดเกรดด้วยการใช้อำนาจหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจเพียงอย่างเดียวหากแต่ต้องมองระบบการเรียนการสอนอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ใส่ใจในข้อมูลและศึกษาสภาพการเรียนการสอน หลักสูตร ลำดับวิชา แผนการเรียน 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลควรมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้แผนที่ความคิด เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้ต่างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าถึงกระบวนการศึกษามากขึ้น และ 3) การให้ความเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้สอนให้สามารถพิจารณาคะแนนและกระบวนการตัดเกรดที่สุจริตและไม่มีข้อแลกเปลี่ยนตามหลักปฏิบัติและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานและผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

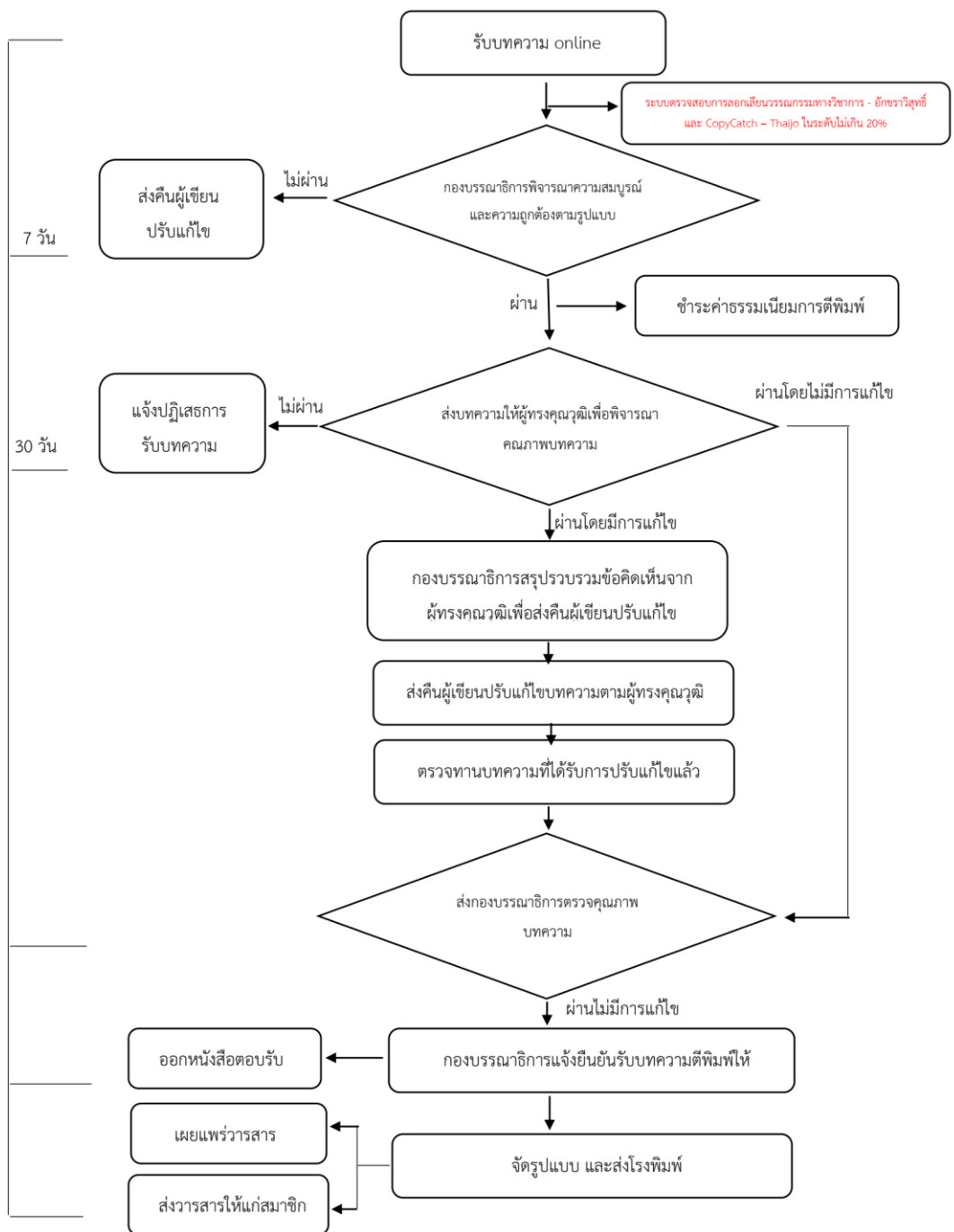
เอกสารอ้างอิง

- ช่อแก้ว กุญชร ณ อยุธยา. (2552). *สัญญาะ วาทกรรม และอำนาจ ในภาพยนตร์ชุดเดอะเมทริกซ์ : การวิเคราะห์ด้วยบท*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชุตินา เพชรเชนทร์, นุชรีย์ ชอบงาม, และปิยนุช แก้วนะ. (2555). *การตัดเกรด*. (รายงานการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). *เก่งจริงหรือปล่อยเกรด? ไซดราม่า นศ.แพทย์คว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/527289>
- ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์, ภัทริยา กิจเจริญ และดรุณี ภูขาว. (2557). *มาตรฐานจรรยาบรรณที่พึงมีของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา*. *จดหมายข่าวประชาคมวิจัย*, 20(118), 33-35.
- มติชนออนไลน์. (2557). *แสดมภ์แลกเกรด: ความด้อยคุณภาพและคุณธรรมของครู*. เข้าถึงได้จาก <http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1406024772>
- ลัดดา ผลวัฒน์. (2557). *ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 16-27.
- ลานมะพร้าวออนไลน์. (2560). *ต้องยึดเกณฑ์ผลงาน อาจารย์แจ้งเหตุให้เอยกห้องไม่ได้*. เข้าถึงได้จาก <http://www.coconews.in.th/index.php/educationnews/38-can-t-get-a->
- วิรัช วรณรัตน์. (2560). *คะแนนสอบและการตัดเกรด*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 2(3), 1-11.
- สามารถ มั่งสึง. (2551). *แลกเกรดกับเพศสัมพันธ์: จุดเสื่อมในวงการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000049583>

- สุวรรณณี รูปจิ้น, มณเฑียร รัตนศิริวงศ์วุฒิ, และมนต์ชัย เทียนทอง. (2560). การตัดเกรดแบบวิธีการ
ฟิชชีเซต สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 25(3), 388-400.
- หนังสือพิมพ์สื่อมวลชน. (2560). เปิดโปงอาจารย์รับสินบนเรียกเงินนิสิตเพื่อแลกเกรด. เข้าถึงได้จาก
<https://suemuanchonnews.com/2017/04/30/>.
- Allen, J. D. (2005). *Grades as valid measures of academic achievement of classroom learning. The Clearing House*, 78(5), 218-223.
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language*.
Translated by Alan Sheridan. New York: Pantheon Books.
- Krawczyk, R. M. (2017). *Effects of Grading on Student Learning and Alternative Assessment Strategies*. Minnesota: Catherine University.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิจัยวิชาการ

แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน วารสารวิจัยวิชาการ

การส่งบทความต้องจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนด และต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ จึงจะได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับผ่านทาง Online โดยแนบไฟล์ (Word) ของบทความต้นฉบับส่งมาที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra> การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

1. ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 วารสารวิจัยวิชาการตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 บทความทางวิชาการ หมายถึง งานเขียนทางวิชาการในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่มีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น ข้อยุติ ข้อเสนอแนะและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบโดยผู้เขียนค้นคว้าจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น แล้ววิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล บทความวิชาการมีหลายลักษณะ เช่น บทความแสดงความคิดเห็นที่วิเคราะห์ผลงานใหม่ ๆ ที่มีความสำคัญในสาขาวิชาของวารสารนั้น บทความจากบรรณาธิการที่แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง บทความวิจารณ์ที่อาจเป็นการแสดงข้อสนับสนุนหรือข้อโต้แย้งเชิงเหตุผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.1.2 บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง บทความที่นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าใหม่ ๆ ทั้งในด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์สาขาต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม โดยมีข้อมูลและเนื้อหาที่ทำให้ผู้อ่านมีความรู้ในศาสตร์สาขานั้นสามารถศึกษาในลักษณะเดียวกันและสามารถตัดสินใจได้ว่าบทความนั้นมีความสำคัญต่อสาขาวิชาเพียงใด บทความวิจัยมีลักษณะเด่นตรงที่เป็นการนำเสนอปัญหาที่ผู้เขียนได้ศึกษาหรือประเด็นที่ต้องการคำตอบ มีการกำหนดกรอบแนวคิด การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งสรุปปัญหาอย่างชัดเจน อันเป็นการสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่าทางวิชาการ

1.1.3 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระคุณค่า และคุณภาพของหนังสือ บทความ หรือผลงานด้านศิลปะ เช่น นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชา และดุลยพินิจอันเหมาะสม

1.2 การตรวจสอบบทความ และพิสูจน์อักษร

วารสารวิจัยวิชาการได้กำหนดการตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ (อักษราวิสุทธิ์) และการตรวจสอบการคัดลอกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติ

CopyCatch (Copyright, Academic Work and Thesis Checking System) โดยจะต้องมีระดับความซ้ำซ้อน ไม่เกิน 20%

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์บทความมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

2. การเตรียมบทความ

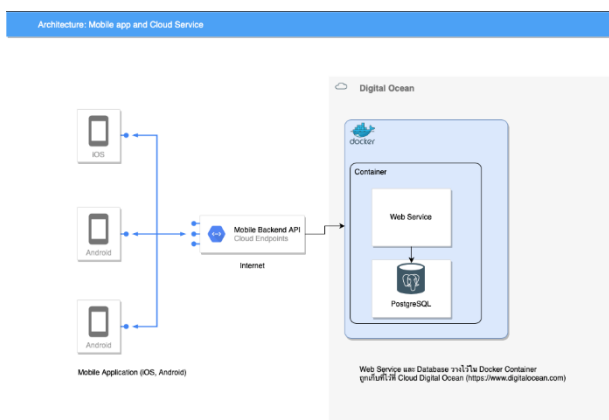
รูปแบบการเตรียมต้นฉบับของวารสารวิจัยวิชาการ ประกอบด้วย

2.1 บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK)

2.2 เนื้อหา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดพิมพ์เนื้อหาภาษาอังกฤษให้จัดพิมพ์เป็น Single Space

2.3 ถ้ามีรูปภาพ/ตารางประกอบ ควรมีภาพที่ชัดเจน ถ้าเป็นรูปถ่ายควรมีภาพถ่ายจริงแนบด้วย ให้จัดพิมพ์แยกออกจากเนื้อหา ให้ระบุคำว่า “**ภาพที่**” จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษได้ภาพ และ “**ตารางที่**” จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ บนตาราง ตามด้วยหมายเลขกำกับใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่องด้วยข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน ส่วนคำอธิบายใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ รูปภาพ/ตารางที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพ/ตารางทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

ตัวอย่างการเขียน "ภาพที่"

ตัวอย่างการเขียน "ตารางที่"

ตารางที่ 1 ตัวแปร ดัชนี และตัวชี้วัด สำหรับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์

ตัวแปร	ดัชนี	ตัวชี้วัด
การจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิง สร้างสรรค์	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรม (Reciprocating)	1. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน 2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม 3. ให้คนหลากหลายทักษะ หลากหลายวิธีคิดทำงาน ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ 4. ความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน 5. มีระบบเครือข่ายช่วยสนับสนุนการเรียนรู้
	การมีประสบการณ์ตรงใน พื้นที่ท่องเที่ยว (Experiencing)	1. ประสบการณ์การสัมผัส (ประสาทสัมผัส) 2. ประสบการณ์ทางอารมณ์ (ความรู้สึก) 3. ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ (ความคิด) 4. ประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรม และวิถี ชีวิต (การปฏิบัติ) 5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม (สังคม)
	การชื่นชมเข้าใจจิต วิญญาณของพื้นที่ (Appreciating)	1. เข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม 2. เข้าใจสภาพแวดล้อมของพื้นที่การท่องเที่ยว 3. มีความจริงแท้ทั้งในกระบวนการการผลิต ผลิตภัณฑ์ และประสบการณ์จริง 4. ไม่ทำลายคุณค่าของชุมชน และวิถีชีวิต 5. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจ ทำ ให้งuest และเกิดความเข้าใจในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
	การเรียนรู้สิ่งใหม่ (Lifelong Education)	1. ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ (ความคิด) 2. นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการ สร้างสรรค์ของตนเอง 3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับเจ้าของพื้นที่ 4. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดจากภูมิ ปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม 5. การแสวงหาประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว

2.4 พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สีขนาดบีห้า (B5) ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ส่วนเลขหน้าขนาด 14 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรก โดยมีเนื้อหาบทความรวมบรรณานุกรม ระหว่าง 8-15 หน้า

2.5 การตั้งค่าน้ำกระดาษพิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษซ้ายกับด้านบน 1 นิ้ว และด้านขวากับด้านล่าง 0.5 นิ้ว

2.6 การเตรียมข้อมูลต้นฉบับบทความตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

2.6.1 ชื่อบทความภาษาไทย ใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

2.6.2 ชื่อบทความภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 ปกติ

2.6.3 ชื่อผู้เขียน และผู้ร่วมเขียน ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

2.6.4 หัวข้อหลัก ใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

2.6.5 หัวข้อย่อย ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 หนา

2.6.6 เนื้อเรื่อง ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

2.7 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกชิดขวาน้ำกระดาษ

2.8 ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใส่ให้ครบทุกคน แต่ไม่เกิน 5 รูปหรือคน ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ จัดชิดกันหน้าซ้าย และใส่ Footnote เป็นตัวเลขอารบิกต่อท้ายแต่

ละชื่อโดยระบุสังกัด หากเป็นมหาวิทยาลัยให้ระบุ คณะและมหาวิทยาลัย หากเป็นหน่วยงานราชการให้ระบุกรมและกระทรวงที่สังกัด หากเป็นคณะสงฆ์ให้ระบุวัดและจังหวัด แต่หากเป็นภาคเอกชนให้ระบุบริษัทหรือองค์กรและจังหวัด ให้ตรงกับเครื่องหมายที่กำกับไว้ข้างบน โดยให้ระบุเป็นรายบุคคลภาษาไทยและคันด้วย (;) ก่อนระบุเป็นภาษาอังกฤษและขึ้นบรรทัดใหม่เพื่อระบุ Corresponding author, e-mail:, Tel. ของผู้เขียนหลัก

2.9 บทคัดย่อภาษาไทย และ Abstract ภาษาอังกฤษ ควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) ผลการวิจัย (Results) ผลการวิจัยโดยสรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 500 คำ และคำสำคัญ (Keywords) ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคันด้วยเครื่องหมาย (,)

2.10 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ตั้งระยะย่อหน้า 0.7” หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 และหัวข้อย่อยถัดไปตั้งระยะย่อหน้า 1.1” หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 16 เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

3. ส่วนประกอบของบทความ

3.1 บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

3.1.1 บทนำ (Introduction) เขียนให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย หรือโจทย์วิจัย

3.1.2 วัตถุประสงค์ (Objective) ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุรูปแบบของการวิจัย การคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Research) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

3.1.6 องค์ความรู้ใหม่ เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัย สามารถนำเสนอรูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย (ปรับปรุงและกำหนดใช้กับวารสารปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (2563) เป็นต้นไป)

3.1.7 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ให้นำเสนอใน 2 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.1.8 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุน

วิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

3.1.9 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด
16 point ตัวปกติ)

ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียน, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2 และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3 (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

ควรระบุว่า **บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective)** สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-500

คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ เขียนให้ตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 Words

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding author, e-mail:, Tel. (ผู้เขียนหลัก)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

เขียนให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย หรือโจทย์วิจัย

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

1. เพื่อ TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

2. เพื่อ

3. เพื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

ระบุรูปแบบของการวิจัย การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

.....

.....

.....

สรุปผลการวิจัย

เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย

เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ว่ามีความ

สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีของใคร

เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่

นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัย สามารถนำเสนอ

รูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

.....

.....

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | 3

ข้อเสนอแนะ

ให้นำเสนอใน 2 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ 2) ข้อเสนอแนะใน
การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย
รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณี
ที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย
วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological
Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้
นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิง
ทั้งหมด

3.2 บทความวิชาการและบทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

3.2.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างดี

3.2.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

3.2.3 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมาสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

3.2.4 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับโดยให้แยกออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้ชัดเจน เช่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ หรือข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.5 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด
16 point ตัวปกติ)

ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียน, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2 และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3 (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

ควรระบุว่า **บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective)** สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-500

คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ เขียนให้ตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 Words

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding author, e-mail:, Tel. (ผู้เขียนหลัก)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร

เนื้อเรื่อง

สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

สรุปผล

การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทั้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้

นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

4. การเขียนหนังสืออ้างอิง

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition มีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยเพื่อรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป รวมทั้งทัศนคติและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารวิจัยวิชาการถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนคติและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม การตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ (อักขราวิสุทธิ์) และการตรวจสอบการคัดลอกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติ CopyCatch (Copyright, Academic Work and Thesis Checking System) โดยจะต้องมีระดับความซ้ำซ้อน ไม่เกิน 20%

1. ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนามฐานันดรศักดิ์ ให้นำไปใส่ท้ายชื่อโดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม

2. กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อทั้งสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับเอกสารภาษาไทย และใช้เครื่องหมาย “&” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะก่อนและหลัง

3. ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้นโดย เว้น 1 ระยะ และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค

4. ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ให้ลงรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย และเว้นวรรคจากชื่อหน่วยใหญ่ไปหาชื่อหน่วยงานย่อย

5. การอ้างอิงจากเอกสารภาษาไทยประเภทพระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงย่อคำมกริ เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บ คำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อ ในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี หรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อ ในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เช่น ขุ.ชา. (บาลี) 27/87/53, ขุ.ชา. (ไทย) 27/87/87. และให้เขียนอ้างอิงไว้ท้ายบทความตามพระไตรปิฎกฉบับที่อ้างอิงถึง เช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คู่มือการอ้างอิงแบบ American Psychological Association 6th edition

อ้างอิงมาจาก Publication Manual of the American Psychological Association (American Psychological Association, 2010)

(สำหรับบทความตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ)

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
หนังสือ	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์)	ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ/(พิมพ์ครั้งที่)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	(อัครเดช พรหมกัลป์, 2559) (Driscoll, M., 2002)	อัครเดช พรหมกัลป์. (2559). <i>ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์</i> . นครสวรรค์: นครสวรรค์ บรอดแคสติ้งซิสเต็ม. Driscoll, M. (2002). <i>Web-Based Training: creation e-learning experience</i> . (2 nd ed). San Francisco: John Wiley & Sons.
ผู้แต่ง 2 คน	(กาญจนา แก้วเทพ และทิฆัมพร เอี่ยมเรไร, 2554)	กาญจนา แก้วเทพ และทิฆัมพร เอี่ยมเรไร. (2554). <i>การสื่อสาร ศาสนา กีฬา</i> . กรุงเทพฯ: โครงการเมธีวิจัยอาวุโส

2 | The Journal of Research and Academics, Graduate Programme, MCU Nakhonsawan Campus

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
ผู้แต่ง 3-6 คน		ผู้แต่ง1./ผู้แต่ง2./และผู้แต่ง3./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ/(พิมพ์ครั้งที่)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์. กรณีที่มีผู้แต่ง 6 คนหรือมากกว่า 6 คนขึ้นไปลงเฉพาะผู้แต่งคนแรกตามด้วยคำว่า et al. หรือ และคณะ
ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์เหมือนกัน แต่ต่างชื่อเรื่อง	(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ก) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ข) กรณีภาษาต่างประเทศใช้ a, b ตามหลัง ค.ศ.	สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ก). <i>ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม</i> . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ข). <i>สังคมวิทยาองค์การ</i> . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
หนังสือแปล ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป	(คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์, ซีโอเตอร์, 2557)	คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์, ซีโอเตอร์. (2557). <i>การบริหารการตลาด [Harvard business review on reinventing your marketing]</i> (ณัฐยา สันตระการผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (อ้างถึงใน)	(Bazzano, 2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) (Bennett, 2000 as cited in Stone, 2013)	วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). <i>กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21</i> . กรุงเทพฯ: ทัพย์วิสุทธ.
		Stone, R. J. (2013). <i>Managing human resources</i> . (4 th ed.). Milton, Australia: Wiley.

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
วิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์) (อัครเดช พรหมกัลป์, 2557) (Johnson, M. D., 2004)	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์หรือชื่อมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา. อัครเดช พรหมกัลป์. (2557). การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ตามหลักสูตรธรรม ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. (ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย. Johnson, M. D. (2004). A methodology for determining engineering costs and their effects on the development of product families. (Dissertation Doctor of Philosophy. Mechanical Engineering Department of Mechanical Engineering). Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology.
รายงานการวิจัย	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์) (อัครเดช พรหมกัลป์ และคณะ, 2559)	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ (รายงานการวิจัย)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์. อัครเดช พรหมกัลป์ และคณะ. (2559). การจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำเชิงกลยุทธ์กับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาลูกทกภัย. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
	(Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G., 2015)	Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through Third Grade. (Research Report). Nashville, TN: Vanderbilt University, Peabody Research Institute.
บทความวารสาร	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์) (พระมหาสุติศักดิ์ อภินันโท (แหม ทอง) และรัตติยา เหนืออำนาจ, 2562, หน้า 1-17) (Ar, Ilker Murat and Birdogan Baki, 2011, pp. 172-206).	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/ปีที่ (ฉบับที่)/เลขหน้า. พระมหาสุติศักดิ์ อภินันโท (แหมทอง) และรัตติยา เหนืออำนาจ. (2562). การจัดการเครือข่าย วัฒนธรรมเชิงพุทธของคณะสงฆ์จังหวัดนครพนม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทาง วัฒนธรรมกับประชาคมอาเซียน. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(3), 1-17. Ar, Ilker Murat and Birdogan Baki. (2011). Antecedents and performance impacts of product versus process innovation. European Journal of Innovation Management, 14(2), 172-206.
หนังสือพิมพ์	(ชื่อผู้แต่ง/ผู้เขียน/ปีที่พิมพ์) (สมหมาย จันทร์เรือง, 2559) (Erllich, 1994)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน)/ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์/หน้า. สมหมาย จันทร์เรือง. (2559, 21 ธันวาคม). กฎมนเฑียรบาล. มติชน. น. 15. Erllich, R.S. (1994, June 28). Chain a paradise for counterfeit CDs. Bangkok Post, p. 4.

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
ราชกิจจานุเบกษา	(ชื่อพระราชบัญญัติ./ปีที่พิมพ์) (พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2559, 2559)	ชื่อพระราชบัญญัติ./ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน./ราชกิจจานุเบกษา./เล่มที่/.../ตอนที่/.../หน้า... พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2559. (2559, 29 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนที่ 38 ก, หน้า 39-48.
การสัมภาษณ์	(ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ปีที่พิมพ์, วัน เดือนที่สัมภาษณ์) (ปกาวี พงษ์จตุรา, 2562, 17 กุมภาพันธ์)	ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ปีที่พิมพ์, วัน เดือน./ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ชื่อผู้สัมภาษณ์) ปกาวี พงษ์จตุรา. (2562, 17 กุมภาพันธ์). กระบวนการและเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลท่าไม้. (นางสาวรัตติยา เหนืออำนาจ, ผู้สัมภาษณ์).
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์	(ชื่อผู้แต่ง./ปีที่จัดทำ) (กระทรวงพาณิชย์, 2559) (World Health Organization, 2014)	ผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์./ชื่อบทความ./เข้าถึงได้จาก/http://www.xxxxxxxx (ใช้คำว่า เข้าถึงได้จากสำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ) กระทรวงพาณิชย์. (2559). สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย. เข้าถึงได้จาก http://www2.ops3.moc.go.th World Health Organization. (2014). <i>Pneumonia</i> . Retrieved from http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs331/en/

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
เอกสารการประชุมทางวิชาการ	(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า) (พระมหาสุชาติ อภิโนโท, อัครเดช พรหมกัลป์ และรัตติยา พรหมกัลป์, 2561, น. 1892) (Soutar & Mazzarol, 1995, pp. 85-110)	ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท. ใน หรือ In ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ พระมหาสุชาติ อภิโนโท, อัครเดช พรหมกัลป์ และรัตติยา พรหมกัลป์. (2561). คณะสงฆ์กับการจัดการเครือข่ายวัฒนธรรมเชิงพุทธในอนุภูมิภาคสุโขทัย. ใน <i>การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 INC2019</i> (น. 1892). น่าน: มหาวิทยาลัยมหาลาญาลองกรณราชวิทยาลัย. Soutar, G., & Mazzarol, T. W. (1995). Gaining competitive advantage in education services exports: Forward integration and strategic alliances in a maturing market. In G. Tower (Ed.), <i>Proceeding of the Academy of International Business Southeast Asia Regional Conference, Asia Pacific International Business: Regional integration and global competitiveness</i> (pp. 85-110). Perth: Murdoch University.

สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ APA Style 6th edition เช่น APA Formatting and Style Guide. from [https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/American Psychological Association \(APA\) 6th edition style Examples](https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/American%20Psychological%20Association%20(APA)%206th%20edition%20style%20Examples). from www.lib.monash.edu.au/tutorials/citing/apa-a4.pdf

5. ลิขสิทธิ์

เนื้อหาและข้อมูลในบทความที่ลงพิมพ์กับวารสารวิจัยวิชาการ ถือเป็นข้อคิดเห็น และความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความโดยตรงซึ่งกองบรรณาธิการวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย หรือร่วมรับผิดชอบใด ๆ บทความ ข้อมูล เนื้อหา รูปภาพ ฯลฯ ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารวิจัยวิชาการ หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำทั้งหมดหรือส่วนหนึ่ง ส่วนใดไปเผยแพร่ต่อหรือเพื่อการกระทำการใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวารสารวิจัยวิชาการก่อนเท่านั้น

6. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิจัยวิชาการ กรุณาติดต่อ “บรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ” กรุณาติดต่อสำนักงานวารสารวิจัยวิชาการ หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เลขที่ 999 หมู่ 6 ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทรศัพท์ 056-219999 โทรสาร 056-219998 E-mail journal.jra@gmail.com

8. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 199 บาท ไม่รวมค่าส่ง

9. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 300 บาท

หนังสือขอส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย:

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ:

ชื่อผู้เขียน (ทุกคน): 1. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

2. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

3. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :

หมายเลขโทรศัพท์: E-mail Address:

ระบุประเภทของต้นฉบับ

☐ บทความทางวิชาการ (Academic Article) จำนวนหน้าต่อบทความ

☐ บทความวิจัย (Research Article) จำนวนหน้าต่อบทความ

☐ จำนวนหน้าต่อบทความ

คำรับรองของผู้เขียน: ผู้เขียนทุกคน ขอรับรองว่า

☒ บทความที่เสนอมานี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

☒ หากผู้เขียนต้องการถอนบทความไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้เขียนยินดีชดใช้ค่าดำเนินการพิจารณาบทความ

☒ ผู้เขียนยินดีให้กองบรรณาธิการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาบทความนี้ และสามารถตรวจแก้ไขบทความดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร

☒ ลิขสิทธิ์ในการทำซ้ำ ตัดแปลง หรือนำออกโฆษณา ไม่ว่าในรูปลักษณะอย่างไร หรือวิธีใด เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ลายมือชื่อผู้เขียน (ทุกคน)

วันที่.....

☐ กองบรรณาธิการวารสารตรวจสอบความ
สมบูรณ์และความถูกต้องของต้นฉบับ

ลงชื่อ.....กองบรรณาธิการ
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

☐ ยินดีรับบทความเพื่อเสนอให้ Peer Review

พิจารณาก่อนการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความลงวารสาร

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ใบสมัครสมาชิก

ที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

กราบพนมัสการ/เรียน บรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ

ข้าพเจ้า ชื่อ-ฉายา/นามสกุล (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :

หมายเลขโทรศัพท์: E-mail Address:.....

มีความประสงค์จะขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิจัยวิชาการ

☐ สมาชิกประเภทรายปี 750 บาท (จำนวน 3 เล่ม)

☐ เล่มละ 250 บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ส่ง

☐ เงินสด

☐ ธนาณัติ สั่งจ่าย.....

☐

โปรดนำส่งวารสารวิจัยวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ..... เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ลงบัญชีแล้ว.....